

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE ve DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE NEW AGE HAREKETİ: ŞIFACI
GRUPLARIN SOSYO-EKONOMİK ve KÜLTÜREL
TABANI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ELİF DOĞAN

BURSA – 2020

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE ve DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE NEW AGE HAREKETİ: ŞİFACI
GRUPLARIN SOSYO-EKONOMİK ve KÜLTÜREL
TABANI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Elif DOĞAN

Danışman:

Prof. Dr. Abdurrahman KURT

BURSA- 2020

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Sosyolojisi Bilim Dalı'nda 701621013 numaralı Elif Doğan'ın "Türkiye'de New Age Hareketi: Şifacı Grupların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Tabanı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 06.03/2020 günü...14-15.....saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin.....(~~başarılı/başarısız~~) olduğuna.....(oy birliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

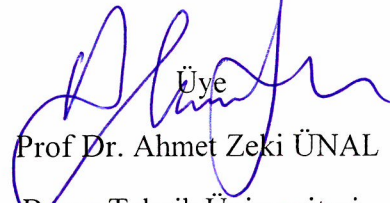
Prof Dr. Abdurrahman KURT

Bursa Uludağ Üniversitesi

Prof Dr. Vejdi BİLGİN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Prof Dr. Ahmet Zeki ÜNAL

Bursa Teknik Üniversitesi

...../...../ 20.....

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 03/03/2020

Tez Başlığı / Konusu: **Türkiye’de New Age Hareketi: Şifacı Grupların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Tabanı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme”**

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 108 sayfalık kısmına ilişkin, 03/03/2020 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 4 dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları dahil

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

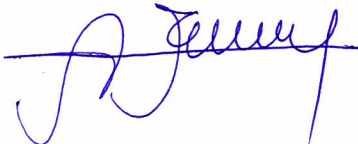
Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
03/03/2020

Adı Soyadı : Elif DOĞAN
Öğrenci No : 701621013
Ana Bilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri
Programı : Din Sosyolojisi
Statüsü : Yüksek Lisans

Prof. Dr. Abdurrahman KURT

Tarih: 03/03/2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye’de New Age Hareketi: Şifacı Grupların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Tabanı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı : Elif DOĞAN
Öğrenci No : 701621013
Ana Bilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri
Programı : Din Sosyolojisi
Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Elif DOĞAN
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Din Sosyolojisi
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xii+185
Mezuniyet Tarihi	:...../...../ 2020
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Abdurrahman Kurt

TÜRKİYE’DE NEW AGE HAREKETİ: ŞIFACI GRUPLARIN SOSYO-EKONOMİK VE KÜLTÜREL TABANI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME

1960’lı yıllardan itibaren yaşam koçluğu ve kişisel gelişim adı altında Türkiye’de etkili olmaya başlayan ve “spiritüel süpermarket, kendin yap dini ve seküler kutsallıklar” olarak ifade edilen Yeni Çağ İnanışları, sekülerizmle etkisini yitiren tabiatüstünün, modernizmin söylemleriyle tekrar topluma dönüşünü sağlamıştır. Yeni Çağ Hareketi’nin bir parçası olarak kabul ettiğimiz ruhsal şifacılar, uyguladıkları tekniklerle insanlara sadece kaliteli ve sağlıklı bir yaşam sunduklarını vurgulasalar da onların, söz ve pratiklerinde insanlara, Yeni Çağ Hareketi’ne ait öğretilerin empoze edildiği görülmektedir. Ayrıca şifa kavramı gibi dini terminolojiye ait pek çok kavramı uyguladıkları teknikte kullanarak muhafazakâr kesimi; kadim öğretilerin modern yorumları ile de seküler kesimi cezp ettikleri ve içlerine çektikleri görülmektedir. Son olarak Yeni Çağ İnanışları, Türkiye de içinde olmak üzere dünya genelinde çok büyük bir dini pazar oluşturmaktadır. Her kesime hitap edecek dini paketleri burada bulmak, modern bireylere cazip gelmektedir.

Çalışmamızda, modernleşme sürecine ve çağdaş bilim anlayışına zıt karakterdeki ruhsal şifacılığın toplumda nasıl yaygınlık kazandığına, bireylerin bu harekete ilgi duyma sebeplerine ve ilgi duyanların demografik özelliklerine; bireylerde yeniden inşa ettiği karakteristik yapı ve bu yapının topluma yansıyan yüzünün ne olduğu ile ilgili tüm meselelere açıklık getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: New Age, inancın bireyselleşmesi, şifacılık, ruhsallık.

ABSTRACT

Author's Full name : Elif DOĞAN
University : Bursa Uludag University
Institute : Social Sciences
Major Research Area : Din Sosyolojisi
Thesis Status : M.A. Thesis
Page number :xii+186
Graduation Date :.../...../ 2020
Advisor :Prof. Dr. Abdurrahman Kurt

THE NEW AGE MOVEMENT IN TURKEY: SOCIOLOGICAL ANALYSIS ON THE SOCIO-ECONOMIC AND CULTURAL BASIS OF HEALING GROUPS

Since the 1960s, living under the name of coaching and personal development started to be influential in Turkey and "spiritual supermarket, do-it-yourself religious and secular holiness are" as named the New Age Beliefs, secularism is the effect that has losen and supernatural has provided to the return back to society with modernism discourse. Although the spiritual healers, that we have accepted as part of the New Age Movement, has been emphasized that they only serve a quality and healthy life to people with the techniques they have applied, it is seen that the teachings of the New Age Movement have imposed on people in their Words and practices. In addition, the conservative group have many religious terminology concepts such as the concept of healing, using the technique they have applied, it has been seen that with the modern interpretations of the ancient teachings, they have attracted and absorbed the secular section. Finally, New Age Beliefs, including Turkey also the World wide, is a huge market of religious constitutes. Finding religious packages that appeals to every segment is attractive to modern individuals.

In our study, how the spiritual healing that has a character opposite to the modernization process and the understanding of contemporary science has become widespread in the society, the reasons of the interest of individuals to this movement and the demographic characteristics of those interested, it has been clarified all the issues related to the characteristic structure reconstructed in individuals and what this structure reflects to society.

Keywords: New Age, individualization of belief, healing, spirituality.

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak Batı toplumunda ortaya çıkan modernizm, sekülerizm ve bireyselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan, “müşteri kültürleri ve seküler kutsallıklar” olarak da ifade edilen Yeni Çağ İnanışları, Türk toplumunda da, çeşitli sosyal medya araçları ile görünür hale gelmiştir. Araştırmamızda bireyler arasında popüler hale gelen ve Yeni Çağ pratikleri arasında yer alan enerji şifa tekniklerine yönelen bireylerin kırılma noktaları ve sonrasında meydana gelen dönüşüm süreçleri, kişilik özellikleri ile düşünce ve pratiklerini meşrulaştırmada kullandıkları araçlar ile ilgili bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tez çalışması süresince tüm aşamaları titizlikle takip edip, çeşitli tavsiyelerde ve geri dönüşlerde bulunan, kıymetli bilgileri ve yapıcı yaklaşımıyla beni her zaman destekleyen değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Abdurrahman KURT’a teşekkür ve saygılarımı sunarım. Lisans ve yüksek lisans ders dönemlerinde, tecrübeleri, kıymetli bilgileri ve bakış açıları ile ufkumu genişleten hocalarım Sayın Prof Dr.Vejdi Bilgin, Sayın Prof. Dr. Kemal ATAMAN ve Sayın Prof. Dr. İzzet ER’e teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi hocalarından Sayın K. Oya PAKER’e teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca verdiği kıymetli bilgiler için Serdar GEZER’e ve Ahmet Selim DEMİRYÜREK’e teşekkür ederim. Son olarak böyle bir çalışmanın ortaya çıkışında hiçbir zaman maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen kıymetli aileme ve bu süreçte beni yalnız bırakmayan, fikirleri ile ufkumu genişleten tüm arkadaş ve dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Elif DOĞAN

İstanbul-2020

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN ARKA PLANI	1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	3
3. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLERİ.....	4
4. KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMALAR.....	6
5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	9
5.1. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları	9
5.2. Araştırma Verilerinin Toplanması	10

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.YENİ ÇAĞ HAREKETİNİN ORTAYA ÇIKIŞINDAKİ SOSYOLOJİK ARKA PLAN.....	14
1.1.1. Modernite.....	14
1.1.2. Sekülerleşme.....	17
1.1.3. Bireyselleşme ve İnançın Bireyselleşmesi.....	21
1.1.4. Postmodernite	24
1.2. NEW AGE HAREKETİ.....	27
1.2.1. New Age'in Tarihçesi.....	34

1.2.2. New Age'in Temel Öğretileri	39
1.2.2.1. Spiritüalizm ve Bilim	39
1.2.2.2. Determinizm	41
1.2.2.3. Holizm	42
1.2.2.4. Evrimcilik	43
1.2.2.5. Deneyim	45
1.2.2.6. Binyılcılık (Millenarizm)	47
1.2.2.7. Hermenötik Yeniden İnşa (Hermetizm)	49
1.2.2.8. Senkretizm/ Eklektizm	51
1.2.2.9. Faydacılık (Pragmatizm)	52
1.2.2.10. Öz-Tanrılık	54
1.2.2.11. Şifacılık ve Kişisel Gelişim / Kendini Gerçekleştirme	56
1.2.3. Türkiye'de New Age Hareketi	59

İKİNCİ BÖLÜM

TAMAMLAYICI TIP VE RUHSAL ENERJİ ŞİFACILIĞI

2.1. TAMAMLAYICI TIP	62
2.2. ENERJİ ŞİFACILIĞI	65
2.3. ENERJİ ŞİFA TEKNİKLERİ	68
2.3.1. Reiki	68
2.3.1.1. Reiki'nin Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	68
2.3.1.2. Reiki'nin Yapısal Özellikleri	71
2.3.1.3. Reiki Seviyeleri	74
2.3.2. Theta Healing	76
2.3.2.1. Theta Healing'in Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	76
2.3.2.2. Theta Healing (Spiritüel Şifa) Kavramları	79
2.3.2.3. Theta Healing Şifa ve Yaratım Teknikleri	82
2.3.2.4. Theta Healing'in İndigo, Bronz, Altın, Kristal ve Gökkuşluğu (Yeni Çağ) Çocukları	88
2.3.3. Biyoenerji	90
2.3.3.1. Biyoenerji'nin Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	90
2.3.3.2. Manyetik Biyoelektrik Alan	93

2.3.3.3. Aura.....	95
2.3.3.4. Çakralar	96
2.3.3.5. Biyoenerji Uygulaması.....	98
2.3.4. EFT (EmotionalFreedomTechnique).....	100
2.3.4.1. EFT'nin Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	100
2.3.4.2. EFT Tekniği ve Vuruş Noktaları.....	101

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK AÇIDAN ENERJİ ŞİFACILARI:

ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR

3.1. MÜLAKATA KATILANLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ.....	104
3.1.1 Cinsiyet ve Yaş	104
3.1.2. Medeni Durum ve Aile Yapısı.....	104
3.1.3. Eğitim Durumu	106
3.1.4. Mesleki ve Ekonomik Durumu.....	106
3.1.5. Katılımcıların Dini Durumları	108
3.2. ENERJİ TERAPİSTLERİNİN KIRILMA NOKTALARI.....	114
3.2.1. Hastalık	116
3.2.2. Baskı ve Bunalım.....	122
3.2.3. Değersizlik Duygusundan Kurtulma/ Öz Benlik Algısının Yüceltilmesi....	127
3.3.ENERJİ TERAPİSTLERİNİN TEKÂMÜL SÜRECİ	133
3.3.1. Sorgulama	134
3.3.2. Farkındalık.....	136
3.3.3. Dönüşüm.....	138
3.3.4. Keşfetme/ Oldurma/ Yaratma.....	141
3.4. ENERJİ TERAPİSTLERİNDE ÖNE ÇIKAN KARAKTERİSTİK YAPI.....	143
3.4.1. Yargısız Alanda Kalma.....	143
3.4.2. Koşulsuz Sevme.....	145
3.4.3. Pozitif Olma.....	146
3.4.4. Sıra dışı Olma	147
3.4.5. Mükemmeliyetçi Olma	150
3.5. MODERN KUTSAL REHBERLER.....	152

3.6. İNSANIN BİREYSEL DEĞİŞİMİ.....	154
3.7. MEŞRULAŞTIRMA ARACI OLARAK DİN.....	157
3.8. ALMA-VERME DENGESİ/ ALINAN YÜKSEK ÜCRETLERİ MEŞRULAŞTIRMA ARACI	161
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	165
BİBLİYOGRAFYA	169

KISALTMALAR

A.B.D.	Amerika Birleşik Devletleri
C.	Cilt
çev.	Çeviren
DNA	Deoksiribu Nükleik Asit
Ed.	Editör
No.	Numara/ Sayı
s.	Sayfa
S.	Sayı
vb.	Ve benzeri
Vol.	Volume
EFT.	EmotionalFreedomTechniques (Duygusal Özgürleşme Tekniği)
DKAB	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN ARKA PLANI

Alternatif kutsallıklar olarak isimlendirilen New Age Hareketi, Batı toplumundan diğer tüm toplumlara doğru büyük bir gelişme göstermiştir. New Age temel öğretilerine bakıldığında yeni bir çağın başlangıcı söylemi hâkimdir. Bu çağın başlangıcı 2000’li yıllar kabul edilmektedir. 21.yy. da toplu olarak çok büyük değişim ve dönüşümler yaşanacaktır. Bu büyük değişimi sağlayan şey bilgidir. Bundan dolayı bu çağa “Bilgi Çağ’ı” ismi de verilmektedir. Burada kullanılan bilgi ile teknolojik gelişmeyi sağlayan bilgi ya da kültürel zenginleşmeyi sağlayan bilgi kastedilmeyip insanın içsel gelişimini sağlayacak, ruhsal olarak geliştirecek bilgi ile tüm sınırlandırmalardan uzak özgürleştirici bir bilgiden bahsedilmektedir. Böyle bir bilginin hâkim olduğu toplum ise, dinlerin birbirleriyle çelişmediği, bilakis hepsinin farklı yollardan aynı hedefe yol aldığı görüşünün benimsendiği, vicdanların hür olduğu ve tüm insanların birleştiği bir barış ortamında, huzur içinde yaşadığı bir toplum anlayışı ortaya koymaktadır.

Modernizm ve modern dönemde ortaya çıkan çeşitli düşünce akımlarının etkisiyle dünya genelindeki toplumlarda köklü değişimler meydana gelmiştir. Hemen her alanda gerçekleşen bu değişimlerden bizi en çok ilgilendirenler, sosyal ve dini alanda meydana gelen değişimlerdir. Sekülerizm, laiklik, rasyonalizm ve bireyselleşme gibi akımların etkisiyle kutsal, yerini profana bırakmıştır. Kutsal olanın toplumda etkisini kaybetmesi ve profanın değerli kılınması sonucu insanlarda metafiziği yaşayamama gerilimi ortaya çıkmış ve insanlar bu gerilimi ortadan kaldırmak için çeşitli inanışlara yönelmişlerdir. Özellikle postmodern dönem oluşumları olarak da adlandırılan Yeni Çağ İnanışları, modern insanın bu ihtiyacını giderecek niteliklere sahiptir. Her ne kadar insanlarda kutsal olana bir yöneliş olduğu saptansa da, bu yönelişin kurumsal dinlerin kutsalına olmadığı görülmektedir. Modern insan her ne kadar manevi olanın yoksunluğunu çekse de geleneksel olan onu cezbetmemektedir. Daha çok modern söylemlere bezenmiş, tercih etme özgürlüğünün kısıtlanmadığı,

bireye özel inanç paketlerinin sunulduğu, seçimlerinde yargılanmadığı ve hoş görüldüğü Yeni Çağ İnanışları modern bireyin bu ihtiyacını fazlasıyla gidermektedir.

Yeni Çağ İnanışlarının bireye sağladığı en büyük özgürlük, ait olmadan inanma seçeneğidir. Günümüzde kendilerini inançlı olarak gören, fakat hiçbir dine mensup olmayan kişiler için Yeni Çağ İnanışları, inanılmaz bir seçenektir. Bireyler uzun süre aradıklarını söyledikleri huzuru, kendini ifade edebilme gücünü, burada bulduklarını söylemektedirler. Kurumsal dinlere bağlı kişiler de çeşitli sebeplerle Yeni Çağ İnanışlarına ilgi göstermektedirler. Kendilerini dindar olarak tanımlayan kesim, daha çok kendi inançları ile Yeni Çağ İnanışlarını sentezleyip, inançları ile bağdaşım kurmaktadır. Sosyal medya hesaplarında ve çeşitli yayın kuruluşlarının çıkardığı kitaplarda, bunun pek çok örneği görülmektedir.

Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren varlığını sürdüren New Age, 2000’li yıllarda özellikle enerji şifacılığı söylemi ile daha belirgin hale gelmiş ve gelişme göstermiştir. Türkiye’de reiki, theta healing, biyoenerji, access bars ve EFT gibi enerji şifa teknikleri, gün geçtikçe önem kazanmakta ve hemen her kesimden insanlar, şifa tekniklerinin uygulama ya da eğitimlerini almaktadırlar. Enerji şifa tekniklerinin tanıtımında ve yaygınlaştırılmasında sosyal medya hesapları aktif rol oynamaktadır. Ayrıca enerji şifa tekniklerinin eğitimlerini alan ve şifacılık yapan enerji terapistleri, çeşitli TV programlarına çıkmaktadır. Son zamanlarda Türkiye’de yapılan bazı dizilerde ise spiritüel şifacılık, konu olarak işlenmektedir. Yapılan bu TV programlarına ve dizilere ilginin yoğun olduğu açıkça görülmektedir.

Batı toplumlarında kilisenin itibar kaybına uğraması ile insanlar, maneviyat yönünden kendilerini tatmin edecek hareketlere yönelmişlerdir. Batı’da taraftar kazanarak tüm dünya toplumlarına yönelen Yeni Çağ Hareketi, Türk toplum yapısı üzerinde de çeşitli etkilerini göstermeye başlamıştır. Özellikle de enerji şifacılığı alanında, çeşitli kesimlerden pek çok kişiyi etkisi altına aldığı görülmektedir. Çeşitli sebeplerle bu tekniklere yönelen kişiler, sadece sağlık ile ilgili değil, hemen her alanda dünyaya bakış açılarının değiştiğini ifade etmektedir. Mistik öğretilerle hareket eden, kutsalı gökyüzünden yeryüzüne indiren, mistik varlıklarla iletişim kuran, sıra dışı özelliklere sahip olan ve her istediğini elde etmenin yöntemini bilen birey profili çizen, aslında tüm insanlığın bu özelliklere sahip olduğunu ancak zamanla bu bilgeliğinin

insana unutturulduğunu iddia eden enerji şifacılığı, birey ve toplumun ruh ve akıl sağlığını tehlikeye atmaktadır. Zamanla bireyleri narsisizme sürüklediği söylenen bu anlayış, sosyal, ekonomik ve dini yönden, toplumumuzu olumsuz olarak etkileyen bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Sosyal medya, internet ve çeşitli yayıncılık faaliyetleri ile Türk toplumuna geleneksel ve alternatif bir sağlık metodu olarak sunulan enerji şifacılığı, aslında bir New Age söylemi olup, Türk toplum insanı tarafından bilinmemektedir. Bu araştırmada, ilahi ve beşeri dinlere ait inanç ve pratiklerin, kadim öğretilerin, çeşitli felsefi fikirlerinhermetizm adı altında yorumlandığı ve kaliteli ve sağlıklı yaşam reklamları ile piyasada yer alan enerji şifacılığının Türkiye’de kimler tarafından ve niçin ilgi gördüğü, bu ilginin altında yatan sebeplerin neler olduğu, enerji şifa tekniklerini gündelik hayatına tatbik eden bireylerde inşa edilen karakteristik yapının ortaya konması amaçlanmıştır. Ayrıca enerji şifacılığı ile din arasındaki ilişkinin mahiyetinin ne olduğu, enerji şifacılarının muhafazakâr ve seküler kesimi cezbetmek için kullandığı söylemlerin neler olduğu ve inancın bireyselleşmesi ile enerji şifacılığı arasında bir ilişkinin olup olmadığının ortaya konması, amaçlarımız arasında yer almaktadır.

Türkiye’de popüler hale gelen ve geniş bir nüfuza sahip olan enerji şifacılığının bir New Age öğretisi olduğu, enerji şifa tekniklerini uygulayan ve bu alanda uygulama alan bireyler tarafından genel itibariyle bilinmemektedir. Bundan dolayı araştırmamızda hedeflediğimiz bir diğer amaç ise, enerji şifacılığının New Age bir öğreti olduğunu ortaya koymaktır.

Yeni Dini Hareketlerle benzerlik gösteren New Age Hareketi’yle ilgili akademik camiada yeterli sayıda araştırma bulunmamaktadır. Batı’da, özellikle dini kimliğe sahip akademisyenler, New Age ile ilgili çeşitli araştırmalarda bulunmakta ve Yeni Çağ’ı tanımlayan çalışmalar ortaya çıkarmaktadır. Batı’da New Age literatürünün oluşturulmasına karşılık, Türkiye’de de önemli etki alanına sahip New Age ile ilgili bir literatürün oluşturulmasına katkı sağlamak için böyle bir çalışma hedeflenmiştir.

Çalışma kapsamında ele alınan enerji şifacılığı, sahip olduğu söylemler ve çizdiği özne profili Türk toplum yapısının sosyo-kültürel ve dini yapısına uygun

bulunmamaktadır. Bu tür bir özne Türk toplumunda çeşitli problemlerin ortaya çıkmasına sebep olabilir. Çünkü pek çok özelliği barındırması ile birlikte ön plana çıkan narsist olma özelliği, benliğin yüceltilmesi, insanların bir arada yaşamasını güçleştirecek bir unsurdur. Bir toplumda yaşayan insanlarda diğergamlık duygusu, kolektif hareket etme ve iş birliği gibi özelliklerin olması gerekmektedir. Bireyselliği destekleyen Yeni Çağ İnanışları, bu özelliklerin hiç birini desteklememekte, tam tersini savunmaktadır. Çalışmamız, Türkiye’de enerji şifacılığı ile ilgilenen ve ilgi duyan kesimin genel özellikleri, bu alana ilgi duymalarının ve yönelmelerinin sebepleri, inşa ettiği özne yapısının karakteristiği ve kullandığı argümanların ne olduğu ile ilgili bilgi vermesi açısından önemlidir.

3. ARAŞTIRMA SORULARI VE HİPOTEZLERİ

Araştırmaya olan ilgim 2017 Mart ayında, Eva M. Hamberg’in kaleme aldığı “Kilisesiz Ruhsallık” ve Paul Heelas’ın kaleme aldığı “Hayattaki Ruhsallıklar” isimli makaleler ile başlamıştır. Bu makaleler sonrası New Age Hareketi ile ilgili yapmış olduğum okumalar doğrultusunda Enerji şifacılığı alanının Türk toplum yapısında önemli bir yer edindiğini fark ettim. Bu farkındalıkla birlikte, çok yakın çevremde enerji şifa tekniği uygulaması alan ve bu işin eğitmenliğini yapan kişilerin olduğunu tespit ettim. Yaptığım birkaç görüşmede, Yeni Çağ İnanışlarına ait inanç ve pratiklerin enerji şifacılığı adı altında insanlara aktarıldığını fark ettim. Dolayısıyla konu ile ilgili soru ve hipotezler, 2017 Mart ayında başlayan okumalar, enerji terapistlerinden aldığım enerji uygulamaları, başkalarına yapılan enerji uygulamalarından edindiğim gözlemlere ve bu alanda eğitim alan uzman kişilerle yapılan görüşme ve mülakatlar çerçevesinde hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan mülakat soruları ise yakın çevremde bulunan ve mülakatlara dâhil etmediğim enerji şifacılığı alanında eğitim almış kişilerle yapılan görüşmeler ile bu çevrede büyümüş ve akademik olarak bu alanla ilgilenen bir akademisyenlerin verdiği bilgiler ışığında hazırlanmıştır.

Araştırma problemini düzgün bir şekilde doğru ifadelerle ortaya koymamızı sağlayan ve çalışmamıza yön veren sorular şu şekildedir:

- Yeni Çağ İnanışları ile enerji şifacılığı arasında bir ilişki var mıdır?

- Enerji şifa teknikleri, Yeni Çağ İnanışlarını -ki bu hareket çeşitli dinlerin esintilerini taşıyan eklektik ve senkretik bir yapıdadır- insanlara sağlık adı altında empoze eden bir yapı mıdır?
- Enerji şifa teknikleri uygulaması ve ya eğitimi alan kişilerin Yeni Çağ İnanışlarına ait herhangi bir bilgisi var mıdır, yok mudur?
- Enerji şifa tekniklerini uygulayan kesimin, cinsiyeti, yaş ortalaması, eğitim seviyesi, medeni hali, ekonomik düzeyi, ait olduğu sosyal sınıf, mesleği, siyasi ve dini görüşleri nedir?
- Türk toplumunda insanların enerji şifa tekniklerine yönelmelerinin altında yatan sebep ya da sebepler nelerdir?
- Enerji şifa teknikleri eğitmenliğini alan kişilerde mesleklerini bırakıp, bu işi meslek haline getirmelerinde kırılma noktaları ne olmuştur?
- Enerji şifa tekniği uygulama ve eğitimini alan kişilerin gündelik hayatlarında ya da dünya görüşlerinde, inanç dünyalarında her hangi bir değişim ya da dönüşüm gerçekleş midir?
- Enerji şifa teknikleri uygulama ya da eğitimini alan kişilerin tekâmül evreleri nelerdir?
- Enerji şifa tekniği uygulama ve eğitimini almış kişilerin ön plana çıkan karakteristik yapısı nasıldır?
- Yeni Çağ İnanışlarının özelliklerinden olan her şeye olağanüstü nitelik atfetme eğilimi, enerji terapistlerinde var mıdır?
- Enerji terapistlerinin konuşmalarında postmodern şamanizmin etkisi var mıdır?
- Enerji terapistlerinin düşünce, pratik ve paylaşımlarına dayanarak batı düşüncesinin kırıldığı söylenilebilir mi?

Çalışmamızda incelenecek olan temel hipotezler, aşağıda sırasıyla verilmiştir:

- Yeni Çağ İnanışları ile Enerji şifacılığı yakın ilişkide olup, enerji şifa teknikleri, Yeni Çağ İnanışları öğretilerinin insanlar arasında yayılmasını sağlayan bir araçtır.

- Enerji şifa tekniği uygulama ve eğitimini alan kişilerin çoğu, New Age öğretileri hakkında bilgi sahibi değildir.
- Enerji şifa tekniklerine yönelen kesim daha çok orta yaş grubu kadınlardan oluşmaktadır.
- Enerji şifa teknikleri uygulama ve eğitimlerini alan kesim daha çok eğitilmiş, evli ve ekonomik seviyesi orta seviyede olan kişileri kapsamaktadır.
- Enerji şifacılığına yönelen kişilerin hemen hepsi inançlı kişilerden oluşmaktadır.
- Kurumsal dine mensup kişiler de, toplumda popüler olan özelde konforlu ve kaliteli yaşam vaadinde bulunan enerji şifacılığına yönelmekte ve bu uygulamaları kendi dini inanç ve pratikleri ile sentezleyerek meşrulaştırmaktadır.
- Enerji şifacılığına kişilerin yönelmesinde etkili olan faktörler, modernitenin kurumlar üzerinde gerçekleştirdiği deformasyon sürecinde ortaya çıkan sıkıntılardır.
- Enerji terapistleri toplumda, sürekli pozitif olan, yargılamayan, koşulsuz herkesi seven, alma verme dengesini koruyan, cömert, affeden, anda kalabilen, mükemmeliyetçi ve sıra dışı özelliklere sahip olan bir kişilik profili çizmektedir.
- İnsanların enerji şifa tekniklerine yönelmelerinin en önemli sebeplerinden biri, metafiziği yaşayamama gerilimidir.
- Enerji terapistleri bu tekniklerle insanlara yardımcı olarak manevi tatmin sağlamaktadırlar. Maneviyat ihtiyaçlarını bu şekilde gidermektedirler.
- Enerji terapistleri kendilerini değiştirerek her şeyi değiştirebileceklerine inanmaktadırlar.
- Enerji şifa teknikleri uygulamaları karşılığında alına yüksek ücretler, dünyadaki alma-verme dengesi söylemi ile meşrulaştırılmaktadır.

4. KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMALAR

Batı dünyasında tanınan ve hakkında pek çok akademik çalışma yapılan New Age Hareketi, Türkiye’de henüz gerektiği şekilde tanınmamaktadır. Akademik camiada

henüz New Age ile alakalı kapsamlı çalışmalar bulunmamakla birlikte birkaç yüksek lisans tezi ve doktora tezi ile birkaç makale bulunmaktadır. Din sosyolojisi alanında henüz New Age başlığı altında enerji şifacılığı ile ilgili yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak EFT, biyoenerji ve reiki ile ilgili müstakil çalışmalar yapılmıştır.

Çalışmamızı desteklemek için başta New Age ile ilgili başlıklar olmak üzere hemen her başlıkta istifade ettiğimiz yüksek lisans tezleri, Emre Uysal'ın *20. yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*, Ardıç Uslu'nun *Packaging New Age Culture in Turkish Media*, Şafak Başkaya'nın *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, Didem Öztürk'ün *Türkiye'de Yeni Çağ Ruhaniyeti ve Pratikleri: Evren Tasarımı, Birey ve Olumlama*, Cüneyd Aydın'ın *Dinsel Fundamentalizm ile Yeni Çağ İnançlarına Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkiler*, Hazal Develi'nin *Modern Toplumda Batıl İnançlar ve New Age Akımı*, Sakine Ak'ın *Yeni Dini Akımlar Bağlamında Dünya Kardeşlik Birliği Mevlana Yüce Vakfı Örneği*, Dilek Yücel *Reiki'nin oluşumu, gelişimi ve Türkiye'deki Yansımaları* ve Uğur Özdemir'in *Yeni Çağ Dini Akımların Teolojik Açından İncelenmesi*'dir. Çalışmada kullandığımız doktora tezleri ise, Cüneyd Aydın'ın *İnsanın Anlam Arayışı İle Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki* ve Gözde Aynur Mirza'nın *Yeni Dinselleşme Eğilimler ve Maneviyat Arayışları*'dır. Ayrıca *İndigo dergisi* ile *Ruh ve Madde Dergilerinden* çokça istifade edilmiştir.

New Age'in tarihsel arka planını oluşturan modernizm, sekülerizm ve bireyselleşme ile ilgili teorik çerçevenin oturtulmasında, Anthony Giddens'in *Modernite ve Bireysel-Kimlik*, M. Ali Kirman ve İhsan Çapçioğlu'nun editörlüğünü yaptığı *Sekülerleşme: Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, Abdurrahman Kurt'un *Din Sosyolojisi*, Ali Köse'nin *Kutsalın Dönüşü*, Peter L. Berger'in *Kutsal Şemsiye*, Mehmet Aysoy'un *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, Bryan S. Turner'ın *Din ve Modern Toplum*, Mehmet Süheyl Ünal'ın *Dinsel Bireycilik* gibi önemli eserler kullanılmıştır.

New Age Hareketi ile ilgili başlığın altını doldurabilmek için ise, öncelikle hemen hemen tüm New Age öğretisi ve pratiklerinin bir arada bulunduğu Lorna St. Aubyn'ın *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, M. Ata Nirun'un *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almanığı*, Gözde Aynur Mirza'nın *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat*

Arayışları, Mustafa Merter'in *Dokuz Yüz Katlı İnsan*, M. Ali Kirman'ın *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*, Keith Sherwood'un *Ruhsal Şifa Teknikleri*, Abby Wynne'in *Enerji Şifası*, Nasuh Günay'ın *Türkiye'de Yeni Çağ İnançları*, Diane Stein'in *Bir Şifa Kılavuzu: Reiki Esasları*, Wianna Stibal'ın *Theta Healing: Sıradışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş ile İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak* gibi kitapların yanında; K. Oya Parker'in *Postmodern Bilgelik: Yeni Çağ Söyleminde Kişisel Gelişim ve Ruhsal Alıştırmalar*, Wouter J. Hanegraaff'ın *New Age Spiritualities es Secular Religion: a Historian's Perspective*, Adam Possamai'nin *Cultural Consumption of History and Popular Culture in Alternative Spirituality* ve Boaz Huss'un *Spirituality: The Emergence of a New Cultural Category and its Challenge to the Religious and the Secular* gibi isimini zikretmediğimiz daha pek çok makale kullanılmıştır.

Bunların dışında enerji terapistleri tarafından kullanılan sosyal medya hesaplarında yapılan paylaşımlar ve resmi sitelerinde yayınladıkları makaleler, araştırmanın gidişatına yön veren kaynaklardan olmuştur.

New Age Hareketiyle ilgili Türkiye'de müstakil çalışmalar çok yenidir. Dolayısıyla bu konu hakkında geniş bir literatür henüz bulunmamaktadır. Ancak Batı'da pek çok akademisyen bu konuyu müstakil olarak araştırmış, pek çok akademik çalışma ve makalelerden oluşan geniş bir literatür ortaya çıkmıştır. Biz bu çalışmada doğrudan ya da dolaylı olarak bu çalışmalardan yararlanmaya çalıştık. Daha sonra konunun farklı noktalara yönelmesi ile özellikle kişisel gelişim kategorisinden pek çok kitap çalışmamızı zenginleştirmemizi sağlamıştır. Çalışmamızın son zamanlarına doğru 2019 Haziran ayında sosyoloji alanında Hazal Develi'ye ait *Modern Toplumda Batıl İnançlar ve New Age* ile 2019 Mayıs ayında Dinler Tarihi alanında Rümeyza Yenican'a ait *New Age Hareketi* isimli iki yüksek lisans tezi yayınlanmıştır. Ancak bu iki tezi incelemekle birlikte, çalışmamızda çok fazla yer veremedik. Tüm bunların dışında çalışmamızda araştırma yönteminde yarı-yapılandırılmış sorularla yapılan derinlemesine mülakatın tercih edilmesi sonucunda, reiki, EFT, access bars, theta healing, biyoenerji vb. şifa tekniklerinin eğitmenliğini yapan ve yaşam tarzı haline getiren kişilerle yapılan görüşmeler, Türk toplumunda, bu tekniklerin hangi kesim üzerinde ne tür etkilere sahip olduğunu, kişilerdeki değişimleri ve bunun dış dünyaya yansıyan alanların neler olduğu hakkında oldukça önemli bulgu ve yorumlara ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmanın

Türkiye'nin önemli metropol şehirlerinden biri olan ve kozmopolit yapısı ile bilinen İstanbul şehrinde yapılmış olması ayrıca önem arz etmektedir. Araştırmalarımıza göre, bu teknikleri uygulayan şifacılar, farklı şehirlerde eğitim alıp bu işe başlasalar da geneli İstanbul'a gelip, şehrin en elit semtlerinde akademi adı altında ofislerini açıp burada büyümeye ve yayılmaya devam etmektedir.

Çalışmamızın bel kemiğini oluşturan alan araştırmasının analiz bölümünde ağırlıklı olarak sosyoloji, psikoloji, medya ve uluslararası ilişkiler kaynaklarından faydalanılmış, Türkiye'de popüler olan ve katılımcıların takipte olduğu yabancı ve Türk enerji şifacılarının sosyal medya hesaplarından Twitter, Instagram, Youtube kanalları, Facebook, Forumlar, bloglar ve internet siteleri incelenmiştir. Bunların dışında popüler olan theta uzman eğitmeni ile mail yolu ile görüşme yapılmıştır. Araştırmayı zenginleştirmek ve giden danışanları daha iyi anlayabilmek için internet sitesinden bulduğun theta eğitmenine giderek theta enerjisi ile şifalandırma ve access bars vuruş seanslarına katıldım. Bu seanslarda edindiğim deneyimler de görüşmelerin analiz kısmına katkıda bulunmuştur.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamızda alan araştırmasına, nitel araştırma tekniklerinden ise derinlemesine mülakata yer verilmiştir. Bu araştırmada katılımcılar için kişisel bilgi formu ve yarı-yapılandırılmış/ açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Soruların yarı-yapılandırılmış/ açık uçlu hazırlanmasının sebebi, soruların sırası ve katılımcılara sorma tarzını verilen cevaplara göre yeniden şekillendirilmesine imkân vermesidir. Bunun sayesinde, sohbet havası içinde geçen görüşmelerde katılımcı kendini sınırlandırılmış hissetmeden rahatlıkla ifade etme imkânı bulmuştur.

5.1. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evreni, Türkiye'de yaşayan, enerji şifa tekniklerine yönelen, uygulama veya eğitimini alan kadın erkek, genç yaşlı tüm bireyleri kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakasında, çeşitli semtlerde ikamet eden, enerji şifa teknikleri uygulaması alan ve eğitmenliğini yapan enerji terapistleri oluşturmaktadır. Katılımcılar arasında kadın erkek ayrımı gözetilmemesine rağmen görüşmeler için erkek katılımcılara ulaşılamamış, sadece bir

erkek katılımcı ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Diğer katılımcıların tamamı kadınlardan oluşmaktadır. Türkiye’ de enerji şifa teknikleri ile ilgilenen kesime bakıldığında % 90’ını kadınlar oluşturmaktadır. Bu yüzden görüşmecilerin çoğunluğunun kadın olması bu yönelimin arkasında yatan sebeplerin neler olduğu hakkında bize daha sağlıklı bilgiler verecektir. Tek erkek katılımcının görüşmeye dâhil edilmesinin sebebi ise, erkeklerin neden enerji şifa tekniklerine kadınlar kadar ilgi göstermeyişinin anlaşılmasına yöneliktir. Örnekleme belirlerken dikkat ettiğimiz en önemli kıstas, bu teknikleri meslek haline getiren kişilerden oluşmasıdır. Şöyle ki enerji şifa tekniklerinin söylemlerinde, sekülerleşme ile reddedilen tabiatüstüne dair pek çok unsur bulunmaktadır. Olağanüstü olan her şeyi modern birey, çağdaş bilim anlayışını benimseyerek reddetmiştir. Dolayısıyla kutsal yerine profan olanın galip geldiği modern toplum insanının enerji şifacılığına yönelmesi, akıllarda soru işareti uyandırmaktadır. Sonuç olarak bir şekilde enerji şifacılığını meslek edinmiş ve enerji şifacılığının tüm gerekliliklerini gündelik hayatının bir parçası haline getirmiş kişiler araştırmamız için katılımcı olarak tercih edilmiştir. Hayatında bir ya da iki kez enerji uygulaması alan kişiler katılımcı olarak seçilmemiş, ancak araştırmanın zenginleştirilmesi için onlarla ayrı sohbet havası içinde konuşulmuş, davranışları tarafımdan gözlemlenmiş ve enerji terapistlerinin söylemleri ile uygulama alan kişilerin söylemleri arasında kıyas yapılarak, tutarsızlık olup olmadığına dikkat edilmiştir.

Çalışmanın yöntemsel modelinin tespitinde, sorunsalın kavramsal bağlamı ile alanın sınırlarının net çizgilerle çizilemez oluşu, araştırmanın esnek ve bütüncül doğasına uygun olması açısından, alan araştırmasının nitel araştırma yöntemine uygun olarak yapılmasına yöneltmiştir. Amaçlanan katılımcı sayısında, nitel araştırmalarda görüşme sayısının belirlenmesinde kullanılan *doygunluk noktası* kriteri dikkate alınmış ve 01.10.2019- 03.12.2019 tarihleri arasında çeşitli eğitim seviyesi, yaş cinsiyet, meslek ve gelir düzeylerine sahip olan toplam 10 kişi ile yüzyüzederinlemesine mülakat/görüşme gerçekleştirilmiştir.

5.2. Araştırma Verilerinin Toplanması

Çalışmanın birinci bölümünde New Age Hareketinin ortaya çıkışındaki sosyolojik arka plan ve New Age’e dair bilgilerin kavramsal çerçevesinin oluşturulmasında *dökümantasyon* metodu kullanılarak, sosyoloji, psikoloji, antropoloji,

dinler tarihi, medya, iletişim ve uluslararası ilişkiler alanlarında kitabeveleri, kütüphane ve profesyonel internet veri tabanlarında kaynak taraması yapılmıştır. Öncelikle New Age'in sosyolojik arka planında yer alan başlıklar sosyolojide temel kaynaklar olarak kabul edilen çalışmalardan istifade edilmeye çalışılmıştır. New Age ile ilgili temel bilgiler daha çok İngilizce eserlerde bulunmaktadır. İngilizce bilgimiz yeterli düzeyde olmadığı için çalışmada doğrudan birkaç İngilizce makaleyi kullanmış olup, İngilizce kaynakları çalışmalarında kullanan diğer araştırmacıların yüksek lisans ve doktora çalışmalarından aktaran şekilde dipnot kullanılarak istifade edilmiştir. Bunun dışında New Age ile ilgili temtel bilgilerin bulunduğu ve Türkçeye çevrilen eserlerden de çalışmamızda istifade edilmiştir. Bunların dışında, Türkiye'de Spiritüel bilgi ve New Age'e dair öğretilerin yaygınlaştırılmasında aktif rol oynayan *İndigo* ile *Ruh ve Madde* gibi dergilerde yer alan makalelerden de istifade edilmiştir.

Araştırma sürecinin aşamalarını şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Mülakat Uygulaması: Araştırma soru ve hipotezleri çerçevesinde hazırlanan mülakat formu, kişilerin kendilerini kısıtlanmış ve yargılanıyormuş hissi uyandırmayacak şekilde, kişilerin gerçek düşüncelerini rahatça ifade edebilecekleri ve nitelikli bilgilere ulaşmayı sağlayacak, tartışmaya açık, açık uçlu 22 tane yarı-yapılandırılmış sorudan oluşmaktadır. Ancak yapılan görüşmelerde katılımcının ve görüşmenin seyrine göre soru sayısında azalma ya da artma meydana gelmiştir. Mülakatta sorulan sorularda hemen her katılımcıdan sonra küçük revizyon yapılmıştır. İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakalarında değişik semtlerde ikamet eden katılımcılarımız ile görüşmeler, daha çok ofis olarak da kullandıkları kendilerine ait evlerde, çeşitli kafelerde ve arkadaşlarının evlerinde yapılmıştır. Derinlemesine yapılan mülakatlar, en az 90 dakika, en çok 210 dakika kadar sürmüştür. Görüşmelerde katılımcıların izni alınarak ses kaydı alınmış ve görüşmenin seyrine göre bazı konuşmalar ve katılımcıda gözlemlenen değişik davranış ve duygu durumları not alınmıştır. Katılımcılara ait bilgilerin gizliliği ve özel hayatın mahremiyeti ilkesi doğrultusunda katılımcıların her birine takma isimler verilmiştir. Görüşmeler, katılımcıları herhangi bir düşünce ya da duyguya yönlendirici söz ve davranışlardan uzak durarak, tamamen kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebileceği imkanlar sunularak gerçekleştirilmiştir.

Mülakat çözümlenmeleri için yapılan her bir görüşmeden sonra yapılan ses kayıtları dinlenmiş ve kurallarına uygun yazılı bir metin haline getirilmiştir. Ardından *kodlama* yöntemi kullanılarak katılımcıların en çok bahsettiği ve hepsinin söylemlerinde ortak olarak bulunan konular tespit edilip bir yere not alınmış ve buna göre alanın konu başlıkları oluşturulmuştur. Alan araştırmasında elde edilen verilerin, öncelikle elde edilen verilerin *betimsel analizi* yapılmış ve ardından betimsel analizde ortaya çıkan eğilim, ana fikir, benzerlikler ve farklılıkların ilişkisel yönleri *içerik analiziyle* resmedilmiş ve sonrasında tespit edilen başlıklarda tüm veriler metne dökülmüştür.

Katılımcıların tespitinde *kartopu* tekniğinden faydalanılmış olup, yakın çevreden uzak çevreye doğru katılımcılar tespit edilerek hızlıca randevular talep edilerek görüşmelere başlanmıştır. Araştırmacının mistik olan ile ilgili bilgi birikimi ve tarafsız tavrı karşı taraftan hissedilmiş ve görüşmelerin seyrini sıcak ve samimi bir sohbet havasına dönüştürmüştür. Ayrıca katılımcılarla ilk görüşmede görüşme teklifini kabul etmenin sonrasında görüşmeler yapılmıştır. Yaptıkları iş ile alakalı akademik bir çalışmanın varlığı, onları memnun etmiştir. Bazılarındaki bu memnuniyetin altında yatan sebep, hemen her alanda olduğu gibi bu alanda da pek çok yanlış bilgi ve bilgi kirliliğinden kaynaklanan rahatsızlıktır. Bazıları, bu alanın istismar edildiğini ve toplum tarafından yanlış tanındıklarını ifade etmiş, bu çalışma ile doğru anlaşılacaklarını ümit ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, katılımcılardan bazıları akademik alanda enerji psikolojisi ve tekniklerle ilgili çalışmalarını takip ettiklerini dilegetirmişler ve bu çalışmanın da yayınlanmasını beklediklerini söylemişlerdir.

2. Araştırma ve Gözlem: Katılımcılarla yapılan görüşmelerin sonucunda ortaya konulan verilen doğruluğu ve desteklenmesi açısından, bu alanda yazılmış kişisel gelişim kitapları ve enerji şifa tekniği uygulayan kişilerin kaleminden çıkan yayınların takibi ile, katılımcıların ve katılımcıların takip ettiği enerji şifacılarının Twitter, Facebook, Instagram, Youtube kanalları ve resmi internet siteleri takip edilmiştir. Katılımcıların birçoğu danışanlarına yaptıkları seans sonrası onlardan aldıkları geri dönüşümlerin whatsapp üzerinden ekran görüntüsü olarak paylaşımlarda bulunmaktadır. Bu paylaşımlar da takip edilerek uygulama alan kişilerin kimler olduğu ve hangi geri dönüşümlerde bulunduğu da tespit edilmeye çalışılmış ve çalışmaya değer kazandırmıştır.

Türk toplumunda sayıları azımsanmayacak şekilde görünürleşen, açık ve kapalı gruplar halinde birbirleri ile iletişimde olan ve kendilerine göre bir dünya görüşü geliştiren, bu görüş çerçevesinde pek çok kurumu yadsıyan ya da faydasız bulan New Age öğretilerinden enerji şifacılığı, çalışmamızda giriş bölümüyle birlikte üç bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde New Age Hareketinin ortaya çıkışında sosyolojik arka plan ve New Age Hareketinin genel özellikleri ile Türkiye’de New Age Hareketi incelenmiştir. İkinci bölümde ise, tamamlayıcı tıp ve ruhsal enerji şifacılığı ile enerji şifa teknikleri hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde ise enerji şifacıları ile yapılan görüşmelerin bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir. Bu bölümde enerji şifacılarının sosyo-kültürel ve ekonomik tabanı ile ilgili bilginin yanında topluma olan etkileri hakkında da bilgi verilmiştir. Sonuç bölümünde ise çalışmamıza dair genel tespit ve yorumlara yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.YENİ ÇAĞ HAREKETİNİN ORTAYA ÇIKIŞINDAKİ SOSYOLOJİK ARKA PLAN

1.1.1. Modernite

Modernlik kavramı daha çok kapitalizm ile birlikte kullanılmakta olup, aslında akışkan ve çoğulcu sosyal yapı, yeni endüstri ve hizmetler, yeni sosyal sınıflar ve meslekler ile şehir merkezlerinde büyüyen ve yoğun nüfus artışını üreten kuvvetli modernleştirici unsurlarla birlikte ortaya çıkmıştır.¹

Modernite, modern kapitalist- sanayileşmiş devletlerin gelişimine paralel olarak geleneksel düzenin zıddını; idari ve ekonomik rasyonalizasyonu, ilerlemeyi ve sosyal dünyanın farklılaşmasını içermektedir. Modernizm ise bu durumun düşünce boyutunda felsefi bir temele oturtulması ve meşrulaştırılmasıdır. Modernleşme ise, batılı olmayan toplumların yukarıda bahsi geçen duruma ulaşma süreci olarak tanımlanmaktadır.²

Modernlik, batı dünyasındaki felsefi, siyasi ve özellikle de bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan yeni bir bilinç durumudur. Bu bilinç, insanı, toplumu ve kâinatı geleneksel tanımların dışında, geleneğe zıt, farklı bir tarzla yeniden açıklama, anlamlandırma ve kurma peşindedir.³

Descartes'ın, "cogito"suyla sorunsal haline gelen özne-nesne dikotomisi ve zihne ilişkin kavramsallaştırmaları modernitenin ortaya çıkışının miladı olarak kabul edilir. Ancak modernite, toplumsal yapının tümüne etkide bulunması ve yaygınlaşan değerler sistemiyle kurumları dönüştürerek yeniden inşa etmesi açısından, genellikle sanayileşme süreci ile birlikte değerlendirilmektedir. Aydınlanma düşüncesinin şekillendirdiği modernitenin, insanı akli vasıtasıyla tanrısal güçle ve kutsal kategorisiyle

¹ Abdurrahman Kurt, *Din Sosyolojisi*, 10. Baskı, İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2016, s. 217.

² Ali Yaşar Sarıbay, *Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam*, 1. Baskı, İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2014, s. 29.

³ Vejdi Bilgin, *Bizi Kuşatan Toplum*, İstanbul: Düşünce Kitapevi Yayınları, 2009, s.157.

karşı karşıya getirerek kendi benliğini ve ruhunu ortaya koymasının köklerinin, çok daha derinlere dayandığına işaret etmektedir.⁴

Habermas'ın “Modernite Projesi” ismini verdiği bu olgu, on sekizinci yüzyılda Aydınlanma düşünürlerinin evrensel ahlak ilkeleri, nesnel bilimi, hukuk ve sanatı, kısacası insanın özgürleşmesini tartıştığı bir ortamdan çıkmıştır. Bu ortamdan en çok yükselen ses, bilimin doğaya hâkim olabileceği düşüncesi idi. Böylece insan daha sağlıklı ve uzun bir gelecek yaşayabilecekti. Bu düşüncenin etkisi ile insan zamanla akıl-ötesi olandan uzaklaşmaya başlamıştır.⁵

Rasyonel düşüncenin dinamikleri çerçevesinde, kendisine hiçbir otorite, hiçbir ilke veya dayanak tanımaksızın keşfettiği ve temellendirmeye çalıştığı kavramlar doğrultusunda Modernite, toplumsal hayatın her alanını yeniden tasarlamaya çalışmıştır. Bu tasarım sürecinin miladı olarak Fransız ihtilalinin ve ulus devletinin ortaya çıktığı dönem olarak kabul edebiliriz.⁶Giddens'a göre “sanayileşmenin tek kurumsal boyutu olmadığı kabul edilse de ‘modernite’ kabaca, sanayileşmiş dünyaya karşılık gelen bir dönem olarak anlaşılabilir.⁷

Modernitenin kavranmasında anahtar işlevi gören iki olgu, “Aydınlanmacı zihin” ve “kapitalist düzenin hakimiyeti”dir. Bu kavramlar ilk bakışta birbiriyle bağlantılı görünse de aslında modernitenin ideolojisini karakterize etmesi açısından önem taşımaktadır. Aydınlanmacı zihinde gerçekliğin temel ölçütü akıldır. Dolayısıyla insan hayatının sezgiyle ya da inançla değil, objektif bir bakış açısı ile yorumlanması gerektiğini savunur. Kişi ancak bu bakış açısı ile özgürleşebilir. İnanç ve sezgi gibi kavramlar ancak gerçeğin üzerini örtmek ve kişiyi karanlığa sürüklemek gibi olumsuz bir etkiye sahiptir.⁸Giddens'a göre modernitenin kurumsal bir eksenini olan sanayileşme

⁴ Gözde Aynur Mirza, *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2018, s.68.

⁵ Mirza, *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları*, s. 69.

⁶ Feride Aydemir, *Popüler Kültürde Mistik Motifler: Bir Anlatı, Tüketim ve Gösteri Alanı Olarak Tasavvuf*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, AÜSBE, 2017, S.17.

⁷ Anthony Giddens, *Modernite ve Bireysel- Kimlik*, çev. Ümit Tatlıcan, 1. Baskı, İstanbul: Say Yayınları, 2010, s. 29.

⁸ Mirza, *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları*, s.69.

sonrası rekabetçi ürün piyasalarını hem de iş gücünün metalaşmasını içeren meta üretimi sistemi olarak anlaşılan kapitalizmdir.⁹

Batılı olmayan devletlerin batının standartlarını yakalamaya çalışma gayreti olarak tanımlanan modernleşme, önce Avrupa'da başlayan, oradan da tüm dünyayı etkisi altına alan bireyselleşme, sekülerleşme, kültürel farklılaşma, endüstrileşme, bürokratikleşme, kentleşme ve rasyonelleşme süreçlerini anlatan toplumsal yaşam ve örgütlenme biçimlerini de kapsar. Modernizm ideolojik bir yapıyı ifade ederken modernleşme, daha çok belli gelişmelere dayalı olarak ortaya çıkan bir sürece işaret eder.

Modernleşme olgusunun politik, kültürel, ekonomik ve sosyal olmak üzere dört farklı boyutundan bahsedilir. Politik modernleşme, oy kullanma hakkı, parlamento, farklı çevreleri temsil eden siyasi partinin varlık göstermesi gibi karar mekanizmalarını destekleyen temel kurumların gelişimini kapsar.

Ekonomik modernleşme, gelişen teknolojinin sunduğu imkânlarla beraber ticaret hacminin büyümesi ve çeşitlenmesi, yönetim tekniklerinin kullanımı, sanayileşmenin dışında artan iş bölümü gibi ekonomik değişimlerle özdeşleştirilir.

Sosyal modernleşme, kentleşme, toplumsal farklılaşma, okuryazar kesimin artması ve geleneksel olanın otoritesinin geri planda bırakılması anlamına gelir.

Kültürel modernleşme, pozitivism ve rasyonalizm, hümanizm, aydınlanma geleneği, din-bilim çatışması, sekülerizasyon, gerçekliğin temel ölçütü bilimin hâkimiyeti, bireysellik ve milliyetçi ideolojilere bağlılığı içeren bir olgudur.¹⁰

Modernite, tek bir boyuta indirgenemeyecek kadar birbirinden farklı bileşenleri olan ve her bileşenin zaman içinde etkinliği değişebilen bir olgu olarak ifade edilmektedir. Pek çok alanda farklı boyutlarıyla etki gösteren modernlik her ne kadar Avrupa'da ortaya çıkmış olsa da küresel düzeyde tüm insan toplumlarını etkileyecek entelektüel ve teknolojik devrimlere, oluşumlara yol açmıştır. Bu devrimler başlangıçta bireyleri cezbetmiş olsa da daha sonra meydana gelen oluşumlar insanları ve hayatlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Modernliğin vaatleri özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan

⁹ Giddens, *Modernite ve Bireysel- Kimlik*, s. 29.

¹⁰ Kurt, *Din Sosyolojisi*, s.220.

sonra boşa çıkmıştır. Sağlıklı ve uzun bir geleceğin hayalini kuran bireyler kapitalist düzenin kölesi haline gelmiş hem topluma hem emeğine hem de kendisine yabancılaşmıştır. Modernliğin sacayağı olarak kabul edilen sekülerizmin etkisiyle kutsalla olan bağı kopartmış olan birey tamamen yalnızlaşmıştır.

1.1.2. Sekülerleşme

Avrupa dillerinde “Sekülerleşme” kavramı 1648 tarihli Westfalya Barış Antlaşması ile kullanılmaya başlamıştır. Başlangıçta kilisenin hâkim olduğu toprakların laik siyasi otoritenin eline geçişini ifade etmek için kullanılmıştır. Ancak yirminci yüzyılda sekülerleşme kavramına daha genel bir bakış açısı ile sosyolojik bir boyutun yüklenmesi, onun farklı biçimlerde kullanılmasına yol açmıştır.¹¹

Sosyologlar tarafından bu kavram, dini otoritenin toplumsal yer, zaman, kaynaklar, hizmetler ve personel üzerindeki etkinliğini kaybettiği, dünyevi amaç ve hedefler ile deneye dayalı usullerin, öteki dünya ya da doğaüstü gayelere yönelik ritüel ve sembolik aksiyon örneklerinin yerine geçtiği farklı süreçleri ifade etmek için kullanılmıştır.¹²

Sekülerleşme kavramını sosyoloji literatürüne kazandıran isim Weber’dir. Weber, sekülerleşmeyi “rasyonelleşme- gözün açılması” veya artık “toplumun büyü ya da gizem inançlarından uzaklaşması şeklinde tanımlamıştır. Ona göre artık dünyevi meselelerin çözümünde din adamlarına değil, sosyal danışmanlara, psikologlara, siyaset bilimcilere, fizikçilere, ekonomistlere yahut doktorlara başvurulacaktır.¹³

Aydınlanma çağı ile birlikte rasyonalist düşüncenin toplum üzerindeki etkisi ve modernleşme ile kurumlardaki köklü dönüşümler, dinin yavaş yavaş sahneden çekileceği, insanların doğaüstü olana ilgisinin azalacağı, hatta dinin tamamen toplumdan izlerinin silinip yok olacağı ile ilgili pek çok şey söylenmiştir. Hatta bu öngörüler on sekizinci yüzyılın başından yirminci yüzyılın son çeyreğine kadar devam etmiştir. Bu bağlamda 1700’lü yılların başında Thomas Woolston, modernitenin dini

¹¹ Bryan Wilson, “Sekülerleşme”, çev. Ali Bayer, *Sekülerleşme- Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, ed. M.Ali Kirman, İhsan Çapcıoğlu, 1. Baskı, Ankara: Otto Yayınları, 2015, s. 9.

¹² Wilson, “Sekülerleşme”, çev. Bayer, *Sekülerleşme- Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, ed. Kirman, Çapcıoğlu, s. 9.

¹³ Ali Köse, *Kutsalın Dönüşü*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2014, s. 12-13.

bitireceği tarihi 1900 yılı olarak ifade etmiştir. Hatta dinin yokolması ile ilgili bu tarihi geç bulanlar bile olmuştur. Bu mesele ile ilgili ön görüşler zamanla farklılaşmıştır. Bir dönem “insanlık sosyal evrimle teolojik dönemden kurtulacak” gibi söylemlerde bulunulmuştur. Dinin zaman içinde toplumda etkisinin azalacağı ve yok olacağı fikri on dokuzuncu yüzyılda sosyal ilimlerin kurucu babaların temel tezi haline gelmiştir. Comte, sosyoloji biliminin ahlaki yargıların temeli olarak din kavramının görevini üstleneceği fikrini savunmuş, Engels ise sosyalist devrimle “din yok olacaktır.” demiştir. Marks, rasyonelleşme sürecinde dinin toplumda eriyeceğini, Freud ise insanlığın bu nevroitik illüzyondan çok yakın zamanda uyanacağını iddia etmiştir.¹⁴

Modernleşme ve rasyonel düşüncenin etkisiyle, ilkel devirlerden kalan ve insan toplumlarına zarar veren dinin yok olacağı ile ilgili tez, sosyologların söylemlerini de dikkate aldığımızda sekülerleşme tezi olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁵

Sekülerleşme ile sekülerizm arasında küçük anlam farklılıkları vardır. Sekülerleşme, bir toplumda kurumsal dinin dini otoritelerinin siyaset, ekonomi, sağlık ve eğitim gibi alt-sistemler üzerindeki etki ve hâkimiyetini kaybetmesi anlamına gelir. Sekülerizm ise, ilk olarak George Holyoake tarafından 1846’da, sadece dinden bağımsız olan sosyal bir düzene işaret etmek için kullanılmıştır.¹⁶ Daha sonra ise kavram taraftarlarının dini olmayan yahut din karşıtı olan ilkeleri toplumsal örgütlenme ve bireysel ahlakın temeli olarak savunduğu, doğaüstücülüğün bütün şekillerini ve onunla alakalı bütün her şeyi bilinçli olarak açığa vurduğu bir ideoloji anlamı kazanmıştır. Sekülerizm, sekülerleşmeye katkıda bulunur, ancak bir sanayileşme ya da şehirleşme gibi toplumsal-yapısal değişme süreçleri kadar katkıda ve etkide bulunmaz.¹⁷

Weber, Comte, Marks ve Freud gibi toplumbilimciler, sekülerleşmenin kapsadığı anlamda değil, ideolojik anlamda sekülerizmin çığırkanlığını yapmışlardır. Konuya ideolojik yaklaşarak tarafsız bir tavır ortaya koymuşlardır. Modernleşme ile birlikte dinin toplumsal hayattan çıkartılması ve terk edilmesi, üzerine düşünülmüş bir olgu değil de arzuların seslendirilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

¹⁴ Köse, *Kutsalın Dönüşü*, s. 11.

¹⁵ Köse, *Kutsalın Dönüşü*, s. 12.

¹⁶ Bryan S. Turner, *Din ve Modern Toplum*, çev. Arzu Tüfekçi, İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2017, s. 171.

¹⁷ Wilson, “Sekülerleşme”, çev. Bayer, *Sekülerleşme- Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, ed. Kirman, Çapcıoğlu, s. 10-11.

Dinin gündelik hayattan geriye çekilmesi ve kutsal olan ile tabiatüstünün dönemselsel olarak etkisini kaybetmesi olarak tanımlanan, ayrıca sanayileşmiş toplumlar veya modern ile özdeşleştirilen sekülerleşme, dini sembol, doktrin ve kurumların toplum üzerinde etkisini yitirmesi, toplumun tabiatüstünden bu dünyaya yüzünü çevirmesi, bireylerin kurumsal dinle ilişkisini kesmesi, kurumların dini otoritelerden arındırılması ve rasyonelleştirilmesi, dünyanın kutsal ile ilişkisinin kesilmesi ve tabiatüstü ve gizemin terki dünyevi ve seküler olana dönüş gibi altı boyuttan oluşan geniş bir anlam yelpazesine sahiptir.¹⁸

Bir toplumda yukarıda bahsettiğimiz şekilde bir sekülerleşme sürecinden bahsedebilmek için o toplumda, dünya görüşlerinde artan bir çoğulculuk ve bütün inançları kapsayan bir kutsal şemsiye, resmi dinin dini otoritelerinin bireysel dini dürtü üzerindeki tekelsel hâkimiyetinin sona ermesi, dini meselelerde bireysel özerkliğin artması, dinin toplumsal yapıdan uzaklaştırılması ve bireyin mahrem yaşantısının içine hapsedilmesi, geleneksel dini inancın azalması ve dinin harici kontrol sisteminin düşmesi gibi meselelerin vuku bulması ve etkilerinin görünür, somut olması gerekmektedir.¹⁹

Buraya kadar verdiğimiz tanımlara göre özetle sekülerleşme, dini bilincin, faaliyetlerin ve kurumların toplumsal öneminin yok olduğu bir süreçtir. Bu süreç, dinin toplumsal düzenin devamlılığında marjinalleştirildiği ve doğaüstüne bağlı açıklamaların etkili olduğu tüm kurumların rasyonelleştirilmeye başladığını göstermektedir.²⁰

Weber'in, kökleri antik Yahudilik'te, Protestanlıkta ve kapitalizmde bulunan, Batı'ya özgü bir gelişmedir dediği sekülerleşme²¹ sürecinin, baktığımızda tüm toplumlar tarafından yaşandığı söylenmektedir. Tüm toplumlarda sekülerleşmeye işaret eden pek çok sosyal olgunun var olduğu toplumbilimciler tarafından fark edilmiş ve dillendirilmiştir. Sekülerleşme olgusu ilk Batı'da ortaya çıkmış ve oradan yayılarak tüm toplumları etkiler duruma gelmiştir. Bu süreç ilk Batı'da etkilerini göstermesine rağmen

¹⁸ Köse, *Kutsalın Dönüşü*, s.13-14.

¹⁹ John A. Coleman, "Seküler: Sosyolojik Bir Bakış", *Sekülerleşme: Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, çev. Ömer Faruk Darende, ed. M.Ali Kirman, İhsan Çapcıoğlu, Ankara: Otto Yayınları, 2015, s.50-52.

²⁰ Wilson, "Sekülerleşme", çev. Bayer, *Sekülerleşme- Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, ed. Kirman, Çapcıoğlu, s. 12.

²¹ Mehmet Aysoy, *Şifa Bu Değil*, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013, s. 33.

Amerika'nın bu süreçten çok etkilenmediği hatta sekülerizm tezinin Amerika toplumu için geçerli olmadığı söylenmiştir.

Merkezi bir sembolik konuma sahip kiliselerin varlık gösterdiği Amerika'da, kiliselerin kendilerini büyük ölçüde dünyevileştirmesi sayesinde sekülerleşmeden koruduğu söylenmektedir. Bu da şunu gösteriyor ki modernleşme ve batılılaşma süreçleri kadar dünyevileştirici güçler de artık evrensel bir hal almıştır.²²

Sekülerizm tezi ile toplumbilimciler uzun zaman, modernleşme ile birlikte ferdin zihninde dinin gerileyeceğini, insanın tabiatüstü güçlere inancını kaybedeceğini ve dinin toplumlarda yok olacağını iddia etmişlerdir. Ancak daha sonraki süreçte Rodney Stark, Robert N. Bellah, Peter L. Berger, David Martin, Jeffrey Hadden ve Grace Davie gibi din sosyolojisinin çağımızdaki önemli isimleri sekülerleşme tezinden “kurucu babalarımızın hatası” şeklinde söz etmeye başlamışlardır.²³

Sekülerleşme tezinin temel iddiası toplumlar üzerinde dinin etkisinin azalacağı, hatta dinin yok olacağı şerindeydi. Ancak çeşitli ve karmaşık tezahürleri ile dinin, Asya, Avrupa ve Latin Amerika'nın birçok bölgesinde gelişme göstermesi bu tezin aksini göstermektedir. Bununla birlikte Malezya ve Endonezya'daki dini reformizm, Güney Kore'deki Şamanist dinler, Tayvan'dan ABD'ye Budizm'in yayılması, Çin'deki Konfüçyüsçülük ve Taoizm, Vietnam'daki Renovasyon Dönemi'ndeki ruhu ele geçirme kültürleri, Tibet'çi Budizm'i küresel bir meditasyon modeli olarak aktarma, Hinduizm'in Hindistan dışındaki dönüşümü vb. de dinin toplumlar üzerindeki etkisinin sürdüğünü işaret etmektedir.²⁴ Tüm bu gelişmeler sekülerleşme tezinin sorgulanmasına ve post-seküler fikrinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Klasik görüşe sahip sosyologlar sekülerleşme tezini, Birleşik Devletler'e ve Büyük Britanya'ya odakladıkları için sınırlandırmış, çağdaşaraştırmalarda ise sosyolojik ilgi kurumsal dinlerin inanç ve pratiklerinden sıyrılıp yeni serpilen dini fenomenleri dikkate alma açısından değişikliğe uğradığı kabul edilmektedir. Örneğin spiritüelliğin gelişmesidir. Sonuçta ortaya çıkan tablo ise bir hibritdiniinançlar ve pratikler

²² Peter L. Berger, *Kutsal Şemsiye*, çev. Ali Coşkun, 5. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015, s. 199.

²³ Köse, *Kutsalın Dönüşü*, s. 17.

²⁴ Turner, *Din ve Modern Toplum*, s.189.

karışımıdır.²⁵ Batı’da her ne kadar kiliseyegiden sayısındaki azalma dikkate alınarak dinin etkisinin azaldığı tezi savunulsa da daha sonra sosyologların da söylediği gibi, bireylerin inanma biçimlerinde değişiklik meydana gelmiştir. Dine olan ihtiyaç her çağda kendini göstermektedir. Din etkisini kaybetmekten ziyade zamanın ve insanın ihtiyacına göre inanma biçimlerinde değişiklikler gözlemlenmektedir. Sonuç olarak bireylerin kurumsal dinden uzaklaşmaları sekülerleşme işareti olarak yorumlanırken, yeni serpilmiş dini fenomenlerin insanlar tarafından ilgi ile karşılanması post-seküler sürecin başlangıcı olarak kabul edilmiştir.

1.1.3. Bireyselleşme ve İnançın Bireyselleşmesi

Bireyselleşme olgusunun tarihsel olarak hangi döneme rast geldiği ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, onun sınıflı toplumların ortaya çıkması ile ivme kazandığını söylemek mümkündür. Özel mülkiyet anlayışı, sınıflı toplumlarda bireyciliği güçlendirmiş ve hâkimiyetini sağlayarak bütün kurum ve kuruluşlarıyla bireycilik yönelimine hizmet etmiştir. Kapitalist anlayışa sahip toplumlarda, sermayenin sonsuz birikimine yönelik çabaların tümü, bireyselleşmeyi meydana getiren en temel unsurdur.²⁶

Bireyselleşme ve bireycilik kavramları birbirlerinden farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Bireyselleşme olgusunun anlaşılabilmesi için onun temelini besleyen bireycilik kavramını açıklamak konuyu anlamak açısından yol gösterici olacaktır. ‘Bireycilik’ kavramı kelime olarak ilk kez Fransa’da 19.yüzyıl Fransız başmuhafazakarlarından Joseph de Maistre tarafından, Fransız İhtilali ile ilgili ‘tehlikeli’ görülen şahıslar hakkında kullanılmıştır. De Maistre’ye göre bireycilik, benlikçilik, ahlaki kargaşanın kâbus gibi çökmesi ve duygusal bir bozukluktur.²⁷ Toplumbilimde ise bireycilik kavramı, “ *her insanı kendi başına bir kişilik telakki eden ve ‘bireysel kimlik’in ‘kolektif kimlik’e indirgenemeyeceğini ileri süren düşünce*”²⁸dir.

²⁵ Turner, *Din ve Modern Toplum*, s. 191.

²⁶ Dilge Kodak, *Postmodernite Bağlamında Bireyselleşme ve Marka İlişkisi: Sinema Filmlerinde StarbucksCoffee Tüketicilerinin Kimlik Analizi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, s. 58.

²⁷ Mehmet Süheyl Ünal, *Dinsel Bireycilik*, İstanbul: Açılım Kitap, 2011, s.47.

²⁸ Ünal, *Dinsel Bireycilik*, s. 48.

Modernleşme olgusunun baş aktörü bireydir. Modernleşme süreciyle birlikte birey yüceltirilerek merkezi noktaya oturtulmuştur. Böylece birey, kendi başına kararlar alabilen, gelenekten kopuk, kutsalı dışlayan, akılcı bir kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Artık kendi başına kararlar almak, heyecanlı bir hayat sürdürme, haz almak, kişisel gelişim gibi mefhumlar akla bireyciliği getirmektedir. Bireycilik ilkesi zaman zaman her şeyin üstünde tutulmuş ve bu anlayışı eleştiren hemen her ilke inkâr edilerek, uygarlık hemen her alanda sadece insani öğelere indirgenmiştir.²⁹ Bireyselleşmeyle ilgili pek çok tanım yapılabilir ancak hepsinde göreceğimiz ortak nokta ‘gelenekten kopuş’tur. Çünkü geleneksel anlayışta bireyin menfaatinin ziyade toplumsal fayda esas alınmaktadır. Önemli olan toplumun sağlıklı bir şekilde ilerlemesini ve gelişmesini sağlamaktır. Toplumun faydası için bireyler feda edilebilir, birey toplum için yaşar. Ancak bireycilikte durum tam tersidir. Birey toplum için feda edilemez. Toplum birey için vardır, bireyin menfaati, toplum menfaatinin önünde tutulmalıdır. Bireyin toplumda merkezi bir konuma oturtulması, verilen sınırsız özgürlük duygusu, kendi başına kararlar alması, geleneksel olandan uzaklaşması, toplum menfaatinin ziyade bireyin menfaatinin gözetilmesi gibi düşünceler toplumlarda bireyselleşme hareketini başlatmıştır.

Bireyselleşme olgusu toplumun hemen her alanında kendisini hissettirmiştir. Bireyselleşmenin kendisini hissettirdiği önemli alanlardan birisi de dindir. İnsanın inandığı aşkın varlık ile olan ilişkisi, kendiyle olan ilişkisi kadar mahrem bir iç söyleşidir. Her ne kadar aşkın varlıkla olan ilişki mahrem alana dâhil olsa da zamanla içinde bulunduğumuz paradigma, bizim düşüncelerimizi ve yaşam teamüllerimizi şekillendirmektedir. Dolayısıyla modernliğin bir arayüzü olan bireyselleşme de kişinin aşkın varlığa dair olan görüşünü ve onunla olan ilişkisini değiştirmekte ve şekillendirmektedir. Geniş toplulukların belli kurallar çerçevesinde bir arada barış içinde yaşamasını sağlayan ve bireyleri kontrol eden dinler, bireyselleşmenin etkisi ile kişisel ve ruhsal gelişim anlayışına indirgenmiştir. Bununla birlikte içselleştirilmiş imanın beraberinde topluma dirlik ve düzen getireceği fikri savunulmuştur. Din bu anlamda toplumsal bir baskı aracı olarak değil, bireyin inanç alanına ait bir olgu olarak

²⁹ Rene Guenon, *Modern Dünyanın Bunalımı*, çev. Mahmut Kanık, İstanbul: İnsan Yayınları, 2016, s. 111.

kabul edilmiştir. Burada dinin toplumsal düzen üzerindeki etkisinin bireysel alana kaydırıldığı görülmektedir.³⁰

Buraya kadar bireycilik ve bireyselleşme kavramları hakkında genel bir bilgi verdikten sonra bireyselleşmenin din başta olmak üzere diğer kurumları da etkisi altına aldığından bahsettik. Bireyselleşme, din ve inanç biçimlerinde de anlayış farklılığına sebep olmuş, zamanla dinsel bireyselleşme kavramı ortaya çıkmıştır. Lukes, dinsel bireyciliği: “*inançlı bireyin araçlara ihtiyacının olmadığı, ruhsal yazgısının temel sorumluluğunu kendisinin taşıdığı, tanrısıyla kendi bildiği yolda ve kendi çabalarıyla kendisinin ilişki kurma hak ve görevinin olduğu görüşü*”³¹ şeklinde tanımlamaktadır.

Lukes’in tanımına baktığımızda dinsel bireycilikle ilgili iki önemli unsur göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki bireyin aşkın varlıkla ilişkisinde arada araçların olmaması gerekliliğidir. Bu anlayışın ortaya çıkışı olarak Hıristiyanlık dini geleneğindeki kilise mensubu ruhban sınıfın aşkın varlık ile birey arasında aracılık yapmasını gösterebiliriz. Bu anlayışta birey, aşkın olan ile sadece Hıristiyan din adamlarının aracılığı ile iletişim kurabiliyor, istek ve arzularını araçlarla tanrısına ulaştırabiliyordu. Bu durum zamanla ruhban sınıfı tarafından istismar edilmiş, bireylerin dini duyguları sömürülmüştür. Geleneksel olandan kopan bireycilik anlayışında birey ile aşkın varlık arasındaki ilişki mahrem bir iç söyleşidir. Bu söyleşiye yabancı kişiler dâhil olması, ilişkinin büyümesini bozmaktadır. Dolayısıyla birey, inandığı tanrısı ile kurduğu iletişimde baş başa olmamalıdır. Lukes’in dinsel bireycilik tanımında ortaya çıkan ikinci unsur ise dinin inanç ve pratiklerinin ortadan kaldırılmasıdır. Bu anlayışa göre birey, kendisini sürekli tanrısının gözetimindeymiş gibi hissetmeli, söz ve davranışlarına dikkat etmelidir. Sürekli öz-denetimini sağlamalı ve yaptıkları ile ilgili iç muhasebe yapmalıdır. Birey, kimsenin söylemine kulak vermeden tanrı ile kurduğu iletişim sonucunda ondan istenileni anlamalı ve hayatını ona göre düzenlemelidir.

³⁰ K. Oya Pakar, “Bireyselleşme Ekseninde Farklılaşan Dini Temsillerimiz”, Ankara, Eskiyeni Dergisi, C. 0, S.19 (2010), s. 115.

³¹ Steven Lukes, *Types of Individualism, Dictionary of the History of Ideas*, akt. Ünal, *Dinsel Bireycilik*, s.63.

Dinsel bireycilikte aslında eleştirilen dini inançlar değil de dinsel kurumlar ya da kurumsal dinler ve onların söylemleri eleştirilmektedir. Çünkü bu anlayışta dini kurumlar insanları riyakârlığa sevk etmektedir.³²

Sonuç olarak modernleşme sürecinin bir ürünü olan bireycilik ve bireyselleşme toplumun tüm alanlarını etkisi altına alarak, bireylerin inançları üzerinde de etkisini göstermiştir. Sekülerleşme ile kurumsal dinler birey üzerindeki etkisini kaybetmiş, dinsel bireycilik ile inanç biçim değiştirmiştir. İnançta görülen bireyselleşme, kişinin dini kurumlara ve ya kurumsal dinlere bakış açısını da değiştirmiştir. Bireyselleşme ile birlikte kurumsal dinler, insanların dini duygularını istismar eden çıkarıcı yapılara dönüşmüştür. Artık birey, arada herhangi bir aracı olmaksızın direkt tanrı ile iletişim kurmak istemektedir. Burada bireye huzuru verecek olanlar din adamları değil, bizzat tanrı onun gönlüne huzuru verecektir. İnançın bireyselleşme ile ortaya çıkan diğer bir görüş aslında aşkın tanrı inancının içkin bir tanrı inancına dönüşmesidir. Çünkü kurumsal dinlere göre tanrı, insandan farklı, onun tasavvur edemeyeceği ve ulaşılamaz bir varlıktır. Hâlbuki dinsel bireycilik tanrı, kişinin her zaman ulaşip konuşabildiği, öğretici, samimi bir ilişki kurabildiği, özgürlüğünü kısıtlamayan, sınırlar koymayan, cezalandırmayan, affedici bir varlıktır.

Son olarak dinsel bireyciliğin inanca dair bu tutumu, toplumlarda mistik, spiritüel ve manevi hareketlerin sepilip gelişmesine zemin hazırlamıştır. Özellikle bireyselleşmeden beslenen Yeni Çağ Maneviyatçılığı toplumda inancın bireyselleşmesini hızla yaygınlaştırmıştır.

1.1.4. Postmodernite

Sosyologların gerçekte ne olduğu ya da böyle bir şeyin var olup olmadığı ile alakalı bir fikir birliği sağlayamadığı postmodernite kavramının başındaki *post* sözcüğü bize kavram ile ilgili bir ipucu vermektedir. Postmodernite, moderniteden sonra gelir.³³ Modernite sonrası dönemi kapsayan postmodernite, modern toplum ve kültürün adım attığı yeni durum için kullanılan bir kavramdır. Postmodernite olarak adlandırılan bu yeni durum ile teknoloji ve enformasyonun biçim değiştirmesi, üretimin yerine

³² Ünal, *Dinsel bireycilik*, s. 65.

³³ John Bird, *Din Sosyolojisi Nedir*, çev. Abdulvahap Taştan, M. Derviş Develi, 2. Baskı, İstanbul: Lotus Yayınevi, 2017, s. 204.

tüketimin geçmesi, realitenin yerini imaja, bütünü ise parçalanmaya bırakması, metaanlatıların inkâr edilmesi, yüksek kültürün ise tekedilmesi ile popüler kültürün hâkimiyeti kastedilmektedir. Tüm bunların felsefi seviyede formülasyonu ve meşrulaştırımı postmodernizm; Batı-dışı toplumlarda etkisinin görülmesi ise postmodernleşmedir.³⁴

Postmodernite kavramının ilk olarak 1960'lı yıllarda sanatta ve mimaride meydana gelen yeni eğilimleri tanımlamak için kullanıldığı söylene³⁵ de bu kavram 70'li yıllarda sanayi sonrası toplumun ve ya II. Dünya Savaşı sonrasındaki gelişmiş toplumların bilgiye dayalı ekonomilerinden bahsetmek için kullanılmıştır. Postmodernite, 1960'lı karşı kültür hareketleri, modernizme tepki olarak ortaya çıkan akımları, anti-otoriter davranış biçimlerini, put kırıcı itiyatları ve gündelik hayatın eleştirisi vasıtasıyla bireyselleşmiş kendini gerçekleştirme alanları üzerinde duran hareketlerden beslenmiştir.³⁶ Postmodernizmin beslendiği unsurlara dikkat ettiğimizde onun temelde modernizmin kültürel projedeki bir kırılması olarak değerlendirildiğini görmekteyiz.³⁷

Postmodernite, içerdiği anlamlara ve beslendiği unsurlara dayanarak bir sonralık ve bir başkaldırı anlamı taşıyıp herhangi bir tanıma indirgenemeyecek kadar düzensizliğe ve karmaşıklığa sahipse de gerçekte postmodernizm moderniteden kopuşa işaret etmekten ziyade, onun dışarıdan, belli mesafeden gerçekçi bir iç eleştiri sürecine ve hesaplaşmasına işaret etmektedir.³⁸

İçinde yaşadığımız toplumda iletişim araçlarının çeşitliliği ve insanların yoğun ilgisi ile ortaya çıkan imaj üretimi sonucu üst gerçeklik ile gerçeklik karışmış, yapay olan doğal olanın yerine geçmiştir. Bunu ortaya koyan temel düşünce ise postmodernizmin temel paradigması olan mutlak bir gerçekliğin olmadığı anlayışıdır. Bununla birlikte postmodernizm ile birlikte sosyal sınıfların yaşam tarzları birbiriyle karışmış, sosyal hiyerarşinin parçalanmasıyla geçişkenlik artmıştır. Modern dünyadaki

³⁴ Sarıbay, *Postmodernite Sivil Toplum ve Din*, s. 29.

³⁵ Kurt, *Din Sosyolojisi*, s. 252.

³⁶ Yavuz Özdemir, Elif Aktaş, Ufuk Şimşek, "Postmodernite ve Etnisite", Ankara, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 12, S. 2(2008), s. 329.

³⁷ Sinan Kılıç, "Lyotard: Fark ve Çokluğun Anlatısı Postmodernite", Kayseri, *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, C. 0, S.3 (2015), s. 110.

³⁸ Kurt, *Din Sosyolojisi*, s.252.

katı ve sıkı yapılar ile tutarlılıklar postmodernizmle yerini çoğulculuk, hoşgörü ve göreceliğe bırakıyor. Böylece içinde yaşadığımız toplumda her kesimden insan düşüncelerini rahatça seslendirme imkânı bulabiliyor.³⁹

Modernite sonrası dönemi ifade etmek için kullanılan postmodernite, her şeyi yapı bozumuna uğratmanın yanında dinleri ve dindarların hayat tarzlarını da moda aracılığı ile bir merkezsizliğe sürüklemektedir. Bu merkezsizlik sosyal, ekonomik ve siyasi değişimler aracılığıyla dindar bireyleri de usulca etkisi altına almaktadır.⁴⁰ Postmodern kültür, dinsel mesajları basit masallara indirgeyen, dünya üzerindeki dinlerin tüm açıklamalarını sadece ‘büyük anlatılar’ olarak gören ve her şeyin mübah olduğunu vurgulayarak geçiçi olduğunu alaycı bir şekilde benimseyen bir kültürdür. postmodern felsefe nin bu tutumu tek bir büyük anlatıyı benimsemeyi imkânsız kılmaktadır. Bununla birlikte paradoksal bir şekilde postmodernizm, içinde yaşadığımız dünyayı büyümlü ve mistik bir dünyaya dönüştürmek istemektedir.⁴¹

Modern dönemde rasyonalizm, sekülerlerizm ve dünyevileşme gibi akımların etkisi din ve kutsal, toplumdaki uzaklaştırılmış, postmodern dönemde ise din ve geleneğe bir dönüş başlamıştır. Modern dönemde din ile ilgili tutumlar ile postmodern dönemdeki dinsel ve tinsel canlanmayı bir arada değerlendirmek, postmodern dönemdeki yeniçağ dinselini ve paranormal inançlardaki artışı anlamaya yardımcı olacaktır. Modern dönemin insandan aldığı anlam ve hakikat eksikliğinin oluşturduğu boşluk ve aşırı rasyonaliteye antipati duyma postmodern dönemde, dinlerin dışında pre-modern dönemdeki geleneklere yani paranormal inançlara ilgide artış sebep olmuştur. Postmodernizmin rasyonalite ve pozitivistliğe olan inancı yıkması ile geleneksel ve tinsel olanda canlanma gerçekleşmiştir.⁴²

Geç modern dönemde din ve maneviyat alanında ortaya çıkan yeni durumlar, postmodern dönemde yeni kutsallık biçimlerinin ve dinsel kimliklerin öne çıkmasını sağlamıştır. Özellikle postmodernizmin meşhur söylemlerinden biri olan ‘her şey

³⁹ Kurt, *Din Sosyolojisi*, s. 252-253.

⁴⁰ Erol Sungur, “Postmodern Tüketim Anlayışında Dindar Yaşam Biçimleri”, Rize, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 6, S.12 (2017), s. 380.

⁴¹ Kurt, *Din Sosyolojisi*, s. 254.

⁴² Mustafa Arslan, “Postmodern Yeni Dinsel Kimlik ve Paranormal İnançlar” *Milel ve Nihal*, C. 12, S. 2 (2015), s. 61.

gider'söylemi ile rasyonalist ve pozitivist geleneğe karşı kadim geleneklerdeki çeşitli tinsel unsurlar postmodern öznenin anlam arayışının hizmetine sunulmuştur.⁴³

Sonuç olarak modernizm ile inşa edilen tüm anlam, felsefe, fikir ve düşünce kuleleri postmodern anlayış ile yıkılmış ve 'her şey gider' anlayışı doğrultusunda hemen her alan tekrar yorumlanarak yeni anlamlara büründürülmüştür. Yeni yorum getirilen alanlardan biri de dindir. Weber'ın büyübozumu olarak adlandırdığı modern dönemde din ve dinsel eğilimler toplumdan dışlanarak zayıflatılmıştır. Kutsalın yerini profan almıştır. Bu dönemde bireylerde anlam arayışı ve maneviyat yoksunluğu baş göstermiştir. Postmodernizm yeni dinsel eğilimlerin ve kutsallık biçimlerinin kendilerini toplumda rahatça ifade edebilecekleri fikri yapıyı hazırlamıştır. Bu dönemde dinlerin dışında insanların anlam dünyalarını dolduracak ve maneviyat ihtiyacını giderecek yeni çağ inanışları da ortaya çıkmıştır. Dinin önem kazanması ve yeni dinsel eğilimlerin ortaya çıkması ile postmodernizmin dünyayı yeniden büyüğe hale getirdiği söylenmektedir

1.2. NEW AGE HAREKETİ

New Age Movement (Yeni Çağ Hareketi) ya da Yeni Çağ İnanışları kavramını artık pek çok yerde duymakta ve görmekteyiz. New Age söylemi; popüler bilim, popüler felsefe ve kişisel gelişim ile ilgili gazete ve dergi makalelerinde, sosyal ağlar üzerinden yapılan paylaşımlarda, çeşitli kitaplarda, son zamanlarda yapılan sinema filmlerinde ve reklamlarda etkili şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Zamanla günlük düşüncenin ve popüler kültürün yadsınamaz bir gerçeği olarak kabul görmüştür.⁴⁴

Dünya genelinde, bir ana akım olarak kabul edilen New Age Hareketi ve buna bağlı oluşan küçük grup ve derneklerin faaliyetleri etkin bir şekilde varlık göstermektedir. Ana akım olarak kabul gördükten sonra New Age Hareketi farklı çevrelerin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Ancak New Age Hareketinin belli bir kurumsal yapısının olmayışı, tutarlı bir düşünce sistemi ve dogmasının bulunmayışı, muğlak yapısı, pek çok alandan alıntılar yapmış eklektik ve senkretik bir yapıda oluşu

⁴³ Arslan, "Postmodern Yeni Dinsel Kimlik ve Paranormal İnançlar", s. 62.

⁴⁴ K. Oya Pakar, "Postmodern Bilgelik: Yeni Çağ Söyleminde Kişisel Gelişim ve 'Ruhsal Alıştırmalar'", *Psikoloji çalışmaları/studies in Psychology*, C.31, S.0 (2011), s.62.

onun tanımlanmasını oldukça güçleştirmiştir. ⁴⁵ Dolayısıyla araştırmacılar New Age'i, kendi araştırma alanları içinde genellikle de savundukları düşünceyi destekler nitelikte tanımlamışlardır. Bu yaklaşım ise New Age'e ait farklı tanımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Sonuç olarak herkesin üzerinde birleştiği bir tanım bulunmamakla birlikte New Age'e farklı açılardan anlamların yüklendiği tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

New Age Hareketi, spiritüel bilgilerden modern bilimsel yaklaşımlara, eski ve köklü ezoterik felsefelerden modern dönemin psikik yaşam pratiklerine kadar uzanan çok kapsamlı bir bilgi birikiminin sonucunda şekil almış, esnek ve değişimlere açık, anonim bir dünya görüşüdür. ⁴⁶

New Age hareketi, bir din, dinden ziyade bir fikri yapı, farklı dinlere ait bilgilere dayalı felsefi düşünce, kendisine mensup olanların bazı zaafalarını kullanarak onlardan çıkar elde eden bir pazar, toplumsal bir hareket, büyük dinlerin dogmalarına karşı duran bir alternatif dünya görüşüdür. Ayrıca çeşitli yöntem ve tekniklerle şifa verme rolünü üstlenen şifacı kimliğine sahip grupları da bünyesinde taşıyan bir harekettir. ⁴⁷

New Age, dinleyici merkezli bir yapı yerine, müşteri merkezli bir yapının belirginleştiği bir hareketliliği ön görür. Bir şeye, bir gruba ya da bir yere ait olma gereksiniminin ve isteğinin azaldığı, tanımlanmış, lider odaklı gruplardan bağımsız bir pratik, çağın temel dinamiği olarak ön plana çıkan, kökleri yeni dini hareketlere dayanan benzer fakat farklılıklara ve yeniliklere de sahip bir oluşumdur. ⁴⁸

Sosyal bilimler literatüründe “New Age” (Yeni Çağ) terimi- ya da giderek daha çok tercih edilir olduğu görülen ‘Yeni Çağ Spiritüellik terimi’ –tutarsız bir spiritüel düşünceler ve pratikler toplamına karşılık gelmektedir. Literatürdeki tartışmalara göre bu spiritüel çevrenin çoğu katılımcıları, birden fazla gelenekten, stillerden, fikirlerden

⁴⁵ Mustafa Arslan, “Değişim Sürecinde Yeni Dindarlık Formları: “Yeni Çağ” İnanışları Ölçeği”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.4, S.11(2006), s. 16.

⁴⁶ Lorna St. Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, çev. Nuray Mines, Ercan Arısoy, İzmir: Ege Meta Yayınları, 1998, s.7.

⁴⁷ Cüneyd Aydın, *Dinsel Fundamentalizm ile Yeni Çağ İnançlarına Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkiler*, (*Yüksek Lisans Tezi*), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 3-4.

⁴⁸ Mirza, *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları*, s.39-42.

bir kombinasyon oluşturup kişiye özel bir paket hazırlamaktadır. Bu bakımdan Yeni Çağ Hareketi “kendin yap dini” (Baerveldt), “seç ve karıştır dini” (Hamilton), “alakart din tüketimi” (Possamai) ya da “spiritüel süpermarket” (Lyon) gibi ifadelerle tanımlanmaktadır. Sutcliffe ve Bowman, “Beyond New Age: Exploring Alternative Sprituality” kitaplarında işi daha da ileri götürerek Yeni Çağ’ın, çok geniş alanda modern dini deneyimlere verilmiş bir kelime olduğunu ileri sürerler. Buna göre New Age, birbirinden çok farklı oldukça geniş yelpazede inanç deneyimlerine verilmiş genel bir isimdir. Possamai ise -eğer buna hırsızlık demezsek- dışsal ve derin bir hakikatle ilgisi olmayan eklektik bir süreçle uğraştığımızı ileri sürer. Yani Yeni Çağ dediğimiz şey, Possamai’ye göre, birçok kaynaktan, fikirden, deneyim ve pratikten alınarak kolaj yapılan inanma biçimleri süreçleridir. Ayrıca bunların derin bir hakikat bilgisiyle de hiçbir ilgisi yoktur.⁴⁹

Yeni Çağ Hareketi hakkındaki baskın söylemler, din sosyologu Thomas Luckmann’ın 40 yıl önce yayımlanan “The Invisible Religion” (Görünmez Din) kitabındaki etkileyici analizini tekrarlamaktan öteye geçemez. Luckmann’a göre modern toplumdaki yapısal farklılaşma, Hıristiyanlık tekelinin erozyona uğramasıyla sonuçlanmış ve bunu takip eden ‘En Önemlilerin Pazarı’nın (market of ultimate significance) ortaya çıkmasına neden olmuştur. Böyle bir pazarda dinci tüketiciler anlam paketlerinden tamamen kişisel zevklere ve tercihlere göre bir derleme oluşturur.⁵⁰Bu durumu bir örnek ile şu şekilde açıklayabiliriz. Bir birey İslam dinine ait namaz ibadetinde zorlanıyor ise onu çıkartır, Budizm’e ait yoga pratiğini alır ya da oruç ibadeti yerine Hinduizm’e ait meditasyon pratiğini alır ve kendine uyan kişisel bir derleme yapar. İşte New Age olarak isimlendirilen hareket bu şekilde bir yapı olarak kabul edilmektedir. Son dönem yazılanlarda, Luckman (ptivatisation) Yeni Çağ’ın bireysel bir kolaj eğilimi örneği olduğunu söyler. *Bricolage*, yani sayısız psikolojik, teröpatik, büyü, bilimin marjinal taraflarını ve eski ezoterik malzemeleri toplar, yeniden paketler ve bunları bireysel tüketim için sunar ve işi özel senkretizme yani farklı inanma formlarından sadece kişinin kendine has bir inanç formu devşirmesine

⁴⁹ Stef Aupers, Dick Houtman, “Beyond The Spiritual Supermarket: The Social and Public Significance Of New Age Sprituality”, *Journal Of Contemporary Religion*, Vol.21, No.2 (2006), s.201.

⁵⁰ Aupers, Houtman, “Beyond The Spiritual Supermarket: The Social and Public Significance Of New Age Sprituality”, s. 201.

kadar götürür. Bu durumda Yeni Çağ'da herkesin kendine has inanç formu ortaya çıkmış olur.⁵¹

New Age, tanrı veya dini bir otorite yerine bireyi merkeze alan, tanrı ile insan arasında herhangi bir aracı ya da vasıtayı kabul etmeyen, dışsal değil içsel bir tanrı inşasına dayalı kutsallık inşası ve bu inşa ile uyumlu öğreti ve pratikler bütünüdür.⁵²

New Age anlam olarak, ruhsal ve toplumsal bir eyleme dayanan en geniş manada özgürlükçü bir dünya görüşü ve hayat tarzı demektir. Ayrıca geniş bir yelpazeye sahip olup, bünyesinde barındırdığı düşünsel konuların arasında dinsel inançlar, mistisizm, spiritüalizm, sağlık, parapsikoloji, psikoloji, okültizm ve ekoloji gibi konuların da yer aldığı bir düşüncedir. Yeni Çağ düşüncesi, kolayca tanımlanamayan ve niteliği net olarak açıklanamayan bir harekettir.⁵³

Genel itibari ile yer verilen tanımlarda New Age, bir hareket, dünya görüşü, felsefe, içsel uyanış çağı, farklı inanç formları, spiritüel market şeklinde tanımlanmıştır. New Age ile ilgili yapılan tanımların hiçbirinde hareket, din olarak tanımlanmamıştır. Ancak Hanegraaff'ın görüşlerine baktığımızda onun New Age'i bir din olarak tanımladığını görmekteyiz.

Hanegraaff'a göre din, gündelik dünya ile metafizik çerçeve (meta-emprical) arasında ritüel olarak bağlantının devam etmesini sağlayan ihtimalleri bireye sunan sembolik bir sistemdir. Kısaca gündelik yaşam ile daha aşkın alan arasında bireyin bağ kurabilmesini ve edimlerine anlam katabilmesini sağlayan sembolik bir sistemdir. Bu perspektiften bakılınca New Age "din" olarak sınıflandırılabilir; ama "bir din" değildir. "Bir din" ya da "dinler" dinin alt kategorileridir. Bu alt kategoriler bir sosyal kurum tarafından temsil edilirler. Bu durumda Hanegraaff'a göre, "bir din", gündelik dünya ile metafizik çerçeve (meta-emprical) arasında ritüel olarak bağlantının devam etmesini

⁵¹ Aupers, Houtman, "Beyond The Spiritual Supermarket: The Social and Public Significance Of New Age Spirituality", s. 201-202.

⁵² Şafak Başkaya, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s.9.

⁵³ M. Ata Nirun, *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almanacağı*, İstanbul: Kozmik Kitaplar Yayınevi, 2005, s.57.

sağlayan ihtimalleri bireye sunan, bir kurum olarak tecessüm etmiş sembolik bir sistemdir.⁵⁴

Hanegraaff'ın yaptığı bu tanımlarda New Age *bir din* olarak değil, *din* olarak tanımlanmaktadır.

New Age, toplumda yaşayan her bir bireyin uzun zamandır içinde sakladığı ne kadar kin, nefret ve sır olabilecek şey varsa hepsini dışa vurup, kabullenmek, onlarla yüzleşmek ve barışık olmak zorunda olduğu *içsel uyanış ve değişim zamanı* olarak datanımlanmıştır.⁵⁵

Bu tanıma baktığımızda ise, insanın yaşadığı toplumun kendisine verdiği hemen her alanla ilgili önyargılardan bahsedip, kişinin bunlardan kurtulması gerektiği veya olan ne varsa bunları olduğu gibi kabullenip benimsemesi gerektiği; ancak o zaman kişinin kendini gerçekleştirmesini sağlayabilecek içsel huzura ve değişime ulaşabileceği anlatılmaktadır. Bu tür söylemler insana, içsel huzura kavuştuktan sonra isteyip de elde edemeyeceği hiçbir şey olmayacağını ve her türlü probleme çözüm üretebileceği inancını aşılar. İnanan kişiler kendini bu söyleme göre güdüler. Ancak bazı psikiyatrların eserlerinde başlangıçta bu tür söylemlerin insan psikolojisine iyi geldiği söylene de zamanla insanı daha kötü bir ruh hali içine sevk ettiği söylenmektedir.

New Age, son derece gerçeküstü bir yapı olup, bilimin, dinin, psişğin, sağlığın, maddi birikimlerin, tıbbın, tüketimin, dünyaya ait olan her şeyin reddedilişidir. Ayrıca dünyada mutluluk arayışının tek bir hareket içinde, üstelik bu hareketten etkilenen her bir kişide bütünüyle vücut bulacak şekilde gerçekleşebilmesi gerçekten de düşsel, gerçeküstü bir yapıyı akla getiren hem dinsel hem de dindışı farklı kategorileri içine alabilen bir harekettir.⁵⁶

⁵⁴ Hanegraaff, "New Age Spiritualities as Secular Religion: a Historian's Perspective", Social Compass, Vol, 46, No, 2 (1999), s.147.

⁵⁵ Metin Albasan, *Yeni Çağ'da İçsel Kıyamet ve Değişim Zamanı*, İstanbul: New Age Yayınları, 2006, s. 14.

⁵⁶ Mirza, *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları*, s.39.

New Age'in önemli savunucularından David Spangler'e göre ise New Age, bir metamorfoz, bir varyasyon, sembolik olarak dünyanın kendisini yaratıcı otoriteye bütünüyle açması ve bu açıklığın metodolojisi, sevgi ve ihtimaller dairesi anlayışıdır.⁵⁷

Yukarıda farklı şekillerde tanımlanmış birçok New Age tanımına yer verdik. Yapılan tanımlara bakıldığında New Age'in ön plana çıkan temel özelliği hibrit bir yapıda olmasıdır. Din, felsefe, sağlık, mistisizm ve diğer pek çok alandan beslenmesi ve temel felsefesini bu alanlara dayandırması onunla ilgili net bir tanım ortaya koymayı güçleştirmiştir. Esnek yapısı onu her alanda tanımlama özgürlüğü sağlamaktadır. Tanımlarda bir diğer ön plana çıkan özellik ise dini pazar ve dini piyasa kavramlarıdır. New Age, insanlara bireysel dini paketler hazırlamakta ve bunu pazar ortamında sunmaktadır. Semavi dinlerde insan, her ne kadar tanrıdan bir parça taşısa da tamamen özgür bir varlık değildir diyen modern insan için New Age, insanın tamamen özgür olduğunu ve inanç konusunda herhangi bir sınırlandırmanın olmadığını söylemektedir. Bu da modern toplum insanını cezbetmektedir. New Age inançlarını pazarlayan mekânlar ise cazibe merkezlerine dönüşmektedir.

Farklı açılardan tanımı yapılan New Age'in insan psikolojisi üzerinde de etkisi olduğu söylenmektedir. Psikoloji alanında da New Age'i tanımlama ve açıklama ihtiyacı duyulmuştur.

İnsanların tümünün, içlerinde yatan arzusu, saklı isteği, içinde sıkışıp kaldığı nefis yapısının alt katlarından daha geniş, daha *aydınlık*, ait olduğu dünyanın tüm dert ve tasalarının azaldığı, daha serbest bir hayat sunan üst katlara yükselmek; bir başka taraftan hoş duyu ve hisler, güzel haller deneyimlemektir. Bu tecrübeyi hemen herkes geçici de olsa farklı yollardan elde eder. Kimisi bu latif duyu ve duyguları yaşayabilmek için bir takım manevi yönelimlere ve pratiklere başvurur. Bu yönelimler ilk bakışta kişileri en alt kattan üst katlara doğru yükseltiyor gibi görünse de çoğu zaman bu, bir gerçeğe tekabül etmiyor. Gerçekmiş gibi yaşanan bu sahte haller, mum ışığı gibi hemencecik sönen duyu ve hislerde görülür. Kişideki bu alt katlardan kurtulup üst katlara doğru yükselme ihtiyacı ve alt katlarda yaşamının verdiği sıkıntının adı "metafiziki yaşayamama gerilimi" olarak tanımlanır. Özellikle batı dünyasında, modern hayat sonrası, "metafiziki yaşayamama gerilimi" en üst seviyelerde görülmektedir.

⁵⁷ Nirun, *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almanacağı*, s. 67.

Materyalizm, rasyonalizm ve Sekülerizm gibi akımların ivme kazanmasının ve dinlerin eski nüfuslarını yitirmesinin bunda çok büyük bir katkısı vardır. Bu durum zamanla diğer medeniyetler de sıçramıştır. Genel olarak dünyanın genelinde insanların içinde yaşadıkları toplumda *metafizigi yaşayamama gerilimi* onları Yeni Çağ alternatif arayışlarına sürüklemiştir.⁵⁸

Yeni Çağ Spiritüel arayışlarının temelinde bu boşluk yatar. Yeni Çağ spiritüalizminde çoğu zaman bu boşluk doğulu tüccarlar tarafından onların söylemleri ve sundukları sahte haller ile doldurulmaya çalışılır. Bazen de dünyada milyarların el değiştirdiği bir *hâl* endüstrisi ve ultra lüks bir hayat yaşayan, ülkeden ülkeye şehir şehir dolaşan *hâl* tüccarları ile doldurulur.⁵⁹ Merter'in *Dokuz Yüz Katlı İnsan* kitabında “doğulu tüccarlar” ve “hâl tüccarları” olarak ifade ettiği gruplar, New Age söylemi adı altında insana sahte vaatlerde bulunan ve onları daha kötü ruhsal durumlara sürükleyenlerdir.

Merter'in New Age ile ilgili söylemleri genellikle olumsuz yöndedir. O, daha çok bu hareketin insana verdiği psikolojik ve ruhsal zarardan bahseder. Ona göre New Age maneviyatçılığı, insanı değil aydınlatmayı, onu karanlıkların en karanlığına mahkûm etmektedir. Ayrıca bu sahte haller insanı “manevi aidiyetsizlik depresyonuna”da (spiritualno-mans-landdepression) sürüklemektedir. *Manevi aidiyetsizlik depresyonu*, bilinçdışı topografisi bakımından insanın üst bilinçdışı ile orta bilinçdışı arasında bir ara noktada takılıp kalmasıdır. Ne mevcut oldukları yerden (yani içinde yaşadıkları, günlük mutlak bilinç durumundan) ne de yaşadıkları yeni hallerden mutlu olabilirler. Sonuç olarak bu durum, hiçbir yere ait olmama hissini insanda uyandırır. New Age maneviyat arayışlarının beraberinde getirdiği bir diğer büyük tehlike ise, insanın yükseldiğini zannettiği aşamada bir kata takılıp kalması ve daha önceki haline göre çok daha fazla acı çekmesi durumudur. Bu durumun tehlikeli oluşu henüz ilgili çevrelerce dikkate alınmasa da daha sonraları bu sebepten dolayı insanların içine düşeceği yepyeni bir tür depresyon türüyle karşı karşıya kalınacaktır. New Age maneviyat arayışlarının uydurma ve geçici haller yaşatmasının dışında, nefis sağlığını riske eden farklı yönleri de bulunmaktadır. Nefis şişmesi (ego inflation) ve sahte ermiş

⁵⁸ Mustafa Merter, *Dokuz Yüz Katlı İnsan*, 12. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013, s. 281-283.

⁵⁹ Merter, *Dokuz Yüz Katlı İnsan*, s.285.

alt kişiliklerin türemesi, bir diğer tehlikedir. Özellikle de şifacı kimliği ile kendini tanıtan kişiler bu tehlikenin başrolüdür.⁶⁰

Diğer bir tehlike ifade eden arayışlar dizisi ise *ruhçuluk/ spiritizm, kâhinlik, astral yolculuk, falcılık, medyumluk* benzeri her asırda görülen insani eğilimlerdir. Bu eğilimlerin ortaya çıkmasının sebebi ise yine *metafizik yaşayamama geriliminden* kurtulma çabasıdır. Çünkü bir müddet sonra *ruh* üzerine yapılan ussal spekülasyonlar çok belirgin bir güç duygusunu da beraberinde getirir. İnsan bu güç duygusu ile her şeyi elde edebileceğini ve başarılı olabileceğini düşünür. Bir süre bu düşünce ile hareket eden insan onu kaybetme korkusu yaşamaya başlar. Bu da onu yaptığı tüm davranışları başkalarına onaylatma davranışına iter. Davranışını onaylatamama duygusu onu korkuya iter. Sonuç olarak bu insan yine depresyon dediğimiz duygu haline saplanır kalır.⁶¹

Özetle New Age ve benzeri yaklaşımların ortaya çıkışının, insandaki manevi alanın boş bırakılmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. İlahi ve beşeri dinlerin doldurduğu bu boşluğun yerini artık modern hayatla birlikte sahte hâl tüccarlarını barındıran New Age maneviyatçılığının doldurduğunu açıkça görmekteyiz. Batı menşeli olması sebebi ile New Age hareketi ve benzeri hareketlerin çıkış noktası her ne kadar dinin kamusal alandan dışlanması bir sonucu olarak görülse de biz onun inanma biçimlerinin form değiştirmiş hali olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca New Age hareketi bireyi merkeze alan bir hareket olarak toplumda bireyselleşmenin de hızla yayılmasına ve gelişmesine sebep olmaktadır.

1.2.1. New Age'in Tarihçesi

New Age, köken itibari ile birbirinden farklı düşünce ve pratikleri bünyesinde barındırması, belli bir kurucusu ya da onu sistematik bir öğretiyi yahut din olarak topluma tanıtan karizmatik bir lider bulunmaması sebebi ile tam olarak ortaya çıktığı dönem ya da tarih ile ilgili net bir bilgi bulunmamaktadır. New Age, farklı felsefelerin ve çeşitli dinlerin, düşünce ve pratiklerini kullanarak yeni söylemler geliştiren ve birbirinden farklı kaynaklardan beslenen bir harekettir.

⁶⁰ Merter, *Dokuz Yüz Kath İnsan*, s.292

⁶¹ Merter, *Dokuz Yüz Kath İnsan*, s. 292-293.

New Age'in halk tarafından tanınıp toplumda popüler olmasını sağlayan şey, meşhur sanatçılardan bazılarının ruhsal ve spiritüel deneyimlerini kitle iletişim araçları ile paylaşmaları olmuştur.

1900'lü yıllarda New Age'in gelişmesinde ve kitlelere ulaştırılmasında Edgar Cayce, önemli bir rol oynamıştır.⁶² "Uyuyan Kâhin" olarak tanınan Edgar Cayce, transa geçtiğinde reenkarnasyon, astroloji, Atlantis (Kayıp Şehir) ve sağlık ile alakalı kehanetler öne sürmüştü; ayrıca hastalıkların tedavisinde izlenmesi gereken yöntemler ve kullanılması gereken ilaçlarla ilgili bilgi vermiş, dediklerinin uygulanmasıyla mucizelerin gerçekleştiğine inanılmıştır. Ayrıca o, psişik güçlerini kullanarak insanların problemlerine çözüm üretmiş bir modern çağ kâhidir. O dönemde Edgar Cayce'in sahip olduğu bu yetenekler, onu çok meşhur ve ünlü bir psişik yapmış, ülkedeki herkes tarafından ünü duyulmuştur.⁶³ Cayce'in bu yetenekler ile çizdiği imaj, bulunduğu toplumda New Age söylemine dair ilgiyi uyandırmıştır. Böylece New Age söylemi ile ilgili toplum insanında ilk farkındalık oluşturulmuştur.

Bir diğer faktör ise New Age Hareketi içinde değerlendirilen UFO kültürünün, 1950'li yıllardan itibaren fütüristik ve fantastik türünde roman çalışmalarıdır.⁶⁴ Yazarların, kitaplarında New Age inanışlarını fantastik kurguda işlemesi okur kitlesinin dikkatini çekmiştir.

New Age izleyiciler ve dinleyiciler topluluğu (*audience*) adında bir kitlenin ortaya çıkışı, 1950'li yılların esintisi fütüristik- fantastik roman ve çalışmaların etkisiyle ortaya çıkan bilim kurgu hareketinden bir sonraki aşamadır. Batı Avrupa'da ve Amerika Birleşik Devletleri'nde, dünya dışında farklı gezegenlerde çeşitli medeniyetlerin olduğu fikri ile uzay gemilerinin bu medeniyetlere gönderilmesi gibi haberler, bilim kurgu dergileri aracılığıyla geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Bilim kurgu dergilerinde yer alan bilgilere dayalı dünyanın dışında bulunan farklı medeniyetler ile temas kurulabileceği

⁶² Ardıç Uslu, *Packaging New Age Culture in Turkish Media* (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 53.

⁶³ <https://www.biyografi.net.tr/edgar-cayce-kimdir/>, (04.07.2019).

⁶⁴ Emre Uysal, *20.Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz* (Yüksek Lisans Tezi), Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, s.15.

fikri bazı küçük dini hareketleri ortaya çıkarmıştır.⁶⁵ Bunlar New Age ana akımının ilk dallarını oluşturmuştur.

1960'lı yıllarda ise ABD'nin, Vietnam savaşı ve savaşa karşı çıkan, çoğunluğunu üniversite gençliğinin oluşturduğu muhalif grupların protesto hareketlerine sahne olduğu görülmektedir. ABD toplumunda vücut bulan Zen Budizmi ile diğer doğu dinlerinin bazı temsilcilerinin etrafında genel bir ilginin oluşması da bu zamana denk gelmektedir. Ayrıca 1960'lı yıllar, geleneksel siyaset ve toplumsal ahlakı tenkit eden, sol ve muhalif grupları birleştiren *karşı kültür* hareketinin, edebi hayattan siyasi hayata ve toplumun iktisadi yapısına kadar çeşitli alanlarda faaliyet sürdüğü bir dönemdir. Karşı kültür unsuru geride bırakıldığında Amerikan toplumunda kalan şey ise, otuzlardaki ekonomik çözüme, savaşın sonrasında gelen yorulmuşluk hissidir. Bunların dışında kırklı ve ellili yılları kapsayan tehdit ve soğuk savaş döneminde, öncelik arz eden teknokratik totalitarizmin silah endüstrisi yatırımlarına verdiği önemin artması neticesinde, güvenlik ve huzur arayışının da bu toplumda artış gösterdiği görülmektedir.⁶⁶

Vietnam Savaşı sonrası daha önce siyasal ve toplumsal alanlarda yoğunlaşan tenkitlerin yerini artık bireyin merkeze alındığı konular ve bireyin zihin dünyasının nasıl inşa edildiği ile ilgili tartışmalar almıştır. Karşı kültürün beslediği toplumsal yapıdan gelen gençlerin arasında, doğu dinlerinin spiritüel yönü, batı sosyo-kültürel ortamına cevap vermeye elverişli bulunmakta, toplumsal ilgiler, siyasal ve ekonomik süreçlerden bağımsız, bireyin mutluluğuna ve ruhsal gelişimine eğilmektedir.⁶⁷

Geleneksel olan her şeyin reddi, dünya barışına inanç, özgür aşk, kişisel aydınlanma ve benliğin aşkınlaştırılması, altmışlı yılların alternatif hayat tarzları içinde yer almaktadır. Ayrıca toplumsal kargaşa içinde ve huzursuzluğun hâkim olduğu bu dönemde, The Children of God, Transandantal Meditasyon, Hare Krişnalar, Aşk Ailesi, The Divine Light Mission, The Ünification Church gibi neo-Hıristiyan ve Doğu kökenli kültürler ortaya çıkmıştır. 1960'lı yılların sonu ve 1970'li yılların başında ise artık evlerde

⁶⁵ William SimsBainbridge, *TheSociology of ReligiousMovements*, s.380'den aktaran: Başkaya, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.7.

⁶⁶ Theodore Roszak, *TheMaking of A Counter Culture*, s.23'ten aktaran: Uysal, *20.Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*, s. 15.

⁶⁷ Başkaya, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.8.

bile yoga, aydınlanma, meditasyon ve transandans gibi kelimeler kullanılır hale gelmiştir.⁶⁸

Aynı dönemde özellikle Doğu menşeli kültürel ve onların pratiklerine olan ilgide artış gözlemlenmiştir. İnsanlar spiritüel hareketlere merak duymuş, ruhsal birtakım söylemlere inanç göstermişlerdir. Bu dönemde, uzak doğudan gelen *guruların* kurdukları meditasyon okullarına, şifa-sağaltım ve UFO araştırmalarına, terapi gruplarına ve herkesin kişisel ilgi ve menfaatlerine uygun bulup katılabileceği spiritüel alana giren pek çok konuda eğitim veren gruplara katılımındaki sayısının artış gösterdiği görülmüştür.⁶⁹

Daha önceleri yukarıda ismi geçen oluşumlar ve inanış biçimleri herhangi bir başlık altında değerlendirilmezken 1980’li yıllarda bu inanış biçimlerinin söylemlerindeki yeni insan ve toplum anlayışları ile gelecek yeni bir çağa işaret eden karakteristiği, onun New Age başlığı altında değerlendirilmesini gerektirmiştir. Ancak bu süreçte var olan herhangi bir inanış biçiminde New Age ifadesinin kullanılmadığı bilinmektedir. Sonuç olarak daha sonraki bir süreçte geleneksel olan ile yeni olanı bir araya getiren ve yeni bir sentez ortaya koyan, ona kendi söylemleriyle bir karakter kazandıran, alternatif yaşam biçimlerine de açık olan, kimi zaman gizemli kimi zaman topluma hayalî gelebilen ruhsal öğretileri savunan gruplar, şahıslar ve öğretiler için türsel ya da şemsiye bir kavram olarak New Age kullanılmıştır.⁷⁰

1970’li yıllarda ise New Age söylem ve pratikleri, batı toplumunda TV kanalları, süreli yayınlar ve çeşitli organizasyonlar ile etkisini arttırmıştır.⁷¹

“Wrekintrust”, Worcestershire’da West Malvern’de Sir George Trevelyan tarafından 1971 yılında kurulmuştur. Bu kurum New Age öğretisinin İngiltere’deki en önemli merkezidir. Trust, dünyanın çeşitli bölgelerinden, farklı milletlere ve ırklara ait öğrencileri kabul eden, önemli bir eğitim kurumudur. Bu kurum, uyanışı duyurmak, onu tanıtmak, ruhsal ilkeler üzerinde çalışarak bizi ve âlemi bütünleştirmek gibi ilkeleri kendisine şiar edinmiştir. Buna göre evrensel olan bilgi, modern bilim ve psikoloji ile

⁶⁸ Margaret Thales Singer, *Cults in Our Midst: the Hidden Menace in our Everyday Lives*, s.37-39’dan aktaran: Başkaya, *Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.8.

⁶⁹ Başkaya, *Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.8.

⁷⁰ Uysal, *20. Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*, s.16-17.

⁷¹ Nirun, *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almanığı*, s. 67.

birleştğinde herkes için yararlı olacak kutsal bilgiye dönüşecektir. Tarz olarak Orta Çağ Üniversitelerine benzer çalışan bu kurum, yöntem ve sistemlerini objektif, birleştirici olan ve dışlayıcı olmayan öğretiler üzerinde yoğunlaştırarak, tanrı ile bütün olabilmeyi öğretmeye çalışmaktadır. Trust'ta farklı dinlere mensup öğrenciler bulunsa da, hiçbir dinin dogması benimsenmez, çeşitli inanç sistemlerine ait yalnızca bütünleştirici unsurlar dikkate alınır. New Age ekolünün önemli basamaklarından birini bu anlayış oluşturur.⁷²Trust eğitim kurumu, o dönemde batı toplumunda yaşayan gençler arasında New Age öğretilerinin yayılmasına çok büyük katkı sağlamıştır.

1980'li yılların Kuzey Amerikan toplumunun etkin kitle medyasında ise artık reenkarnasyon (ruh göçü), meditasyon, ruhlarla irtibat kurma (channelling), kristaller, holistik sağlık, insanın ruhsal yeteneklerinin dışa yansması olarak tanımlanan psişik deneyim, UFO gibi konulara merak duyan alternatif ruhsal alt kültürleri ifade etmede New Age, popüler bir kavram haline gelmiştir.⁷³

New Age hareketi adı altında değerlendirilen gruplar, başlangıçta geçici popüler oluşumlar olarak görülmüştür. Kendine özgü senkretik (birleştirici) ve eklektik (seçmeci) bir inanç sistemi olan, farklı din ve felsefelerle ait inanç ve pratikler ile düşünce biçimlerini bünyesinde barındırmasıyla muğlak bir yapıya bürünen, belirli bir dogma ve doktrin, kurumsal hiyerarşi, kutsal kitap, geleneksel dinlerdeki gibi mensupları arasında bir aidiyet bağı bulunmayan bu spiritüel oluşumlar akademik camianın çok uzun süre dikkatini çekmemiştir.⁷⁴

New Age pratikleri ve bu pratikler çerçevesinde oluşan akımlar 1990 sonrası akademik topluluğun dikkatini çekmeyi başarmıştır. 20.yüzyıl içinde oluşan bu hareket, hem geleneksel dinlerden hem de yeni dini hareketlerden farklı olarak özgün bir karakter ortaya koymuştur. Bu karakteri oluşturan uygulama ve pratikler sayesinde New Age Hareketi kendini her alanda hissettirmeyi ve kitlelerin ilgisini çekmeyi başarmıştır.

⁷² Nirun, *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almanığı*, s. 71-72.

⁷³ https://www.wikizero.com/tr/New_Age, (04.07.2019).

⁷⁴ Mevlüt Kara, Cüneyd Aydın, "Yeni Çağ İnanışları Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", Samsun: *On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.35 (2013), s.7.

⁷⁵ Daha sonra New Age öğretileri çeşitlenmiş ve her biri farklı isimlerle pek çok alanda aktif olarak faaliyetlerini sürdürmüştür.

Sanat, sinema, müzik, TV programları, sosyal paylaşım siteleri ile sosyal medya, yayıncılık sektörü, gazete, dernek, sağlık, alternatif tıp ve bitkilerle tedavi, enerji ile şifalandırma ve çeşitli terapi programları gibi uygulamalarda New Age, farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır. Özellikle 21.yüzyılda sosyal paylaşım siteleri, televizyon ve yayıncılık ile çok geniş kitlelere New Age öğretileri ulaştırılmaktadır. Sağlık alanında, özellikle tıbbın tedavi yöntemi bulamadığı hastalıklar ve modern hayat sonrası insanlarda kronik hale gelen hastalıkları tedavi etme konusunda pek çok popüler teknik ve uygulamalar, toplumun farklı kesimleri tarafından takip edilmektedir. Bu da, sağlık adı altında New Age Hareketine etkin olma imkânı vermektedir.

1.2.2. New Age'in Temel Öğretileri

1.2.2.1. Spiritüalizm ve Bilim

Aydınlanma çağı, Batı toplumunda 17. ve 18. yüzyıllarda yükselen, akılcı düşünceyi değişmez, eski ve kökleri geleneğe dayanan varsayımlardan, eski ideolojilerden ve önyargılardan kurtulmayı ve yeni bilginin kabulünü yaygınlaştırmayı amaç edinen düşünsel gelişimi içine alan bir dönemdir. Bu dönemde geleneksel bilgi ve edinilmiş önyargılar reddedilmiş, akıl ve akla dayalı düşünce öne çıkarılmıştır. Rasyonalizm ve ampirizm akımları güçlenmiş, deney ve gözlem, bu dönemde aklın uygulama araçları olarak, bilimsel yöntemin prensipleri şeklinde ortaya çıkmış ve doğa bilimlerinde çok önemli gelişmelerin olmasına katkı sağlamıştır.⁷⁶ Artık her türden düşüncenin kabul edilmesinde ölçüt, akıl ve akla dayalı ilkeler olmuştur. Rasyonel ve deneysel olmayan hiçbir düşünce ve bilgi doğru kabul edilmemiştir. Ancak 20.yüzyılda ortaya çıkan ruhsal akımlar ve spiritüel gruplar, doğru bilginin sadece akıl ile elde edilemeyeceğinin, farklı ilke ve yöntemlerle de insanın doğru bilgiye ulaşabileceği iddia etmişlerdir.

Aydınlanma çağı ile birlikte geleneksel ve ruhsal bilgi, toplumdan ve toplumun tüm katmanlarından dışlanmış. Ancak New Age çevrelerinin söylemlerine göre bu,

⁷⁵ J. R. Lewis, *Approach to the study of the New Age movements*, s.1'den aktaran: Uysal, *20.Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*, s.17.

⁷⁶ https://www.wikizero.com/tr/Ayd%C4%B1nlanma_%C3%87a%C4%9F%C4%B1, (07.07.2019).

yanlış bir tutumdur. Bu hareketin mensuplarına göre ruhsallık ve bilimin birbirini dışlayan ve birbirinden bütünüyle farklı alanlar olduğu düşüncesi, her ikisi içinde zarar verici ve küçük düşürücü bir yaklaşımdır.⁷⁷

New Age hareketi, ortaya çıkış noktası olarak bütün alanlarda yenilik düşüncesini seslendirmiş ve bu düşünceyi belirgin olarak ifade etmede, Ekoloji, Psikoloji, Spiritüalizm ve Bilim başlıklarını, Yeni Ekoloji, Yeni Psikoloji, Yeni Spiritüalizm ve Yeni Bilim şeklinde tekrar isimlendirmiştir.⁷⁸

New Age'in Yeni Bilim söylemlerine dayanarak şunu söyleyebiliriz: "Toplumsal hayatı, insanı ve doğada gerçekleşen olayların tamamını, modern bilimin söylediği gibi sadece aklın ilkeleriyle veya bilimsel bilgi ile açıklamak mümkün değildir." Modern bilimin sadece bilimsel bilgiye dayalı yaptığı açıklamalar insanı ve evreni açıklamada yetersiz kalmıştır. Çünkü dünya dediğimiz gezegen, sadece doğa yasalarının hüküm sürdüğü bir varlık sahası değildir. Dolayısıyla kâinatı ve onun işleyişi ile alakalı farklı varsayımlara ihtiyaç vardır.⁷⁹Dünya denilen varlık sahası, yalnızca maddi bir varlık değil, kendisi ile bilinçli bir ilişki kurabileceğimiz canlı bir enerji sistemidir.⁸⁰ New Age'in anlayışına göre, bilimin yapması gereken en önemli şey, madde ile enerji arasında var olan ilişkiyi tespit etmek ve ortaya koymaktır.

Temelde Newton'cu bilim anlayışı, Doğa felsefesi ve Amerikalı psikolog William James'in görüşleri, New Age'in bilim anlayışını şekillendirmiştir. New Age yazarları, bilimsel düşünceyi yadsıyan bir tavır sergilememekle birlikte, onun insan ve kâinat ile ilgili tek başına açıklamalarını yetersiz görmektedir. Doğunun sezgisel yaklaşımı ile Batı'nın bilimsel düşüncesinin birleştirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. New Age'e ait, kitap, dergi, seminer ve konferanslarda metafizik konuların açıklanmasında kullanılan fizik bilimlerine ait titreşim, dalga, frekans ve

⁷⁷ Maria Popov, "Carl Sagan İle Bilim ve Ruhsallık Üzerine", Bilyay Vakfı, 2019, http://www.bilyay.org.tr/makale_detay.php?id=1483901616, ss.1, (07.07.2019).

⁷⁸ Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, s.7.

⁷⁹ Sakine Ak, *Yeni Dini Akımlar Bağlamında Dünya Kardeşlik Birliği Mevlâna Yüce Vakfı Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.7.

⁸⁰ Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, s.10.

enerji gibi kavramlar bu anlayışı benimsediklerini ve gündelik hayata da tatbik ettiklerini göstermektedir.⁸¹

New Age Hareketinin bilim anlayışının inşası dört unsuru içerir. Bunlar: determinizm, holizm, evrimcilik ve deneyimdir.

1.2.2.2. Determinizm

Evrende sürekli bir oluş ve yok oluş söz konusudur. Determinizm, bu oluş ve yok oluşların, maddi yahut manevi sebeplerin zorunlu bir sonucu olduğunu söyleyen felsefi bir öğretilerdir.⁸² Determinizmin geleneksel din öğretilerine bakıldığında karşılığı, aşkın, doğaüstü bir varlığın emirleri ile insan davranışlarını kontrol etmesi ve doğadaki nizamı sağlamasıdır. Ancak bu görüş Aydınlanma çağından sonra deist ve agnostik felsefeciler tarafından eleştirilene maruz kalmıştır. O dönemde kâinatın dışında değil de içinde olan, fakat yaratıcı değil, doğadaki nizamı sağlayan, insan hayatına müdahale etmeyen ve insanı davranışlarında özgür bırakan içkin bir tanrı tasavvuru hâkimdir. Ana akım dinden bazı mistik gruplarda, aşkın tanrı tasavvurunun yanında içsel tanrı tasavvuru da vardır. Bu mistik grup mensupları, doğaüstü olan aşkın tanrının emir ve yasaklarını yerine getirme sorumluluğu hissedip, aşkın boyutu gözetmişlerdir.

Mistik özelliklere sahip olarak adlandırabileceğimiz New Age öğretilerinde *karma yasası* olarak da ifade edilen determinizm, fizik dünya ile sınırlandırılmamıştır. Bununla ilgili olarak New Age yazarlarından Gary Zukav şöyle söylemiştir: “Fiziksel nesnelere ve olaylar alanındaki sebep-sonuç ilişkisi, fiziksel gerçeklikle sınırlandırılmayan bir dinamiği yansıtır”.⁸³ Zukav’ın bu sözüne dayanarak, fizik âlemdaki nedensellik ilişkisinin, ruhsal dünyada da geçerli olduğunu söyleyebiliriz.

New Age hareketi içinde ele alınan, şifacılık, tarot kartları, melek kartları, astroloji gibi uygulamalarla, ölen kişilerin ruhları ile iletişim kurup bilgi edinme, gelecekte haber verme ve Transandantal Meditasyon gibi, direkt beden vasıtasıyla, zihin ve hayal gücü kullanılarak yapılan uygulamalarda sebeplilik ilkesinin işlediği görülür.

⁸¹ Uysal, *20.Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*, s. 67.

⁸² İlhan Kutluer, “Determinizm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1994, C.9, s.215.

⁸³ Gary Zukav, *Mutlak Gücün Yolu*, çev. Nedret Şanlı, 3. Baskı, İstanbul: Akaşa Yayınları, 2011, s. 33.

Sonuç olarak modern bilim sebeplilik ilkesini fizik âlem ile sınırlandırır da New Age öğretilerini benimseyen bilim çevrelerinde sebeplilik ilkesi, fizik âlemle sınırlandırılmayıp bu ilkenin spiritüel hayatta da geçerli olduğu savunulmuştur.

1.2.2.3. Holizm

Holizm, araştırmaya konu olan olguyu tek tek parçalarına bölerek değerlendirmek yerine, bütünü anlamayı kendisine amaç edinen, bütünün parçaların toplamından daha farklı bir anlama sahip olduğunu söyleyen sosyolojik bir araştırma ve analiz metodudur. Bu yaklaşıma göre, bir fenomeni anlamak, o fenomeni ait olduğu bütünlük içinde değerlendirmekle mümkündür. Ayrıca bu düşünceye göre bir bütünün, nicelik olarak parçalardan büyük oluşunun yanında, nitelik yönünden de değişik bir varlığa sahip olduğu düşüncesi savunulur.⁸⁴

New Age akımları, on sekizinci yüzyıldan yirminci yüzyıla kadar geçen zaman içinde hem fizik ötesi âlem ile iletişime geçmek istemiş hem de modern bilimin evren tasavvurunu bünyesine katıp içselleştirmiştir. Ayrıca bilim çevresinin bilimsel bir konu olarak değerlendirmedeği spiritüel konuları, içinde yaşadıkları dünya ile tutarlı bir biçimde açıklama gereksinimi ile bilimin evren tasavvurunu bir bütün halinde düşünüp, ondan esinlenerek, fizik dünya ile bireyin iç dünyası arasındaki ilişkiyi, dış dünyanın işleyişini yansıttığı duygu ve psikik alanlarını da kapsayan genel, bütüncül bir dünya görüşüne yöneltmiştir.⁸⁵

Şamanizm, Okültizm, Ezoterizm, Reenkarnasyon, Karma, Meditasyon, Yoga, Reiki, Çakralar, Astroloji, UFO kültürleri, Satanizm, Enerji, Ley hatları, kutsal yerler, Gizemcilik, Spiritüalizm, Mistisizm, Melek kartları, Medyumluk gibi paranormal olgular, Hıristiyan Gnostisizm, Teosofi, Animizm, Astral seyahat, Paganizm, Büyücülük gibi New Age'in yapısını oluşturan düşünce ve pratiklere baktığımızda karşımıza bir *kozmetik lunapark kulübü*⁸⁶ çıkmaktadır.

New Age 'in bütün bu öğretileri tek bir yapıda buluşturabilmesi için bir araç gerekmektedir. Holizm ise bunu sağlayan en önemli araçtır. Bütün bu düşünce ve

⁸⁴ Mehmet Ali Kirman, *Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2011, s.59-60.

⁸⁵ Başkaya, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.77.

⁸⁶ Merter, *Dokuz yüz Katlı İnsan*, s. 290.

pratikleri birbirleri ile anlamlı kılan bütüncül yaklaşım, holizmdir. Dünya Medeniyetlerinin dışında diğer gezenlerde var olduğuna inanılan farklı medeniyetler ve ruhsal varlıklar ile iletişim kurmanın bir anlamının olmasını sağlayan düşünce de yine holizmdir. Ayrıca holizm, astrolojide yer alan yıldızların işleyişiyle bireyin hayatında tesadüf eden olaylar gibi, insanların duygusal halleriyle dünyanın jeolojik devinimleri gibi direkt müşahede edilemeyen durumlar arasında bağlantıların olduğunu da kabul eder.⁸⁷

Son olarak ruh ve beden, topluluk ve birey, öteki dünya ve dünya, feminen ve maskülen vb. düşüncenin iki kavramı birbirinden ayırdığı modern görüşün aksine holistik görüş, bu ikili kavramların birbiriyle bütünleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Holistik görüş, New Age'in birbirinden farklı unsurları uyum içinde bir bütün olarak görmeyi sağlayan araçtır. Özellikle sağlık ve şifa söylemlerinde etkili olan görüş holistik görüştür. Daha sonraki bölümlerde ele alınmakla birlikte holistik görüşe göre hastalıkların tek sebebi fizik beden değildir, çünkü insan sadece bedenden oluşan bir varlık değildir. Hastalıkları teşhis etmede holistik görüş beden-zihin-ruh üçlüsünü bir bütün olarak değerlendirir ve bütüncül görüşü savunur. Bu konu ileriki başlıklarda daha geniş bir şekilde ele alınacaktır.

1.2.2.4. Evrimcilik

Evrimcilik, dünya üzerindeki her şeyin başlangıçta ilkel olduğu, daha sonra çeşitli doğal süreçlerin yaşanması ile gelişme gösterdiği düşüncesine dayanan genel bir tezdır. Bu tez Aydınlanma Çağının ürünü olup, Darwin'in evrim düşüncesini destekleyici bilimsel dayanaklar bulmasının ardından, başta Marksizm ve Pozitivizm olmak üzere, 19.yüzyıl düşünce ve bilim ekollerinin en önemli öğretisi olarak parlamıştır.⁸⁸

Evrimcilik teorisi sadece bilim ve düşünce çevrelerinde değil, New Age gruplarında da önemli görülmüştür. Çünkü bazı görüşlerin temellendirilmesi evrimcilik anlayışı ile mümkün olmuştur. New Age, farklı din ve düşünce ekollerine ait kavramları alır ve onlara yeni anlamlar kazandırarak kendi yapısına katar. Evrimcilik kavramı için de aynısını yapmış, ona yeni bir anlam kazandırarak kendi yapısına dâhil etmiştir.

⁸⁷ Başkaya, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.79.

⁸⁸ Ahmet Cevizci, *Felsefe Sözlüğü*, 4. Baskı, İstanbul: Say Yayınları, 2014, s.169.

New Age Hareketindeki evrimci yani tekâmülcü anlayış, Darwin'in teorisindeki gibi fizik bedende basitten karmaşığa doğru bir gelişim süreci değil, psikolojik ve spiritüel olarak insanın gelişmesi ve kâmil bir varlık boyutuna yükselmesidir. Fakat bu şu anlama gelmemelidir. Gelişim sürecinde insanın maddeden ve maddesel olan âlemden ilgisini kesmesi ve onu sonsuza dek terk etmesi demek değildir. Aksine insan ruhunun kat ettiği gelişmeye göre maddesel evrene hâkim olacak dereceye gelebilmesi ve bu tarzdaki faaliyetini yani madde üzerindeki hâkimiyetini sonsuza dek sürdürebilmesi anlamındadır.⁸⁹

New Age'te evrim, cismani değil ruhanidir. Evrimi sağlayan ilahi yasa da reenkarnasyon veya tekrar doğuştur. Ruh, dünyayla ilgili deneyime sahip olabilmek için defalarca bedenlenir. Farklı dünyanın var olması bizim akıllıca seçimler yapmamıza imkân tanır. İnsanın asıl özgürlüğünü sağlayan da budur. Dünyadaki eğitimlerini tamamlayan ruh huzura kavuşur; ancak insanları bilgilendirmek ve onlara tekâmüllerini gerçekleştirmede yardımcı olmak gibi ulvi amaçlar taşıyan bireyler tekrardan bedenlenip dünyaya dönebilir.⁹⁰

Tekâmül, ruhun aşamalı olarak kendini geliştirerek var olan Öz'e geri dönme sürecidir. Bu süreçte yeryüzündeki bütün ruhların temel amacı ve isteği, tekâmül etmek, sonucunda nihai evrensel bilinç ile bütünleşmektir. Tekâmül, ruhsal olaylardan ziyade, insanın dünyadayken başından geçen kötü hadiseler, dünyevi sınanmalar, hastalıklar ve alınması gereken dersler ile gerçekleşir. İnsan, yaşadığı hayatı iyi gözlemler, alınması gereken dersleri idrak ederse hayatıyla ilgili ilerleme kaydeder ve gelişim gösterir. Bu durum insanın birden değil süreç içinde derece derece gelişme kat ettiğini gösterir. Gelişimin derece derece olması her insanda tekâmül sürecinin farklı olduğunu gösterir. Peki, insanlar kendi tekâmüllerinin hangi derecesinde olduğunu nasıl bilecek? Bunun cevabını bilebilmek için insanların bazı erdemleri edinmiş olmak gerekmektedir. Tekâmül ile ilgili insanın hangi aşamada olduğu hakkında bilgi veren erdemler sırası ile şunlardır: “yargılamamak, şefkat, affedicilik, sevgi, olumlu düşünmek, kendini

⁸⁹ Bedri Ruhselman, “Tekâmülün Amacı”, İstanbul: *Ruh ve Madde Dergisi*, y.y, S.629, (2012), s.4.

⁹⁰ AK, *Yeni Dini Akımlar Bağlamında Dünya Kardeşlik Birliği Mevlâna Yüce Vakfı Örneği*, s.9.

gözlemlemek.” Kişinin bu erdemleri kazanması, tekâmül sürecinin en önemli aşamalarını kat etmesi demektir.⁹¹

New Age Hareketinde tekâmül anlayışına baktığımızda bu tekâmül genel olarak psikoloji ve spiritüel alanda gerçekleştiği için burada fizik bedenden ziyade önemli olan süptil bedenlerdir. Evren dört kat ya da dört boyuttan oluştuğu için insan bedeni de dört bedenden oluşur. Bunlar, fizik beden, eterik beden, zihinsel beden ve ruhsal bedendir. Tekâmül sürecinde gelişmenin kaydedildiği bedenler zihinsel ve ruhsal bedenlerdir.⁹²

New Age’in yeni anlamlar yükleyerek yapısına dâhil ettiği evrimcilik anlayışı bir tekâmül süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Tekâmül, fizik bedende değil, zihinsel ve ruhsal bedenlerde gerçekleşiyor. Tekâmülün ilişkide olduğu diğer bir kavram da karma sözcüğüdür. Karma, evrensel bir sebep-sonuç yasasıdır. İnsan ne ekerse onu biçer anlayışına dayalı olan karma, ne kadar iyi ise insanın tekâmül süreci de o kadar iyi olur. İnsanın karmasının iyiye doğru gitmesi tekâmül sürecini hızlandırır ve ruh sonunda huzura erer.

1.2.2.5. Deneyim

Deneyim, bireyin herhangi bir objeye dokunduğunda, herhangi bir melodiyi dinlediğinde yahut yediği yemekten aldığı tatta, bir rahatsızlık sebebi ile geçirdiği baygınlık sonrasında ortaya çıkan edim ve içeriğidir. İnsanın içe bakış ile elde ettiği edimler, başka insanlardan aldığı bilgiler ve duyu organlarıyla keşfettiği her şey deneyim olarak adlandırılır.⁹³

New Age Hareketi deneyimi kişisel deneyim olarak anlamlandırır. Olaylar karşısında her insanın edindiği deneyim birbirinden farklıdır. Benzer olaylar karşısında kişi sayısınca deneyimden bahsedilebilir. Buna göre benzer ya da aynı olaylar karşısında kişilerin hissettikleri duygular da öznedir. Dolayısıyla verilen tepkiler de ona göre değişkenlik göstermektedir. Bu düşünceden hareketle New Age grupları tarafından,

⁹¹ Efe Elmas, “Tekâmül Nedir? Tekâmülün Neresindeyiz?”, İndigo Dergisi, 2019, <https://indigodergisi.com/2014/02/tekamulun-neresindeyiz/>, (07.07.2019).

⁹² Keith Sherwood, *Ruhsal Şifa Teknikleri*, çev. Semra Ayanbaşı, 5. Baskı, İstanbul: Akaşa Yayınları, 2017, s. 26-30.

⁹³ Cevizci, *Felsefe Sözlüğü*, s.116.

geleneksel dinlerdeki Tanrı ile birey arasında iletişimi sağlayan ve bireye Tanrı ile ilişkisinde nasıl davranacağını öğreten ruhban sınıfı ya da din adamları zümresi reddedilir. Birey, arada herhangi bir aracı olmadan Tanrıyla iletişime geçebilir. Tanrı ile arasında geçen her türlü duygu hali ya da davranışı bizzat kendisi deneyimleyebilir. Bireylere ait bütün bu deneyimler öznedir. Dolayısıyla da bu deneyimler kişilere başkaları tarafından öğretilemez.

Dinde deneysel yani ampirik olanın tabiatüstü olandan üstün görülmesi, deneyime dâhil edilmeyip yalnızca inançla sınırlandırılan şeylerin küçümsenmesine sebep olmaktadır. “Gerçek bir din hiç kimseden inanç istemez. Gerçek bir din insandan deneyim ister. Sizden şüphelerinizi kaldırıp atmanızı istemem, ancak bununla sonuna kadar sorgulayabilirsiniz. Gerçek din, bununla sizin kendi gerçeğinizi bulmanıza yardımcı olur.”⁹⁴ Bu cümleleri kuran Osho, herhangi bir dini liderin olduğu gibi kendi fikirlerinin bile bir inanç öğretisi olarak kabul edilmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Osho, cümlenin devamında da şunu söyler: “Ve unutmayın, benim ulaştığım gerçek kesinlikle sizin gerçeğiniz gibi olamaz, çünkü gerçeği birinden başka birine aktarmanın imkânı yoktur. Muhammed’in gerçeği Muhammed’in gerçeğidir; sırf onun tebliğ ettiği dine mensup Müslümanlar olduğunuz için bu sizin gerçeğiniz olamaz. Bu sizi de sadece bir inanç olarak kalır.”⁹⁵

Bireyin deneyim elde etmesi, bir şeyin ‘ne’ olduğuyla ilgili bilgi sahibi olması gerektiği değildir, bu bireyi zihinsel olarak tatmin eden sorudur. Bireye deneyim kazandıran asıl soru bir şeyin ‘nasıl’ olduğu ile ilgili sorulan sorudur. Bir şeyin nasılı deneyim ile bilinir. Deneyimler nasıllar bilgisidir.⁹⁶

Sonuç olarak New Age Hareketinin deneyime yüklediği anlama baktığımızda onun farklı dinlerde bulunan ruhban zümreyi ya da elçi olarak isimlendirilen şahısları ortadan kaldırdığını, bireyi merkeze alan bireyselleşme düşüncesini seslendirdiğini açıkça görmekteyiz. New Age söylemine göre deneyimlerin her biri özeldir. Aynı ya da benzer olaylar ile karşılaşan insanların deneyimleri aynı ya da benzer değil, her biri

⁹⁴ Osho- Bahagwan Shree Rajneesh, *Ben Dini Değil Dindarlığı Öğretiyorum*, çev. Fatoş Dilber, İstanbul: Akaşa Yayınları, 1991, s.390.

⁹⁵ Osha- BahagwanShreeRajneesh, *Ben Dini Değil Dindarlığı Öğretiyorum*, s.117.

⁹⁶ Türker Ercan, “Bilinç Deneyimleri”, *İndigo Dergisi*,2019, <https://indigodergisi.com/2014/12/bilinc-deneyimleri/> (08.07.2019).

kendine özel sübjektif deneyimlerdir. Dolayısıyla aynı olayı tecrübe eden bireyler tek bir deneyime sahip olmaz, her bir birey kendi özel deneyimine sahip olur.

1.2.2.6. Binyılcılık (Millenarism)

Dünya üzerinde yaşayan ve bir dine mensup toplumların çoğunda “dünyanın sonunun gelmesi” anlamında bir kıyamet senaryosu vardır. Binyılcılık, kıyamet gününden önce bin yıl sürecek bir barışın tesis edileceği, toplumda her insanın huzur ve mutluluk içinde yaşayacağı bir devrin geleceğine ait olan inançtır.⁹⁷

Ayrıca *binyılcılık*, genel olarak tabiatüstü ya da ilahi kabul edilen bir varlık aracılığıyla toplumda siyasal, sosyo-kültürel ve ekonomik değişimler gerçekleşeceği bir döneme de işaret eder.⁹⁸

Binyılcılık Altın Çağ olarak da isimlendirilir. İnsanoğlunun girdiği bu yeniçağda artık zulüm ve zulmedenler, acı, fakirlik, güçlünün zayıfı ezdiği adaletsizlik anlayışı hâkim değildir. Yeryüzü sakinleri olarak bilinen insanların göğün mensubu Tanrılar ile iyi bir diyalogları vardır. Altın çağ ile kastedilen hem uzak geçmiş, yani dünyanın başlangıcındaki dönem hem de uzak gelecek, yani dünyanın sonundaki dönemde mutluluk içinde yaşayan bireylerin olduğuna dair inançtır. Uzak geçmişteki Altın çağ, sürekli değildir. Yerini günden güne kötüye giden bir dünyada kargaşa ortamına bırakır. Fakat eskatolojik altın çağ mitosu nihaidir. Bunun anlamı artık insanların yaşadığı toplumlarda acı, mutsuzluk, açlık, fakirlik, zulüm ya da adaletsizliğe maruz kalmamalarıdır. Bu dönemin sonunda ise yeryüzündeki insan yaşamı tamamen sona erecek ve yeniden dirilme ile aydınlık yepyeni bir hayat başlayacaktır.⁹⁹

Yaşadığı toplumdan memnuniyetsiz olan, adalet mekanizmasının işlemediğini ve zulme uğradığını düşünen bireyler arasında binyılcılık anlayışı daha baskındır. Çünkü bireyler bütün uğradıkları haksızlıkların bu çağ ile sona ereceğine inanır. Bu inanç çoğu zaman ‘Mehdi’ veya ‘Mesih’ olarak isimlendirilen kurtarıcı bir lider anlayışını da beraberinde getirir. Musevilikte ve Hıristiyanlıkta bu görüş daha yaygındır. Hıristiyanlıkta apokaliptik bir tasavvur olan bu inanç, İsa Mesih’in kıyamete

⁹⁷ Kirman, *Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü*, s. 54.

⁹⁸ Bird, *Din Sosyolojisi Nedir*, s. 100.

⁹⁹ Eyüp Baş, “Binyılcılık ve Osmanlı Toplumunda Hicri Milenyum Kıyamet Beklentisi ile İlgili Bazı Veriler”, *Ankara: Dini Araştırmalar Dergisi*, C.7, S. 21, (2005), s.165.

yakın bir zamanda yeryüzüne inmesi ve adaleti tesis etmesi ile herkesin sükûnete kavuşacağı bir dönemi işaret etmektedir. İdeolojisinde böyle bir inanca yer veren dini hareketler, “Binyılcı Hareketler” olarak isimlendirilmiştir. Binyılcı hareketler genellikle toplumda meydana gelen anomi durumunda ve bundan kaynaklanan memnuniyetsizliğin ve yoksulluğun artış gösterdiği dönemlerde ortaya çıkmıştır.¹⁰⁰

Yeni Çağ Hareketleri de binyılcılık inancını taşıdığı için binyılcı hareketler başlığı altında değerlendirilir. Seküler ve dinsel öğelerin oluşturduğu bir bütün olarak binyılcılık, kültürel yönden 18. Yüzyıldaki binyılcılığı anımsatır. Ancak New Age binyılcılığında, Hıristiyanlıkta olduğu gibi kurtarıcı bir lider anlayışı yoktur. New Age Hareketindeki binyılcı inanç, belirli bir şahsın ortaya çıkmasına değil, astrolojik bir zaman döngüsünün değişimlerine bağlı olarak hayatın bütün alanlarını etkileyecek ilkeler ve evrensel hadiseler ile sağlanacak olan insanların zihinlerindeki dönüşümü işaret etmektedir.¹⁰¹ İnsanlık için yeni bir tarihin başlangıcı, dünyanın içinde bulunduğu, eski yaşam biçimlerini ve dünya görüşlerini içeren Balık Burcu Çağı’ndan, spiritüel çerçevede “bilinçte devrim” in¹⁰² yaşanacağı Kova Burcu Çağı’na geçiş ile gerçekleşecektir. Kova Burcu Çağı’na geçişin güvenli olması için insanoğlu, tekrardan bir araya gelerek birlik ve bütünlük oluşturmalı, dünya ile insanlık arasında sağlam tesis edilmiş bir denge kurulmalıdır.¹⁰³ New Age’in bu söylemine göre Kova Burcu Çağı’nın temel ilkesi, tek tek bireylerin üstleneceği kişisel sorumluluktur. Bu çağ toplumunda yaşayan tüm bireylere eşit fırsatlar tanınacak, seçme özgürlüğü verilecek ve iradelerini serbestçe kullanabilecekleri imkânlar verilecektir.¹⁰⁴

New Age Kadim öğretilerinde bir çağdan diğer çağa, bütün periyotlar boyunca ortaya çıkan değişimler, birbirinden farklı enerji ve değerlerin birbiri ile karışmasından dolayı, büyük sıçramalara yol açmıştır. Köklü gelenek ve ana akım dinlerin yıkılmasıyla yeni toplumsal yapıların inşa edilmesi, derin bir aşamada tüm kaosun ve ortaya çıkan değişimlerin dışı yansımalarıdır. Kova Çağı’na atılan ilk adım, 1980’li yıllarda gerçekleşmiştir. Bununla birlikte toplumsal hayatta hem bilimsel hem de spiritüel hayatta birdenbire ilerlemeler gerçekleşmiştir. Gerçekleşen bu ilerlemeler özellikle kova

¹⁰⁰ Kirman, *Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü*, s. 54.

¹⁰¹ Aydın, *İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki*, s.59.

¹⁰² Nirun, *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almancağı*, s. 73.

¹⁰³ Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, s.16.

¹⁰⁴ Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, s.14.

gibi hava grubundan, düşünce yönelimli bir burca uygun alanlarda olmuştur. Uçaklar icat edildi, telefon, telgraf gibi kitle iletişim araçları yaygınlaştı. Entelektüel-spiritüel alanda teozoflar ve bu alanda çeşitli araştırmalar yapma cesareti sergileyen bilim adamlarının sayısı artış gösterdi. Bunun gibi daha pek çok yenilik toplumda gözle görülür hale geldi. Kova Burcu Çağı ne kadar rayına oturmuş kabul edilse de dünyanın kova burcu enerjilerinden tam anlamıyla yararlanmaya başlaması ve kaotik geçiş sürecinin son bulması için daha 20-30 yıl beklemek gerekmektedir.¹⁰⁵

New Age'in binyılcılık anlayışı semavi dinlerdeki ile aynı değildir. Özellikle semavi dinlerde beklenen yeni dönemi haber veren ve kurtarıcı olarak kabul edilen bir lider vardır. Ancak New Age anlayışında böyle bir kurtarıcının varlığından bahsedemeyiz. New Age söyleminde *Yeni Çağ* olarak adlandırılan ve beklenen dönem astroloji ile ilişkilendirilmiştir. Dünyanın Kova Çağı'na girmesi ve tek tek bireylerin bilincinde gerçekleşecek devrimle beraber tüm insanlık yeni bir çağa adımını atacaktır. Bu çağa geçişte sorumluluk sadece kurtarıcı olarak görülen lider şahsa değil, tek tek bütün bireylere verilmektedir.

1.2.2.7. Hermenötik Yeniden İnşa (Hermetizm)

Hermenötik, terimi Yunanca “yorumlamak” manasında kullanılan “hermeneuein” fiilinden türemiş olup insani söylemlerin mahiyeti ve varsayımları ile ilgili akli disiplinleri ifade etmektedir.¹⁰⁶ Yunanca kökenli bir kelime olan hermenötik, insanlar ile tanrılar arasında elçilik yapan bütünüyle tanrı ve bütünüyle insan olan *Hermes* ile ilintilendirilir. Hermes'in görevi, Tanrılardan aldığı mesajları ölümlülere aktarmaktır. Yani o bir tür habercidir. Tanrıların kullandığı dil insanların anlayamadığı bir dildir. Hermes, Tanrılardan aldığı mesajları önce kendi içinde anlamlandırıyor- bunu bütünüyle Tanrı olan varlığı ile yapıyor- daha sonra o mesajları insanların anlayabileceği bir dile çeviriyor- bunu da bütünüyle insan olan varlığı ile yapıyor- ve gelen mesajları aktarıyor. Hermes, Tanrıların dilini insanlara tercüme ederken aynı

Üç farklı fakat birbiriyle ilişkili eylemi gerçekleştirmiştir. Bunlar: seslendirmek, çevirmek, bir dildeki kelimeyi farklı bir dile aktarmak ve açıklamak-

¹⁰⁵ Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, s.20-21.

¹⁰⁶ Van A. Harvey, “Hermenötik”, çev. Ahmet Güç, Bursa: *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.6, S.6, (1994), s. 343.

yorumlamak. Bir dili diğeri bir dile çevirirken muhakkak yorumlama faaliyetinde bulunulur. Hermes de tanrıların dilinin insanlar tarafından anlaşılmasını sağlamak için yoruma başvurmuştur.¹⁰⁷

Bir evrensel bilim/ din öğretisi olarak hermenötik ya da diğeri bir ifade ile Hermetizm, yeryüzündeki bütün bilimlerin ve medeniyetlerinin sanatları ile spiritüel disiplinlerin kökenidir. Hermenötiğin, kâinat yasalarını, yeryüzü sakini olan insanın evrendeki konumunu ve medeniyetin temel konularını insanlara ilk açıklayan öğretimdir. Bilimin temel tezlerini dayandırdığı ilkeleri; yazı, müzik, geometri, matematik ve astronomiyi kapsadığı ve mistik bir birleşim altında kozmik, beşerî ve doğa gizemini açıklayan, insanoğlunun ruhsal yönden gelişimini sağlayan formülleri kapsadığı da söylenmektedir.¹⁰⁸

Hermenötik öğretisi üç temel prensip üzerine inşa edilmiş ve yedi ilkeden oluşmuştur. Hermenötiğin üç temel prensibinin birinci olanı kavramsal olup direkt akla, ikincisi sembolik olup sezgiye, üçüncüsü ise mistik olup iç görüye ve iç deneyime hitap eder. Birey, kavram, sezgi ve öngörü vasıtası ile değiştirilip tekrardan doğup tekrardan yapılandırılabilir. Böylece herkesin bilmediği sırlara sahip ermişler zümresi oluşturulur.¹⁰⁹

Hermenötiğin yedi ilkesi ise şunlardır¹¹⁰:

1. Akli Prensip: Her şeyi meydana getiren bir varlık olarak Yaradanın metafizik bir kavram olduğunu ve kâinatın, onun varlığını yokluğuna tercih etmesi ile var olduğunu bilmenin sadece akıl ile mümkün olduğunu idrak etmektir.

2. Karşılıklı Uyum Prensibi: Evrende iç ya da dış, küçük ya da büyük diye bir şey yoktur. Evrendeki her şey yaratılışını yüce Yaradana borçludur.

3. Kutupluluk prensibi: yaratılmış olan canlı ya da cansız varlıklarda iki kutbun var olduğuna dair bir inançtır. Canlılarda iyi ve kötünün bir arada bulunması görüşüdür.

¹⁰⁷ Osman Bilen, *Çağdaş Yorumbilim Kuramları: Felsefi ve Eleştirel Hermeneutik*, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2016, s. 27.

¹⁰⁸ Nesrin Gökpınar, "Hermes ve Hermetizm", 'y.y': *Ruh ve Madde Dergisi*, C.0, S. 667, (2015), s. 10.

¹⁰⁹ Gökpınar, "Hermes ve Hermetizm", s. 11.

¹¹⁰ Gökpınar, "Hermes ve Hermetizm", s. 11-12.

4. Titreşim Prensibi: Evrende var olan her şeyin kendi varlığına özel bir titreşiminin olduğu ve yıldız ile gezegenlerin titreşiminin yeryüzündeki insanların kaderlerini, gelecek ve geçmişlerini etkileyip değiştirdiği ile ilgili görüşür.

5. Ritim Prensibi: Hayatın, iklimlerin, asırların, tarihi hadiselerin, hepsinin bir ritim halinde olduğu görüşü ile tüm varlıkların topraktan gelip toprağa döneceği anlayışıdır.

6. Sebep-Sonuç Prensibi: Kâinat sistemi içinde var olmuş her varlığın, nesnenin varlığının bir sebepten meydana geldiği ve her şeyin bir sebep ve sonucu olduğu görüşüdür.

7. Yaratılış ve Gelişim Prensibi: Zamanın içinde yaratılış ve gelişimin sürekli olduğu ve yaratılışın akılsal, duygusal ve boyutlarda sürekli olarak yapılandığına dair görüşür.

New Age söyleminde Hermenötik, çeşitli geleneksel dinlerden alınan inanç ve pratiklerin, o zamana kadar edinilen kalıplaşmış önyargı ve önbilgilerin dışına çıkılıp temel bağlamlardan soyutlanması; yukarıda ele aldığımız temel ilke ve prensipler çerçevesinde tekrardan New Age öğretileri arasına dâhil edilmesi ilmidir.¹¹¹

New Age'in hibrit yapısı, bütün din ve düşünce ekollerinden farklı düşünce ve pratikleri bünyesinde toplamasına elverişli bir ortam hazırlamıştır. Ancak New Age, farklı din ve düşünce ekollerinden aldığı düşünce ve pratikleri taşıdıkları anlam ile kullanmamış, bunlara kendi söylemlerini temellendirebileceği yeni anlamlar yükleyerek zaman içinde içselleştirmiştir. Bu kavramlara yeni anlamların yüklenmesi ve yorumlanması noktasında Hermenötik ilminden faydalanılmıştır.

1.2.2.8. Senkretizm/ Eklektizm

Senkretizm, farklı coğrafya ve medeniyetlerde ortaya çıkan dinlere ait düşünce ve pratiklerin bir araya getirilmesi ile oluşan karma inanç sistemine denir. Derme çatma inanç sistemleri ile kurulan sözde dinler, çoğunlukla büyük ve geleneksel dinlerden beslenen, orijinal bir içeriği olmayan, hatta toplumlar tarafından unutulmuş, sadece tarih kitaplarının tozlu sayfalarında kalmış dini sistemlerden bile alıntı prensiplerle beslenmiş

¹¹¹ Uysal, 20. *Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz*, s.74.

yapay oluşumlardır.¹¹² Bunun yanında bu oluşumlar diğer dinlerin birebir kopyası olmayıp, onlardan kendilerini ayıran farklı özelliklere de sahiptirler. Eklektizm ise, birkaç dine ait doktrinlerin alınması ile yeni bir inanç sistemi kurma arayışıdır. Eklektizm'in Senkretizm'den farkı daha seçici olması, kendini belli dinlere ait doktrinlerle sınırlandırmasıdır. Senkretizmde böyle bir sınırlama yoktur.¹¹³

New Age Hareketi'nin genel karakteristiği de böyledir. Bu hareketi yapısı gereği senkretik ve eklektik bir oluşum olarak ifade edebiliriz. Bir kitapevinin Elementsof ...başlığıyla yayınladıkları serinin kitap isimleri New Age'in ne kadar çok çeşitliliğe sahip olduğunu göstermektedir. Spiritüel Meditasyon, Transandantal Meditasyon, Yoga, Reiki, Theta Healing, Hinduizm, Budizm, Taoizm, Hıristiyan Sembolizmi, Sufizmi Simya, Astroloji, Yaratılış Miti, Zen, Görselleştirme, Hermetizm, Kabalah, Grek Geleneği, Tanrıça, Şakralar, Kutsal Kadeh Geleneği (The Grail Tradition), Aborjin Geleneği, Doğal Büyü (Natural Magic), Şamanizm, Psikosentez, İnsan Potansiyeli, Herbalizm, Kehanet (prophecy), Ezoterizm, Okültizm, Dünya Gizemleri, Feng shui, Rüyalar, Regresyon, İndigo Çocuklar, Koruyucu Melekler.¹¹⁴ New Age öğretilerinin ortaya koyduğu heterojen yapının sebeplerinden en önemlisi New Age'in fikri yapısında bulunan farklı kült, din ve mistik öğretilerden öğelerin modern batılı kültürel motiflerle bir arada kullanılmasıdır. New Age Hareketini belli bir başlık altında değerlendiremememizin başında onun eklektik ve senkretik karakteristiği gelmektedir.

Sonuç olarak New Age Hareketi, geleneksel dinlere ve modern bilime karşı olduğunu seslendirse de öğretilerinde gelenekten alıntılar yapıp, modern bilime ait unsurları içselleştirip yeni bir formda kullanmaktadır.

1.2.2.9. Faydacılık (Pragmatizm)

Bir fikrin, düşüncenin yahut ideolojinin işlevsel olduğu takdirde kabul gördüğü, ortaya sunulan bir önermenin manasının onu kabul etmenin ortaya çıkaracağı

¹¹² Ali Rafet Özkan, "Seküler Dindarlık Biçimleri: Yeni Dini Hareketler", *Sekülerleşme ve Dini Canlanma Sempozyumu*, ed. Ali İsmail Güngör, Ankara: Dinler Tarihi Araştırmaları-VI, 2008, s.319.

¹¹³ Ali Rafet Özkan, "Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Temel Karakteristikleri", *Yeni Dini Hareketler*, ed. Süleyman Turan, Faruk Sancar, İstanbul: Açılım Kitap, 2014, s. 41-42.

¹¹⁴ Steve Bruce, *Religion in Modern Britain*, s.105'ten akt: Başkaya, New Age Hareketi: Modern Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi, s. 88.

farklılıklarda, sebep olduğu pratik sonuçlarda aranması gerektiğini ön plana çıkaran bir düşünce ekolüdür.¹¹⁵

New Age, faydacılık unsurunu da bünyesine katıp ona yeni anlamlar yükleyerek içselleştirmiş ve kendi yapısına dâhil etmiştir.

New Age Hareketinin hibrit yapıda olduğunu daha öncesinde ifade etmiştik. Bu hareket, farklı dinlerden ve felsefelerden çeşitli unsurları içselleştirip bünyesine katan bir harekettir. New Age'in "kendin yap dini" (Baerveldt) tanımını dikkate aldığımızda o, bireye özel dini paketler hazırlar. New Age'in bireye sunduğu çeşitli din ve felsefelere ait pek çok inanç ve pratik vardır. Birey hoşuna gidenlerden bir paket hazırlar ve kullanır. Bu durum satıcı ile müşteri ilişkisine benzer. Satıcı daima malını pazarlamak için müşterinin hoşuna gidecek kalitede malları pazara getirir. Bireyin hoşuna gitmeyen alternatif inanç ve pratikler arka plana itilir, daha sonra farklı bireyler için kullanılmak üzere bekletilir. Burada anlatmak istediğim şey New Age'in pragmatik bir yapı ortaya koyduğunu ifade etmektir. Bünyesine kattığı her pratik ve uygulama muhakkak kendisine bir fayda sağlamaktadır. Bunun en güzel örneği ise New Age öğretilerinin oluşturduğu büyük dini pazardır.

Örnek vermek gerekirse Hight- Tech araştırmalarına ve *fortune* dergisinin yayınladığı araştırma sonuçlarına bakıldığında 500 büyük Amerikan firması önemli birimlerde çalışan personelleri "Ruhsal Aydınlanma" veya "İç Gerçekler" alanında seminer ve kurslara zorunlu olarak göndermektedir. Bu uygulamanın yapıldığı şirketlerin başta gelenleri, Genaral Motors, Genaral Foods ve Citibank'tir. Daha önceleri batı toplumunda çıkarılan en muhafazakâr ve en ticari yayınlarda kendisine yer bulamayan Meditasyon Kursları ve şifa kristalleri ilanları artık bu yayınlarda kendisine yer bulabilmektedir. Bu yeni ruhsal stant, iş adamlarından politikacılara, sanat dünyasından çeşitli meslek gruplarına mensup profesyoneller arasında ilgi odağı haline gelmiştir. Önceleri bireyin spiritüel bir aydınlanma yaşamasını sağlama amacı taşıyan New Age pratikleri artık çeşitli fiyat etiketleri ile dini pazara sürülmektedir.

Bedensel ve zihinsel sağlık, New Age Hareketinde faydacılığın en bariz şekilde görüldüğü alanlardır. Hıristiyanlık dininde hastaları iyileştirme ve şifa verme İsa'nın

¹¹⁵ Cevizci, *Felsefe Sözlüğü*, s.359.

mucizeleri arasında sayılmaktadır. Batı Hıristiyanlığında ve Protestanlık mezhebine mensup bazı gruplarda şifa verme tanrının inayetinin bir işareti olarak görülmekte ve 19.yy da kurulan Christian science (Hristiyan Bilimi) gibi Protestan bünyesinde bir sekt grupta şifacılık, bir ritüel haline getirilmiştir.¹¹⁶

Genel olarak New Age’inde dini pratikleri pragmatik bir yaklaşım ile piyasaya sürdüğünü söyleyebiliriz. Çünkü kişiye özel hazırlanan dini paketlerde bireye istediği pratiği ekleme ve çıkarma esnekliği tanınmaktadır. Birey istediği pratikleri bırakabilir, istemediklerini ise ya çıkartır ya da başka bir pratik ile değiştirebilir.

1.2.2.10. Öz-Tanrılık

New Age Hareketinde tanrı inancı farklı unsurların birleşiminden oluşmuş bir bütündür. Bu bütünü oluşturan unsurlar panteizm, panenteizm ve monizmdir.

Panteizm, doğa ve evrenin üzerinde ondan bağımsız olarak var olan bir tanrı fikrine karşıt olarak, evren ve doğanın tanrı olduğunu öne süren dini ve felsefi bir akımdır. Bu akıma göre evren üzerinde bulunan her şey tanrıdır. Evren ile tanrının aynı şey olduğunu söyleyen bu akıma göre evreni tanrı yaratmamıştır. Hakikatte tanrı zaten tüm varlıkların içinde bulunan mutlak bir *tözdür*.¹¹⁷

Panenteizm, evren ile içkin, aynı zamanda evren ve içindekileri özünden yaratan mutlak ve değişmez bir tanrı inancıdır. Panenteizmde her şeyin tanrı olduğu, sonuç olarak var olan her şeyin ondan meydana geldiği anlayışı hâkimdir. Panenteizmde tanrı hem tikel hem tümel olan, hem içkin hem aşkın olan, hem değişen hem de değişmeyen, hem sonlu hem de sonsuz bir tanrıdır.¹¹⁸

Monizm, var olmuş her şeyin bir tek zorunluluğun, ilkenin, madde ya da enerjiden meydana geldiğini öne süren veya tek bir tözden kaynaklandığını iddia eden felsefi düşüncedir.¹¹⁹

¹¹⁶ Başkaya, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*, s.107.

¹¹⁷ Kudret Emiroğlu, Suavi Aydın, “Panteizm”, *Antropoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2009, s. 671.

¹¹⁸ Emiroğlu, Aydın, “Panteizm”, s.671.

¹¹⁹ <https://www.wikizero.com/tr/Monizm>, (09.07.2019).

New Age'in tanrı tasavvuru bu üç bileşenden oluşan bir bütün olsa da temelde yatan ve bu bütünü oluşturan düşünce monizm'dir. Monizmde her şey o özden bir parçadır. Bu öz ise sevgi, enerji ve bilinç isimleriyle adlandırılır.¹²⁰

Yeni Çağ inancına göre evrende bir öz vardır ve kâinat üzerinde gördüğümüz veya görmediğimiz, canlı veya cansız, soyut veya varlık alanında vücut bulmuş her şey bu özden yaratılmıştır. Her şey bu özden bir parçadır. Bu düşünceye sahip olan anlayış, aşkın bir tanrı inancını reddedip, içkin bir tanrı inancını benimser. Buna göre evrende her şey *Bir*'indir. Her şey *Bir*'den meydana gelir. Yaratılan her şey *Bir*'in form değiştirmiş halleridir. Yaratılan her şey tanrıdan bir parça olduğu için hep iç içedir.¹²¹

Seth'e göre her bir "zi-şuur birey" (conscious individual) yaratıcı ruhun (creative Soul) bir ifadesidir. Her bir self ise, 'All That Is' dediği büyük evrensel selfin kıvılcımıdır. Self, tanrıda vücut bulur ve hem self hem tanrının özü sınırsız yaratım genişlemesidir. Böylece her bir self, lisan-ı hali ile kendi gerçekliğini nefes alır gibi bir doğallıkla yaratır.¹²²

Seth, evrenin tanrıdan yayılarak nasıl yaratıldığını (Tanrıdan 'All That Is' olarak bahseder) söyler. Tanrının zihninde bütün ihtimallerin, bilinçaltında nasıl var olduğunu ve bunları gerçekleştirmek için nasıl istekli olduklarını ve sonunda vücut bularak evrenin nasıl yaratıldığını söyler. Bu aynı zamanda yaratım sırasında tanrının kendi bilincinden bir kısmının ayrıldığına izin verdiği anlamına gelir. Aynı şekilde yaratılmışlar tanrının bu parçası olduklarını hatırlayacak ve ona dönmek isteyecek ve bunun için çalışacaklardır.¹²³

Yeni Çağ inancında Tanrıya; Nirvana, Brahman, kendini gerçekleştirme, yüksek benlik, evrensel sevgi, enerji, tanrı-bilinç gibi birbirinden farklı isimler verilmektedir.¹²⁴ Tanrıya verilen isimler kişilerin deneyimlerine göre farklılaşmaktadır. Kişi tanrıyı nasıl tecrübe ederse o şekilde anlamlandırır. Bazıları tanrıyı bir enerji olarak hissettiğini söyleyip onu bir enerji olarak isimlendiriyor. Bazıları ise yaşadığı hayattaki sevginin kaynağı olarak tanrıyı görüyor ve evrensel sevgi tanrıdır diyor. Bu New Age'in

¹²⁰ Nasuh Günay, *Türkiye'de Yeni Çağ İnançları*, 1.Baskı, Isparta: Manas Yayınevi, 2011, s. 38.

¹²¹ Günay, *Türkiye'de Yeni Çağ İnançları*, s.38.

¹²² Hanegraaff, "New Age Spiritualities as Secular Religion: a Historian's Perspective", s.154.

¹²³ Hanegraaff, "New Age Spiritualities as Secular Religion: a Historian's Perspective", s.154.

¹²⁴ <http://www.cs.uni-potsdam.de/ti/kreitz/Christian/Cults/9.newage.pdf>, (09.07.2019).

Hermenötik anlayışının da bir sonucudur. Hermenötik anlayış, her bireye tanrıyı kendisine göre tanımlama imkânı vermektedir. Bu imkân sebebi ile ortaya çıkan farklı tanrı tanımları New Age'in tanrısını net bir şekilde tanımlamamıza engel olmaktadır.

Sjöberg ve Wahlberg, Yeni Çağ'ın tanrı inancı ile ilgili şunları söyler: “Yeryüzünde insanlar tarafından inanılır olarak kabul edilen tanrılar için biri diğerinden daha iyi bir tanrıdır diyemeyiz.” Yeryüzündeki tanrıların tümü New Age için olmazsa olmaz değildir. Çünkü New Age inancına göre herkes tanrı olabilir, çünkü herkes tanrıdan bir parça vardır. Herkes tanrısal bir öz ile yaratılmıştır. İsterse insan bazı inanç ve pratikleri hayatına tatbik ederek tanrı bilince ulaşabilir ve tanrı olur.¹²⁵

Yeni Çağ inanışlarında tanrı, yaratılanlar için sürekli sınırlar çizen, onlar için kurallar koyan, ödüllendiren ve cezalandıran yaratıcı figür olarak kabul edilmez, bu şekilde bir tanrı inancını savunanların da söylemleri reddedilir. Zaten New Age için tanrı olmazsa olmaz değildir. İnsan, içinde var olan özün potansiyelini ortaya çıkardığında kendisi de tanrısal bir varlık olarak tekrar vücut bulur. Dolayısıyla da kendine rakip olacak bir tanrı onun için hiçbir önem

1.2.2.11.Şifacılık ve Kişisel Gelişim / Kendini Gerçekleştirme

20. yy.da patlak veren II. Dünya Savaşı'ndan sonra beklentilerin karşılanmaması sebebi ile yaşanan hayal kırıklığı modern hayata olan bakış açısını değiştirmiştir. İnsanlar modern hayat ile beraber gelen yaşam tarzına tepkisel olarak yaklaşmıştır. Çünkü modernleşme, endüstrileşme ve şehir hayatına geçiş sürecinde insanlar, madden ve manen yorulmuş ve yıpranmıştır. Ayrıca geleneksel dinlerin toplum üzerindeki etkisinin azalması ile insanlarda inanç boşluklarının oluşması ruhsal tatminsizliklere de sebep olmuştur. İnsanlar bu ruhsal boşluğu doldurmak için alternatif arayışlar içerisine girmiştir. Rekabetçi sistemin hâkim olduğu bu toplum yapısında insanlar tarafından stresten uzaklaşmak ve gerginlikten kaçınmak için; mutlu bir yaşamın kaynağı olarak ihtiraslardan kurtulmayı seslendiren, kutsallık, huzur ve sağlıklı bir hayat vaat eden Uzakdoğu ve Hint felsefeleri ile çeşitli inanç sistemleri, cazip görünmüştür. Bu çizgide heterojen yapıda olan alternatif maneviyatlar ve pratikler

¹²⁵ Lennart Sjöberg, Anders Wahlberg, *Risk Perception and New Age Beliefs*, s.752'den akt: Cüneyd Aydın, *İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki*, s.61.

arasında yoga, reiki, meditasyon, theta healing gibi uygulamalar ile şifacılık, biyoenerji, akupunktur, homeopati tedavileri ve kendini gerçekleştirme sayılabilir.¹²⁶

New Age Hareketine göre, modern hayat bireye çok ağır maddi ve manevi sorumluluklar yüklemiştir. Birey, bu sorumlulukların altından kalkmaya çalışırken, omuzlarına yeni sorumluluklar yüklenmekte ve artık beden bu sorumlulukları kaldıramaz hale gelmektedir. Bu durumun elbette ki birey için birtakım sonuçları olacaktır. Sürekli depresyon, kronikleşen stres ve baş ağrıları, bağışıklık sisteminin çökmesi bireyin karşılaştığı başlıca problemlerdir. Doğal yaşamdan uzak kalan insan, bu tür hastalıklara açık hale gelir. İnsan, fitratı gereği doğa ile iç içe olmalı ve doğanın ona sunduğu şifayı kabul etmelidir. Kâinat bütün tevazusu ile insanları kucaklamaya her zaman hazırdır. İnsan doğaya hâkim olma düşüncesini terk etmeli ve doğa ile kendinin bir bütün olduğunu kabul etmelidir. İşte o zaman insan, tüm kronikleşen hastalıklardan kurtulup huzurlu bir hayat sürdürebilecektir.¹²⁷

Alternatif tıp New Age Hareketinin önem verdiği alanlardan birisidir. Alternatif tıp, modern bilimin team aksine insan bedenini sadece fizik bedene indirgemez, onu ruh ve bedenden oluşan bir bütün olarak kabul eder. Alternatif tıp anlayışının temelinde, her insanın zihin, beden, duygular ve ruhun birbirleriyle karşılıklı olan ilişkilerinden oluşan bir bütün olduğu anlayışı yer almaktadır. Bu anlayış holistik (Bütüncül Tıp) sağlık olarak adlandırılır. Kendini gerçekleştirme ve dönüşümü teşvik eden bu uygulamalar daha ileri düzeyde tedavi edici güçlerle bütünleşebilmek için çoğu zaman, insanın içinde bulunduğu inanılan potansiyel ile alakalı metafizik öğeler içeren bir dünya görüşüne sahiptirler.¹²⁸

New Age hareketinde şifacılık yaklaşımında insan vücudunun, beden ve ruhtan oluştuğu benimsenir. Modern tıp, insan vücudunun sadece bedenden oluştuğunu kabul etmiş ve insanın ruhsal boyutunu ihmal etmiştir. New Age'ci alternatif tıp anlayışı, bırakılan bu boşluğu çeşitli şifa pratikleri ile doldurmuştur.

Şifacı gruplar, sağlıklı olmanın şartı olarak insan vücudunu oluşturan ruh ve beden bütününe uyum içinde olması gerektiğini savunur. İnsan dört farklı bedenden

¹²⁶ M.Ali Kirman, *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2010, s.282-283.

¹²⁷ Kirman, *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*, s. 286.

¹²⁸ Kirman, *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*, s. 288.

oluşur. Bunlar sırasıyla fizik beden, eterik beden, zihinsel beden ve ruhsal bedendir.¹²⁹ Sağlıklı olabilmek için ruhsal bedenlerin dengede tutulması gerekmektedir.

Şifacılığın temel ilkesi, evrenin sonsuz bir enerji deposu olduğunu ve bu enerjiden sınırsız faydalanabileceğimizi kabul etmektir. Evrendeki enerjiyi tedavide kullanabilmek için öncelikli olarak bilinmesi gereken şey insan vücudunun enerji sistemidir. İnsan vücudunda yedi temel çakra vardır. Bunlar sırası ile kök, göbek, mide, kalp, boğaz, alın ve tepe çakralarıdır. Herhangi bir çakrada enerjinin tükenmesi insan bedeninde dengesizliğe sebep olur. Bu da vücutta çeşitli hastalıkların türemesine imkân verir.¹³⁰ Hastalıklardan kurtulmak için tekrar vücudu denge konumuna getirmek gerekmektedir. Bunun için de uygulanan çeşitli yöntemler vardır. Bunlar sırası ile, Nefes Egzersizleri, Aura Temizliği, Biyoenerji, NLP, Kristal Tedavisi, Yoga, Derin Düşünme, Reiki, Theta Healing, Refleksoloji, Fitoterapi, Akupunktur, Melek Terapi, Aile Dizimi, Görselleştirme, Homeopati, Oksijen Ozan Tedavi, Kineziterapi vb.

New Age öğretileri dairesi içine giren bir diğer alan ise *kişisel gelişimdir*. Kapitalist ekonomik düzen üzerine kurulu toplumlarda bireylerin, sosyo-psikolojik ve ekonomik problemlerini tek başına çözüme becerisi kazandırmayı hedefleyen kültürel hareket ve onun uzantısı olarak ortaya çıkan pratiklerin tamamı kişisel gelişimi tanımlar

Kişisel gelişim alanında yazılan yazıların alt yapısına bakıldığında, insanın kendisini gerçekleştirme fikri ile karşılaşılır. New Age öğretisine göre insan, tanrıdan bir parçadır. İnsan, içindeki o özü fark edip tanrısal olan öz ile birleştirdiğinde kendini gerçekleştirmeyi başarıp, tanrısal bir varlık olur. Kişisel gelişim alanındaki çalışmalara bakıldığında bu fikir açıkça görülür. Burada New Age'in tanrı inancı ile kişisel gelişimin birbiriyle bağlantılı olduğu anlaşılır.

New Age Hareketi altındaki bütün gruplarda, insanın içinde gömülü büyük bir potansiyelin olduğu ve bu potansiyelin açığa çıkarılmasıyla insanın her şeyi başarabileceği inancı ortaktır. Bu noktadan hareketle “The Human Potential” gibi psikoloji akımları, bu öğretiyi psikoloji alanına dâhil etmiş ve daha da popülerleşmesini sağlamıştır. 1960’lı yıllardan itibaren A.B.D başta olmak üzere dünyanın her yerinde kişisel gelişim ile alakalı çalışmalar artış göstermiştir.

¹²⁹ Sherwood, *Ruhsal Şifa Teknikleri*, s. 26-31.

¹³⁰ Aubyn, *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, s. 41-43.

Kişisel gelişim alanı da şifacılık alanı gibi büyük ve pahalı bir pazara dönüşmüştür. Yayın evleri ve kitapevlerinde en çok rafa sahip olan kişisel gelişimdir. 21.yy ın başlarında A.B.D’de, yaşam koçluğu, çeşitli seminerler, görsel ve işitsel materyaller ile kitap gibi öğeleri kapsayan kişisel gelişim endüstrisinin yıllık getirisinin 2.48 milyar dolarlık bir cirosu olduğu saptanmıştır. Bu sonucu dünya devletlerinin piyasalarına vurduğumuzda korkunç rakamlar karşımıza çıkacaktır.

1.2.3. Türkiye’de New Age Hareketi

New Age akımı ilk olarak Batı toplumunda ortaya çıkmıştır. Küreselleşme sekülerizm ve dünyevileşme ile modern hayat, geleneksel inanç ve dinlerden kopuşa sebep olmuş bu da bireylerde büyük bir manevi boşluk yaratmıştır. Bireylerde meydana gelen manevi boşlukları doldurmak için birbirinden farklı maneviyatçı söylemlere sahip pek çok hareket ortaya çıkmıştır. New Age Hareketi de bunlardan bir tanesidir. New Age Hareketi, özellikle internet ve yayıncılık faaliyetleriyle çok hızlı bir gelişme göstermiş, daha sonra çeşitli seminerler, şifalandırma uygulamaları, yaşam koçluğu, işitsel ve görsel materyaller gibi araçlarla faaliyetlerini arttırmıştır. New Age Hareketi batı toplumu ile sınırlı kalmamış, oradan dünya ülkelerinin pek çoğuna ulaşmış ve etkin bir şekilde söylemlerini geliştirmiştir.

Bu ülkelerden bir tanesi de Türkiye’dir. Bilimsel ruh çalışmalarının Türkiye’de ilk temelini atan Bedri Ruhselman’dır. Daha sonra bu faaliyetleri Refet Kayserilioğlu ve arkadaşları sürdürmüştür. Ruhselman gibi arkadaşları da bedensiz varlıklarla iletişim kurduklarını ve onlardan birtakım bilgiler aldıklarını söylemiştir. Bu şahıslar 1964 yılında iletişim kurdukları bedensiz varlıklardan biri olan “Beyti Dost” adındaki bir varlık ile tanışıp onun öğretileri doğrultusunda bu yolda yürüdüklerini iddia etmişlerdir.¹³¹

Türkiye’de 1950 yılında Bedri Ruhselman tarafından önce “Metapsişik Tetkikler ve İlmi Araştırmalar Derneği” kurulmuştur. Sonrasında bu derneğin üyeleri tarafından 1994 yılında BİLYAY¹³² vakfi kurulmuştur. Bu dernek ülkemizde, ruhsal

¹³¹ Ramazan Biçer, “Heretik Bir New Age Tarikatı Dünya Kardeşlik Birliği Mevlâna Yüce Vakfı”, Ankara: *Ekev Akademi Dergisi*, C.0, S.29 (2006), s.32.

¹³² BİLYAY: İnsanlığı Birleştiren Bilgiyi Yayma Vakfıdır.

konular üzerine ulusal ve uluslararası çalışmaları olan bir kuruluştur.¹³³Halen de 2019 yılında Türkiye’de faaliyetlerini sürdürmektedir. Günümüzde Ruhselman’ın çalışmalarını devam ettiren ve BİLYAY ile ilişkisi olan *Ruh ve Madde Dergisi* ile *Ruh ve Madde Yayınevi*’dir. Bu kuruluşlar da çalışmalarını aktif bir şekilde sürdürmektedir.

Batıdan gelen New Age akımlarının Türkiye’de ne zaman yaygınlaştığı ve Türk toplumu üzerindeki etkisinin ne kadar olduğu henüz bilinmemekle birlikte Türkiye’de bu gruba ait yayınevleri ve yayın faaliyetleri, alternatif tıp ve sağlık alanındaki çalışmalara bakarak Türk toplumunda farklı kesimlerden insanları etki altına aldıklarını söyleyebiliriz.

Yeni Çağ İnanışlarının Türkiye’ye girişi önce vizyon, sonra maneviyat, en son da kişisel gelişim eserlerindeki “birey kültürü” ile olmuştur. Bu sebeple okült ve manevi konularla ilgili oluşumların yayınlarında Yeni Çağ akımının dünya görüşünü görmek mümkündür. Bu yayınlarda yapılan net söylem, insanlığın yeni bir çağa gireceği ve manevi olarak insanın büyük bir gelişim göstereceği ile ilgilidir.¹³⁴

1990’lı yıllarda pek çok yayınevi kurulmuş, New Age söylemini seslendiren yazarlara ait kitaplar Türkçeye çevrilmiş ve Türkiye’de New Age’in manevi boyutu inşa edilmeye başlamıştır. Meher Baba, Sri Aurobindo, Osho, Pir İnanet Han, İdris Şah, Maharishi Mahesh Yogi, Pamahansa Yogananda gibi Hint, Sufi ve Tibet Budizm düşüncesini benimseyen spiritüel üstatlar; Charles T. Tart, Andrew Weil gibi psikolog ve doktorlar ile Abraham Maslow gibi New Age vizyonuna katkı sağlayan ve ufuk açan psikologların; Ram Dass, Rudolf Steiner, Paul Brunton, Gurdjieff gibi Batılı öğretmenlerin, New Age’in dünya görüşünü genişleten David Spangler ve Eileen Caddy’nin; Holistik anlayışı bilimin sınırlarına dâhil etmeye çalışan Frithjof Capra, Gary Zukav, David Bohm’un; Silver Birch, Shakti Gawain, Sanaya Roman ve Edgar Cayce gibi batı toplumundan çıkan spiritüel öğretmen, kanal ve şifacıların kitapları ile daha burada yer veremediğimiz pek çok eser Türkçeye çevrilmiştir. Ayrıca, bu geniş literatür dışında görsel ve işitsel materyaller de Türkiye’de New Age vizyonunu yaygınlaştırmıştır. Bunların dışında alternatif ve tamamlayıcı tıp adı altında yapılan çeşitli şifacılık uygulamaları da New Age’in Türkiye’de gelişimine katkıda

¹³³ Biçer, “Heretik Bir New Age Tarikatı Dünya Kardeşlik Birliği Mevlâna Yüce Vakfı”, s. 32.

¹³⁴ Başkaya, “New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi”, s. 116.

bulunmuştur. Reiki, Yoga, Meditasyon, Biyoenerji, Fitoterapi, Renk Terapi, Melek Terapi, Refleksoloji, Homeopati, Aile Dizimi vb. öğretilmesine yönelik 2000’li yıllarda, Türkiye’de çeşitli merkezlere şubeler açılmış, yurtiçi ve yurtdışı seminerleri ile eğitmen, terapist ve şifacılar yetiştirilmiş; bu yetiştirilen eğitmenler, terapist ve şifacılar ile Türkiye’de New Age’in manevi boyutu geliştirilmeye devam edilmiştir. Son olarak New Age’e ait bazı görüşler ile Türk kültür motiflerinin bir araya getirilerek oluşturulduğu sentezler de dikkat çekicidir. İslam mistisizminin Vahdet-i Vücut anlayışı New Age’in öz-tanrılık ve bireyselciliğinin, bazı grup ve derneklerde birleştirildiği ve birbirlerine güç kattığı görülmektedir.¹³⁵

Dünya genelinde New Age söylemini seslendiren grupların faaliyetleri artarak devam etmektedir. Özellikle Batı’da ruhsallığın yaygınlaşması sebebi ile paranormal fenomenlerin araştırılmasında artış gözlemlenmektedir. Bu konudaki araştırmalar kendini yavaş yavaş Türkiye’de de göstermektedir.¹³⁶

Sonuç olarak New Age akımının Türkiye’de çokça duyulmasını ve popülerlik kazanmasını sağlayan şey, kişisel gelişim alanına duyulan ilginin artması olmuştur. Daha sonra kendini gerçekleştirme adı altında Türkiye’de yaşam koçluğu bir sektör haline gelmeye başlamıştır. İnsanlar hayatlarında onlara rehberlik edecek kişiler seçmişlerdir. Bu kişisel rehberler bireylere her alanda yardımcı olmak adına kendilerini geliştirecek eğitimler almışlardır. Bu eğitimler genel anlamda bireylere kaliteli yaşam sunma fikri doğrultusunda olup, spor aktivitesi adı altında yoga; beden, zihin, ruh dengesini korumak adına enerji terapilerinden oluşmaktadır. Ayrıca bilimin çaresiz kaldığı hastalıkların iyileştirilmesi adı altında Türkiye’de hem bitkilerle hem de enerji ile şifalandırma teknikleri ve uygulamaları popüler hale gelmiştir. Türk toplumunun bu tür enerji şifa tekniklerinden haberdar olmaları, kişisel gelişim raflarında okunmaya hazır bekleyen ve bu alanda yazılmış kitaplar ile sosyal medya hesaplarıdır.

¹³⁵ Başkaya, “*New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi*”, ss. 116–119.

¹³⁶ Mustafa Arslan, “Paranormal İnanç Ölçeğinin Türkçe Versiyonunun Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Malatya: İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, (2010), s. 24.

İKİNCİ BÖLÜM

TAMAMLAYICI TIP VE RUHSAL ENERJİ ŞİFACILIĞI

2.1. TAMAMLAYICI TIP

Modern çağ ile birlikte ortaya çıkan modernizm, modernleşme, küreselleşme, sekülerizm, dünyevileşme ve individüalizm gibi akımlar geleneksel din anlayışını ve inanma biçimlerini etkilemiştir. Geleneksel dinlerin toplum üzerinde etkisi ve hâkimiyeti azalmış, kamusal alandan ise çıkarılmıştır.¹³⁷ Sosyal evrimcilik ve pozitivistimin özümlediği psikolojik indirgemeciliğin söylemlerine göre din, artık sosyal teoride önemli bir yere sahip değildir. Din, bundan sonra ilkel ve geleneksel toplumlarda önemli bir meşrulaştırma aracı olarak görülmeye başlanmıştır.¹³⁸ Sekülerleşme teorisi ile din, toplumsal ve kamusal alandan çekilmeye zorlanmış, kutsal olan, sosyal hayattan çıkartılmıştır. Akıl ve bilgi çağı olarak adlandırılan modern dönemde, insanın akıl ile doğaya hâkim olabileceği düşüncesini savunan aydınlanmacı zihin, kutsal ve sezgisel olanı da dışlayarak pozitif akılla yoğrulmuş bir birey merkezilik temeli üzerine inşa edilmiştir.¹³⁹ Kutsal, yerini profan olana bırakmıştır.

Bireyin merkeze alındığı ve kutsalın dışlandığı toplum projesinde, modern hayat bireyin beklentilerini karşılamamıştır. Toplumda din ve maneviyatın yokluğu zamanla insanı yalnızlaştırmıştır.

Yalnızlaşan insan, hayatı anlamlandırmak ve hayatta kalabilmek için alternatif ruhsal gruplara yönelmiştir. Bireylerde oluşan manevi boşlukların doldurulmasına özellikle “Seküler Ruhsallıklar”¹⁴⁰ cevap vermiştir. ‘Alternatif kutsallıklar’, ‘müşteri kültürleri’, ‘terapi kültürleri’ ve ‘modern ruhaniyetler’¹⁴¹ olarak da isimlendirilen bu kültürler, modernizmi ve onunla beraber gelen modern hayatı eleştirirken, aynı zamanda öğretici ve pratiklerinde onun argümanlarını kullanmıştır.

¹³⁷ Thomas Luckmann, *Görünmeyen Din: Modern Toplumda Din Sorunu*, çev. Ali Coşkun, Fuat Aydın, Osman Coşkun, 2. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2016, s. 7.

¹³⁸ Luckmann, *Görünmeyen Din: Modern Toplumda Din Sorunu*, s.66.

¹³⁹ Mirza, *Yeni Dinselleşme Eğilimler ve Maneviyat Arayışları*, s.70.

¹⁴⁰ Hanegraaff, “New Age Spiritualities as Secular Religion: a Historian’s Perspective”, s.152.

¹⁴¹ Kirman, *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*, s. 284.

Seküler ruhsallıklar ilk olarak Batı toplumunda ortaya çıkmıştır. Oradan daha sonra yayılarak tüm dünyada faaliyet göstermiş ve kendisine taraftar bulmuştur.

Modern hayatın insanın omuzlarına yüklediği maddi ve manevi sorumluluklar bireyde hem fiziki hem de ruhi bir takım kronikleşen hastalıklara sebep olmuştur. Modern tıp, hastalıkların kaynağı olarak fizik bedeni görür. Bilimsel yaklaşımlarda insan ruhu göz ardı edilir. Ruhun göz ardı edildiği modern tıp metotları, bazı hastalıkları tedavi etmede yetersiz kalmış, kullanılan ilaçların hastalarda farklı yan etkilere sebep olması ise onun eleştirilmesine sebep olmuştur. Böyle bir dönemde insanların sağlık ihtiyaçlarına cevap veren ve uyguladığı tedavilerde herhangi bir yan etkinin sözü konusu olmadığı ruhsal enerji şifa teknikleri ön plana çıkmıştır.

Dünyanın pek çok yerinde ve Türkiye’de seküler ruhsallıkların sağlık ile ilgili öğretisi ve pratikleri *Tamamlayıcı Tıp* başlığı altında toplanmıştır. Türk toplumunda “Dini Şifacılık” başlığı altında geleneksel şifa yöntemlerini kullanan şifacılar, ya ciddi kırıklara ve sakatlanmalara lisanssız bakma, devlet tarafından yasaklanan bir fiili işleme ve yasa dışılık suçuyla itham edilmiştir ya da Allah’ın koyduğu dini ilkeleri yok sayıp mucizevî iyileştirmeler vaat etmek ve sapkınlık gibi suçlamalar ile itham edilmişlerdir.¹⁴² Ancak dini şifacılık bu şekilde hem yasa dışılık hem de sapkınlık olarak değerlendirilirken, seküler ruhsallıkların şifa pratikleri ilgi ile karşılanmış ve Türk toplumunda kendine önemli bir yer edinebilmiştir.

Dünya genelinde, özellikle gelişmiş endüstriyel toplumlarda faal olan tamamlayıcı tıp ve tedavi yöntemleri nelerdir? Burada bu konular ile ilgili genel bilgiler verilecektir.

Tamamlayıcı tıp, belli bir dönemde bir toplum yada kültürdeki baskın olan biyomedikal yaklaşımın dışında kalan sağlık alanında yapılan tüm hizmetleri, uygulamaları, yöntemleri ve bunların dayandırıldığı teori ve inançları kapsayan geniş bir sağlık alanıdır.¹⁴³

¹⁴² Christopher Dole, *Seküler Yaşam ve Şifacılık*, çev. Barış Cezar, İstanbul: Metis Yayınları, 2015, s. 35.

¹⁴³ Derya Ceyhan, Tuğba Tasa Yiğit, “Güncel Tamamlayıcı ve Alternatif Tıbbi Tedavilerin Sağlık Uygulamalarındaki Yeri”, *Düzce, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, C.6, S.3, (2016), s. 178.

Tamamlayıcı tıp, geleneksel tıp ve holistik tıp çoğu zaman birbiriyle yan yana veya birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Tamamlayıcı tıp, tıbbi tedavi ile birlikte, tıbbi tedaviyi destekleyici olarak kullanılan tedavi ve bakım sistemleri olarak tanımlanır.¹⁴⁴ Holistik tıp ise, sözcük anlamı “bütüncül” olup tıp terimi olarak ise, herkesçe arzu edilen sağlıklı bir yaşam için fiziki, sosyal, duygusal ve manevi tüm alanların dikkate alındığı bir tıbbi paradigma olarak tanımlanır.¹⁴⁵ Holistik tıp, biyomedikal yaklaşımın indirgemeci ve dışlayıcı tavrından uzak, zihin/beden ayrımını yadsıyan, hastalığın da kişisel olduğunu ve hastanın rahatsızlığının, sosyal, tarihsel ve kültürel bağlamın dışında anlaşılamayacağını savunan bir sosyolojik modeldir.¹⁴⁶

Alternatif ya da holistik tıp olarak da adlandırılan tamamlayıcı tıp, geleneksel olanın modern olan dünyada yer edinme biçimidir. Gelenegin(Geleneksel tıbbın) değişimini ifade eden kavram tamamlayıcı tıptır. Geleneksel bütün uygulamalar, modernizmin araçları ile yeniden biçim kazanmış, “icat edilmiş gelenek” veya toplumda baskın olan tıp ekolüne karşı bir yaklaşım manasında “karşı- modern tıp” formunda modernliğin içinde yer almıştır.¹⁴⁷

Tamamlayıcı tıp yaklaşımındaki pratiklerin çoğu geleneksel Doğu tıbbının uygulamalarını içermektedir. Tamamlayıcı tıp ile ilgili Batı’da da pek çok çalışmaya rastlanmıştır. Özellikle Çin, Hindistan, Tibet gibi uzak doğu ve Hint ülkelerinden Batı ülkelerine getirilen geleneksel tıbbi yöntemler burada Batılılar tarafından hem geliştirilmiş hem de sentezleme yöntemi sonucu yeni uygulamalar ortaya koymuştur.

Gelenek fenomeni çerçevesinde değerlendirildiğinde Tamamlayıcı tıp üç farklı kategoride sınıflandırılır: Geleneksel Tıp Uygulamaları -ki buna Fitoterapi, Aromaterapi örnek verilebilir-, İcat Edilmiş Gelenek –Ayurveda, Kiropraktik, Refleksoloji ve Akupunktur başlıca örnekleridir- ve Karşı Modern Tıp–Homeopati ve Holistik Tıp örnek gösterilebilir- ‘tır.¹⁴⁸

¹⁴⁴ Ceyhan, Tasa Yiğit, “Güncel Tamamlayıcı ve Alternatif Tıbbi Tedavilerin Sağlık Uygulamalarındaki Yeri”, s. 178.

¹⁴⁵ Recep Aslan, “Hekimlikte Alternatif ve Tamamlayıcı Tıbbi Yaklaşımlar”, Afyon, *Kocatepe Veteriner Dergisi*, C.9, S.4, (2016), s. 364.

¹⁴⁶ Aysoy, *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, s. 111.

¹⁴⁷ Aysoy, *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, s. 8.

¹⁴⁸ Aysoy, *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, s. 115-125.

Günümüzdeki en yaygın sağlık anlayışı, “sağlıklı yaşam” anlayışıdır. Modern dünyanın arkadan gelen nesle bıraktığı miras stres ve kronik hale gelen çeşitli hastalıklardır. Bu tür hastalıklardan korunmak için bireyler daha hastalanmadan “nasıl sağlıklı bir yaşam sürdürebilirim?” sorusu çerçevesinde çeşitli yaklaşımlara ait uygulamalara başvurmaktadır.

Sağlıklı yaşam adı altında ülkemizde pek çok alternatif ve tamamlayıcı tıbbi tedavilerden bahsedebiliriz. Bireylerin başvurduğu alternatif tedavi yöntemlerinden başlıcaları, meditasyon, akupunktur, yoga terapi, reiki, homeopati, chiropractic, refleksoloji, renk terapi, aromaterapi, fengshui, fitoterapi, holotropikyöntem, masaj terapi, müzikterapi, aile dizimi, hidroterapi, osteopati vb.¹⁴⁹

Tamamlayıcı tıp uygulamaları dinî bir terim olan *şifa* kavramı ile tüketicinin karşısına çıkarılmıştır. Dinlerde dua anlamında da kullanılan şifa sözcüğü dünyevileşmenin etkisi ile anlamı en çok aşınan dinî kavramlar arasında yerini almaktadır. Geleneksel dinlerin hepsinde kullanılan, dinî kavramlar arasında sayılan ve tamamlayıcı tıp uygulamalarında kullanılmış olan şifa sözcüğü dünyevileşmenin etkisinden kurtulamamıştır.¹⁵⁰,

Geleneksel şifa yöntemlerinin modern argümanlarla tekrar sentezlenmesinin adı olan tamamlayıcı tıp ve teknikleri dünyanın genelinde insanlar üzerinde ilgi uyandırmaktadır. Modern tıbbın yetersiz kaldığı noktalarda insanlar tamamlayıcı tıp tekniklerine başvurmaktadırlar. Tamamlayıcı tıp teknikleri oldukça zengindir. Pek çok şekilde bu yöntemler insanların hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır.

Ülkemizde de yaygın bir şekilde kullanılan tamamlayıcı tıp yöntemleri çok geniş bir yelpazeye sahiptir. Ancak çalışma konumuz tamamlayıcı tıp olmadığı için bütün tekniklere değinmeden sadece konumuzla ilgili olan enerji şifa tekniklerine çalışmamızda yer vereceğiz.

2.2. ENERJİ ŞİFACILIĞI

¹⁴⁹ Özer Uçuran Çiller, *Yeniçağ'da Düşünce Gücü ve Holistik Sağlığa Açılan Pencere*, 1. Baskı, İstanbul: Truva Yayınları, 2005, s. 66.

¹⁵⁰ Aysoy, *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, s. 158.

Einstein'cı bir paradigma üzerine kurulu olan enerji ile şifa verme yöntemleri antik çağlardan itibaren varlığını günümüze dek sürdürmüştür. Bu paradigma, maddenin enerji ve titreşimden oluştuğu gibi insanın da enerji ve titreşimden oluştuğunu söylemektedir. Bu paradigmaya dayanarak enerji şifacılığı pratiklerinde ilaç ve cerrahi müdahaleden ziyade hastalıkların saf enerji ile tedavi edildiği iddia edilmektedir¹⁵¹

Enerji ile şifa tekniklerinde, şifa sözcüğüne yüklenen farklı anlamlar vardır. Bunlardan birinde şifa, kişinin kendine karşı dürüst olması, bu zamana kadar edindiği tüm hatalı ön yargılardan kurtulması, kendisine başkaları tarafından verilmiş rolleri oynamayı bırakması ve kendi olabilmesi anlamında tanımlanmaktadır.¹⁵²Bir başka yerde ise, bedendeki hastalık belirtilerinin sebeplerinin tespit edilip ortadan kaldırılarak kişinin fiziksel sağlığa kavuşması ile insan bedeninin tekrardan denge ve uyuma geri dönüşü de şifa olarak tanımlanmaktadır.¹⁵³

Dünyevileşmenin etkisi ile yeni anlamların yüklendiği şifa sözcüğü enerji kavramı ile birleştirilmiş ve “enerji ile şifa verme” yöntemleri ortaya çıkmıştır. Bu da insanların enerji şifa teknikleri ile maneviyat arasında bir bağ kurmalarını kolaylaştırmıştır.

Enerji şifacılığı, evrende bulunan enerjinin şifacı tarafından alınması, hasta olan bedene şifacı kanalıyla aktarılması ve vücutta tekrar bir denge hali oluşturularak iyileştirmenin sağlanması düşüncesine dayalıdır. Şifacılığın en temel prensibi, evrende bulunan sınırsız enerjinin yine evren tarafından depolandığı ve insanlığın kullanımına hazır tutulduğu gerçeğini unutmamaktır. Şifada önemli olan şey evrenin insanın kullanımına sunduğu enerjiyi doğru zamanda kullanmak ve doğru bölgelere yönlendirmektir. Şifacı hastalıkların iyileştirilmesinde evrenin kendine bahsettiği bu ruhsal enerjiyi kullanmaktadır. Şifa enerjilerine oluşturulan kanal ne kadar saf ve temiz olursa şifa vermede de o kadar iyi sonuçlar alınır.¹⁵⁴

Enerji ile şifada insanın sadece fizik bedenden oluşmadığı, bunun dışında eterik, astral, mantal ve spiritüel bedenlere de sahip olduğu söylenmektedir. Enerji

¹⁵¹ Zeynep Erdoğan, Sezgi Çınar, “Reiki: Eski Bir İyileştirme Sanatı – Modern Hemşirelik Uygulaması”, Kars, *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, C.0, S.2, (2011), s. 87.

¹⁵² Abby Wynee, *Enerji Şifası*, çev. Emre Boyacıoğlu, 1.Baskı, İstanbul: Ganj Yayıncılık, 2017, s. 22.

¹⁵³ Sherwood, *Ruhsal Şifa Teknikleri*, s.8.

¹⁵⁴ Aubyn, *New Age: Yeni Çağ Akımı*, s. 47-50.

şifacılığı, insanların fizik bedenleri etrafında bulunan “süptil” bedenlerinden içeriye giren enerjilerin başarılı bir şekilde tüm bedenlerde dengelenmesi üzerine kurulmuştur. Şifacı evrenin hediyesi olan enerji ile iki temel şeyi gerçekleştirir. Birincisi, hastanın kendi kendini iyileştirme gücünü kullanıma açmak, ikincisi ise enerjinin çakralardan bedene uyumla akmasını sağlamaktır.¹⁵⁵ Çakralar, süptil bedenler arasında enerji akışının dengelenmesini sağlarlar. Çakralar ne kadar mükemmel çalışır ve kendini dengelemeyi başarır, kişi kendini fiziksel ve ruhsal olarak o kadar iyi hisseder ve sağlıklı olur.¹⁵⁶ Johrei, pranikşifa, kuantum dokunuşu, reiki, thetahealing, rahinni, biyo-enerji, melek şifa ve restore edici dokunuş vb. gibi pek çok saf enerji yöntemi bulunmaktadır.¹⁵⁷

Enerji terapileri, releksasyonun sağlanması, iyilik durumu, genel sağlık ve kronikleşmiş pek çok hastalığın semptomlarının giderilmesi hususunda yaygın olarak kullanılmaktadır. NCCAM¹⁵⁸, stres, depresyon, anksiyete, akut ve kronik ağrılar, yorgunluk, kanser, yaraların iyileştirilmesi, hipertansiyon, astım gibi pek çok sağlık probleminde enerji terapilerinin etkinliğini destekleyen bilimsel veri ve kaynaklara dayalı çalışmalar bildirmiştir.¹⁵⁹ Modern tıp da bugün pek çok sağlık probleminde enerji terapi yöntemlerine başvurulmaktadır. Bununla alakalı tıp biliminde çeşitli uygulama ve çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Ülkemizde de oldukça popüler olan tamamlayıcı tıp uygulamalarına, Amerikan toplumunda “Yeni Çağ Hareketi” içinde yer verilmiş ve bu uygulamaların Amerikan dini hayatında önemli görevler üstlendiği iddia edilmiştir. Ayrıca Uzakdoğu uygulamaları semavi dinler olan Musevilik ve Hıristiyanlık inancı açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Özellikle Musevi din adamları tarafından tamamlayıcı tıp “puta tapma temelli” olarak nitelendirilmiştir.¹⁶⁰ Ülkemizde tıp biliminde tamamlayıcı tıp yöntemlerine dair pek çok ilmi çalışma yapılmıştır. Ancak din sosyolojisi alanında Yeni Çağ Hareketi adı altında yer verilen alternatif tıp/şifa

¹⁵⁵ Aubyn, *New Age: Yeni Çağ Akımı*, s.50.

¹⁵⁶ Çiller, *Yeniçağ'da Düşünce Gücü ve Holistik Sağlığa Açılan Pencere*, s. 90.

¹⁵⁷ Wynne, *Enerji Şifası*, s.34.

¹⁵⁸ NCCAM; Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp İçin Amerikan Ulusal Sağlık Merkezi.

¹⁵⁹ Erdoğan, Çınar, “Reiki: Eski Bir İyileştirme Sanatı – Modern Hemşirelik Uygulaması”, s. 87.

¹⁶⁰ Aysoy, *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, s.138.

teknikleri ve bu tür uygulamalarıyla ön plana çıkan grupların sosyal tabanına ait bilgilerin yer aldığı bir çalışma yapılmamıştır.

Ülkemizde tamamlayıcı tıp yöntemlerinden enerji ile şifa verme popüler hale gelmiş ve pek çok kitle arasında yayılma göstermiştir. Türkiye genelinde bu tekniklerle ilgili pek çok seminer programı, çeşitli dersler, ücretsiz kurslar ve eğitmenlik için sertifika programları bulunmaktadır.

Tamamlayıcı tıp başlığı altında değerlendirilen enerji şifa teknikleri farklı isimlerle karşımıza çıksa da temelde hepsi aynı özellikleri ve pratikleri kullanmaktadır. Aralarında şekilsel ve fikri yapı olarak küçük farklılıklar bulunmaktadır. Çıkış noktası olarak hemen hepsi aynı amaca hizmet etmektedir.

2.3. ENERJİ ŞİFA TEKNİKLERİ

2.3.1. Reiki

2.3.1.1. Reiki'nin Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Reiki sözcük olarak “evrensel yaşam enerjisi” anlamına gelen, ilk olarak Japonya’da sistemleştirilen ve oradan Batı’ya geçip gelişme gösteren, tıp çevrelerinde tamamlayıcı tedavi yöntemlerinden biri olarak kabul gören enerji şifa tekniğidir. Başlangıçta sadece bir tedavi yöntemi olarak görülüp sağlık alanında değerlendirilen reiki, daha sonra Batı’da Uzak Doğu aktivitesi biçiminde bir dini yönelim olarak algılanmaya başlanmıştır.¹⁶¹

Reiki, Rei ve Ki sözcüklerinden oluşur. Rei “her yerde var olan”, Ki ise “yaşam enerjisi” anlamlarına gelen bir Japonca sözcüktür. Reiki'nin temeli, insan bedeninde enerji merkezleri olarak kabul edilen kasıklar, karın boşluğu, göğüs, boyun ve baş gibi bölgelere 3-5 dakika arasında ellerde toplanan enerjiyi enerji merkezlerinin üzerine getirerek süptil bedenlerde enerji akımını sağlamak, oluşan blokajları kaldırmak ve tıkanıklıkları gidermek esasına dayalıdır.¹⁶²

¹⁶¹ Dilek Yücel, *Reiki'nin Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye'deki Yansımaları*, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s. 9.

¹⁶² Ulviye Özcan Yücel, Derya Atik, Hilal Karatepe, Zeynep Erdoğan, Arife Albayrak Coşar, “Reiki ve Diyabet”, Alanya, *Acta Medica Alanya*, C. 1, S.2, (2017), s. 50.

İnsan ya da hayvan tüm canlı bedenlerin kendilerine münferit ısıları ve enerjileri vardır. Bu enerji canlının bedenini ayakta tutan yaşam enerjisinin kendisi olup bütün medeniyetlerde farklı isimlerle ifade edilmiştir. Amerikan yerlilerinden İroki'ler *Orenda*, Polonezyalı Huna'lar ise *Mana* adını vermişlerdir. Hindistan'da *Prana*, Müslüman ülkelerde *Baraka*, Musevilerde *Ruaş*, Çin'de ise *Chi* olarak bu enerji bilinir. Münferit şifacıardan bazıları ise bu enerjiye *OrgonEnerjisi*, *Hayvansal Manyetizma* ve *Archaeus* adlarını vermiştir. Japonya'da ise bu enerjiye *Ki* denmektedir. Japonya'da sistemleştirilen reiki de adını buradan almıştır.¹⁶³

Reiki, fiziksel veya kimyasal enerji türlerinden farklı olup, dünyanın dışındaki yüce katlardan- ki buna bazıları *Tanrı* bazıları *Üst Ben* bazıları ise *İlk Kaynak* adını verir- gelen ve bedene taç çakradan içeri alınan, diğer bütün çakralara doğru akışının sağlanması ile enerji merkezlerinin dengelenmesi sonucunda bedenin dengeli ve uyumlu hale gelmesini sağlayan enerjidir. Reiki'de enerjinin kaynağı şifacı değildir, şifacı sadece yüce katlardan aldığı enerjiyi elleri ile alıcıya aktaran, tanrı ile alıcı arasında aracılık eden bir kimsedir.¹⁶⁴ Reiki, Yüce Kaynaktan alınan enerjinin ellerin teması aracılığıyla başkalarının şifalanmasını sağlayan güçlü ve kolay bir şifa tekniğidir.¹⁶⁵

İnsanlığın unuttuğu fakat hatırlaması gereken bir parçası olduğu kabul edilen reiki farklı zamanlarda pek çok medeniyette görülmüş fakat çeşitli sebeplerle yok olan bu medeniyetlerle birlikte unutulmuştur. Bugün *Mu* olarak isimlendirilen erken devir uygarlığının çocukları ilkokul çağlarına ulaştıklarında reiki 1, ortaokul çağlarına ulaştıklarında reiki 2 eğitimi almışlardır. Üstatları ise reiki 3 derecesine sahip olmak zorundaydı. O dönemde bütün bu eğitimler için günümüzde olduğu gibi çok yüksek ücretler talep edilmez, isteyen herkes bedelsiz reiki eğitimi alabilirdi. Bu kültürün insanları Tibet ve Hindistan'ı sömürge altına almak için anavatanlarından ayrıldıklarında reiki'yi de yanlarında götürmüşlerdir, fakat daha sonra çeşitli sebeplerle *Mu* Kıtası kaybolmuştur. Ardından ise bu öğretiyeye sahip olan Atlantis de yeryüzünden kaybolup gitmiştir. Meydana gelen bu coğrafi değişiklik sebebi ile sahip olunan reiki bilgisi sadece birkaç seçilmişin bilgisi dâhilinde kalmıştır. 19. yy'da Buda ve İsa'nın

¹⁶³ Diane Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, çev. Suat Ertüzün, 5. Baskı, İstanbul: Arıtan Yayınevi, 2019, s.25.

¹⁶⁴ Yitik, "Yeni Dini Hareketler ve Misyonerlik: Türkiye Örneği", s. 257.

¹⁶⁵ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s. 16.

şifa tekniklerini araştıran bir Japon araştırmacı, erken Şiva Kültürü'nde ve Hindistan'ın ezoterik belgelerinde reiki şifacılığının izlerine rastlamıştır.¹⁶⁶

Geleneksel reikin öyküsü 1865'te Japonya'da doğan, Mikao Usui ile başlar.¹⁶⁷ Usui küçük yaşlarda verildiği manastırda hem Budist felsefesi dersleri almış hem de ruhsal eğitimini tamamlamıştır. 1860-1890'lı yılların Japonya'sında önemli kültürel ve siyasi pek çok değişme yaşanmıştır. O dönemde ülkeye girişlerine izin verilen Protestan ve Katolik misyonerler Japonya'nın dinsel hayatında önemli değişimlere sebep olmuştur. 1990 yıllarında ağır bir hastalığa yakalanan Usui bizzat kendinin keşfettiği bazı yöntemlerle sağlığına kavuşmuştur. Sonrasında ise keşfettiği şifa yöntemini insanlara anlatma çabası içine girmiştir. Bu süreçte hem aydınlanmış ruhlarla konuştuğu söylemi hem de keşfettiği şifa yöntemlerini insanlara anlatmaktaki ısrarı onun manastırdan kovulmasına sebep olmuştur. Ancak o, Budist metinler üzerine çalışmalarını sürdürmüştür. Bu metinlerde üzerinde durduğu mesele şifa teknikleri olmuştur. Budist öğretiler üzerindeki araştırmalarını sürdüren Usui, Yeni Ahit ile tanışmış ve burada yer alan İsa'nın mucizelerinin sırrını Budist geleneklere göre çözme gayreti içine girmiştir. Zamanla Usui Hıristiyan öğretilerini Budizm ile harmanlamış, sonuç olarak ortaya çıkan şifa yöntemlerini insanlara anlatmayı kendine gaye edinmiştir.¹⁶⁸ Japonya'da Koriyama Dağı'nda üç haftalığına meditasyon yapmak için çıkan Usui, yirmi birinci günün sabahına aydınlanır ve kendisine reiki sembolleri gösterilir. Bu sembolleri gören Usui şifa enerjisini nasıl harekete geçireceğini kavrar ve bununla ilk reiki uyumlamasını almış olur. Eski bir şifa yöntemi olan reiki kutsal yollarla yeniden keşfedilmiştir. Usui, burada elde ettiği şifalı enerjiye, evrensel yaşam enerjisi anlamına gelen *Reiki* ismini vermiştir.¹⁶⁹

Miako Usui, Japon Deniz Kuvvetleri'nden emekli bir subay olan Chujiro Hayashi'ireiki enerjisi ile uyumlamış ve Hayashi, Usui'nin ilk halefi olmuştur. Hayashi, reiki ile uyumlandıktan sonra pek çok öğrenci yetiştirmiş ve ruhsal bir yöntemle kalbini durdurarak 10 Mayıs 1941 yılında vefat etmiştir. Hayashi'den sonra reiki, Hawayo Takata sayesinde varlığını günümüze denk sürdürebilmiştir. Takata

¹⁶⁶ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s. 17.

¹⁶⁷ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s.17.

¹⁶⁸ Yitik, "Yeni Dini Hareketler ve Misyonerlik: Türkiye Örneği", s. 258-259.

¹⁶⁹ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s.21.

Batı'nın halkı tarafından reikinın benimsenmesi için teknik olarak bir takım değişikliklere başvurmuştur. Reiki'yi herkesin anlayabileceği ve güç yetirebileceği şekilde basitleştirip sadeleştirmiştir. Ayrıca reikinın gelişimi ile ilgili olan hikâyede de değişiklik yapan Takata, Mikao Usui'nin Tendai Budist'i olduğu gerçeğini saklamış ve onu İsa'nın gerçekleştirdiği şifa mucizelerinin keşfi ve bunların açıklanabilmesi için dünyayı dolaşan bir Hıristiyan din bilimcisi Dr. Usui olarak tanıtmıştır.¹⁷⁰ Takata'nın bu gayreti Batı'da netice vermiş ve reiki batı toplumunda büyük bir gelişme göstermiştir. Reiki önce Hawaii'de, sonra da A.B.D, Kanada ve Avrupa'da faaliyet göstermiştir. Seksen yaşında vefat eden Takata yüzlerce kişiyi eğitmiş, ömrünün son on yılında kadınlı erkekli 22 reiki üstadını topluma kazandırmıştır.¹⁷¹

Takata'nın çabalarıyla Batı'da kendine yer edinen reiki daha sonra New Age'in holistik sağlık görüşü çerçevesinde şifa öğretileri ile sentezlenmiş ve günümüzdeki modern formuna kavuşmuştur.

2.3.1.2. Reiki'nin Yapısal Özellikleri

Uyumlama, reikiyi diğer elle şifa yöntemlerinden ayıran en temel özelliktir. Uyumlama süreci sadece reiki tekniğine mahsustur. Uyumlama güçlü bir manevi bir tecrübedir. Uyum enerjileri reiki master tarafından alıcıya yönlendirilir. Reiki master güçlü reiki enerjisi ile alıcı arasında kanallık etmesi ve alıcının bu enerji ile dolması işlemi uyumlama (İnisiyasyon) olarak ifade edilir. Uyumlama işleminden sonra kişi, çeşitli şifalar, bilinmeyen kaynaktan gelen kişisel mesajlar, sesler, görüntüler ve geçmiş yaşamlara ait tecrübeler gibi mistik deneyimlere sahip olabilirler.¹⁷²

Şifacı, evrensel yaşam enerjisini alıcıya yönlendirir. Şifacı bu süreçte kaynaktan gelen iyileştirici özellikte olan enerjiyi alıcıya yönlendirir. Yani şifacı kaynak ile alıcı arasında sadece bir kanaldır. Reiki enerjisi şifacının kullandığı doğal bir enerjidir. Dolayısıyla enerjinin başka bir alıcıya aktarılması, aktarandaki enerjinin azalmasına sebep olmaz. Şifacı acılı ve ya öfkeli iken başkasına enerji aktarmamalıdır.

¹⁷⁰ <https://www.kosulsuz-sevgi.com/reiki-makaleleri/reikin-tarihcesi/>, (24.07.2019).

¹⁷¹ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s.21.

¹⁷² <https://makroolusumakademi.com/reiki-uyumlamasi-nedir/>. (29.02.2020).

Ayrıca şifacı, alıcıya kanal olduğunda alıcının acı, öfke ya da mutsuzluklarından etkilenmemek için dikkatli olmalı ve seans sonunda kendini topraklamalıdır.¹⁷³

Reiki'de alıcıya verilen enerjinin yoğunluğu ihtiyaç kadarıdır. Burada enerji verme işleminde şifacı kendini zorlayan bir güç uygulamasına ihtiyaç duymaz. Şifacı ellerini alıcının bedeninde belli bölgeler üzerinde dolaştırır ve enerjiye ihtiyacı olan organlar gerektiği kadar enerjiyi kendileri alırlar. Şifacı hangi organın ne kadar enerjiye ihtiyacı var ya da hastalığın türü nedir gibi soruları sormaz. Bunları bilmesine gerek yoktur. Şifacı ellerini tüm bedenin üzerinde sırayla gezdirir, problemlili ya da hasta olan bölgeye gelindiğinde enerji devreye girer ve iyileşme gerçekleşir.¹⁷⁴

Reiki tekniğinde uygulanan tedavilerde holistik dediğimiz bütüncül anlayış hâkimdir. Bütüncül anlayışta bedende vuku bulan arıza sadece fiziki kaynaklı olmayabilir. Bunun dışında ruhsal ya da zihinsel unsurlarda arızaya sebep olabilir. Metafizik şifacıların pek çoğu bedensel problemlerin kökeninde duygusal ve psikolojik travmalar, olumsuz zihinsel kalıplar veya ümitsizliklerin olduğunu söylemektedir. Reiki enerjisi ruhsal, zihinsel, duygusal ve fiziksel tüm düzeylerde tedavi edici bir yöntem olarak kullanılmaktadır.

Reiki tekniğinde şifacı alıcı ile kaynak arasında kanal olmadan önce alıcının özgür iradesine dayalı olarak ondan izin alır. Şifa işlemi alıcının özgür iradesi çerçevesinde gerçekleştirilir. Bazı insanlar şifa sürecinde işlemi gerçekleştirmesi için şifacıya izin verir fakat içten bu şifa sürecine hayır der. Böyle durumlarda Ki enerjisi alıcıda olumlu bir değişme ya da iyileştirme gerçekleştirmez. Burada kişinin olumlu cevabı önemlidir. Bunun yanında şifaya karşı olan inanç da iyileşmede önemli rol oynamaktadır. Alıcı iyileşmeye kesinlikle inanmalıdır. Diğer bir mesele de alıcının iyileşmek istememesi, ölümü arzu edip şifa olarak hayatına son vermeyi görmesidir. Böyle durumlarda şifacı illa ki kişiyi iyileştirmek için kendini ve alıcıyı zorlamamalı, alıcının bu isteğine saygı duymalıdır.¹⁷⁵

¹⁷³ <https://sonumut.com.tr/reiki-nedir/>. (29.02.2020).

¹⁷⁴ <https://www.iyilikmerkezi.com/reiki-nedir-nasil-ogrenilir-ve-nasil-kullanilir/> (29.02.2020).

¹⁷⁵ https://turuz.com/storage/her_konu-2019-8/8466-Reiki_Enerjisinin_Temelleri-2009-40s.pdf. (29.02.2020).

Reiki sadece insanlara uygulanan ve olumlu sonuçlar veren bir tedavi biçimi değildir. İstenirse hayvanlara, bitkilere, ev gibi canlı olmayan eşyalara, içtiğimiz suya ya da kullandığımız ilaçlara da etkilerini artırıp bizlere şifa vermeleri için kullanılabilir. Hasta olan hayvanlara reiki uygulaması yapıldığında olumlu sonuçlar alındığı kaynaklarda yer almaktadır. Yine şifalı bitkiler veya homeopati ile reiki birlikte çalıştığında harika sonuçların elde edildiği söylenmiştir. İçtiğimiz suyun bizlere sağlık açısından şifa olması için de reiki yapabiliriz. Bunu yaptığımızda olumlu sonuçlar alacağımıza dair net söylemler bulunmaktadır. Reiki tek başına etkili bir yöntem olup aynı zamanda tıbbi tedaviyle de birlikte kullanılabilir. İlaç tedavileri ya da diğer tıbbi prosedürlerin hiçbirinde olumsuz bir etki oluşturmaz. Bilakis ilaç ve ya cerrahi müdahalelerin tedavi sürecinde olumlu etkilerini arttırmaktadır. Kanseri tedavilerinde kullanılan kemoterapi ilaçlarına, şeker ya da tansiyon ilaçlarına reiki uygulandığında bu ilaçları kullanan kişilerde olumlu yönde bir değişim ve iyileşme süreci gözlemlenmektedir.¹⁷⁶

Reiki bütün hastalıkları iyileştirme konusunda iddialı değildir. O, hastalıkların tamamını iyileştirme söylemine yer vermez. Hastalık ölümcül bir seviyede ise o hastalığın yok olması için reiki hiçbir şey yapamaz. Ancak böyle durumlarda bazı mucizelerin gerçekleştiğine tanık olduklarını söylemeden geçmezler. Reiki mucizelere açık bir anlayıştır. Genel söylem olarak reikide daha çok hafif rahatsızlıkların giderilmesi, ağır rahatsızlıklarda ise süreci kolaylaştırma hedefi güdülmektedir. Reiki tekniğinde alıcı ile şifacı aynı ortamda bulunmak zorunda değildir. Şifacı uzakta olan alıcı ile kaynak arasında da kanal olup iyileştirme işlemini gerçekleştirebilir. Mesafeler reikide şifa için herhangi bir engel teşkil etmemektedir.¹⁷⁷

Reiki bir din ya da herhangi bir din ile bağlantısı olan bir tarikat, mezhep ya da grup değildir.¹⁷⁸ Reiki farklı dinlere, mezhep, tarikat ya da kültürlere bağlı herkes tarafından uygulanabilir. Şifacı hangi din ya da inanca mensup olursa olsun uyumlanabilir ve üstat olabilir. Ayrıca reiki enerjisi ile şifa bulabilir. Reiki uygulayıcıları her ne kadar reikinin dini bir oluşum olmadığını iddia etseler de şifa

¹⁷⁶ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s.35.

¹⁷⁷ Esin Ateş, *Rüya Ateş, Geleceğimiz Ellerimizin Arasında: Reiki ile Türkiye’de Büyük Dönüşüm*, 2. Baskı, İstanbul: Dharma Yayınları, 2003, s.90-91.

¹⁷⁸ Stein, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, s.26.

işlemine başlamadan önce duaya benzer şekilde enerjinin çağrılması, kullandıkları semboller, sundukları bedensel ve ruhsal huzurdan yola çıkarak reikin yeni bir din veya Budizm'in batı toplumunda ortaya çıkmış yeni bir versiyonu olarak değerlendirilmesi mümkündür.¹⁷⁹

Reiki belli bir zümrenin tekelinde değildir. Yeryüzünde yaşayan her milletten ve kesimden insanlar gönül vererek reiki tekniğini öğrenip uyumlanabilir ve üstat olabilirler. Burada kısıtlama sayılabilecek tek unsur uyumlama için talep edilen ücretlerdir. Özellikle bir dönem reiki şifası ve eğitimi sadece zengin zümrenin sınırlarında kalmıştır. Bunun sebebi reikide dışlayıcı ya da ayırıcı bir tavrın güdülmesinden dolayı değil, istenilen yüksek ücretlerdir. Fakir ya da orta sınıf insanların bu eğitimler için maddi güçleri yetersiz kalmıştır. Geleneksel anlayışa sahip reiki uygulayıcıları bu eğitimler için yüksek ücretler talep etmeye devam ederken çağdaş reikiciler herkese gücünün yeteceği ücretler karşılığında reiki eğitimi ve şifası vermektedirler. Bu da toplumda her tabakadan insanın reiki enerjisinden faydalanmasını sağlamıştır. Her seviyeden insan, reiki üstadı olma imkânına sahip olmuştur.

2.3.1.3. Reiki Seviyeleri

Geleneksel reiki olarak isimlendirilen Usui Reiki üç seviyeden oluşur. Batı'da geliştirilen reiki ise dört seviyeden oluşmaktadır. Geleneksel reiki seviyeleri sırayla, "Sho-den", "Oku-den" ve "Shinpi-den" dir. Buna ek olarak batıdaki reiki de dördüncü seviyenin adı "Reiki-ho" dur. Birinci seviye (Sho-den- Giriş), iki günlük bir seminerde üçer saatlik toplam dört bölümde öğrenilebilir. Bu seviyede daha çok fiziki beden enerjisi seviyesinin artırılması hedeflenir. Daha sonra reiki enerjisinin tanımı, anlamı, kökenleri, gelişimi ve tarihçesi, etik kuralları, şifa vermede kullanılan el pozisyonları eğitimleri verilir. Bu seviyeye uyumlanan bireyler şifa yeteneklerini geliştirmeye başlarlar. İkinci Seviye (Oku-Den- Derin Bilgi), katılımcıların daha ileri seviyelerde reiki enerjisi ile uyumlanmasını sağlar. Bu seviyelerde eski çağlardan itibaren var olan ve günümüze ulaşan şifa sembolleri kullanılır. Şifa sembolleri şifaya odaklanmayı, enerjinin gücünü arttırmayı, uzak mesafelere reiki göndermeyi ve zihin aracılığıyla enerji transferi yapmayı sağlar. Reiki 2 seviyesi daha çok fizik beden sağlığı olması

¹⁷⁹ Ali İhsan Yitik, "Hint Menşe'li İnançların Türkiye'deki Faaliyetleri", *Türkiye'deki Misyonerlik Faaliyetleri Tartışmalı İlmî Toplantı*, Edt. Ömer Faruk Harman, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2005, s.342.

ile alakalı olup aynı zamanda fizik bedeni evrensel enerji alanıyla bağlantıda tutan eterik beden uyumu üzerinde de çalışır. Hipofiz bezinde yer alan sezgi merkezlerinin gelişimini harekete geçirmeye de reiki 2 destek olur.¹⁸⁰

İkinci seviyede öğrenilen semboller şunlardır¹⁸¹:

1. HonSha Ze Sho Nen (Uzaktan Şifa Sembolü)
2. ChoKuRei (Güç Sembolü)
3. SeiHei Ki (Duygusal/Zihinsel Sembol)

Üçüncü Seviye, geleneksel Usui Reiki ile Modern Reiki tarafından farklı şekillerde uygulanmıştır. Bu derece Geleneksel Usui Reiki’de masterlik derecesi kabul edilirken Modern Reiki’de 3a ve 3b şeklinde ikiye ayrılır, 3a kişisel masterlik, 3b de ise Reiki masterlik unvanı alınır.¹⁸²

Geleneksel Usui Reiki’de üçüncü seviyede kişiye İnisiyasyon uygulanır ve üstat sembollerinin kullanımının nasıl olacağıyla ilgili eğitim verilir. Üstat sembollerinin öğrenimi kişinin daha yüksek enerjilere ulaşmasını sağlar. Yüksek enerjiler alıcı ile kaynak arasında kanal olan şifacıya daha geniş bir alanda kanal olma imkânı verir. Üstatlık sembolü, vibrasyonu çok kuvvetli bir güçtür. Bu sembolün odaklandığı alan ruhtur. Ruhsal problemlerin çözümü bu seviyedeki enerji çalışmalarının ilerletilmesi ile mümkün olur. Reiki üstatlığı bundan dolayı büyük sorumluluk isteyen bir iştir. Reiki üstadı hayatı boyunca başkalarını iyileştirmeyi ve reiki şifasını başkalarına öğretmeyi hedef edinmelidir.¹⁸³

Modern Reiki’de yukarıda bahsettiğimiz üçüncü seviyedeki eğitimler iki bölüme ayrılmış ve iki aşamada bireye kazandırılmıştır.

Reiki 2 seviyesinde uyumlanan kişilere öğretilen reiki sembolleri vardır. Kişinin iyi bir şifacı ve reiki üstadı olabilmesi için bu sembolleri mükemmel bir şekilde öğrenmiş olması gerekmektedir.

¹⁸⁰ Erdoğan, Çınar, “Reiki: Eski Bir İyileştirme Sanatı- Modern Hemşirelik Uygulaması”, s. 88.

¹⁸¹ Yücel, *Reiki'nin Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye'deki Yansımaları*, (Yüksek Lisans Tezi), s.64.

¹⁸² Yücel, *Reiki'nin Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye'deki Yansımaları*, (Yüksek Lisans Tezi), s.64.

¹⁸³ <http://www.reikiyasam.com/usui-reiki/reiki-master-seviyesi.html>, (25.07.2019).

Sonuç olarak inisiye edilen bireyler, enerji bedenindeki bir duygudan kaynaklı fizik bedende oluşan hastalığa, reiki enerjisi vererek onu iyileştirmekte ve bireylerin farkındalık duygularını yükseltmektedir. Reiki şifasında önemli olan, şifa için danışanın kesinlikle izninin alınmasıdır.

2.3.2. Theta Healing

2.3.2.1. Theta Healing'in Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Theta healing, evren ve içindeki tüm varlıkları meydana getiren *Var Olan Her Şeyi Yaradan* aracılığı ile bedensel, zihinsel, psikolojik ve spiritüel şifayı dikkatin tamamen kendisinde toplandığı bir dua ile insanlığın hizmetine sunan meditasyonel bir süreçtir.¹⁸⁴ Theta healing, bilinçaltı terapi tekniğidir.¹⁸⁵ Enerji şifa modeli olan theta healing, zihinde var olduğu söylenen beş beyin dalgasından biri olan teta dalgası vasıtası ile danışanlara şifa sağlar.

İnsan zihninde 4 farklı beyin dalgasının varlığını 1924 yılında keşfeden psikiyatrist Hans Berger'dir. Bazı laboratuvar testlerinde Berger, beynin alfa (8-12 Hz), beta (13-30 Hz), teta (4-8 Hz), delta (0,1 -4 Hz) dalgaları olarak isimlendirilen elektriksel faaliyetlerde bulunduğu tespit etmiştir.¹⁸⁶

Teta, fizik bedenden ruhsal boyuta geçişte, gama, beta ve alfa dalgalarından sonra gelen bir beyin dalgasıdır. Teta dalgası/dalgaları, derin hipnoz ve trans hali, derin öğrenme hali, hafıza, geçmiş, bilinçaltı, ileri düzey bilinçli rüya, DNA ve yeniden programlanmayı temsil eder. İnsanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal seviyelerde tamamen odaklanarak yaptığı içten duada, meditasyon halinde, derin bir trans durumuna geçişte, hipnoz halinde, kendimizi bilinçli bir rüya âlemine adım attığımızda veya gördüğümüz rüyanın farkına varıp o rüyayı yönlendirmeye başladığımız andan itibaren ki süreçte alfa dalgası ile beraber yayılmaya başlayan dalga teta dalgasıdır. Teta dalgası, bilinçaltı programlama, DNA ve genetik yapı etkileşimleri, ileri seviye imajinasyon çalışmaları,

¹⁸⁴ Vianna Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, çev. Begüm Karace, 3. Basım, İstanbul: Nemesis Kitap, 2017, s. 15.

¹⁸⁵ Editor, "ThetaHealing Nedir? Bilinçaltına Bir Yolculuk Serüveni", *İndigo Dergisi*, 2019, <https://indigodergisi.com/2018/11/theta-healing-nedir/>, (17.07.2019).

¹⁸⁶ Çiğdem Alyanak, "Bilinçaltı 'Teta' İle Yenileniyor", *Haber Türk Gazetesi*, 2019, <https://www.haberturk.com/bilincaltini-yenileyen-teknik-2040046>, (17.07.2019).

bilinçli rüyadan astral seyahat ve ileri seviyelerine geçiş gibi pek çok alanda kullanılabilen bir dalgadır.¹⁸⁷

Bilim çevresinden bazı araştırmacılar, elektroensefalografi (EEG) ile yapılan deneylerde bazı insanların huzur ve mutluluk gibi duyguları teta dalga boyutunda tecrübe ettiklerini gözlemlemiştir.¹⁸⁸

İnsanın pek çok hastalığının kaynağı olarak bilinçaltı görülür. Teta tekniği, insana bilinçaltında bir şeyler yapma imkânı verir. Teta tekniği ile bilinçaltına yerleşmiş veya bilinçaltında bulunan bir program sebebi ile oluşmuş hastalıkların iyileştirilmesinin mümkün olduğu ve bu iyileşmenin de Tanrı-bilinci denilen evrede gerçekleştiği söylenilmiştir.¹⁸⁹

Theta healing sadece insanlardaki fiziksel hastalıkları şifalandıran bir yöntem olmayıp, insanın psikolojik ve ruhsal problemlerine de çözüm üreten bir bilinçaltı terapi tekniğidir. Theta healingte birey, zihin, beden ve ruh bütünlüğü içinde değerlendirilir. Bireyde meydana gelen bir rahatsızlığın kaynağı, fiziki, psikolojik veya ruhsal olabilir. Bundan dolayı bireyin bir bütünden oluştuğu göz ardı edilmemeli ki o rahatsızlık ile ilgili doğru teşhis ortaya konulabilsin.¹⁹⁰

Theta healingin kurucusu Vianna Stibal'dır. Stibal, Amerika Birleşik Devletleri'nin İdoha Eyaleti'nin İdoha şehrinde doğmuştur. Kendisi bir yazar, ressam, sezgisel okuyucu ve ünlü bir ruhsal öğretmendir.¹⁹¹

Doğuştan sezgisel birtakım güçlere sahip olduğunu söyleyen ve her konuda yaradanın kendisine bilgi verdiğini söyleyen Stibal, kişisel sağlık problemleri sebebi ile Taoizm, beslenme ve çeşitli otlar üzerinde birtakım çalışmalar yapmış, yaptığı bu çalışmalar kendisini daha sonra "Nature'sPath"e (Doğanın Yoluna) yöneltmiştir. Stibal

¹⁸⁷ E.Emre Sönmez, "Teta Dalgaları, Özellikleri ve Kullanım Alanları", 2019, <https://www.parapsikoloji.net/teta-dalgaları-ozellikleri-ve-kullanım-alanları/>, (17.07.2019).

¹⁸⁸ Alyanak, "Bilinçaltı 'Teta' İle Yenileniyor", Haber Türk Gazetesi, 2019, <https://www.haberturk.com/bilincaltini-yenileyen-teknik-2040046>, (17.07.2019).

¹⁸⁹ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.29.

¹⁹⁰ Rabia Aykut, "Ruha Şifa Veren Dua Yöntemi: Theta Healing", Yeni Söz Gazetesi,2019, <http://www.yenisoz.com.tr/ruha-sifa-veren-dua-yontemi-theta-healing-haber-33672>, (17.07.2019).

¹⁹¹ <https://www.viannainspain.com/t%C3%BCrk%C3%A7e/s-c/thetahealing-hakk%C4%B1nda/>, (17.07.2019).

üç küçük çocuğu için hayatta kalabilmek adına çeşitli tedavi yöntemlerini denerken theta frekansının iyileştirici özelliği olduğunu keşfetmiştir.¹⁹²

Stibal'ın bu şifa modelini duyan pek çok kişi önce danışan olarak ona başvurmuş, sonra bu tekniğin nasıl yapıldığını öğrenmek istemişlerdir. Stibal, Yaradan'dan öğrendiği bu tekniğin sorumluluğunu alıp tüm insanlara öğretme gayesi içine girmiştir. Bu Yaradan'ın Stibal'dan istediği şeydir. Fakat bunun hiç kolay olmayacağını söyleyen Stibal, açık fikirli bir doktor istemiştir. Yaradan onun bu isteğine hemen cevap vermiş ve Stibal, Audrey Miller'in teşviki ile Evrensel Işık Elçileri konferansına katılmış, orada anlattıklarını anlayacak ve mantıklı bulacak bir doktor ile tanışmıştır. Tanıştığı doktor onun DNA aktivasyonu fikrini desteklemiştir. Daha sonra Stibal, Yaradan'ın bütün öğrendiklerini kitaba dökmesi isteğini yerine getirmek için "Yukarı Çık ve Tanrı'ya Danış" isimli bir kitap yazmıştır. Stibal, bu kitabın içindeki tüm bilgilerin Yaradan'dan gelen mesajlar olduğunu söylemiştir. 1998 yılında ise A.B.D. genelinde dersler vermeye başlamıştır. İlk DNA 1 sınıfları kurulmuş ve DNA aktivasyonu ile Orian Tekniği öğretilmiştir. 1999 yılında ise Orian Tekniğinin eğitmenlerini sertifikalandırmak için ilk eğitmenlik eğitimi derslerini başlatmıştır. Bu dersler Idaho, La Bell'de Triple Creek'de verilmiştir. 2000 yılında "Yukarı Çık ve Tanrı'yla Çalış" isminde ikinci kitabını çıkartmış ve ilk inanç çalışmaları bu kitapla gelişme göstermiştir. Stibal daha sonra DNA1 derlerini DNA 2 adıyla üç günlük eğitime çevirmiş ve 2000 yılında uluslararası alanda eğitimler vermeyi sürdürmüştür. Stibal, daha sonra kendisine Yaradan'ın 2000 yılında "Psişik Anatomi" adında bir ders öğrettiğini söylemiş ve dersin adını "Sezgisel Anatomi" olarak değiştirerek ilk dersini Idaho Falls, ChanningWay'deki ofisinde yapmıştır. Sezgisel anatomi dersi, teta ile şifalandırma için vücudun içini görme konusunda insanlara faydalı olması için tasarlanmıştır. 2003 yılında sezgisel anatomi ile ilgili verilen derslerden elde edilen birikim ile "Sezgisel Anatomi" kitabı yayınlanmış ve daha sonra bu dersle ilgili eğitmenlere sertifika dersleri verilmiştir. 2003 yılında inanç çalışmasına his çalışması da eklenmiş ve buradan elde edilen bilgiler "İleri DNA 2 Dersi El Kitabı" adıyla

¹⁹² Stibal, "Theta Healing: *Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*", s.17.

yayınlanmıştır. İlk “İleri Seviye Ders” 2003 yılında California, SantaRosa’da gerçekleştirilmiş, ilk “İleri Seviye Eğitimlik Eğitimi” de 2004 yılında yapılmıştır.¹⁹³

Günümüzde Stibal’ın ortaya koyduğu Theta healing tekniğinin, başta A.B.D. olmak üzere Brezilya, İtalya, İspanya, Yunanistan, Fransa gibi 180’den fazla ülkede uygulayıcı ve eğitimleri vardır.¹⁹⁴

Stibal’ın kendi kaleminden çıkan ve basılan pek çok eseri vardır. Bunlar, ThetaHealing, Advanced ThetaHealing, Seven Planes of Existence, On theWings of Prayer, FindingYourSoulmateWhitThetaHealing, DiseaseandDisorder, ThetaHealingRhythm, MovingBeyond’tur. Bu kitaplar yirmi beş farklı dile çevrilmiştir. Stibal’ın bu beş kitabı Türkçe’ye de çevrilmiştir. Bunlar, “Theta Healing- Sıra Dışı Enerji Yaklaşımına Giriş, İleri Theta Healing- Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak, Theta Healing- Hastalıklar ve Rahatsızlıklar, Theta Healing Ritim- İdeal Kilonuza Ulaşın, Aradığın Şifa Sende Gizli” kitaplarıdır.

Theta healing şifa tekniği Türkiye’de de popüler hale gelmiştir. Vianna Stibal’dan sertifika alan pek çok uygulayıcı ve eğitimci tarafından Türkiye’nin farklı şehirlerinde theta healing seminerleri yapılmaktadır. Bu seminerler özellikle büyük şehirlerde heterojen grupların çoğunlukta olduğu yerleşim alanlarında verilmektedir.

2.3.2.2. Theta Healing (Spiritüel Şifa) Kavramları

Theta healing şifa tekniğinde pek çok kavram kullanılmaktadır. Bunlar aşağıda tek tek kısaca açıklanmıştır.

Theta durumu, derin bir gevşeme ve rahatlama halidir. Beyin dalgaları saniyede 4-7 devir frekansında yavaşlatılır. Theta dalgaları bilinçaltındaki duyguları ve anıları kontrol ederek, inanç ve davranışların üzerinde etki oluşturur. Ayrıca theta dalgaları ilham verici, yaratıcı ve spiritüeldirler.¹⁹⁵

Yaradan, yedinci seviyede bulunan ve insanın anda şifa bulmasını sağlayan var olan her şeyin yaratıcısıdır. Yaradan her yerde ve her anda bulunan, insanın da ondan

¹⁹³ Stibal, “*Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*”, s. 33-37.

¹⁹⁴ <http://www.thetahealinginstituteofknowledge.com/>, (18.07.2019).

¹⁹⁵ <https://yuvayayolculuk.com/degisimin-anahtari-teta-durumu.html>. (29.02.2020).

bir parça taşıdığı yaratıcı enerjidir.¹⁹⁶ İnsanların tümü, tabiat ve her şey, Yaradan'ın bir parçasıdır, ancak bunların hiç biri Yaradan değildir. Yaradan'da bir parça olan insanların tümü ona eşit mesafededir. İnsanın Yaradan'a ulaşmasının en güzel ve etkili yolu, sevgidir.¹⁹⁷

Enerji, maddenin iş yapabilme kabiliyetidir. Çevremizde gördüğümüz olup biten her şeyin meydana gelmesini sağlayan şey enerjidir. İnsanın içinden akan yaşam gücü de bir enerjidir. Ama az önce bahsedilen enerji ile aynı tipte bir enerji değildir. Bu enerji hem tercih eden hem seçebilen hem de yaratıcı özelliği olan bir enerjidir. Bu enerji ilahi olanın lütfu ile hareket eder. Var olan her şeyin kaynağı, hayatın da kaynağı olan Chi, Prana, Tanrı, Büyük Ruh koşulsuz sevgiden ortaya çıkar.¹⁹⁸

Koşulsuz Sevgi, Yaradan'ın en güzel parçasının diğer en güzel parçasını hissetmesi ve ona kendinden daha değerli olduğunu söyleyebilmesidir. Koşulsuz sevgi, hayatın tümüdür. Koşulsuz sevgi, önce kişinin kendini sevebilmesi daha sonra Yaradan'dan sebep tüm insanlığı sevebilmesi kabiliyetidir. Var Olan Her Şeyin Yaratıcısı'na şifa amacı ile çıkıldığı zaman koşulsuz sevgi enerjisi alınır ve bedene yerleştirilir. Bedende yapılmak istenilen değişimin her türü için, koşulsuz sevginin tek bir atomu yeterlidir. İnsanların tümüne karşı koşulsuz sevgi hissedebilmek demek onları "peygamber bilincinde" sevebilmek anlamına gelir.¹⁹⁹

Okuma, şifacıların anda iyileşmeyi gerçekleştirebilmeleri için yaradana bağlanması ve imgeleme yöntemiyle danışanda beden taraması yapmasıdır. Şifacı, okuma ile kişideki fiziksel hastalıklara sebep olan duygusal sebepleri ortaya çıkarmaktadır.²⁰⁰

Çakra, insan bedeninde var olduğu söylenen enerji merkezlerine denir. Kanallar vasıtasıyla bedeni çevreleyen ve aura ile bağlantılı olan enerji merkezleri, insanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak dengede kalmasını sağlamaktadır. İnsan bedeninde kök, sakral, solar, kalp, boğaz, göz ve taç çakra olmak üzere toplam yedi

¹⁹⁶ Vianna Stibal, "İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak" çev. Begüm Karace, İstanbul: Nemesis Kitap, 2017, s. 31-32.

¹⁹⁷ Çiller, *Yeni Çağ'da Düşünce Gücü ve Holistik Sağlığa Açılan Pencere*, s. 195.

¹⁹⁸ Wynee, *Enerji Şifası*, s.20.

¹⁹⁹ Stibal, *İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak*, s.59-60.

²⁰⁰ <https://kadincaozel.com.tr/kisisel-gelisim/theta-healing-nedir/>. (29.02.2020).

çakra olduğu söylenmektedir. Enerji merkezlerinden herhangi birindeki tıkanıklık, fiziksel pek çok hastalığa sebep olabilmektedir.²⁰¹

Yaratıcı İmgeleme, bireyin hayatında olmasını arzu ettiği şeyleri yaratabilmek için hayal gücünü kullanması tekniğidir. Ayrıca o, farkında olarak ya da olmadan bireylerin sürekli olarak kullandıkları evrenin temel yaratıcı enerjisidir.²⁰² Kuantum mekaniği olan teta yönteminde birlikte yaratımı mümkün kılmak için yaratıcı imgeleme becerisi şarttır.²⁰³

Tanık Olma, şifa verme sürecinde, herhangi bir enerji aktarımında bulunmadan kâinattaki her şeyi var eden “Yaratıcı Güç’ün” bir sağlık hali yaratmasına tanıklık etmektir. Şifacı, şifa sürecinde şahitlik etmeyi seçen bir gözlemcidir. Şifacı, kişinin sağlıklı ve iyi olduğu haline odaklanarak sağlıklı olma olasılığının gerçeğe dönüşmesine hizmet eder.²⁰⁴

Yedinci seviye, yaratımın saf enerjisidir. Yaratıcı enerjinin, anda şifaların, tezahürlerin, koşusuz sevginin, saf bilgeliğin ve en önemlisi en yüce gerçeğin bulunduğu var oluş seviyelerinin yedincisidir. Aslında var oluş seviyelerini yaratan da odur. Var olan her şeyin atom altı merkezidir. Yaratımın atomunun çekirdeğidir. Tüm yaşamın kaynağı olan proton, elektron ve nötronların bulunduğu seviyedir.²⁰⁵

Anda şifa, Yaradan’ın şifa istenen kişide anında gösterdiği iyileşmedir. Yedinci seviyeye ait Yaradan’ın şifası ile pek çok kişi, aradan zaman geçmeden şifa işleminin ardından hemen iyileşme gösterebilmektedir. Bu ise Yaradan’ın kişiyi anda iyileştirdiğinin göstergesidir.²⁰⁶

Kazma, insanların bilinçaltında yatan, şifa verme ve yaratım sürecini olumsuz etkileyen kök inancı bulmaya yarayan bir işlemdir. Kazma işleminde danışana onun şifalanmasını ya da yaratım sürecini olumsuz etkileyen kök inancını bulmak için, kim, ne, nerede, neden ve nasıl soruları yöneltilir. Danışanın bu sorulara verdiği cevaplar

²⁰¹ <https://www.parapsikoloji.net/cakra-nedir-cakralar-nasil-acilir-yontem-ve-faydolari/>. (29.02.2020).

²⁰² <http://www.reikiyasam.com/genel/her-telden/18-yaratıcı-imgeleme-nedir.html>, (18,07,2019).

²⁰³ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.97.

²⁰⁴ <http://1nefessifa.com/2018/11/19/sifada-gozlem-faktoru-4/>. (29.02.2020).

²⁰⁵ Stibal, *İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak*, s.202.

²⁰⁶ <http://www.yenisoz.com.tr/ruha-sifa-veren-dua-yontemi-theta-healing-haber-33672>. (29.02.2020).

doğrultusunda programı olumsuz etkileyen kök inanç bulunur, şifalandırma yahut yaratım sürecine devam edilir.²⁰⁷

Theta yönteminde kullanılan daha pek çok kavram olmakla birlikte, araştırmanın sınırlılıkları kapsamında özellikle şifa sürecinde kullanılan kavramları tercik ettik. Bu kavramlar şifacılar gelen danışanların daha çok şifa seansında kullanılmaktadır.

2.3.2.3. Theta Healing Şifa ve Yaratım Teknikleri

2.3.2.3.1. Okuma

Theta Healing'in kurucusu Vianna Stibal okumalar yaparak kendisinde bulunan kemik ve lenf kanseri hastalıklarını anında iyileştirmiştir. Okuma, şifacının theta durumuna geçip yedinci seviyede bulunan Yaradan ile bağlantı kurması, iyileşmeyi tanrıya emretmesi ve sürece tanıklık edip tekrar kendi alanına dönmesidir.

Okuma yapmanın belli teknikleri vardır. Bu teknikler herkes tarafından öğrenilebilir. Kişi bunu yapabileceğine inansın. Yaradan'a yükselme bilgileri insanların zihinlerinde mevcuttur, fakat zamanla bunlar unutulmuştur. Önemli olan bu bilgilerin tekrardan hatırlanmasıdır. Çünkü insan, doğal olarak kutsal bir varlıktır. Kutsallığının kaynağı da Tanrı'nın kutsal algısıdır. Okumada önemli olan diğer bir mesele de kişide Tanrı inancının bulunmasıdır. Burada inanç sistemlerinden herhangi bir tanesine bağlı olmak yeterlidir. Gerçek şu ki herkes tek bir bütüne bağlıdır. İnanç sistemlerinden tümü bütünün farklı tezahürleridir.²⁰⁸

Okumanın gerçekleşebilmesi için uygulayıcının teta durumuna geçmesi gerekmektedir. Uygulayıcı ile birlikte danışan da teta durumuna geçer. Teta durumunda kalmak oldukça zordur. Bundan dolayı okuma yapılan ortamın huzur veren bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Ayrıca okuma esnasında uygulayıcı ile danışan çok fazla konuşmamalıdır. Konuşma esnasında insan beta dalgasına geçer. Uygulayıcı soru

²⁰⁷ Stibal, İleri *Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak*, s. 122.

²⁰⁸ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.71.

sorduktan sonra danışanla beraber susmalıdır. Bunun dışında son olarak uygulayıcının bilinçli zihnini yetenekleri konusunda korku ve şüpheden uzak tutmalıdır.²⁰⁹

2.3.2.3.2. İleri Şifa

Theta Healing’te anda şifa yedinci seviyeye çıkıp Yaradan’ın aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Bedende birtakım moleküler değişimler yapabilmek için uygulayıcının yaratma veya yok etme enerjilerine sahip olması gerekir. Böyle bir enerjiyi ise uygulayıcı, yedinci seviyede, Yaradan’ın katında bulunan koşulsuz sevgi enerjisinden elde eder. Uygulayıcı koşulsuz sevgi enerjisini alıp danışanın bedenine yerleştirir ve bedende yapılmak istenen gerekli değişimler sağlanır. Aslında şifayı veren Yaradan’dır, fakat şifanın gerçekleşmesi için uygulayıcının şifa sürecine tanıklığı gerekmektedir. Tanık olunmayan şifa yarım kalır ve iyileşme sağlanamaz.²¹⁰

Anda şifa işlemi bazı danışanlarda hemen gerçekleşirken bazılarında ise belirli bir sürece ihtiyaç duyulur. Bunun nedeni ise bilinçaltında şifayı engelleyen bir programın varlığıdır. Öncelikle iyileşmeyi gerçekleştirebilmek için inanç çalışması tekniği ile bilinçaltında olan program olumlu yönde değiştirilir. Sonra tekrardan Yaradan’a çıkılır ve anda şifaya tanıklık edilir. Danışan bu işlemden sonra muhakkak iyileşme gösterecektir. Theta Healing’te şifalandırma tekniği önceleri tek bir uygulayıcı ile gerçekleştirilirken daha sonra grup olarak da yapılmaya başlanmıştır. Fakat grup şifasında tek bir uygulayıcı olur diğerleri danışanın etrafında el ele tutuşarak uygulayıcının kullanabileceği bir sevgi gönderirler. Bu sevgi uygulayıcı tarafından danışanın hastalıktan kurtulması için kullanılır. Grup şifasında gruptaki uygulayıcılar gönderdikleri sevgi ile iyileşme sürecinin hızlanmasına aracı olurlar.²¹¹

²⁰⁹ Stibal, *İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak*, s.34.

²¹⁰ Stibal, *İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak*, s.59.

²¹¹ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.107.

2.3.2.3.3. İnanç Çalışması

İnanç çalışması, kişiye ait tüm programların bulunduğu bilinçaltı zihinde değişiklik yaratmaya olanak sağlayan mucizevî bir yoldur. Bilinçaltı zihin tarafından oluşturulan bir güvenli alan vardır. Bu alan insanı, bilinçaltının acıdan ya da acı vereceğini düşündüğü her şeyden korumaktadır. Dolayısıyla bilinçaltı zihin çeşitli hususlarda pek çok program üretir ve bu programın gerçekliğine inanılır. Bilinçaltı zihinde bu programların oluşmasında eşitli sebepler etkilidir. İnsan ana rahmine düştüğü andan itibaren bu programlar oluşmaya başlar. Hatta kolektif bilinçten, atalardan, anne ve babalardan aktarılan olumlu ya da olumsuz proramlar da olabilir.²¹²

İnsanlara kolektif bilinçten ya da atalardan genler yoluyla aktarıldığı söylenen programlar genellikle bireyin hayatını olumsuz etkilemektedir. Bireyin potansiyelini açığa çıkarmasına engel olmaktadır. Bu yüzden kişiye aktarılan kök inanç da denilen bu programların iptal edilmesi yerine yenisinin konulması gerekmektedir. Bu ise theta healingte inanç çalışması ile yapılmaktadır. İnanç çalışması ile kişideki olumsuz programlar kaldırılıp olumluları ile değiştirilir. Bazen olumsuz bir kaydın değiştirilmesi esnasında kişide birden fazla olumsuz program olduğu tespit edilebilir. Böyle durumda kişinin olumlu davranış gösterebilmesi için fark edilen tüm olumsuz kayıtlar olumlu kayıtlar ile değiştirilmelidir. Çünkü kişinin engellenmesine ya da potansiyelini açığa çıkaramamasına birden fazla olumsuz kayıt etki ediyor olabilir. Tabii kişide bulunan her programın iptali ve yerine konulmak istenen program ile ilgili muhakkak kişiden izin istenmelidir. İşlemin her adımından kişi haberdar edilmelidir.²¹³

2.3.2.3.4. Kas Testi/ Enerji Testi/Kinesiyoloji

Kas testi yöntemi ilk olarak, 1964 yılında kiropraktör olan Dr. George Joseph Goodheart tarafından bulunmuş bir enerji testidir. Kast testi yöntemi oldukça basit bir yöntemdir. Bu testten önce bedende yeterli oranda su bulunmalıdır. Bunun için testin uygulanacağı kişi uygulamadan önce bol miktarda su içer. Kişideki su dengesinin yeterli olup olmadığını öğrenmek için gözleri kapalı ve ayakta olan kişiye yüksek sesle

²¹² <http://yasemingenc.com/thetahealing-te-inanc-calismasi/>. (01.03.2020).

²¹³ <http://yasemingenc.com/thetahealing-te-inanc-calismasi/>. (01.03.2020).

üç kez *evet* söylenir. Eğer kişinin su dengesi yerindeyse beden öne doğru istemsizce eğilmeye başlar. Daha sonra da yüksek sesle üç kez *hayır* söylenir. Yine kişinin su dengesi yerindeyse beden hafifçe ve istemsizce arkaya doğru eğilir. Kişinin su dengesi yerinde ise kas testine başlanılabilir. Kas testinde kişinin hayatını olumsuz etkileyen kayıtların neler olduğunun bulunması hedeflenir. Kişide herhangi bir konuya dair bir inanç varsa bilinçaltı hemen ona *evet* şeklinde cevap verir. Eğer kendinde konuyla ilgili herhangi bir inanç yoksa direkt *hayır* olarak cevap verir. Dolayısıyla kas testinde kişiye çeşitli sorular sorularak bilinçaltında olaya sebep olan olumsuz kaydın ne olduğu öğrenilmeye çalışılır ve bu olumsuz kayıt değiştirilerek kişinin gündelik ve sosyal hayatı kolaylaştırılır.²¹⁴

2.3.2.3.5. His Yaratımı

His, sıradan bir şeye karşı bedende ve ya zihinde oluşan ve çok yoğun olmayan duygusal tepkinin bilincinde değildir. Duygu ise, bilincinde olunan hissini güçlenerek bedende ve zihinde genel bir uyarılmışlık hali oluşturmasıdır. Kişinin bir duyguyu anlayabilmesi için o duyguyu bilmesi ve tecrübe etmesi gerekmektedir. Ancak çoğu insan pek çok duygunun ne hissettirdiğinden habersiz yaşamaktadır. Çünkü kişinin bilinçaltında o duyguya dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Durum böyle olunca insan, genel anlamda sahip olduğu potansiyelini açığa çıkaramamaktadır. Fakat bu artık bir şifa tekniği olan theta healingin his yaratımı ile mümkün hale gelmiştir.²¹⁵

His yaratımı, şifa ve enerji sisteminin en güçlü tekniklerinden biri olup kişilerde mucizevî denebilecek şekilde bir değişimin başlangıcıdır. İnsanlar bilmedikleri, yaşamadıkları ve ya göredikleri şeyler hakkında herhangi bir bilgiye ve ya hisse sahip olamazlar. Kişi, potansiyelini açığa çıkarmak için neye ihtiyaç duyuyorsa onunla ilgili hisler kişiye yüklenir. His yüklemesinde öncelikle kişide istenilen konu ile alakalı olumsuz bir program ya da kök inanç var mı ona bakılır, varsa olumsuz program ya da kök inanç, bunlar iptal edilir ve yerine olumlu olanlar yüklenilir. Daha sonra ise kişinin bilmek istediği hisler yüklenir. Kişiyi bilmediği hisler yüklendiğinde artık o kişi o hissini nasıl olduğunu bilmeye başlar. Örneğin hak etmediğini düşündüğü bir şeyi kişi

²¹⁴ <https://www.uplifers.com/bilincaltinizdaki-kayitlari-kesfediniz-kas-testi/>. (01.03.2020).

²¹⁵ <https://www.ebrusener.com/his-yuklemesi>. (01.03.2020).

hayatı boyunca asla elde edemez. Bundan dolayı önce bu olumsuz program iptal edilir. Sonra bir şeyi hak etmenin nasıl bir his olduğunu bildiği hissi yüklenir ve kişi çok kısa bir sürede daha önce hak etmediğini düşündüğü her şeyi elde eder.²¹⁶

2.3.2.3.6. Kazma

Kazma, ortaya çıkan birbirinden farklı inançların ardında gizlenen ve o inanca sebep olan kök inancı bulmak için yapılan, biliçaltına inme ve temizleme işidir. Bütün inançların arkasında bir ya da birden fazla kök inan bulunabilir. Kök inançlar, kişinin inanç sistemini doğrudan etkiler. Dolayısıyla inanç sistemini olumsuz etkileyen kök inanç bulunduğunda ve kaldırıldığında inanç sistemi kendiliğinden değişme gösterir.²¹⁷

2.3.2.3.7. DNA Aktivasyonu

DNA, dünya üzerindeki tüm organizmaların ve bazı virüslerin canlılık fonksiyonları ve biyolojik gelişmeleri için gerekli olan genetik yönergeleri taşıyan bir nükleik asittir. DNA'nın en temel özelliği bilgiyi uzun süreli saklama kapasitesidir.²¹⁸

DNA aktivasyonu ile kişilerin genetik potansiyelleri çok yüksek seviyelere çıkartılabilir. İnsanlar çeşitli kök inançlar ve ya olumsuz programlarla yahut atlardan aktarılan genlerin handikapına uğrayarak potansiyelerini açığa çıkaramamaktadır. DNA aktivasyonu ile kişiye atalardan aktarılan genler değiştirilir ve yerine potansiyelini en yüksek seviyelere çıkarma imkânı verecek yeni genler yüklenir. DNA aktivasyonu sonrasında kişi, olağanüstü deneyimler yaşayabilir. Çeşitli hastalıklardan kurtulabilir. Yaşlanmayı erteleyebilir. Durugörü, duru işiti ve duru sezileri kuvvetlenebilir.²¹⁹

2.3.2.3.8. Gen Yenilenmesi

Gen yenilenmesi tekniğinde her şeyden önce uygulayanın okuma, şifa ve inanç çalışmalarını anlamış olması gerekmektedir. DNA'da bulunan fiziksel genetik bir

²¹⁶ <https://enerjicemberi.com/2017/06/21/his-yuklemesi-nedir/>. (01.03.2020).

²¹⁷ <http://yasemingenc.com/thetahealingte-farkli-kazma-calismasi/>. (01.03.2020).

²¹⁸ <https://www.wikizero.com/tr/DNA>, (20.07.2019).

²¹⁹ <http://jadelaniakea.com.tr/DNA-aktivasyon>. (01.03.2020).

kusuru doğrudan değiştirmek için yol gösterici işlem, gen yenilenmesidir. Bu işlem Theta Healing'teki işlemlerin en kolayıdır. Fiziksel genetik bir kodu tekrardan yapılandırmak ya da baştan değiştirmek için danışandan muhakkak izin alınmalıdır. DNA'nın içinde bulunan, anıları, duyguları ve bozuklukları ve vücudun belli parçalarının etkileyen kayıtlar vardır. Bu kayıtlar genetik bozuklukların da bazılarını içinde saklayabilir. Gen yenilenmesinde bu husus gözden kaçırılmamalıdır. Pinel bezde bulunan ana hücredeki kayıtlar gen yenilenmesini sağlar. Değişimin burada olduğu gözde canlandırılır. Özellikle DNA'nın ayakları gözde canlandırılır ve değişimin yapılacağı DNA kısmına götürülme emredilir. İnsanların DNA yapısında değişime uğramış veya bozulmuş kısmının çekilip alındığı tasavvur edilir. Bu işlemlerle ana hücrede yapılan tüm değişiklikler bütün bedende kopyalanır.²²⁰

Gen yenilenmesi genellikle hafızanın mükemmelleştirilmesinde, fiziksel bedenin her tür kusurdan uzaklaştırılıp mükemmelleştirilmesinde, kusurlu duygusal enerjilerden arındırılmakta kullanılmaktadır. Bunların dışında bir de sağlıklı bir bedene sahip olmak, hastalıklardan arınmış ve yaşlanmayan bir beden arzusu için de gen yenilenmesi çalışması yapılır. Bun dolayı bazı insanlar özellikle de orta yaş üstü insanlar yaşlanmayla ilgili genetik programları değiştirme işlemi yaptırırlar. Bu işlem sonrasında bireyde gözle görülen değişimlerin yaşandığı söylenmektedir.²²¹

Theta healing tekniği ile ortadan kaldırılan problemler yukarıda ele aldığımız işlemler ile gerçekleştirilmektedir. Bu tekniklerde merkeze, Var Olan Her Şey'in Yaratıcı'sı konulmuştur. Uygulayıcı sadece yedinci seviyeye Yaradan'a yükseliyor, yapılmasını istediği şeyin emrini veriyor ve şifa sürecine tanıklık ediyor. Şifa sürecinde en önemli şey şifaya tanıklık etmektir. Aksi takdirde tanık olunmayan şifa yarım kalan bir şifadır ve danışanda herhangi bir etki göstermeyebilir. Bunların dışında şifa verme veya yaratım sürecinde önemli olan bir diğer husus da şifa veya yaratımı gözde canlandırma, tasavvur etme, hayal etme veya imgelemedir. Bu da şifa ve yaratımın gerçekleşmesi için önem arz etmektedir. Meselenin temelinde bulunan ve tüm yapılan işlemleri geçerli kılan şey ise uygulayıcı ve danışanda bulunması gereken inançtır.

²²⁰ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.380.

²²¹ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.384-387.

Tüm yaratım ve şifa işlemlerinin temelinde inanç esası yatar. Bu inancın ne olması gerektiği ile alakalı bireyler serbest bırakılmıştır. Bireyler hangi inanç sistemine dâhil ise o sistemdeki yaratıcıya inanç gösterirler. Bu yaratıcı Allah, Buda, Yehova ya da İsa olabilir. Önemli olan kişinin gerçek anlamda bir yaratıcıya bağlı olmasıdır.

2.3.2.4. Theta Healing'in İndigo, Bronz, Altın, Kristal ve Gökkuşığı (Yeni Çağ) Çocukları

İndigo çocuklar, insanlığın tekâmülü ve bir üst boyuta geçişini sağlamak üzere toplumlarda bu bilinci uyandırmak için gelen yeni nesildir. Bu neslin 1950 ve 1960'lı yıllarda yavaş yavaş gelmeye başladığı 1970'li yılların sonlarına doğru ise sayılarının çoğaldığı söylenmektedir.²²²

İndigo Çocuk, Yeni Çağteorisine göre sıra dışı, özel ve olağanüstü güçlere sahip olduğu düşünülen çocuklara verilen isimdir.²²³ Bunlar olağanüstü ya da gizil güçleri olan, mevcut düzeni değiştirmeye gelen, özgüvenleri yüksek, asil görümlü ve otorite tarafından sınırlandırılmayan ve sisteme karşı gelen çocuklardır. İndigo çocuklar 1970'li yılların sonlarına doğru doğmaya başlamıştır. Günümüzde yetişkin olan pek çok indigo çocuk vardır.²²⁴

Bronz çocuklar, büyüüp mikrobiyolog, kuantum fizikçisi, botanik uzmanı veya farklı alanlarda bilimsel keşifler yapan insanlar olmayı hayal eden geleceğin bilim insanları olarak tanınacak çocuklardır. Bronz çocuklar, sürekli soru soran ve bu soruların cevaplarına odaklanan bir niteliğe sahiptirler. Bu çocuklar aslında, bilim ve dinin birbirini yadsıyan alanlar olmadığını bilakis din ile bilimin birbiri ile yakın ilişkilerde olduğunu ispatlamaya çalışan bir tavra sahiptirler. Çeşitli enerjiler hakkında bilgi sahibi olan bu çocuklar enerjinin nasıl işlediğini ve etkili olarak nasıl

²²² Zekiye Olgaçay, "İndigo, Kristal ve Gökkuşığı Çocuklar: Yeni Dünyanın Yıldız Çocukları", 2019, <https://www.uplifers.com/indigo-kristal-ve-gokkusagi-cocuklar-yeni-dunyanin-yildiz-cocuklari/>, (21.07.2019).

²²³ https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ndigo_%C3%A7ocuk. (01.03.2020).

²²⁴ <https://www.e-psikiyatri.com/indigo-cocuklar-dunyaya-yeni-duzen-kurmaya-geliyorlar>. (01.03.2020).

kullanılabileceğini bilmektedirler. Son olarak bronz çocuklar da indigolar gibi şefkatli ve sevecen bir yapıya sahiptirler.²²⁵

Altın Çocuklar, Yaradan'ın iyileştirici gücüne dair içlerinde hiçbir şüphe taşımayan doğuştan yetenekli şifacılar olarak doğan çocuklardır. Bu çocuklar muazzam seviyede şifa verme ve imgeleme becerilerine sahiptirler. Daha çok hem fiziksel hem de genetik yapıdaki duyguları tamir etme ve şifalandırmada uzmandırlar. Erken yaşlarda ne olmak istediklerine karar veren altın çocuklar daha çok cerrah veya tıp biliminde uzman kişiler olurlar.²²⁶

Kristal Çocuklar, 1990 ve 2000'li yıllarda doğan, indigoları göre daha yumuşak bir enerjiye sahip fakat güçlü olan çocuklardır. Dengede kalabilme ve kendilerini ifade edebilmede seslerini yükseltmeye ya da tepki göstermeye ihtiyaç duymazlar. Sevgi dolu, şefkatli, yaratıcı ve oldukça uyumludurlar. Kristal çocuklar yapılan hataları kolayca affedebilme özelliğine sahiptirler. Doğaya ve özellikle de hayvanlara karşı aşırı hassas, korumacı ve sevgi yüklüdürler.²²⁷

Gökkuşığı Çocukları, 2010 yılından itibaren dünyaya enkarne olan çocuklardır. Dünyaya enkarne olan bu çocuklar, henüz gelişimlerini tamamlamamışlardır. Çağımızda “Z” nesli olarak da isimlendirilen bu çocukların, sanatsal zevk ve kabiliyetleri gelişmiştir. Ayrıca zekidirler ve psişik güçlere de sahiptirler. Gökkuşığı çocuklarının yetişkinlik döneminde dünyanın daha farklı bir yer olacağı söylenmektedir.²²⁸

Yukarıda bahsettiğimiz, gökkuşığı, İndigo, altın, bronz, kristal çocukların hepsi “Yeni Çağ’ın Çocukları”adı altında değerlendirilir. Bu çocukların genel özellikleri, mevcut düzeni, sistem ve işleyişi eleştirmek, bilimsel ve sanatsal yeteneklere sahip olmak, zeki olmak, mükemmel derece şifa verme ve tezahür ettirme becerisine sahip olmak, ileri görüşlü olmak, hastalıklara karşı bağışıklık sistemlerinin güçlü

²²⁵ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.421.

²²⁶ Stibal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s. 422.

²²⁷ Olgaçay, “İndigo, Kristal ve Gökkuşığı Çocuklar: Yeni Dünyanın Yıldız Çocukları”, 2019, <https://www.uplifers.com/indigo-kristal-ve-gokkusagi-cocuklar-yeni-dunyanin-yildiz-cocuklari/>, (21.07.2019).

²²⁸ <https://www.uplifers.com/indigo-kristal-ve-gokkusagi-cocuklar-yeni-dunyanin-yildiz-cocuklari/>, (01.03.2020).

olması, koruyucu melekleri görme kabiliyeti, çok fazla şefkatli olma, sevgi dolu olma ve herkesle uyum içinde olmadır.²²⁹

Sonuç olarak theta healing şifa yöntemi uygulayıcılarının Yeni Çağ Çocukları'ndan oluşan yeni bir toplum tasavvuruna sahip olduğunu burada görmekteyiz. Yeni Çağ Çocukları ile bilinçte büyük bir devrim gerçekleşecektir. İnsanların tümü tekâmüllerini gerçekleştirip ruhsal yönden gelişme göstereceklerdir. Bunun sonucunda, toplumu oluşturan her bir bireyin arasında bir uyum, birlik ve beraberlik gözlemlenecektir. Barış ve huzur ortamı sağlandığında insanlar, potansiyellerini açığa çıkartıp kendilerini gerçekleştirme imkânı elde edeceklerdir. Bununla beraber yeni toplum yapısının temelleri atılmış olacaktır.

2.3.3. Biyoenerji

2.3.3.1. Biyoenerji'nin Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Biyo; Latince bir sözcük olup, “canlı”, “hayat” ve “yaşam” anlamlarında kullanılır.²³⁰ Enerji sözcüğü ile yan yana kullandığımızda biyo-enerji, kısaca *yaşam enerjisi* anlamına gelmektedir. Biyoenerji, insan bedeni başta olmak üzere diğer tüm canlı türlerinde de mevcut olan doğal bir enerjidir. Biyoenerji, holistik yaklaşımı benimseyen, insanı, beden, zihin ve ruhtan oluşan bir bütün olarak kabul eden ve bu anlayış ile çeşitli hastalıkların tedavi sürecinde kullanılan bir şifa tekniğidir. Özellikle de bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi ve vücuttaki enerjinin dengeli bir şekilde enerji merkezlerine yönlendirilmesinde oldukça etkili bir tekniktir.²³¹

Kozmik bir yaşam akımı olarak tanımlanan biyoenerji, kişinin kendi öz gerçeği ile bağlantı kurmasına yardımcı olan, varlığını oluşturan bütünü, her bir parçasına ulaşmasına imkân tanıyan ve evren ile iletişim kurmasını kolaylaştıran beşinci boyut yeni enerji şifa tekniğidir. Biyoenerjinin dengelenmesi, hastalıkları iyileştirmede oldukça etkili, bir o kadar da ilginç bir yöntemdir. Biyoenerji tekniğinde uygulayıcı bilinçsiz akıl ve onun enerjisi ile irtibata geçer. Bu ikisi ile iyileşmeye engel olan

²²⁹ Stbal, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, s.422-424.

²³⁰ Metanet Oğuz, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri ve Mental Tedavi*, Ankara: Hayat Yayınları, 2017, s. 26.

²³¹ Şuayip Dağıstanlı, *Biyoenerji*, İstanbul: Dharma Yayınları, 2010, s. 103.

sebepleri ortadan kaldırır. Bu sebeplerin kökeni genel itibari ile geçmişe gömülü duygusal bağlara dayanır. Bunların takip edilmesi ile iyileşmeye engel sebepler kolayca tespit edilir. Biyoenerjinin dengelenmesi, tespit edilen bu sebeplerden kurtulmanın en etkili yoludur. Biyoenerji, ruhun, zihnin ve bedenin şifalanmasını sağlayan farklı frekanslara sahip, yaşamın çoğunu değiştirme özelliğine sahip özel bir tecrübedir. Biyoenerji şifa ve tekâmül için paha biçilmez bir tekniktir.²³²

Biyoenerji sadece tekâmül ve hastalıklardan kurtulmak için kullanılan bir teknik değildir. Biyoenerji aynı zamanda pozitif yani olumlu enerjileri transfer etmeyi ve negatif enerjilerden kurtulmayı sağlayan kozmik bir enerji türüdür.²³³

Günümüzde özellikle sağlık ve şifa alanlarında kullanılan biyoenerjiyi, insan bedeninde bulunan DNA kodlarını, organları, hücreleri ve kemikleri yeniden düzenleyerek evrendeki enerji hatlarının bedendeki enerji hatları ile yani çakralar ile uyumlayan bir teknik olarak da tanımlamak mümkündür.²³⁴ Çünkü biyoenerji tekniğinin temelinde bedende ortaya çıkan hastalıkların çakralar arası dengesizliklerden ve çarklardaki tıkanıklıklar sebebi ile ortaya çıkması düşüncesi vardır. Her hastalık çeşidinin kaynağı bu çakraların her birindeki tıkanıklık ve uyumsuzluğun göstergesidir. Tedavisi de yine enerji ile bu çakralardaki tıkanıklığın giderilmesi ve dengelenmesi ile mümkündür.

Biyoenerji tekniğinin tarihsel sürecine bakıldığında ortaya çıkışı ile ilgili farklı bilgiler vardır. Biyoenerjinin temelinde enerji kavramı ve el ile tedavi etme pratiği vardır. Evrende var olan enerjinin el vasıtası ile aktarılması eski geleneklere dayanan bir yöntemdir. Dolayısıyla biyoenerjinin ortaya çıkışı el ile enerjinin aktarılması pratiğinin dönemi ile paralellik göstermelidir.

Biyoenerji kavramının Türkçe karşılığı “Hayatîyet”tir. *Hayatîyet ilmi* olarak ifade edilen biyoenerjinin, 18.000 yıllık bir geçmişe sahip olduğu ve Orta Asya’nın Tibet Bölgesi’nde eski şaman Türklerinin başlattığı bir uygulama ve pratik olduğu söylenmektedir. Tibetli şamanlar madde, enerji ve ruhun doğası ile ilgili derin ilmi bilgiye sahiptirler. Bedenlerindeki hastalıkları iyileştirmek için enerji ile ilgili sahip

²³² <http://www.erolkonuk.com/bioenerji-nedir.html>, (15.08.2019).

²³³ <http://www.kemaleibrahimova.com/tr-tr/blog/bioenerji-nedir>, (15.08.2019).

²³⁴ <http://quarkbioenerji.com/bioenerji-uzerine/>, (15.08.2019).

oldukları derin bilgiyi kullanmışlardır. Bu bilgiyle onlar insan ruhları dengeli hale getirip hastalıklardan iyileşmeyi sağlamışlardır. Ayrıca Tibetli şamanlar hastalıkların tedavisinde birtakım ritüeller geliştirmişlerdir. Şamanlar şifa için özel kıyafetler giymiş, sonra belirlenen bir mağaraya gidip orada yakılan mumların eşliğinde sahip oldukları kozmik enerji ile hasta ruhları uyum haline getirmişlerdir. Şifa için yapılan tüm uygulamalar zamanla bir çeşit törene dönüşmüş ve bunu biyoenerji olarak isimlendirmişlerdir. Daha sonra zamanla biyoenerji tekniği önce Doğu Asya'ya Çin'e, Japonya'ya, Hindistan'a Rusya'ya ulaşmıştır. Ardından Mısır, Yunanistan ve Roma'ya ulaşmıştır. Daha sonra 2000'li yıllarda Amerika'da Dr. Eric Pearl'ın şifa teknikleri ile ilgili yaptığı çalışmalar bilim dünyasına önemli bir ses getirmiştir. Pearl'ın çalışmalarından sonra enerji ile şifa teknikleri pek çok ülkede geliştirilmeye çalışılmıştır. Rusya'nın Başkan'ı Birejvin'in hastalığına tıp dünyasında herhangi bir çözüm bulunamayınca biyoenerji uzmanı Davitaşvili tarafından uygulanan biyoenerji tekniği ile sağlığına kavuşmuştur. Bu olaydan sonra Rusya'da Davitaşvilibiyoenerji Akademisi kurulmuş ve günümüze kadar bünyesinde pek çok biyoenerji uzmanı yetiştirmiştir.²³⁵

Elle tedavi yönteminin ilk insandan itibaren var olduğunu söyleyen kesime göre biyoenerji tekniği, farklı isimlerle her çağda kullanılmıştır. Hz. Âdem'den itibaren kullanılan elle şifa tekniğini en üst düzeye çıkararak kişi ise Hz. İsa olarak kabul edilir. Hz. İsa'nın Havarileri elle şifalandırma tekniğini Antakya yöresine taşırlar. Milattan 600 yıl sonrasına kadar papazlar, elle şifalandırma tekniğini kullanarak pek çok hastalığı tedavi ederler. Halk tarafından bu tekniğin ilgi ile karşılanması sebebi ile papazlar tarafından Antakya meydanlarında çeşitli platformlar kurulmuş ve bu platformlarda pek çok biyoenerji seansı uygulanmıştır.²³⁶

Yukarıda verilen bilgilere baktığımızda biyoenerjinin kökenini dair net bir bilgi vermenin mümkün olmadığı görülmektedir. Biyoenerji uygulamasına bakıldığında yapısı gereği hem elle tedavi hem de enerji kavramlarını içermesi, onunla alakalı kesin bilgi vermeyi engellemektedir. Çünkü enerji kavramı pek çok uygarlık tarafından farklı isimlerle her çağda kullanılmıştır. Özellikle bu enerjinin şifa için kullanıldığı Mu ve

²³⁵ <https://prezi.com/nereudv5wxig/biyoenerjinin-tarihcesi/>, (15.08.2019).

²³⁶ <http://eldekisifa.com/detay/140/biyoenerji-tarihcesi.aspx>, (17.08.2019).

Atlantis Kıtaları, milattan önce var olmuş ve daha sonra kaybolmuşlardır. Elle tedavi yöntemi ise ilk insan Hz. Âdem'e dayandırılmaktadır.

Sonuç olarak yukarıda verilen bilgilerden yola çıkarak biyoenerjinin ne zaman ortaya çıktığına dair kesin bir bilgi verememekle birlikte, çok eski bir tarihe sahip olduğu ve milattan önceki uygarlıklarda farklı isimlerle de olsa kullanıldığını söyleyebiliriz.

Çok eski bir geçmişe sahip olan biyoenerji tıbbı, günümüzde başta İngiltere olmak üzere, Çin, Japonya, A.B.D, Rusya, Arap ülkelerinden bazıları, Azerbaycan ve Batı Avrupa Devletleri'nde geniş çapta yankı uyandırmış ve geniş çapta hizmet vermeye başlamıştır. Üniversitelerin tıp fakültelerinde ve hastanelerde biyoenerji uygulamaları yapılmakta ve çeşitli eğitimler verilmektedir. Yapılan uygulamalar ve verilen eğitimlerle beraber biyoenerji tıbbı her geçen gün uygar toplumlarda etkisini arttırmaktadır. Özellikle A.B.D'de bazı ünlü cerrahlar, girecekleri kritik operasyonlardan önce hastalarının en az bir hafta öncesinden biyoenerji seansı almalarını sağlamaktadırlar. Çünkü alınan biyoenerji seansları ile hastanın bedeni güçlendirilir ve operasyonlarda başarı oranı artırılmış olur. A.B.D'de yaşayan ve Columbia Presbyterian Tıp Merkezinde çalışan ünlü Türk Doktor Mehmet Öz, biyoenerji ile şifaya yeni ve farklı bakış açıları kazandırmıştır.²³⁷

Türkiye'de de biyoenerji şifa tekniği, alternatif ve tamamlayıcı tıp alanı içinde bir yöntem olarak kabul görmüştür.

2.3.3.2. Manyetik Biyoelektrik Alan

İnsan, sadece gözle görülen fizik bedenden oluşan bir varlık değildir. İnsanda titreşimlerden oluşan enerji şeklinde, gözle görünmeyen başka bedenler de vardır. İnsanın sahip olduğu fizik bedeni görünmeyen yedi enerji bedeninin içinde yer alır. Bu enerji bedenlerinin hepsi hayat enerjisi ile depolanmıştır. İnsanı tüm olumsuz duygu ve düşüncelerden, hastalıklardan koruyan, bu enerji bedenleridir. Gözle görülemeyen enerji bedenlerinin varlığı bir fotoğrafçının buluşu ile ispatlanmıştır. Enerji bedenlerinin birkaçının oluşturduğu aura, ilk kez Rus bilim adamı S.D. Kirlian tarafından

²³⁷ http://www.erolkonuk.com/?gclid=EAIaIQobChMI872wIuK5AIVV4jVCh2odAbdEAAYAYAAEgIKY_D_BwE, (17.08.2019).

görüntülenmiştir. Kirlian'ın aura görüntüleme makinesi ile herkesin enerji bedenleri görüntülenebilmektedir. Enerji bedenlerinin görüntülenebilmesine imkân veren şey bedenlerden dışarıya yansıyan birbirinden farklı renklerdir. Bu renklerin her birinin kendine ait anlamları vardır.²³⁸

İnsanlarda var olan ve gözle görülemeyen enerji vücutlarını aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür.

Ether vücut, fizik bedenine üzerine giydirilmiş gibi aynı şekil ve boyuta sahip olan enerji bedendir. Enerji merkezleri olarak da bilinen çakralar, bu enerji bedende bulunur ve auranın üst katmanlarından gelen enerjileri bedene alma işlemini üstlenirler. Ether vücudun işlemi, fizik bedeninin sağlıklı olmasını sağlamak ve onu evrensel enerji alanı ile bağlantı halinde tutmaktır.²³⁹

Astral vücut, titreşimi diğer bedenlere göre daha yüksek olan ve kişinin bütün ile bağlantısını simgeleyen vücuttur. Evrensel enerjiler önce astral bedenden auraya aktarılır, burada bir takım değişimlere uğradıktan sonra zihinsel bedene aktarılır. Bunun olması için tabii ki astraal bedeninin sağlıklı olması gerekmektedir. Astral bedeninin genişliği kişinin ruhsal gelişimi ile doğru orantılıdır. Kişinin ruhsal gelişimine göre astral beden, kilometrelerce uzaklığa ulaşabilir.²⁴⁰

Mental vücut, insanın düşüncelerinden ve zihninden oluşan vücuttur. Duygusal katmana yakınlığı sebebiyle bazen duygular ile düşünceler birbiriyle karıştırılabilir. Ayrıca zihinsel özellikte olan mental vücut, yüksek felsefi ve yaratıcı fikirler ile entelektüel olanı içerir.²⁴¹

Sebebi vücut, karakter özelliklerinin tümünün bulunduğu, elde edilecek başarıların kaynağı ve insanın yaşam tarzı fikrinin nüvelerinin bulunduğu enerji bedenidir. Ayrıca geçmişte yaşanmış tüm anıların bulunduğu yer de burasıdır. Elde edilen tüm tecrübeler burada saklanır. İnsanın geçmişi bu bedende saklandığı için hastalıkların kaynağını bu bedende aramak gerekmektedir.²⁴²

²³⁸ Oğuz, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri ve Mental Tedavi*, s. 32-34.

²³⁹ <http://www.biyoenerjist.com/enerji-katmanlari-ve-aura-nedir/>. (01.03.2020).

²⁴⁰ <http://www.biyoenerjist.com/enerji-katmanlari-ve-aura-nedir/>. (01.03.2020).

²⁴¹ <http://www.klasikyoga.com/forum/index.php?topic=3661.0>. (01.03.2020).

²⁴² Oğuz, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri ve Mental Tedavi*, s. 44-45.

Ruhsal vücut, gerideki tüm enerji bedenler içinde en yüksek frekansa sahip olandır. Ruhsal beden ve aurası en parlak renklerle parlar. Bu enerjisini ise varlığın ruhsal seviyesinden alır. İnsan, iç bütünlüğü ruhsal beden ile yaşar. Ruhsal beden sayesinde insan, yaratılışın temeli olan ilahi varlık ile bütünleşerek var olan her şeyin içine girebilir.²⁴³

Yukarıda yer verdiğimiz fizik bedenin dışında bulunan görünmeyen enerji bedenlerinden her biri farklı özelliklere sahip olup, aslında evrenden alınan enerjiyi süzüp gerekli vücutlara dağıtarak dışarıdan gelen ve insan için tehdit oluşturan tüm olumsuzluklara ve çeşitli hastalıklara karşı bir savunma kalkanıdır.

2.3.3.3. Aura

Dünya üzerinde bulunan tüm canlıların bedenlerinden yansıdığı varsayılan, çeşitli renkleri içinde barındıran elektromanyetik alana aura denir. Aura, fizik bedeni çevrelereyen ve onu hastalıklara karşı kalkan görevi gören bir enerji beden olarak tasavvur edilebilir.

Aura, canlı her insanın etrafında titreşimler halinde bulunur ve kişilerin ruhsal hallerine göre değişkenlik gösterir. Bu durum auranın farklı renklere sahip olduğuna işaret eder.

Aura, Kirlian denilen teknoloji ile görüntülenerek gözle görülür hale gelmiştir. Kirlian teknolojisinin bir tekniği ile titreşimler çeşitli renklere dönüştürülür. Ortaya çıkan her bir renk farklı anlamlara sahiptir.²⁴⁴

Aurada kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, mor, kahverengi, siyah, gri, pembe, beyaz ve bunların her birinin farklı tonlarında renkler bulunur. Aura renklerinin her biri farklı anlamlara gelmektedir. Kişinin karakter yapısını ortaya koyan aura renkleri, aynı zamanda kişiyi rahatsız eden hastalıkların ve olumsuz duyguların da işaretidir. Biyoenerjide, tedavi için başvuran bireylerin öncelikle aurasıfotoğraflandırılır. Ortaya çıkan renklere göre bir tedavi yöntemi takip edilir.

²⁴³ <https://www.rekiyasam.com/reiki/reiki/308-ruhsal-beden.html>. (01.03.2020).

²⁴⁴ Dağıstanlı, *Biyoenerji*, s. 117.

2.3.3.4. akralar

akra szcg “tekerlek” anlamına gelen Sanskritçe bir kelimedir. *emberveyahalka* olarak da isimlendirilir. akralar, insan bedeninde bulunan enerji merkezleridir. akra merkezleri, zihinsel ve duygusal enerjileri senkronize edip, bu enerjileri bedeni saran biyoenerji alanının bir katmanından diğer katmanına ileten ve dönüştüren, girdaba benzer enerjisel yapılardır. akra merkezlerinin her birinin, kendine özgü enerjisel titreşim hızları vardır. Girdaba benzer bu enerji merkezleri, insanın tüm yapısını etkileyen enerji dolaşımına hükmetmekte ve onu yönetmektedir.²⁴⁵

Sağlıklı bir çakra sisteminde enerji girdaplarının Şekilleri birbirleri ile simetrik, dengeli ve organiktir. Parçaların tümü birbirleriyle bir ritmik bir uyum içindedir. Hareketleri ise senkronize olmuş bir biçimdedir. Enerji girdapları asla durağan değildir. Ayrıca dönüş hızları da bireylerin sağlık durumlarına ve akımın kalitesine göre farklılık göstermektedir. Enerji girdaplarından birinde ya da birden fazlasında meydana gelen tıkanıklık, belli organların gcszleŐmesine ve bedenin çeşitli hastalıklara açık hale gelmesine sebep olmaktadır. Sanskritçe yazılmış metinlerde 88.000 çakra merkezi olduğu söylenmektedir. Bunlardan sadece yedi tanesi esas çakra olarak kabul edilmekte olup geriye kalan Çakralar, bedenin çeşitli bölgelerinde yer ufak tefek Çakralar olarak ifade edilmektedir. Yedi esas akranın dışında diğer küçük akralardan farlı olarak 40 ikincil akradan da bahsedilerek bunların çoğunun, gövdede, avuç içlerinde, boyunda ve ayak tabanlarında yer aldığı bilgisi verilmektedir. *Nadi*, akralar ile bağlantılı olan enerji kanallarına verilen isimdir. Nadiler, insan bedeninin tümünü saran enerji kanallarıdır. Yedi temel çakra merkezinin üzerinde yer aldığı ana enerji kanalı *SuŐumna Nadi* olarak adlandırılmıŐtır²⁴⁶. SuŐumna Nadi üzerinde yer alan esas yedi çakra sırası ile Şunlardır:

Muladhara akra, insan bedeninde omurganın hemen altında boŐaltım organları ve kuyruk sokumu bölgesinde bulunan, kök çakra olarak da isimlendirilen dünya üzerideki enerji ve ruhsal temelin merkezidir. Rengi kırmızı olan kök çakra dengede olduğunda kişi canlı ve hareketli olur. Kendini güvende hisseder ve bağlanmada

²⁴⁵ Akif Manaf, *Yoga Nedir, Ne Değildir?*, 7. Baskı, İstanbul: Dahi Yayıncılık, 2018, s. 228-229.

²⁴⁶ Manaf, *Yoga Nedir, Ne Değildir?*, s.233.

problem yaşamaz. Ancak kök çakra dengede olmadığına kişiler, ölüm kaygısı taşıyabilir ve terk edilme korkusu yaşar.²⁴⁷

Svadhithana Çakra, Sanskritçede “bireyin kendi merkezi” olarak da isimlendirilen bu çakra, insan bedeninde göbeğin ortasıyla sakrumun üst kısmında yer almaktadır. Rengi turuncu olan sacral çakra, cinsellik, yaratıcılık, duygu ve sezgilerle ilgilidir.²⁴⁸

Manipura Çakra, İnsanların kişiliğini, kimliğini ve egosunun özü simgeleyen ve iradenin merkezi olarak söylenen Manipura çakra, insan bedeninde göbek ile solar pleksus arasında bulunmaktadır. Rengi sarı olan özdisiplinin ve benlik saygısının merkezidir.²⁴⁹

Anahata Çakra, Sanskritçede “Yenilmez” anlamına gelen koşulsuz sevgi, merhamet ve anlayışı içeren bu çakra, insan bedeninde kalp hizasında, göğüs boşluğunda yer almaktadır. Rengi yeşil olan bu çakra, dengeyi temsil etmektedir.²⁵⁰

Vişuddha Çakra, dürüstlüğün ve iletişimin merkezi olarak tanımlanan bu çakra, insan bedeninde boğaz ile boyun arasında yer alan çakradır. Rengi mavi olan bu çakra insanlar, gülme, ağlama, korku ve endişe gibi duygu ve arzuları ile düşüncelerini ifade edebilmektedir.²⁵¹

Agya Çakra, Sanskritçede “Emir merkezi” anlamına gelip, iki kaş arasında ve beynin tam orta kısmında bulunmaktadır. Bu çakra düşünme yeteneğiyle ilişkilidir. Meditasyonun ileri aşamalarına geçmiş bir birey çivit mavisi olan bu çakra aracılığıyla Üstadından ve Yüce Varlıktan öğüt ve emirler alabilir. Ruhsal güçlerin ve sezginin merkezi olan bu çakra kişilere, yıldızlararası yolculuk, telepati ve geçmişte yaşanmış hayatları tecrübe etmek gibi yetenekler kazandırır.²⁵²

Sahasrara Çakra, Sanskritçede “Bin” anlamına gelip, kafatasının dışında bulunan ve başın tepesinden altı santimetre kadar yukarıda bulunmaktadır. Bu çakra,

²⁴⁷ <http://www.yoganda.com.tr/temel-yoga-bilgileri/cakralar/muladhara-kok-cakra/>. (01.03.2020).

²⁴⁸ <https://gaiadergi.com/cakralar-disimizdeki-disi-sakral-cakra/>. (01.03.2020).

²⁴⁹ <http://www.yoganda.com.tr/genel/manipura-cakra-solar-plexus/>. (01.03.2020).

²⁵⁰ <http://www.yasamlayoga.com/2013/06/anhata-cakra-kalp-cakras.html>. (01.03.2020).

²⁵¹ <http://denizceyoga.blogspot.com/2015/04/vishuddha-boyun-cakra.html>. (01.03.2020).

²⁵² <https://www.derki.com/sifa/sifacilik/ajna-cakra-ucuncu-goz/>. (01.03.2020).

yedinci duyu ile ilişkilidir. Rengi mor olan bu çakra tam kapasite çalıştığında kişi, enerjisi maddeye maddeyi de enerjiye dönüştürme gücü elde ederek, suyun üstünde yürümek ve aynı vakitte farklı mekânlarda bulunmak gibi olağanüstü haller de gösterebilir.²⁵³

Biyoenerji tekniğinin temelini aura ve çakralar konuları oluşturmaktadır. Çakralar, insan bedeninde enerji merkezleri olarak isimlendirilen ve dışarıdan alınan enerjiyi kanallar aracılığıyla vücudun farklı merkezlerine yönlendiren kontrol mekanizmalarıdır. Çakralarda meydana gelen herhangi bir tıkanıklık veya dengesizlik bedendeki dengeyi de bozarak insanlarda çeşitli hastalıkların ve psikolojik rahatsızlıkların ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Kişinin sağlıklı bir hayat yaşayabilmesi ve hastalıklardan korunmasının yolu, vücutta enerji merkezleri olarak isimlendirilen çakraların daima denge ve uyum içinde olmalarını sağlamaktan geçmektedir. Her çakranın kendisine ait bir rengi bulunmaktadır. Bedende yer çakralarda herhangi bir tıkanıklık veya dengesizliğin olup olmadığını kişinin aurasına bakarak anlayabilmekteyiz. Aura, insan bedeninden 20-25cm dışarıya taşmaktadır. Çakralardaki herhangi bir dengesizlik aurada renk olarak kendini belli etmektedir. Kirlian teknolojisi ile fotoğraflanabilen insan aurasına bakarak hangi çakrada problem olduğu tespit edilir ve bu çakralardaki problemler biyoenerji tekniği ile giderilerek, vücutta tekrar denge hali sağlanabilmektedir. Sağlıklı hayat, çakralardaki denge ve uyum ile sağlanmaktadır.

2.3.3.5. Biyoenerji Uygulaması

Biyoenerjist, biyoenerji tekniğini uygulayan kimsedir. Biyoenerji tekniğinin kullanımı ise şu şekildedir:

Öncelikle biyoenerji seansı almak isteyen kişi masaj masasına yatırılır. Daha sonra biyoenerjist ellerini kişinin bedeninden 20-25cm uzakta tutarak pozitif enerjiyi gönderir. Enerji kişinin vücuduna çeşitli bölgelerden girerek enerji merkezlerine dengeli bir şekilde dağılır. Pozitif enerji, enerji merkezlerine ulaştığında çakralardaki tıkanıklıklar giderilir, denge sağlanır, aktifleştirilen çakralara canlılık kazandırılarak kişinin fiziksel hastalıkları ve psikolojik rahatsızlıkları ortadan kaldırılır. Biyoenerjide

²⁵³ Manaf, *Yoga Nedir, Ne Değildir?*, s. 249-251.

bölgesel yahut hastalıklara özel uygulamalar yoktur. Tek bir uygulama ile tüm hastalık ve rahatsızlıklara çözüm üretilir.²⁵⁴

Biyoenerji tekniğinde biyoenerjist, hasta ile fiziksel temas kurmaz. Hastaya dokunmadan avuç içindeki enerji hastaya aktarılır. Enerji verilen bölgelerde sıcaklık, soğukluk, karıncalanma ya da ağrı hissedilebilir. Ayrıca seans sırasında aura fizik bedeninin sınırından dışarı çıkmışsa yavaşça yerine getirilir. Auranın düzeltilmesi ile şifa verme seansı tamamlanmış olur.²⁵⁵

Biyoenerji tekniğinde herhangi bir tıbbi alet, ilaç ya da kimyasal benzeri maddeler kullanılmaz. Bu teknik tamamen doğaldır ve herhangi bir yan etkisi bulunmamaktadır.²⁵⁶

Biyoenerji tekniğini uygulayan biyoenerjist seansa başlamadan önce ellerini güzelce temizlemelidir. Seansı bitirdikten sonra da dirseklerinden itibaren ellerini güzelce yıkamalıdır. Ayrıca seans esnasında biyoenerjist, iyimser-neşeli bir hal takınmalıdır. Uygulama esnasında hastalığın kendisine geçebileceği endişesinden kendisini uzak tutmalıdır. Seans esnasında bu endişeye mahal vermemek için biyoenerjistin kendisine savunma kalkanı oluşturması gerekmektedir.²⁵⁷

Biyoenerjist, her gün enerji çalışması yapmalı ve enerjini temizlemelidir. Özellikle düşüncelerini kıskançlık, hırs, şüphe, başkalarını eleştirme gibi olumsuz duygulardan arındırmalıdır.²⁵⁸

Sonuç olarak biyoenerji uygulamasına baktığımızda, bu uygulamanın herkes tarafından kullanılabilmesi görülmektedir. Biyoenerji tedavisinin herhangi bir yan etkisinin bulunmaması, toplulukların ilgisini cezp etmekte ve günden güne etkisini arttırmaktadır. Ayrıca reiki ya da thetahealing gibi uygulayıcının alması gereken eğitim ya da geçmesi gereken dereceler yoktur. Herkes biyoenerji eğitimi alarak biyoenerjist olabilir. Bunun için ruhsal güçlere, güçlü bir sezgi yeteneğine ya da seçilmiş olmaya gerek yoktur.

²⁵⁴ <http://www.erolkonuk.com/biyoenerji-nasil-yapilir.html>, (18.08.2019).

²⁵⁵ Oğuz, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri ve Mental Tedavi*, s. 78.

²⁵⁶ <http://www.erolkonuk.com/biyoenerji-nasil-yapilir.html>, (18.08.2019).

²⁵⁷ Oğuz, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri ve Mental Tedavi*, s. 80.

²⁵⁸ Oğuz, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri ve Mental Tedavi*, s. 80.

2.3.4. EFT (Emotional Freedom Technique)

2.3.4.1. EFT'nin Anlamı, Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

EFT'nin açılımı, *Emotional Freedom Technique* olup Türkçe karşılığı *Duygusal Özgürleşme Tekniği*'dir. EFT, İnsan vücudundaki akupunktur noktalarına parmaklarla yapılan bir vuruş tekniğidir. Bundan dolayı iğnesiz akupunktur da denmektedir. EFT'de vücudun enerji dengesini sağlamak için akupunktur noktalarına elle vuruş yapılır. Ayrıca EFT ile akupunktur noktalarına akupresure²⁵⁹ yapılarak, negatif duyguları enerji bedeninden temizlenir ve yerine pozitif duygular konulur. EFT'nin tarihsel kökleri MÖ. 5000 yıl öncesine Antik Çin, Shaolin ve Taoist Manastırları'na kadar uzanmaktadır. Kabul edilen enerjiler ilk kez bu manastırlarda tanımlanmış ve bedende sürekli aktıkları enerji merkezleri haritalandırılmıştır. EFT'nin günümüz versiyonu ise ortaya koyan, Amerikalı Klinik Psikolog Dr. Roger Callahan olmuştur.²⁶⁰

Enerji sistemi ve Çin Tıbbı üzerine çalışmalar yapan Callahan, 1980 yılında su fobisi olan bir hastasına klasik tüm yöntemleri uygulamış fakat bir sonuç alamamıştır. Bunun üzerine bir gün hastası ağrılarında bahsederken içgüdüsel olarak hastanın gözüaltındaki noktalara birkaç kez vuruş yapan Callahan, hastasından hiçbir ağrı ve korkusu kalmadığını duymuştur. Hastası iyileşen Callahan vuruş tekniklerini geliştirerek ortaya "Düşünce Alanı Terapisi"ni ortaya koymuştur.²⁶¹

1990'lı yılların başında ise Dr. Callahan'ın tekniği, Stanford'lu bir mühendis olan Gary Craig tarafından herkesin anlayabileceği şekilde sadeleştirilmiş ve pek çok sorunun çözümünde kullanılmıştır. Gary Craig, herkesin rahatça her sorununa uygulayabildiği bu tekniğe EFT adını vermiştir.²⁶² Craig'de sonra ise Silvia Hartmann, EFT'ye Modern Enerji EFT ismini vererek bu tekniği daha da uygulanabilir ve basit hale getirerek geliştirmiştir. Ayrıca Hartmann zaman içinde SUE

²⁵⁹ Akupresure, akupunktur noktalarına bası uygulamadır.

²⁶⁰ Zeynep Esmez, *Duygusal Özgürleşme Tekniği'ni (Emotional Freedom Technique-EFT) Öğrenen Uygulayıcıların Tekniği Algılayışları*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s.12.

²⁶¹ Esmez, *Duygusal Özgürleşme Tekniği'ni (Emotional Freedom Technique-EFT) Öğrenen Uygulayıcıların Tekniği Algılayışları*, s. 12.

²⁶² <https://www.eftuzmani.com/eft-tarihcesi>. (01.03.2020).

Scalası, Modern Energy in Motion ve Modern Stres Yönetimi gibi pek çok yöntem ortaya koymuştur.²⁶³

Enerji şifa tekniklerinin hemen hepsinde bilinçaltının insan davranışlarını etkilediği söylemi vardır. İnsan sadece fizik bedenden ibaret olmayıp zihin, beden ve ruhtan oluşan bir bütündür. Buna göre insanda meydana gelen fiziksel hastalıkların temelinde aslında bilinçaltında bastırılan duygular yatmaktadır. Bu sadece fiziksel hastalıklar için değil, kişinin gündelik hayatında, eğitim ve iş hayatında başarısız olmasına da bilinçaltındaki bastırılmış duygular sebep olmaktadır. İşte EFT, geçmişte yaşanan ve fizik bedende çeşitli hastalıklara, enerji bedende ise blokaja sebep olan olumsuz duygulardan, telkin ve vuruş tekniğiyle kurtulmayı ve pozitif duygu dünyasına geçiş yapmayı sağlayan bir duygusal özgürleşme tekniğidir.²⁶⁴

2.3.4.2. EFT Tekniği ve Vuruş Noktaları

EFT, geleneksel akupunktur yönteminden farklı olarak iğne kullanılmadan sadece parmak uçlarıyla meridyen geçiş noktalarının uyarılması şeklinde vücuttaki enerji akışının düzenlenmesidir. Parmak uçları ile meridyen geçiş noktalarına yapılan vuruşlar esnasında kişiden kendisini rahatsız eden olay ya da duruma odaklanması istenir. Bunun yanında vuruş yapan kişi de vuruş yaparken çeşitli telkinlerde bulunur.²⁶⁵

Bir EFT turunda bedende var olduğu söylenen 14 ana meridyenin geçiş noktalarına vuruşlar uygulanır. EFT tekniğinde yer alan vuruş noktaları aşağıda sırası ile verilmiştir.

Karete noktası (İncebağırsak meridyeni), her iki elin serçe parmaklarının dibinde ve bileğin ortasında bulunan, güven noktası olarak da ifade edilen yerdir. Kişilerde ruhsal gel-gitlerin çözümünde, kişisel nefret, şüphe ve güvensizliğin giderilmesinde bu noktaya vuruş yapılmaktadır. *Kaşın başlangıcı (Mesane meridyeni)*, ise her iki kaşın burun yönündeki uç noktalarıdır. Kişilerin cesur ve enerjik olması, korku ve endişelerinin giderilmesi için bu noktaya vuruş yapılmaktadır. *Göz ucu (Safr*

²⁶³ <https://www.eftjourney.com/tr/kurumsal/modern-enerji-eft-nedir/eft-nin-tarihcesi>.(01.03.2020).

²⁶⁴ <https://www.eftjourney.com/tr/kurumsal/modern-enerji-eft-nedir/eft-nin-tarihcesi>. (01.03.2020).

²⁶⁵ Semra Altuntaş, *EFT (Duygusal Özgürleşme Tekniği) Psikoterapi Tekniği ile Destek Alan Kişilerde Dini Tutum ve Davranışlar*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s.18.

kesesi meridyeni), her iki gözün kulak yönünde yer alan kemiği üzerindedir. Kişilerde öfke ve kızgın olma hallerinde otokontrolü sağlayabilme noktasında bu noktaya vuruş yapılmaktadır. *Gözün altı (Mide meridyeni)*, gözün 2cm altı, göz bebeği hizasında bulunur. Kişilerde sabit fikirli olma ve bağımlılık gibi problemlerin çözümünde bu noktalara vuruş yapılır. *Burun altı (Governingvessel)*, burun ile üst dudak arasındaki noktada yer alır. Kişilerde açlık duygusunun ve alerjik durumların denetiminde bu noktaya vuruşlar yapılmaktadır. *Çene (Central vessel)*, alt dudak ile çene çıkıntısı arasında kalan noktadadır. Kişilerde bağışıklık sistemini güçlendirmek ve yorgunluk hissini gidermede bu noktaya vuruşlar yapılır. *Köprücük kemiği (Böbrek Meridyeni)*, köprücük kemiğinin göğüs kafesi ile kesiştiği, boynun hemen altındaki bölgede bulunur. Kişilerde zihinsel gerginliklerden kurtulmak için bu noktalara vuruş yapılmaktadır. *Koltuk altı (Dalak meridyeni)*, koltuk altının 10cm aşağısında bulunur. Kişilerde sindirim ve özümsemeyi kolaylaştırmak için bu noktalara vuruş yapılmaktadır. *Başparmak (Akciğer meridyeni)*, başparmağın ilk boğumu ile tırnak dibinde yer alan noktada bulunur. Bu noktaya yapılan vuruş ile kişilerin sezgi gücü ve yaşama sevinci geliştirilir. *İşaret parmağı (kalınbağırsak meridyeni)*, işaret parmağın tırnak hizasında, başparmağa bakan yönde bulunur. Bu noktaya yapılan vuruşlarla kişinin her konuda pozitif düşünmesi sağlanmaktadır. *Orta parmak (Pericardium /kalp zarı meridyeni)*, orta parmağın tırnak dibi, ilk boğumu arasında ve işaret parmağı yönünde bulunur. Bu noktaya yapılan vuruşlarla kişilerin mizah duygusu geliştirilir. *Serçe parmak (Kalp meridyeni)*, serçe parmağın ucunda yüzük parmağa bakan yönde bulunur. Bu noktaya yapılan vuruşlarla kişilerde empati, koşulsuz sevgi ve şefkat duyguları geliştirilmektedir. *Gamut noktası (Tribewarmer meridyeni)*, elin üst kısmında yüzük ile serçe parmağın kesiştiği noktanın 2cm aşağısında yer alır. Gamut serisi uygulanırken buraya sürekli olarak vuruş yapılmaktadır. Hassas nokta (Sorepoint), boynun hemen altında, köprücük kemiğin hemen altında “V” şeklinin tabanından 7-8cm aşağı inip, buradan 7-8 cm sağa sola doğru gidildiğinde bu noktalara ulaşılmaktadır. Kişilerdeki hassaslık hissini ortadan kaldırılması için bu noktalara vuruş yapılmaktadır.²⁶⁶

²⁶⁶ <https://tr.pdfdrive.com/ef-emot%C4%B1onal-freedom-techn%C4%B1que-duygusal-%C3%B6zg%C3%BCrle%C5%9Fme-tekn%C4%9Fi-tan%C4%B1t%C4%B1m-el-kitab%C4%B1-e57151212.html>. (01.03.2020).

EFT tekniği ile diğer şifa tekniklerinde de belirttiğimiz gibi hemen her fiziksel hastalıktan ve başarsızlık duygusundan kurtulmak mükündür. Özellikle baş, boyun ve vücut ağrıları, astım, alerjik hastalıklar, stres, kilo kontrolü, duygusal aşırılıklar, uyku problemleri, bağımlılıkla ilgili problemler, korku ve fobiler tedavi edilebilmektedir. Hemen her enerji şifa tekniği yukarıda saydığımız ve değinmediğimiz hemen her fiziksel ve ruhsal probleme çözüm üretmekte, insanların hayatlarını kolaylaştırmakta ve kaliteli yaşam imkânı sunmaktadır.²⁶⁷

Sonuç olarak bir enerji şifa tekniği olarak kabul edilen EFT, insanın zihin, beden ve ruhtan oluşan bir bütün olarak kabul edip, fiziksel rahatsızlıkların sebebi olarak bilinçaltındaki blokojları gören, enerji bedenindeki tıkanıkların giderilmesiyle bu blokojların çözümleneceğini ve enerji akışının tekrardan sağlanmasıyla kişideki fiziksel ve ruhsal hastalıkların, olumsuz duygu durumlarının ortadan kalkacağını söylemektedir. EFT ‘de enerji bedenindeki tıkanıkları gidermek ve blokojları kaldırmak için, vucutta var olduğu söylenen 14 meridyenin geçtiği noktalara parmak ucu ile vuruş yapılır ve yapılan vuruşlarla birlikte kişiye yüksek sesle çeşitli telkinlerde bulunulur. Sonuç olarak kişi, herhangi bir kimyasal ilaç kullanmadan ve bedene zarar vermeyen bir teknikle kısa zamanda zihinsel, ruhsal ve bedensel sağlığına kavuşur.

²⁶⁷ <http://safagelisim.com/egitimler/eft-nedir>. (01.03.2020).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK AÇIDAN ENERJİ ŞİFACILARI: ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR

3.1. MÜLAKATA KATILANLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Enerji ile şifalandırma tekniklerini uygulayan bireylerin sosyo-kültürel ve ekonomik tabanının ortaya konması amacı ile yapılan bu araştırmada katılımcılar, İstanbul sınırları içinde yaşayan bireyler arasından seçilmiştir. Araştırma örnekleminin İstanbul ili olarak tercih edilme sebebi, Türkiye'nin her ilinden göç alan, çeşitli dil, din, mezhep ve kültürü içinde barındıran kozmopolit ve metropol bir şehir olmasıdır. Araştırma ile ilgili mülakatlar Ekim-Aralık 2019 tarihleri arasında gönüllülük ilkesi esas alınarak yapılmıştır.

3.1.1 Cinsiyet ve Yaş

Araştırma örnekleminde 30-45 yaş aralığında yer alanların oranı %70, 45-60 yaş aralığında yer alanların oranı %20, 60-75 yaş aralığında yer alanların oranı ise %10'dur. Yaş ile ilgili yüzdeler dilimlere bakıldığında, enerji şifa tekniklerini uygulayan katılımcıların ilk yetişkinlik döneminde oldukları görülmektedir.

Enerji şifa tekniklerini kullanan katılımcıların %90'ı kadın, %10'u ise erkektir. Verilen yüzdeler oranlara göre, kadınların enerji şifa tekniklerine erkeklerden daha fazla ilgi duyduğu söylenebilir.

3.1.2. Medeni Durum ve Aile Yapısı

Araştırma örnekleminin tamamı evli kişilerden oluşmaktadır. Ancak katılımcılardan İzmirli ve İngilizce öğretmeni olan Burcu Hanım, eşi ile boşanma sürecindedir. Bu süreçte de eşi ile ayrı evlerde yaşamaktadır. Ayrıca boşanma sürecinde olan Burcu Hanım parçalanmış bir aileye mensup olup, babaanne tarafından büyütülmüştür. Geleneksel bir aileden gelen Sivashlı Esra Hanım ise çocukları için eşi ile aynı evi paylaşmakta olup evde eşiyle farklı yaşamlar sürdürdüklerini söylemiştir. Esmâ Hanım, sadece dış çevreye karşı güzel ve mutlu bir aile portresi çizdiklerini özellikle

vurgulamıştır. Araştırma örnekleminde hiç dul ve bekâr bulunmamaktadır. Katılımcılar arasında ikinci bir evlilik yapan da bulunmamaktadır.

Araştırma örnekleminde yer alan katılımcılar ile yapılan görüşmelere göre, onların ataerkil bir ailede büyüdüklerini söyleyebiliriz.

Katılımcılardan bazıları geniş, kalabalık ve muhafazakâr bir aile içinde büyüdüklerini, kendileri ile ilgili meselelerde aile büyüklerinin karar aldığını ve kendi fikirlerinin ne olduğunun sorulmadığından yakınmıştır. İsmailağa Cemaati'nin sohbetlerine düzenli olarak katılan Zeynep Hanım, özellikle eğitim hayatıyla ilgili meselelerde ailesi tarafından fikrinin alınmadığını söylemiştir:

... Muhafazakârlardı. Babam bu noktada çok katıydı yani. Öyle bize 6. sınıfı bitirince hemen başımızı kapattırıyordu. Bu şekildeydi ama sorsanız onun dışında hatırlıyorum mesela lise bittikten sonra -ki ben imam hatip'e de gitmeyeceğim diye ağlayan bir insandım. Ama sonunda İmam-Hatip'egitimamabayağı ağlamıştım gitmeyeceğim istemiyorum diye. Çünkü benim kararım değildi ve bana saygı duyulmuyordu.

Kentli muhafazakâr kesime mensup Hatice Hanım ise, aile içindeki ilişkilerin büyüklerden nasıl görüldüyse o şekilde devam ettirildiğini ve aile içinde hiyerarşik düzenin devam ettirildiğini söylemiştir:

Yani 4 kardeşiz biz, ev kalabalıktı. Sürekli bir sirkülasyon vardı. Arada bir babaannem gelir bizde kalırdı ama nasıl diyeyim çok sevgisini birbirine göstermeyen bir aileydik...

Katılımcılar arasında çekirdek ailede büyüyenler de vardır. Çekirdek aile yapısından gelen katılımcıların, geleneksel aile yapısından gelen katılımcılara göre daha bireysel bir hayat tercih ettikleri görülmektedir. Bununla beraber modern görüşte olan eşlerin kurduğu çekirdek ailenin parçalanmaya daha müsait olduğu da görülmüştür. Boşanma, modern anlayışa sahip eşler için sıradan karşılanırken, geleneksel aile yapısında büyümüş ve o anlayışta yetişmiş eşler için sıradan karşılanmamaktadır. Her koşulda evlilik hayatı sürdürülmeye çalışılmaktadır.

Araştırma örnekleminde yer alan pek çok katılımcı, mensup oldukları aile yapıları ve sahip oldukları anlayış gereği küçük yaştan itibaren kendilerini özgürce ifade edemediğinden, duygu ve isteklerinin aile bireyleri tarafından bastırıldığından ve pek çok yaşanmamışlıkları olduğundan bahsetmiştir. Bu sebeple bazı katılımcıların,

kendilerini özgürce ifade edecekleri, istek ve arzularının bastırılmadığı, bilakis bu istek ve arzuların gerçekleştirilmesine yardımcı olacak enerji şifa tekniklerine yöneldiği ortaya çıkmaktadır.

3.1.3. Eğitim Durumu

Araştırma örnekleminde yer alan katılımcıların %30'u ortaöğretim (Lise), %10'u ön lisans, %40'ı lisans ve %20'si yüksek lisans mezunudur. Bu yüzdeler oranlara göre katılımcıların çoğu üniversite mezunu olup eğitim seviyeleri yüksek bireylerdir. Katılımcılardan biri, iki farklı alanda yüksek lisans yapmış olup, eğitimini devam ettirmek için Londra şehrine, Oxford'a taşınmıştır. Katılımcı Londra'da Enerji Psikolojisi alanında eğitim almaktadır. Bu ise 3 ilâ 5 gün arasında eğitimleri verilen enerji şifa teknikleri ile ilgili katılımcının aldığı eğitimin altını bilimsel bilgi ile doldurmaya çalıştığı bir göstergesidir. Başka bir katılımcı ise doktora eğitimini yarıda bırakarak enerji şifa teknikleri eğitimlerine yönelmiştir. Genel itibarı ile katılımcılar, eğitim hayatlarını örgün eğitim ile sınırlandırmamış, kişisel gelişimleri için çeşitli eğitimlere, seminlere ve kurslara katılım göstermişlerdir. Görüşme yaptığımız katılımcıların hayatlarının en uzun dönemlerini şehir hayatında geçirmiş olmaları, eğitim seviyelerinin yüksek olmasında etkili olmuştur. Katılımcılar arasında en düşük eğitim seviyesi lisedir. Aralarında ilkokul ya da ortaokul mezunu bulunmamaktadır.

Katılımcıların ebeveynlerinin eğitim durumlarını dikkate aldığımızda sadece bir katılımcının babası üniversite mezunudur. Geriye kalanlar ise genel itibarıyla ortaokul ve ilkokul mezunudur. Aralarında lise mezunu bulunmamaktadır. Bunun nedeni ebeveynlerin içinde yaşadıkları ekonomik ve sosyal sebepler olabilir. Çünkü katılımcıların konuşmalarında ebeveynlerin çocuklarının eğitim ve öğretim hayatlarını destekledikleri görülmektedir.

3.1.4. Mesleki ve Ekonomik Durumu

Görüşme yaptığımız kişilerin %10'u emekli asker, %40'ı öğretmen ve %50'si diğer meslek gruplarındandır. Tabloda %50'lik dilimi kapsayan diğer meslek grupları arasında, araştırma konumuz olan enerji şifa tekniklerinin eğitimliliğini alan ve bunu meslek olarak icra eden kişilerden oluşmaktadır. Enerji şifa tekniklerini meslek olarak icra etmeden önce bu katılımcılardan bazıları, özel sektör dediğimiz alanda yıllarca

çalışmış kişilerdir. Bir kısmı ise ev hanımı iken bu tekniklerin eğitimlerini alıp bunu meslek haline getiren kimselerdir. Katılımcılardan 2'si theta healing eğitmeni, 2'si EFT, 1'i access bars eğitmenliği yapmaktadır. Aslında buradaki katılımcılar sadece EFT ya da theta healing eğitmenliği yapmamaktadır. Diğer tekniklerin de eğitmenliklerini almış ve pek çok teknikte bireylere hizmet sunmaktadırlar. Bu beş katılımcının dışında diğer katılımcılar ise icra ettikleri mesleklerin dışında kalan zamanlarda, genellikle evlerinde ekstra bu işleri yürütmektedirler.

Katılımcıların çoğu, ailelerinin ekonomik seviyesini orta olarak ifade etmiştir. Ancak yaptığımız görüşmelere dayanarak, İstanbul'da yaşadıkları semt ve görüşmelerde bahsi geçtiği kadarı ile gündelik hayat tarzları, oturdukları evler, giyim kuşamları, kullandıkları arabalar ekonomik seviyelerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı katılımcıların çocukluklarında müreffeh bir hayat sürdürdükleri ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında bazı katılımcılar ailelerinin, yakın dönemde iflas ettiklerini ve ekonomik seviyelerinin düştüğünü ifade etmişlerdir. Çalışan ya da ev hanımı olan katılımcıların çoğu, kendi ekonomik seviyelerinin orta olduğunu söylemelerine rağmen, onların da ekonomik seviyelerinin Türkiye standartlarında yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılar genellikle bu iş için evlerini home ofis tarzında kullanıp danışan²⁶⁸ sayıları arttıktan sonra İstanbul'un elit semtlerinde "akademi" adıyla kendilerine ait ofislerini açmaktadırlar.

Gerek icra ettikleri meslek grupları, gerekse ailelerin ekonomik durumları esas alındığında katılımcıların geçim sıkıntısı ile bu uygulamaları meslek haline dönüştürmedikleri görülmektedir. Bulgaristan göçmeni Esmâ Hanım ve yardımsever kişiliğiyle tanınan Esra Hanım'ın konuşmaları da yukarıda sunulan fikri destekler niteliktedir:

Rahmetli babam o dönemde parasal açıdan çok iyi durumdaydı... Rahmetli babam eli açık bir adamdı. Çuval çuval şeker, patates, un alır, bütün mahalleliye dağıtırdı. Daha sonra hastalıklardan dolayı daha farklı bir hayatımız oldu.

Abim 14 yıldır hapisanede yatıyor. Alacak verecek davasından dolayı. Babamın avukatlara verdiği paranın haddi hesabı yok. Bir avukat oğlunu çıkaracağıym diye bir trilyon istiyor. O da paranın yarısını peşin veriyor. Avukat

²⁶⁸ Danışan, enerji şifa teknikleri ile şifalanmak için enerji terapistlerine başvuran kişiler için kullanılan bir sözcüktür.

parayı alıp yurtdışın kaçıyor. Babamın bütün paraları abimi hapisten çıkartmak için gitti. Öyle öyle. Ben bekârken şekerin kilo ile alındığını bilmezdim. Çünkü çuvalla alırdık. Etin kasaptan kilo ile alındığını bilmiyordum mesela gramla et alınıyormuş. Onu bilmiyordum mesela.

Katılımcılardan sadece bir tanesi ailesinin ekonomik seviyesinin düşük olduğunu, babasının işçi emeklisi olduğunu ifade etmiştir. Görüşme örneğinde yer alan katılımcıların çoğunun anneleri ev hanımı olup, babaları ise işçi, müteahhit, memur, esnaf ve iş adamıdır. Ayrıca katılımcıların çoğu, yapılan görüşmelerde ekonomik yönden ailelerinin, aile büyükleri tarafından desteklendiğini söylemiştir.

Genel itibari ile katılımcıların çoğu yaşam standartları yüksek ve sosyal statü sahibi ailelerde büyümüşlerdir. Katılımcıların ekonomik şartları kurdukları aile hayatında da aynı şekilde devam etmiştir. Dolayısıyla katılımcıların çoğu, şifa tekniklerine, maddi sebeplerden dolayı başvurmamaktadır. Ancak enerji terapistliğinden sonra katılımcıların sosyal statülerinde ve ekonomik seviyelerinde olumlu anlamda bir gelişme ve yükselme de gerçekleşmektedir.

3.1.5. Katılımcıların Dini Durumları

Din ve inanç kavramları insanın sosyal hayatının tamamına etki eden iki önemli kavramdır. İnsanın davranışları, ahlak anlayışı ve dünya görüşü, mensup olduğu din ve inançtan etkilenir. Bundan dolayı katılımcılarımıza araştırma kapsamında dini tutum ve davranışlarıyla ilgili görüşleri sorulmuştur. Bu soruların sonucunda üç farklı tutum ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların %70'i kendini dindar ve muhafazakâr; %10'u deist ve %20'side kendinin sadece inançlı bir insan olarak tanımlamıştır. Katılımcıların dini durumlarıyla ilgili oranlarına baktığımızda çoğunun kendini dindar olarak tanımladığı görülmektedir. Din tanımlarından bağımsız olarak ele alınamayan dindarlık olgusu şüphesiz göreceli bir kavramdır. Öznel bir deneyime dayalı olan dindarlıkla ilgili sınırların net çizildiği, herkes için genel geçer anlam ifade edeb bir tanım yapmak mümkün değildir.²⁶⁹ Bu iki kavramla ilgili herkesin üzerinde anlaştığı bir tanım

²⁶⁹ Abdurrahman Kurt, "Örgütlü İş Adamlarında Dindarlık ve Dünyevileşme", *Dindarlık Olgusu Sempozyumu*, ed. Hayati Hökelekli, İstanbul: Kuran Araştırmaları Vakfı, 2004, s. 266.

bulunmamaktadır. Öznel bir deneyim olarak ifade edebileceğimiz dindarlık, kişinin herhangi bir dinin kabulü, benimsemesi ve davranışa dönüştürme derecesi olarak da tanımlanır.²⁷⁰

Katılımcılardan kendini dindar olarak tanımlayanların dindarlık algısı, mensup oldukları dinin pratiklerini yerine getirme ve gündelik hayatlarını İslami prensipler çerçevesinde yaşama gayretini içermektedir. Onlara göre bir Müslüman namazını beş vakit düzenli kılıyorsa, Ramazan orucunu tutuyorsa, maddi güç gerektiren ibadetlere güç yetirebiliyorsa ve bazı nafile ibadetler yapıyorsa, komşu hakkına dikkat ediyorsa, gıybey, yalan gibi dinin haram kıldığı fiileri işlemekten kendini sakınıyor ve bu davranışlardan birini yaptığında vicdanen kendini huzursuz hissediyorsa o insan dindar bir insandır. Ayrıca araştırma örneklemini genel itibari ile kadınlardan oluştuğu için tesettürlü olmak da dindarlık ölçütü olarak ifade edilmiştir. Modern giyinimli ve başörtülü olan Esra Hanım, kendinizi dindar olarak tanımlıyor musunuz sorusuna şu şekilde cevap vermiştir:

Yani Şu halimle mi? Bak şimdi namaz kılmaksa kılıyorum. Beş vakit kılıyorum hamdolsun. Fazlasını da kılıyor olabilirim. Girmeyelim oralara. Ondan sonra şey, oruç tutuyorum. Tesettürüme dikkat etmeye çalışıyorum. Dar pantolonlar giyiyorum böyle uzun şeylerle ama dikkat çektiğimi düşünmüyorum. İlgi çekecek şekilde bir şey yapmıyorum.

Esra Hanım'ın dindarlık anlayışı, yukarıda da bahsettiğimiz üzere beş vakit namazın düzenli kılınması, oruç tutmak, tesettürlü olmak gibi dinin pratiklerini yerine getirmekle sınırlı görünse de görüşmedeki konuşmalardan yola çıkarak bunun böyle olmadığını söyleyebiliriz. Çünkü Esra Hanım yaşadığı mahalledekisokak hayvanlarının çoğunu vetirenere götürüp imkânları dâhilinde onlara bir süre evinde bakmaktadır. Bu davranışı çocuklarının da kazanmasına önem vermektedir. Bunun dışında düzenli olarak gittiği bir sevgi evi de bulunmaktadır. Bu sevgi evinde yaşayan pek çok çocuğun temel bir takım ihtiyaçlarını gidermektedir. Esra Hanım yapmış olduğu budavranışı başlangıçta söylemek istememiştir. Çünkü yapılan böyle iyiliklerin gizli kalması gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca İstanbul'un bir köyünde mahrumiyet içinde yaşayan bir aileyle tesadüf eseri tanışmış olan Esra Hanım, uzun süredir o ailenin de ihtiyaçlarını gidermeye çalıştığını söylemiştir. Bir süre sonra ailesinin maddi imkânlarını kaybeden

²⁷⁰ Zeki Arslantürk, "Dindarlığın Bağımsız Değişkenleri", *Dindarlık Olgusu Sempozyumu*, ed. Hayati Hökelekli, İstanbul: Kuran Araştırmaları Vakfı, 2004, s. 239.

Esra Hanım, yaptığı yardımları sürdüremediğini ve insanların isteklerini karşılayamamanın üzüntüsünü üzerinden atamadığını söylemiştir. İlk kez çaresizlik duygusunu ve diğer insanlara yardımcı olmanın nasıl bir mutluluk olduğunu o zaman anladığını söylemiştir.

Enerji psikolojisi ile ilgili Londra’da eğitim gören ve muhafazakâr olduğunu söyleyen Fatma Hanım ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni Kübra Hanım ise kendinizi dindar olarak tanımlıyor musunuz sorusuna sırayla şu şekilde cevap vermiştir:

Dindar bir insanım. On iki yaşındaydım başörtüsü kullanmaya başladığımda. İHL mezunuyum. Hamdolsun, mümin olmaya çalışıyorum.

Kuran ve sünnet ışığında dini gerekliliklerimi yerine getirmeye çalışan biriyim.

Kendilerini dindar olarak tanımlayan katılımcılara çocukluklarında ya da daha sonraki süreçte herhangi bir dini cemaat ya da tarikatların sohbetine katılım sağlayıp sağlamadıkları sorulduğunda üç katılımcının dini bir cemaatin sohbetlerinde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şifacı bir gelenekten gelen ve kendini muhafazakâr olarak tanımlayan Gülsüm Hanım ise, çeşitli cemaat ve tarikat sohbetlerine aynı zamanda katıldığını ve bu davranışının sohbetlerine katıldığı cemaat mensupları tarafından hoş karşılanmadığı için gitmeyi bıraktığını söylemiştir. Cemaat ve tarikatların kendi görüşlerini dikte edip diğer fikirlere açık olmamaları Gülsüm Hanım’ı rahatsız etmiştir:

İlgi duymadım ama öğrenmek için gittim. Yani o dönemde neler vardı toplumda. İşte hak yolcular, risale okuyanlar... Hepsine değişik değişik katıldım. Hepsinden istifade ettim, tenkitler de aldım. Hepsine birden gittiğim için. Bir tanesine gitmem gerektiğini söylediler... Hani A’dan da B’den de bilgilerimi toparlayayım ki belki hepsinden aldığımda kendimde bir analiz edip, evet tamam, ben bu yolda gidebilirim daha benim için uygun olabilir diyebileceğim seviyeye geldiğimde seçmeyi tercih ederdim, ama o seviyeye de gelemedim.

Katılımcılardan emekli asker Kürşat Bey ise bir tarikata mensubudur:

Tabi bu tasavvufu ben bilmiyordum. Benim yakın bir akrabam dedi bir akşam bir sohbetimiz var zikrimiz var buyur gidelim dedi. 19- 20 yaşlarında falan iken liseyi bitirdikten sonra dedi. Oraya gittik.”

Kürşat Bey’in burada bahsettiği sohbet ve zikir Halveti Tarikatına aittir. Kendisi 20’li yaşlarından itibaren düzenli olarak Halveti Tarikatı’nın meclislerinde bulunmaktadır. Ayrıca uzun süredir her sabah namazından sonra bir camide Halveti

sohbetine katılan Kürşat Bey'in bu tarikatın öğretilerini yaşam tarzı haline getirdiği hal, tavır, söz ve davranışlarından anlaşılmaktadır.

DKAB öğretmeni olan Zeynep Hanım ise haftada bir kez Fatih'te bir cemaat hocasının sohbetine katıldığını söylemiştir:

Bir zamanlar reddettiğim Fatih'te olan, şimdi çocuğum var o kadar yoğunluğa rağmen her salı onun sohbetine gidiyorum. Her salı onun sohbetleri var.

Zeynep Hanım'ın her salı Fatih'te katıldığı sohbet, İsmailağa Cemaati'ne ait bir sohbettir. Zeynep Hanım, İsmailağa Cemaati'ne mensup Ayşe hocanın sohbetlerine düzenli olarak katıldığını ifade etmiştir. Bu cemaatin sohbetlerine yaklaşık iki yıldır devam ettiğini, daha önce hiçbir cemaatin sohbetine katılmadığını belirten Zeynep Hanım, sohbetlerini dinlediği Ayşe Hocanın da enerji şifa tekniklerinden EFT ve access barsı kullandığını öğrendiğini ve bunu öğrenince EFT şifa tekniğinin dinen caiz olup olmadığını sorduğunu, bunun üzerine caizdir cevabını aldığını söylemiştir. Ayrıca Ayşe hoca, şifa teknikleri ile ilgili bilgilerin kendisine manevi âlemde öğretildiğiyle ilgili Zeynep hanıma bilgi vermiştir.

Araştırma örnekleminde yer alan üç katılımcının dışında diğer katılımcıların dini cemaatlerle herhangi bir ilişkisi olmamıştır. Katılımcıların ailelerinin ise herhangi bir cemaatle ilişkisi olmadığı görüşmelerden anlaşılmaktadır. Bununla ilgili Bulgaristan göçmeni olan Esmâ Hanım'ın bununla ilgili verdiği bilgi hemen her katılımcı tarafından aynı şekilde verilmiştir:

Ailemizde kimse böyle bir tarikat ya da cemaate ihtiyaç duymamıştır.

Hiçbir dini kabul etmeyen, sadece tanrı inancının olduğu deist görüş, şu dönemde pek çok kişi için cazip bir seçenek haline gelmiştir. Deist anlayış, şifacı kimliği taşıyan kişiler arasında da ilgi görmüştür. Deist görüşte tanrı, evreni yaratmıştır ancak insanın cezalandırılacağı veya mükâfatlandırılacağını bildiren bir din göndermemiştir. İnsanın tanrıya karşı herhangi bir sorumluluğu yoktur. İnsanın yapması gereken şey, iyi davranışlar sergileyerek tekâmülünü tamamlamasıdır. Katılımcılardan biri kendisini görüşme esnasında deist olarak ifade etmiştir. Anti Gravity Yoga eğitmenliği yapan Begüm Hanım görüşmelerde kendisinin inançlı bir insan olduğunu, ancak dinlere karşı mesafeli olduğunu, çünkü kitabi dinlerin insanları ayırdığı ve

artık insana hizmet amacından şaşığını, yozlaştırıldığını ve çarpıtıldığını şu şekilde ifade etmiştir:

Evet, ben şimdi hani inancım tabii ki var. Yaradana olan inancım var, ama dinlerin insanları ayırdığını düşünüyordum hep. Deistim diyebiliriz. Hani bir yaradan var ama hani dinler insanları ayırıyor. Bunun daha bütünsel bir şey olması gerekiyor. Çünkü dinler yüzünden pek çok savaşlar olmuş. Haçlı seferleri, bizim Hendek ve Bedir savaşları. Hani dinimizi kabul ettireceğiz diye birbirimize. Bu beni açıkçası biraz o insanların oluşturduğu bir şey gibi düşüncelerim var. Bu yüzden hani yaradan birse tekse herkesin dini bir olmalıdır düşüncesi var. İnanç var...” “dinler inançlarımızı geliştirmek amacıyla ortaya çıkmış fakat zamanla, çarpıtıldığı ve yozlaştırıldığı²⁷¹ için de çok farklı bir boyuta gelmiş. Saf, özünde temiz, ilk oluştuğu halinde kalsaymış, New Age akımındaki gibi thetadaki gibi, direkt yaradanla insanın iletişim kurduğu kısımda kalsaymış, bence hala aynı şekilde devam ederdi.

Anti Gravity Yoga eğitmeni Begüm Hanım, İslam dininin de diğer kitabi dinler gibi olduğunu düşünmektedir:

Theta healing olsun, Access bars ya da reiki olsun direkt kişiyi yaradanla birebir baş başa bırakıp, orada hiçbir aracı olmadan herkesin direkt yaradanla iletişim kurabileceğini gösteriyor. Böyle olunca da insanlar daha böyle bunlara yöneliyor. Çünkü duyguları sömürülüyor. Çünkü kendi kendine direkt gerçekten iletişim kurduğunu görüyor.

Yukarıdaki söylemlerinde Begüm Hanım, bozulan, tahrif edilen ve yozlaştırılan dinler arasında İslam'ı da görmektedir. Ayrıca kitabi dinlerin, insanın Yaradan ile direkt iletişim kurmasını sağlayamadığını da ifade etmiştir. Ayrıca Begüm Hanım'ın bu konuşmasında kitabi dinler karşısında bir şifa tekniği olan theta healingi yüceltirdiğini görmekteyiz. Enerji tekniklerinin mezhep, din ya da inanç ile ilgili olmadığı söylene de bir şifa tekniği olan theta healing burada, Yaradan'la direkt iletişimi sağlayan bir araç olarak tanımlanmıştır. Ayrıca Begüm Hanım'ın kullandığı “sömürülmek” kavramı ile dinlerin menfaatler doğrultusunda kullanıldığı kanaatini taşıdığı da görülmektedir. Begüm Hanım için kitabi dinler, insanları sömüren ve işlevini yitirmiş eski birer oluşumdur.

Astroloji alanına merak duyan ve bu alanda eğitim alarak çeşitli çalışmalarda bulunan Burcu Hanım, görüşmede kendisinin herhangi bir dinin çatısı altına girmediğini, bir yaratıcının varlığına inandığını ve inançlı bir kişi olduğunu söylemiştir:

Beni babaannem büyüttü. Babaannem dindar diyebileceğim biriydi. Ahlaklı, dindar, sakin, sabırlı bir kadındı. Ondan ne öğrendiysem o şekilde. İnancım var ama gündelik hayatımda ibadet yapmıyorum hiçbir zaman yapmadım.” “...Ama hep ben babaannemden onu gördüm. Dinin ibadet kısmı değil. Hani o ahlak kısmı çok önemli. Öyle bir ailede büyüdüm. Yani onlar ön plandaydı.

Yani inanç tarzımı söyledim. Çokdindar biri olarak tanımlayamayabiliriz beni. Kendime göre bir inancım var. Allah inancımvar. Dini inancım var. Çok da bunu hayatımda hiç sorgulatmadım zaten insanlara ama kimseye de karışmadım hayatımda. Kimsenin inancını da sorgulamadım. Böyle bir çizgim var dini olarak.

Burcu Hanım'ın bu konuşmasından onun, bireysel bir din anlayışına sahip olduğunu anlayabiliriz. Burcu Hanım için önemli olan yaşadığı hayatta iyi bir insan olmak, bütün insanları sevmek, kimseyi kırmamak, doğa ile iç içe, bütün olabilmek, yargısız alanda kalmak, insanları söz ve davranışlarından dolayı yargılamamaktır. Bu anlayışta olan insanların geneli, tekâmüllerini tamamlayıp yaradan ile bütün olabilmek amacını gütmektedir. Burcu Hanım kendisi ile yaptığımız görüşmelerde kendisinin karma ve reenkarnasyona da inandığını belirtmiştir:

Ezoterizmde söylenen her şeye birebir katılıyorum. Çok böyle inancımı pekiştirdi falan diyemeyeceğim ben. Öyle bir derdim yok zaten ruhun reenkarnasyonuna hep sempati duymuştum. Bu konuya dair bir inancım vardı zaten. Daha da inancım güçlendi diyebilirim. Reenkarnasyonun gerçekten var olduğunu düşünüyor musunuz? Evet düşünüyorum. Olabilir. Olacağını düşünüyorum. Karma astroloji öğreniyorum zaten. Orada öğrendiklerim tamamen buna dayanıyor zaten. Öğrendiğim astrolojik bir ekolde öyle olunca tamamen ona inanıyorum.

Burcu Hanım, önce reiki, sonra sırayla theta healing, accessbars ve kukai gibi pek çok enerji şifa tekniğinin eğitimini almıştır. Ayrıca Ezoterizm, astroloji gibi alanlarla da ilgilidir. Bu iki alanla ilgili okumalar ve araştırmalar yapmış, özellikle ilgilendiği karma astroloji alanındaki okumalar sonrası karma ve reenkarnasyonun varlığını kabul ettiğini söylemiştir. Hint dinlerine ait bu iki inanç, başta İslam inancı olmak üzere ana akım dinlerin inanç sistemine aykırıdır. İnsanların iyisi ve kötüsü ile yaşadıkları hayat onların karması ve bu karmaya göre kişinin ruhunun farklı bedenlerde tekrar tekrar dünyaya gelmesi ve tekâmüllerini tamamlayıp tenasüh çemberini kırıp Nirvana'ya ulaşma inancı, kitabi dinlerin inanç sistemine kesinlikle terstir. New Age öğretilerinin senkretik ve eklektik yapısını, farklı din ve felsefelerden beslendiğini ve bunu çeşitli araçlarla bireylere benimsettiğini Burcu Hanım'ın sözlerinde görmekteyiz. Burcu Hanım'ın diğer beşeri din ve felsefelere ait inanç ve pratiklere ilgi duyduğunu

yalnızca sözlerinden değil, evinde kullandığı, eşya, aksesuar ve gündelik olarak yaptığı pratiklerde de görmekteyiz.

Katılımcıların dini durumlarına baktığımızda, hepsinin ortak özelliği inançlı bireyler olmalarıdır. Bunlardan bazıları inançlarını bir din ve o dinin öğretileri ile desteklemiş, bazılarıysa herhangi bir dinin çatısı altına girmeden, bir yere ait olmadan, kendi ihtiyaç ve anlayışına göre şekillendirebileceği, pratiğin olmadığı, sadece Yaradan ile konuşma ve bağ kurmaya dayalı anlayış ile inancını desteklemiştir. Aslında Yeni Çağ İnanışları'nın temel felsefesindeki anlayış da budur. Bireylere, arzu ve ihtiyaçlarına göre çeşitli din paketleri sunmaktır. Birey, hoşuna giden ve anlayışına uyan din paketini alır ve hayatını ona göre şekillendirir.

Katılımcılarla yapılan genel görüşmelerde tüm katılımcıların çocukken camilerde ve ya Kur'an kurslarında, ebeveynleri tarafından bir din eğitiminin aldırıldığını görülmüştür. Konuşmaların genel seyrine baktığımızda ailenin din ile ilgili tutumları geleneksel din anlayışından farklı değildir. Bundan dolayı çoğu katılımcının sahip olduğu din anlayışının da gelenekselden öteye geçmediğini görmekteyiz. Her ne kadar katılımcılar ana akım dinleri araştırdıklarını ve onlara ait kutsal kitap ve açıklamaları okuduklarını ve bu alana ait bilgi birikimine sahip olduklarını belirtse de yapılan görüşmelerde tam aksi durum gözlenmiştir. Katılımcıların bu durumları tamamen karşı tarafa entelektüel görünme çabasının ürünüdür. Araştırma örnekleminde üç katılımcı yaşadıkları dönemde "Eğer bunu yaparsan Allah seni yakar, cehennemine atar", "Yalan söylersen Allah dilini yılan yapar ve o yılan seni sokar" gibi sözlerle korkutulduklarını ve bu yüzden de dine sürekli mesafeli yaklaştıklarını ifade etmiştir. Katılımcılardan dördü ise yaşadıkları toplumda bir dönem dini inançlarından dolayı mağdur edildiğini, hayatlarında üstesinden gelemedikleri büyük travmaları olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların yaş aralıklarını dikkate aldığımızda mağduriyet yaşadıkları dönemin, 28 Şubat dönemini olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. ENERJİ TERAPİSTLERİNİN KIRILMA NOKTALARI

19. yüzyıl Sanayi Devrimi ile değişen sadece ekonomik hayat olmamış, sosyal, siyasi ve dini hayat da değişmiştir. İnsanların hayalini kurdukları ve büyük

beklentilerinin olduğu modern yaşam, rahatlık ve konfor karşılığında pek çok insani, ahlaki ve dini değeri yok etmiştir. Modern hayat, insanın mahremi kabul ettiği kutsala bile el sürmüş ve onu değersizleştirmiştir. Bireylerin hayata adapte olmasınıkolaylaştıran kalıp davranışlar, kültür ve gelenekler ilkel öğretiler olarak yaftalanmış ve değersizleştirme politikasıyla toplumdan sürülmüştür. Bunun karşılığında insanı fiziksel ve zihni olarak sürekli meşgul eden, düşünmesini engelleyip alışkanlıkları ile hareket etmeye yönlendiren ve sürekli tüketime sevkeden sahte değerler üretilmiştir. Sonuç olarak ise ortaya, modern yaşamın ürettiği sentetik ve sahte değerler ile yetişmiş bir nesil çıkmıştır. Bu nesil, tüketmeyi seven, gelenek ve örfü sıkıcı bulan, egosu ve öz güveni yüksek, kutsal ile irtibatlı olmayan bir nesildir. Kutsal ile olan bağı koparılan bu nesil için artık din, insan davranışlarını kontrol eden ve düzenleyen etkili bir otorite olma özelliğini yitirmiştir. Doğru ile yanlış olanı tespit etmek için kullanılacak araç olarak bireyler, kamuoyunu dikkate almaya başlamış, yaptıkları işlerde kamuoyunun onayını önemsemiştir. Gizli ve mahrem kalması gereken her şey, görünür hale gelmeye başlamış ve bir süre sonra gösterişe dönuşmüştür. Bireyler, onaylanma ihtiyacından ötürü, olmadıkları kişiliklere bürünmeye başlamış, düşlerin, hayal ve isteklerin bedenleştiği bu yeni kişilik formları ile bir süre idare etmiştir. Ancak sonrasındagerçek dünya kendinden olmayan bu formu kabul etmediği için bireyler gerçek dünyaya uyum sağlamayla ilgili problem yaşamıştır.

Sonuç olarak her şeyi çabuk tüketen, hızlı sıkılan, haz duygusu ile hareket eden, her şeyin kendisine hazır sunulması sebebiyle bir amaç edinemeyen bu bireyler, bir noktada tıkanmakta ve yaşadıkları hayat üzerine durup düşünmektedir. Bu zamana kadar yaşadıkları hayatta bir takım boşlukların olduğunu ve bu boşlukların doldurulmasıyla yaşamlarının anlamlı hale geleceğini düşünen bireyler, çeşitli müsekkinlere yönelmektedir.

İşkolik hayat tarzının benimsenmesi, gurular, kişisel gelişim seminerleri, tüketim kültürü, tamamlayıcı tıp eğitimleri, Yeni Çağ İnanışları ve enerji şifa teknikleri, bunların tamamı bireylerin içlerindeki bu boşluğu doldurma çabasının sonuçlarıdır.²⁷² Özellikle Türk toplumpısındabireylerin yöneldiği ve oldukça popüler olan müsekkinlerden biri şifacılıktır.

²⁷² Kemal Sayar, *Ruhun Labirentleri*, 4. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları, 2014, s.14.

Her dönemde şifacılık, toplum insanı tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Ancak modernizmle birlikte geleneksel şifacılık, hurafe ve batıl uygulamalar olarak yaftalanarak toplumun dışına itilmiştir. Yeni Çağ Hareketi, geleneksel ve kadim olan şifacılık uygulamalarına modern söylemin fırça darbeleriyle hem yeni ve farklı bir boyut kazandırmış hem de onu kendi boyaları ile renklendirerek yeni bir ürün gibi ruhsal şifacılık ismi ile tüketicilerin beğenisine sunmuştur. Piyasadaki ruhsal şifacılığın uzantısı olan enerji şifa teknikleri, böylece modern insanın iç sıkıntısını gidermeye talip olmuştur. Kişisel gelişim söylemlerinin etkili olduğu bu dönem bireylerin, kişinin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olduklarını söyleyen ruhsal şifacılara yöneldiği görülmektedir. İnsanın zihin, beden ve ruhtan oluşan bir bütün olduğunu söyleyen ruhsal şifacılar, insanın kendini zihnen, bedenen ve ruhen iyi hissedeceği iddiasıyla bireyleri, birbirinden farklı yoga derslerine, meditasyon ve uzak doğu sporları ile enerji şifa tekniklerinin uygulama ve eğitimlerine yönlendirmektedir.

Sonuç olarak yukarıda direkt ya da dolaylı olarak bahsettiğimiz, aile bağlarının çözülmesi, kadının çalışma hayatına katılması, rol ve sorumlulukların değişmesi, kapitalist sistemin oluşturduğu rekabet ve baskı, kutsalın otoritesini yitirmesi ve ahlaki otoriteden yoksunluk gibi unsurlar, modern bireylerde çeşitli kırılmalara sebep olmuştur.

Bu başlık altında modern toplumda yaşayan katılımcıların hayatlarının bir dönüm noktası olarak ifade ettikleri enerji şifa tekniklerine hangi problem ya da sebeplerden ötürü yöneldiklerinden ve kırılma noktalarının neler olduğundan bahsedeceğiz. Araştırma örneğinde yer alan katılımcılar, enerji şifa tekniklerinden sonra hayatlarını etkileyen radikal kararlar alarak yaşam tarzlarını değiştirmiştir. Bu köklü değişimlere sebep olan şeyin altındaki düşünce ya da düşüncelerinneler olduğu tek tek başlıklar halinde değerlendirilecektir.

3.2.1. Hastalık

Geleneksel tıbbın yerini alan modern tıp, değişik bir doğa, insan ve kozmoloji anlayışının ürünüdür. Modern düşüncenin mekanistik hayat anlayışı, sağlık ve hastalığa karşı doktorların tavırlarına da hâkim olmada gecikmemiştir. Bu anlayışın etkisi olarak insan bedeni, kendisini oluşturan unsurların incelenmesiyle çözümlenebilecek bir makine; hastalık ise, hücresel ve moleküler biyoloji bakış açısıyla değerlendirilen

biyolojik mekanizmaların yanlış işlemesi olarak görüldü. Hâlbuki insan sadece biyolojik bir varlık değil, ruhsal boyuta da sahip duygusal bir varlıktır.²⁷³

Modern düşünce, insan ruhunu yadsıyan bir bakış açısına sahip olduğu için, pek çok konuda olduğu gibi sağlık ve hastalık konularında da ruh kavramını göz ardı eden bir tavır sergilemiştir. Enerji şifacılarına göre ise insan, ruhu olmayan bir makine değildir. İnsan, zihin, beden ve ruhtan oluşan bir bütündür. Her biri insanı anlama ve anlamlandırmada önem taşımaktadır. İnsanı oluşturan bu parçalar bağımsız yapılar olmakla birlikte, bütün halinde anlaşılabilir yapılarıdır. Çünkü bu üç unsur birbirini etkilemektedir. Dolayısıyla insan sağlığının korunmasında sadece fizik beden değil, zihin ve ruh da dikkate alınmalı ve araştırılmalıdır.

Enerji şifacıları, modern tıbbın benimsediği mekanik insan anlayışına dayalı tedavi yöntemlerinin insanları hastalıklardan kurtarmak için yetersiz kaldığını, kanser, alerjik hastalıklar ve strese bağlı ortaya çıkan hastalıklarda etkili olmadığını söylemektedir. Ayrıca enerji şifacıları, çağımız hastalıklarından stres, depresyon, anksiyete, alerji ve kanser gibi daha pek çok hastalığın ortaya çıkmasında, insanın bilinçaltında bastırıldığı duyguların blokaja dönüşmesinin ve enerji bedenindeki dengenin bozulmasının etkili olduğunu söylemektedir. Çözümün ise, blokaja dönüşen duyguların çözülmesi ve enerji merkezlerindeki enerji akışının sağlanması ile tekrardan bedende dengenin sağlanması olduğu söylenmektedir.

Bundan hareketle enerji şifacıları, geleneksel ve kadim olan tüm şifa tekniklerini, modern görünümlere bürüyerek piyasaya paketi henüz hiç açılmamış bir ürün olarak sürmektedir. Bu paketlerde hemen her sosyal statüdeki insana hitap edecek şifa teknikleri bulunmaktadır. Özellikle de enerji şifa teknikleri, insanlar tarafından çokça tercih edilmiş ve zamanla yaşam tarzı haline getirilmiştir.

Modern tıp teknikleri ile iyileşemeyen insanlar alternatif arayışlar içerisine girmektedir. Böyle zamanlarda insanlar, her çareyi değerlendirmekte ve pek çok yöntemi iyileşme umuduyla denemektedir. Ayrıca bu durumda olan bireyler, o güne dek yaşamış oldukları hayat tarzlarını, amaçlarını ve varlıklarını muhakeme etme sürecine de girmektedir. Kişinin hayatını sorgulama süreci her zaman kendi hastalığı

²⁷³ Aysoy, *Şifa Bu Değil: Modernliğin Ara Yüzü: Alternatif Tıp*, s.104.

olmayabilir. Aile üyelerinden birinin²⁷⁴ ya da yakın bir arkadaşının hastalığı da kişileri yaşantısını sorgulamaya itebilmektedir. Katılımcılardan Burcu Hanım, Gülru ismindeki çok yakın dostunun kanser tedavisine destek olmak için enerji şifa tekniklerinin eğitimlerini aldığını şu şekilde ifade etmiştir:

Aslında çok yakın arkadaşımın kanser olması hayatımda pek çok şeyi değiştirdi. Her şeyi sorgulamama sebep oldu. ...Çok yakın arkadaşım, ailemden gibi. Ona yardımcı olabilmek için farklı alanları incelerken bir arkadaşımı yıllardır reiki ile ilgilendiği akluma geldi. Arada sen ne yapıyorsun diyerek elindeki reiki ile ilgili kitapları alırdım fakat okumadan kitapları ona tekrar geri verirdim. Arkadaşımın kanser oluşu ile daha da odaklandım konuya. Acaba ne yapılabilir diye. Neslişah bir şeyler yapabilir mi onun için falan derken bu sefer baktım ki dışarıdan birileri bir şey yapamıyor. Acaba ben bir şey yapabilir miyim derken mesele değişik bir hal aldı. Ona çok çalıştım. Mesela bu thetayı da öğrendikten sonra hepsini ilk denediğim Gülru arkadaşım, kanser olan arkadaşım.

Modern tıbbın yetersiz kaldığı noktalarda bireylerin çözüm için bu tekniklere başvurdukları, Burcu Hanım'ın cümlelerinden anlaşılmaktadır. Burada dikkat çeken bir husus da şudur: Hastalık karşısında çaresiz kalan hasta yakınları, hastanın iyileşmesi onu farklı farklı şifacılar götürür ve bu şifacılar medet umulur. Burcu Hanım'a baktığımızda o, hastayı bir şifacıya götürmektense bizzat kendisi bir şifa tekniğinin eğitimini alıp inisiye²⁷⁵ olduktan sonra, arkadaşının tedavisiyle ilgilenmeye başlamıştır. Ayrıca Burcu Hanım, hasta olan arkadaşına teknikle ilgili öğrendiği her şeyi öğretmiş ve bu teknikleri arkadaşının kendisine uygulamasını istemiştir. Bir süre sonra Burcu Hanım'ın arkadaşı Gülru Hanım, uyguladığı tekniklerle kendini daha iyi hissettiğini söylemiştir. Arkadaşının hastalığına çare olması ümidiyle başvurduğu bu tekniklerin eğitimlerini tamamlamış olan Burcu Hanım, bu alanda bulunan diğer birkaç tekniğin de eğitimlerini almaya devam etmiştir.

Burcu Hanım, 4. evre kanser hastası olan arkadaşının, teknikleri uyguladıktan sonra değerlerinde olumlu yönde değişikliklerin olduğunu ve iyileşme gösterdiğini söylemiş ancak arkadaşının kemoterapiye ve diğer tedavilere de devam ettiğini, bu yüzden “Sadece enerji tekniğiyle iyileşme gösterdi.” diyemeyeceğini ayrıca belirtmiştir:

²⁷⁴ Esmâ Hanım şifa teknikleriyle, çocuğunun hastalıktan kurtulabilmesi için çıktığı arayışta tanıştığını ifade etmiştir. Hatice Hanım, Fatma Hanım, Esra Hanım ve Gülsüm Hanım ise enerji şifacılığıyla kendi fiziksel hastalıklarına şifa ararken tanıştıklarını ifade etmişlerdir.

²⁷⁵ İnisiyasyon: “Kişinin ruhsal gelişimi için, spiritüel tesiri alıp aktarabilen bir ustanın, sert ve devamlı kontrolü altında, bir nizam ve disiplin içinde, sınavlara dayalı tarzda, metotlu olarak eğitimi şeklinde açıklanır. Bkz. <https://parapsikolojist.wordpress.com/inisiyasyon/> (07.01.2020).

...Örneğin boşanma davası sürecim. Her şey insanı etkilediği için neyin sonuç verdiğini tam olarak bilemeyiz. Böyle bir şeyi bilmek mümkün değil. Bu durum arkadaşım Gülru içinde geçerlidir. Tedavi sürecinde uyguladığımız şifa tekniklerinin dışında kemoterapi ve hormon tedavisi de görmüştü. Dolayısıyla sonuçlardaki iyileşmeyi sadece ben yaptım demek mümkün değildir.

EFT tekniği başta olmak üzere çeşitli şifa teknikleri uzmanı Fatma Hanım, uzun süre fiziksel hastalıkları sebebi ile gündelik hayatını idame ettirmede güçlük yaşadığını şu şekilde anlatmıştır:

Öncelikle ortaya çıkış hikâyem fiziksel rahatsızlıklarımı ve bu rahatsızlıkların arkasındaki duygusal nedenleri temizledikten sonra, fiziksel hastalıkların düzeldiğine şahit oldum... EFT'den sonra astım-bronşitim, panik atağım, tiroidim düzeldi. Erken menopoz riskim vardı, o düzeldi. Böylelikle bu yola devam etme kararı aldım ve eğitmen olmaya karar verdim. Şu anda uzman yetiştiriyorum.

Modern tıp yöntemleriyle fiziksel hastalıklarından kurtulamamış olan Fatma Hanım, farklı bir çözüm yolu olarak şifa tekniklerine başvurmuştur. Teknikleri uyguladıktan sonra hızlı bir şekilde iyileşme gösterdiğini söyleyen Fatma Hanım, hastalıkların duygusal sebepleri olduğu fikrini kabul etmiş ve bu tekniklerin eğitimlerini alarak kendini geliştirmiştir. Eğitimlerini tamamladıktan sonra da kendine ait bir eğitim kurumunda bu tekniklerin eğitimlerini vermeye başlamıştır. EFT tekniğinden çok memnun olduğunu söyleyen Fatma Hanım, her gün bu teknikle eşi ve çocuklarını, fırsat buldukça da yakınlarını şifalandırdığını söylemiş, bir süre sonra da anne babası başta olmak üzere bu teknikleri bazı yakınlarına öğretmek için şifa döngüsüne katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Buraya kadar değinilen bilgilerden, katılımcıların kendi hastalıklarını ve ya yakınlarının hastalıklarını iyileştirmek amacıyla şifa tekniklerini uyguladıkları anlaşılmaktadır. Bu amaçla enerji şifa tekniklerini uygulayan bireyler kısa zamanda gözle görülür ve olumlu sonuçlar aldıktan sonra diğer hastalıklardan kurtulmak için benzer şifa tekniklerinin eğitimlerini almaya devam etmektedir. Eğitimler esnasında öğrenilen bilgiler doğrultusunda bireyler bu tekniklerle hayatlarının her alanında, istedikleri değişiklikleri rahatça değiştirebileceklerine inanıp tekniği benimseyerek onu yaşam tarzı haline getirmeye başlamaktadır. Bu anlayışa Begüm Hanım'ın şu konuşmasında da rastlıyoruz:

...Evet reikiyi duyuyordum ama çok da inanmıyordum açıkçası. Hani elektronik teknisyeniyim, somut bir şeyler görmek istiyorum ki yıllardır o bilgilerle yoğrulmuşuz. Soyut şeylere çok da inanmıyordum... Arkadaşım “reiki ile tanışanın hayatı değişiyor. Gel beraber gidelim.” deyincene olabilir ki?En kötü ne olur? Uyumlanalım hani ne olacak bakalım? Görelim. Çok da inanmıyordum dediğim gibi. Uyumlandıktan²⁷⁶ sonra kendimdeki değişimleri fark ettim ve gerçekten de işe yaradığını ve böyle bir şeyin olduğunu fark ettim. Sonra insanların üzerinde uygulamaya başladım. Başta eşim. Başım ağrıyor dese, hemen reiki enerjisi veriyorum. Beş dakika içinde geçti deyip kalkıyor. Böyle hoşuma gitti. Bendeki o dönüşümü görünce de inancım güçlendi ve “Ben bu yolda ilerlemeliyim.” dedim.

Begüm Hanım’ın söylemlerinden yola çıkarak kişilerin, enerji şifa tekniklerine yakın çevrelerinden ulaştığı görülmektedir. Bu tekniklerle ilgili sosyal medya aracılığıyla insanlarda kulak dolgunluğu oluşmakta, zamanla ortaya çıkan merak duygusu, yakın çevrede bulunan ve enerji uygulamaları yapan kişiler tarafından giderilmektedir. Dolayısıyla günümüzde yakın çevrede enerji uygulaması yapan insanlara rastlamanın mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar görüşme yapılan katılımcıların ekonomik seviyeleri ortanın üstü ve ya yüksek olarak ifade edilse de orta tabakadaki insanlar, bu insanların sosyal çevrelerinden uzak değildir. İçinde bulunduğumuz dönemde bu statüdeki insanlarla aynı sosyal çevreyi paylaşarak etkileşimde bulunmak mümkündür. Bu yüzden de enerji şifa uygulamalarına pek çok sosyal statüden insan kolayca ulaşabilmektedir. Bunun dışında katılımcının söylediklerinden yola çıkarak enerji uygulamalarının hastalıklar üzerinde hızlı²⁷⁷ bir şekilde sonuç verdiğini de söyleyebiliriz. Bununla ilgili şifacı bir gelenekten gelen Gülsüm Hanım, modern tıpta tedavi edilmesi zor ve zaman isteyen hastalıklarda enerji şifa teknikleriyle hızlıca olumlu sonuçlar aldıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

...Hatta orada eğitim görürken birini iyileştirdiler. Bize eğitim verenler skolyoz’u 5 dakika içinde gözüme önünde düzelttiler ve ben şok oldum. Çünkü skolyoz ameliyat ile düzelen bir rahatsızlıktı.

Yine enerji şifa teknikleri ile hastalıkların iyileştirilmesinde hızlı ve olumlu sonuç aldıklarına İsmailağa Cemaati’nden Zeynep Hanım da konuşmalarında yer vermiştir:

...Bana annesi tarafından alt ıslatma sorunu ile getirilen çocuk, 2 seansta alt ıslatma davranışını bıraktı. Daha sonra bana geri dönüş yapan anne çocuğunun ilk seanstan sonra haftada bir kez yaptığını, 2. Seanstan sonra ise hiç yapmadığını söyledi.

²⁷⁶ Uyumlanmak, inisiye olmak kavramı ile aynı anlamı taşımaktadır.

Enerji şifa teknikleriyle hastalıklarda alınan olumlu ve hızlı sonuçlar, bireyleri cezp etmekte ve kendisine çekmektedir.

Enerji şifacılarına göre modern tıbbın hastalıkları iyileştirme süreci çok uzundur. Enerji teknikleriyle bu süreç kısaltılmakta ve şifa tekniklerinin denenmesinde kişiye zarar veren herhangi yan etki bulunmamaktadır. Modern tıpta tedavide kullanılan kimyasal ilaçların hiçbiri, enerji uygulamalarında kullanılmamaktadır. İnsanların denemekle hiçbir risk almadıkları enerji şifa teknikleri, bu iddiayla toplumda daha da popüler hale gelmektedir.

Genel anlamda katılımcılar öğrendikleri teknikleri ilkin ailelerine, sonrasındaysa yakın çevrelerine uygulamaktadır. Zamanla uygulamaların işe yaradığı gözlemleyen uygulayıcılar, yeterlilik duygusu hâkim olduğunda bu uygulamaları belli ücretler karşılığında başkalarına yapmakta, zamanla da enerji şifacılığını meslek haline getirmektedir. Genelde kendilerini şifacı olarak değil de enerji terapisti olarak adlandıran katılımcılar, ailelerine uygulama yapmanın yanında bir de enerji tekniklerinin nasıl yapılacağını aile üyelerine ve yakın çevrelerine öğretmektedir. Katılımcılardan Fatma Hanım da öğrendiği şifa tekniklerini aile fertlerine öğretmektedir:

Ailemin üzerinde EFT'yi uyguluyorum. Çocuklarım 11-7-4 ve 2 yaşındalar. Hepsi EFT'nin ne olduğunu çok iyi biliyor. İki yaşındaki kızım her akşam uyumadan önce EFT yaptırır. Diğerleri de özellikle korkularında EFT yapması gerektiğini bilirler. Eşime de öğrettim. Anneme de kardeşime, onun eşine, çocuklarına, herkese EFT uyguluyorum ve artık EFT, hepsinin hayatının bir parçasıdır.

Migren, alerji, depresyon, kilo verme, uyku bozuklukları, yeme bozuklukları, kaygı bozuklukları, panik-atak, öfke kontrolü, kilo verme, sigara bağımlılığı, doğum travmaları ve kanser gibi modern çağ hastalıkları olarak da bilinen bu hastalıkların iyileştirilmesine yönelik enerji uygulamalarında pek çok olumlama ve telkin bulunmaktadır. Bu telkin ve olumlamalara, anda ve hızlı şifa bulma söylemleri de eklenince, çaresiz kalan ve arayış içinde olan hasta ve hasta yakınlarına şifa teknikleri, cazip görünmektedir.

Mesela, “Kolay kilo vermenin nasıl bir his olduğunu bilmek ister misin? Günlük hayatını endişeli olmadan nasıl yaşayacağını bilmek ister misin? Stresli

olmadan yaşamının nasıl bir his olduğunu bilmek ister misin? Hastalanmadan, konforlu, kaliteli yaşamının ne olduğunu bilmek ister misin?” gibi soruların yanında, “Endişelenmeden nasıl gündelik hayatımı yaşayacağımı biliyorum, stres yaşamadan bir gün geçirmenin ne olduğunu biliyorum.” gibi olumlamalarla insanlara yaklaşan enerji şifacıları, onları kendilerine çekmektedir.

Sonuç olarak, içinde yaşadığımız çevrede birbirinden farklı pek çok hastalık nüksetmiştir. Modern tıp, nükseden hastalıkların bir kısmını ilaçla bir kısmını da ameliyatlara tedavi edip iyileştirse de enerji şifacıları tarafından yetersiz bulunmaktadır. İnsanın mekanik bir işleyişe sahip olduğunu savunan modern tıp, hastalıkların nedenlerini sadece fizik bedende aramaktadır. Hâlbuki insan sadece fizik bedenden ibaret olmayıp, zihin ve ruhtan oluşan bir bütündür. Buna göre pek çok hastalığın ruhsal ve duygusal sebepleri olabilir. Enerji şifacıları, bu ilkeyle hareket ettiklerini ve hastalıklara bütüncül yaklaşıtlarını her fırsatta dillendirmektedir. Enerji terapistlerinin genelindeki söylem, bilinçaltındaki bastırılmış duyguların hastalıklara neden olduğu yönündedir. Bilinçaltında saklı olan o duygular bulunup temizlendiğinde kişi iyileşmektedir.

Hastalık ile karşılaşan bireylerde başlayan hayatı sorgulama süreci, insanı aynı zamanda bir anlam arayışına da itmektir. İnsan, çaresizlik karşısında boşluğa düşmekte, o zamana dek sorgulamadan yaşadığı hayatla ilgili kafasında pek çok soru işareti bulunduğunu fark etmektedir. Bu farkındalıkla beraber bireyin hayatında çeşitli sorgulamaları içeren sancılı bir süreç başlamaktadır. İşte bireyin sancılı süreçlerine iştirak eden enerji uygulamaları kişiye, hem hastalıktan kurtulma ümidi hem de kendini geliştirme ve farkındalıklarını arttırması yönünde vaatler vermektedir. Araştırmada yer alan katılımcıların da şifa teknikleriyle tanışmaları, içinde buldukları sancılı sürece denk gelmektedir. Öğrenilen şifa teknikleri zaman içinde katılımcılar tarafından gündelik hayatın bir pratiği haline getirilmiştir.

3.2.2. Baskı ve Bunalım

Toplumsal yaptırım, bireylerin söz ve davranışları üzerinde oldukça etkilidir. Bireylerin söylemek istediği sözler veya yapmak istedikleri davranışlar zaman zaman kısıtlanmıştır. Modern dönemle birlikte metropol kentlere yapılan göçlerle toplumsal

yaptırım, toplumlararası yaptırım şeklinde farklı bir form kazanmıştır. Böylece bireyler sadece içindeki yaşadıkları toplum tarafından değil diğer toplumlar tarafından da yaptırım görüp kendilerini baskı altında hissedebilmektedir.

İnsanın davranışlarını her an kontrol eden ve onlara değer biçen daha büyük sistemlerle birlikte, konfor alanının genişlediğini düşünen insan, aslında daha da huzursuz olacağı düşünce kalıplarına sıkıştırılmıştır. İnsanı sıkıştıran bu düşünceler, ortaya konulacak tüm davranışların seyrini değiştirmiştir.

Modern toplumdaki bir birey, davranışlarını sergileme noktasında her ne kadar özgürlük elde ettiğini düşünse de hala aile kurumu tarafından denetlenmektedir. Modern toplumlarda modernleşmenin etkiyle bazı kurumlar değişmiş, bazılarıysa hem değişmiş hem de birey üzerindeki otoritesini kaybetmiştir. Ancak tüm bu değişime rağmen aile, bireyler üzerindeki otoritesini hala sürdürmektedir. Özellikle Türkiye'nin çok fazla gelişmemiş, kırsal ve küçük yerleşim birimlerinde, ailenin birey üzerindeki yaptırımları devam etmektedir. Bunun dışında büyük şehirlere yerleşmiş fakat aile geleneklerini sürdürmek için bir arada yaşayan geleneksel aile tipleri de varlığını koruyarak bireyi baskı altına alabilmektedir. Bireyse üzerinde hissettiği bu baskı sonucunda bunalıma girmektedir.

Modern şehirler ve sundukları debdebeli hayat, soyutlanmış ve yalnızlaştırılmış insan toplulukları²⁷⁸ erken yaşta depresyona girmektedir. Sosyal ilişkilerde azalmaların görüldüğü, sevmek ve sevgi görmek ihtiyacının arttığı, stresin ve anksiyete bozukluklarının çoğaldığı toplum yapısında insanlar daha endişeli ve daha gergin görünmektedir. Sürekli gergin olmak ve kendini güvende hissetmemek bireyleri, ruhsal ve fiziksel olarak rahatsız etmektedir. Ruhsal yönden kendini iyi hissetmeyen bireyler, zamanla depresyona girmektedir.

Twenge, “ Ben Nesli” adlı eserinde 1990’larda yapılan bir araştırmaya göre şunları söylemektedir:

15 ve 17 yaş aralıklarında bulunan gençlerin%21’i çoktan büyük bir bunalıma girmiştir. Ancak günümüz gençleri için depresyon sürecinden geçmeleri normal karşılanmaktadır. Bu durum aslında normal bir durum değil ama elde edilen

²⁷⁸ Alexis Carrel, *İnsan Denen Meçhul*, çev. Fatıma Zehra Bayrak, 1. Baskı, İstanbul: Hayat Yayınları, 2015, s.220.

diğer verilere göre git gide normalleşti/(ldi) ği görülmektedir.1987 ve 1997 seneleri arasında depresyon tedavisi gören bireylerin sayısı 1,8 milyondan 6,3 milyona çıkarak üç kat artış göstermiştir. Bunun dışınca sadece 2002 yılında bile ara sıra antidepresan kullanan insanların sayısı %8,5 oranında olup bundan beş yıl önce ise bu oranın %5,6 olduğu söylenmektedir.²⁷⁹

Bu araştırmadaki oranlar her ne kadar yurtdışındaki bir topluma ait olsa da Türk toplumunda da durumunun farklı olduğu söylenemez. Bunalımda olan insanlar, içinde buldukları durumdan kurtulmak için çeşitli yöntemlere başvurur. Bazıları kendisini eve kapatarak, bazıları çılgınca alışveriş yaparak ve tüketerek, bazılarıysa dini gruplara ya da enerji uygulamalarına yönelerek içinde bulunduğu durumdan kurtulmaya çalışmaktadır.

Çocukken ya da yetişkinlik dönemlerinde ailelerin çocuklarına göstermediği sevgi ve saygı, büyüdüklerinde onların duygu durumlarını olumsuz etkilemektedir. Anne, baba ya da diğer aile fertlerinden gerekli ilgi ve alakayı görmeyen bireyler, ruhsal yönden diğer bireylere göre daha zayıftır. Ruhsal yönden kendini iy hissetmeyen bireyler, bu durumun üstesinden gelmek için çeşitli psikolojik tedaviler görmekte veya antidepresan ilaçlar kullanmaktadır. Eşinin kendisini aldatmasından sonra üç çocuk annesi Esra Hanım, antidepresan kullandığını görüşmelerde söylemiştir:

Ben bir ara cipralex²⁸⁰ kullanıyordum. Seansa giderken bıraktım. Bir yıl oldu bırakalı çok mutluym. Ben bir ömür boyu buna bağlı yaşayacağım herhalde diyordum. Benim beynim mutluluk hormonu salgılamıyordu.”

Günümüzde gözle görülür bir şekilde insanların doğaya ve doğal olana dönüş hareketi başlamıştır. Artık pek çok insan hayatından kimyasal içerikli deterjanları, paketli gıdaları, sentetik elbiseleri çıkarmaktadır. Bunun yerine organik gıdaları, doğal olan deterjan ve elbiseleri kullanmaya çalışmaktadırlar. Ayrıca, tansiyon, şeker, anksiyete ve migren gibi kronikleşen ve sürekli kimyasal ve pek çok yan etkisi bulunan bir avuç ilacı insanlar, her gün tüketmek istemiyorlar. Bu ilaçları hayatlarından tamamen çıkartabilecekleri, insana hiçbir yan etkisi bulunmayan araç ve tekniklere başvurmaktadırlar.

²⁷⁹ Jean M. Twenge, *Ben Nesli*, 4. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013, s.149.

²⁸⁰ Cipralex, depresyon ve yaygın anksiyete bozukluğunu tedavi etmek için kullanılan bir reçeteli bir ilaçtır.

Aile kurumunun otoritesinin bireyler üzerinde otoritesinin eskisi kadar olmasa da halen devam ettiğini söylemiştik. Aile kurumu her şeye rağmen ayakta kalsa da aile içi ilişkilerde çözülme başlamıştır. Sosyal değişimlere bağlı olarak yer değiştiren roller ve artan sorumluluklar, kadının çalışma hayatına dahil ve uzun çalışma saatleri eşlerin birbiriyle olan ilişkilerini ve çocukların ebeveynleriyle olan ilişkilerini olumsuz etkilemiştir. Toplumun geneline baktığımızda boşanma oranlarında, özellikle genç nesilde artış gözlemlenmiştir. Bunun dışında aile içi şiddet ve eşlerin birbirlerini aldatması, kadın ölümleri, çocukların ebeveynleri tarafından terk edilmesi gibi hadiseler de sıkça duyulmaya başlamıştır. On sekiz yaşında ailesi tarafından tanınmadığı ve yaşça kendisinden bireyle evlendirilen, üç çocuk annesi ve eşinden sürekli psikolojik baskı gören Esra Hanım eşi ile ilişkisinden şu şekilde bir örnek vermiştir:

Eşimle ilgili bir aldatma olayı yaşadık. Oğlum eşimin telefonunda sevgilisinin fotoğrafını yakaladı. Büyük oğlan onun telefonundan bir şeye bakıyordu. Sonra babamın sevgilisi dedi. Samimi bir pozdu çünkü. Ben sadece şey dedim ona, bunun öncesi de var çünkü. Biraz daha dikkatli olmalısın. Çocuklarımız bunu görmemeli. Zaten yaklaşık yedi sekiz senedir kızıyla aynı odada yatıyoruz biz ama dışarıdan bakıldığında çok mutlu bir aileyiz. Yani evin içinde böyle hır gür sıkıntı yok yani. Sadece benim hazmedemediğim olaylar var.

Toplumdaki aile yapılarına yakından bakıldığında bu tür evliliklerinin sayısı insanı ürkütmektedir. Sosyal medya hesaplarında ve sosyal çevrelerinde çizdikleri mutlu aile fotoğrafının arkasında, birbiriyle duygusal bağı kalmamış çiftler, çevreden gelecek baskının korkusu ve ya “ Çocuklarım, parçalanmış ailede büyümesin.”endişesiyle boşanmayıp, aynı evin içinde farklı hayatlar sürdürmektedir. Arada sevgi bağının bulunmadığı bu birlikteliklerde kişiler zamanla, kendini mutlu edecek, değerli hissettirecek müsekkinlere yönelmektedir. Pek çok kadın içinde bulunduğu psikolojik sorunlar sebebiyle çeşitli alanlara yönelmektedir. Şu aralar kadınlar arasında en çok popüler olan yönelim, kişisel gelişim seminerleri ve enerji şifa teknikleridir. Sürekli başkalarının mutluluğu için kendisini mutsuz ve sıkışmış hisseden kadınlar, kendilerini rahatlatmak için bu tür alanlara eğilmektedir.

Bütün bunların dışında bazen ev hanımları ya da bir süre evde olan kadınlar da, yaşadıkları tek düze hayatın sıkıcılığından kurtulmak için çeşitli arayışlar içine girebilmektedir. Özellikle doğum sonrasında kadının tamamen eve hapsolmesi, tüm sorumlulukları tek başına yerine getirmesi ve herhangi bir desteğinin bulunmaması,

bunalıma yol açabilmektedir. Ayrıca gebelik sonrası loğusalık sendromunun da etkisi ile bazı anneler ağır depresyon süreci yaşamaktadır. Loğusalık sendromu yaşamış olan ve o dönemde enerji şifa tekniklerine başlayan Zeynep Hanım bu durumla ilgili şunları söylemiştir:

...Sonra ben doğum yapınca izne ayrıldım. Okuldan da uzaklaştım. Sürekli evdeyim. İnanın sabah eşimi okula uğurlarken falan kötü hissediyordum kendimi, ağlıyordum. Zaman zaman işte ben doğum yaptım benim hayatım değişti ama onun hayatı değişmedi gibi üzülüyordum. Yani 3 ay boyunca her kadın gibi bence çok ağır bir şekilde loğusalık sendromunu yaşadım.

...Hani çocuk çok iyiydi Elhamdulillah. Huyu suyu da öyle. Gazıda yoktu. Uyurdu sürekli. O iyiydi ama ben iyi değildim. Ben sürekli kendimi ağlarken buluyordum. Ona olan merhametinden ağlıyordum, kendi durumuma üzülüyordum. Kendim için hiçbir şey yapamıyorum diye üzülüyordum. Buböyle gelgitlerle iki buçuk ay sürdü. Daha fazla dayanamadım, çünkü ben sürekli dışarıda olan sürekli kendini geliştirmeye adanmış bir insanım. Hani sürekli yol kat edeyim. Hani iki gününüz birbirine eşit olmasın diyor ya Efendimiz o yolu izlemeye çalışan bir insanım. Bana çok ağır geldi.

Genel itibariyle toplumsal yaptırım, kişinin kendisini ifade edebileceği bir ortam bulamaması, aile içindeki ilişkilerde gözlemlenen çözümler, değişen bakış açıları, boşanmalar, tek düze hayatın sıkıcılığı, değer görmeme, sosyal rol ve sorumlulukların değişmesi, çalışma saatlerin uzunluğu gibi sebeplerden ötürü bireyler bunalıma girmektedir. Bunalımda olan bireyler, eğer aile fertlerinden ya da yakın çevresinden ilgi alaka ve değer göremiyorsa farklı alanlara yönelerek kendini iyileştirmeye çalışmaktadır. Katılımcılar, aldıkları enerji uygulamalarından sonra pek çok şeyin değiştiğini ve dönüştüğünü söylemektedir. Bireyler uygulamalardan sonra kendilerini değerli hissettiklerini ve artık çok mutlu olduklarını da ifade etmişlerdir. Enerji terapistlerinin sıcak yaklaşımları, sevecen tavırları, birleştirici özellikleri, karşıdakini yargılamama tutumları, aile içinde ve yakın çevresinde görmediği sıcaklığı vermekte ve kişilere cazip gelmektedirler. Ayrıca katılımcılar burada yapılan olumlama ile²⁸¹ kendi gerçekliklerinin farkına vardıklarını ve içinde buldukları baskı ve bunalımdan kurtulduklarını ifade etmektedirler.

²⁸¹ Olumlama, Gönlünüzden ve aklınızdan geçen bütün iyi niyetleri samimi, içten ve hissederek söylenmesine deniyor. Ancak olumlamada dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Olumlamalarda dilek ya da dua kipleri kullanılmamalıdır. Çünkü olumlama, gerçekleşmesi ya da sürdürülmesi istenen bir şeyi gerçekleşmiş kabul edip, söz konusu pozitif imgeyi zihne yerleştirir. Zihne yerleştirilen bu pozitif imge de, kişinin bakış açısını kalıcı olarak şekillendirir ve olayları daha pozitif bir tavırla bakmasını sağlar. Olumlama cümleleriniz hedef odaklı ve özne (ben) hedefin içinde barındırılmalıdır.

3.2.3. Değersizlik Duygusundan Kurtulma/ Öz Benlik Algısının Yüceltilmesi

Değersiz hissetme duygusu, bireyin kendisiyle ilgili memnuniyetsizliğini ifade eder. Değersiz hissetme, birçok insanda farklı şekillerde görülen bir durumdur. Kendini değersiz hisseden bireyler, yaşadıkları hayattan bir tat ya da lezzet almazlar. Hiçbir şey onları mutlu etmez. Ayrıca kendini değersiz hisseden bireyler zamanla öz saygılarını da yitirirler.

Bireyin kendisini değersiz görmesi, genellikle aile fertleri ya da dış çevreyle ilgilidir. Bireyin çevresiyle kurduğu ilişki ya kendini değersiz görmekten kurtarır ya da tamamen kendisini değersizleştirmesine sebep olur. Kendini değersiz hisseden kişi, ebeveynlerinin, akraba ve komşularının, yakın arkadaşlarının, iş arkadaşlarının kendisi ile ilgili olan düşüncelerinden mutsuz olur. Sürekli çevresine karşı kendisini kanıtlama çabası güder. Yaptığı işlerde yakın çevresinin onayını bekler. Onay beklediği kişiler olumlu dönüşler yaptığında mutlu olur. Ancak istediği ilgiyi bulamadığında kendisini daha da değersiz hisseder.

Değersizlik duygusu bireyi çoğu zaman zor durumda bırakır. Hatta bu duygunun yoğunluğu kişiyi depresyona bile sürükleyebilir. Burada en önemli şey, aile fertlerinin bireye olan desteği ve onunla ilgili olan güzel düşünceleridir. Ancak toplumun genel yapısına baktığımızda insana gereken değer verilmemektedir. En değerli varlık insanken, günümüzde maddeye verilen değer insana verilen değer önüne geçmektedir.

İçinde yaşadığımız toplumun değer yargılarının değişmesi, aynı zamanda kişinin kendisine verdiği değeri de etkilemektedir. Günümüzde insanın kişilik ve ahlakından ziyade, vitrinin güzel olup olmadığına bakılmaktadır. İçinde yaşadığımız

Olumlama temel felsefesi kişinin ağzından çıkanların kişinin hayatını olumlu ya da olumsuz etkilediği inancına dayanmaktadır. İnsan ne konuşursa onu yaşar. Ayrıca düşüncelerde insan hayatını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler. O yüzden kişi kendisi ile ilgili sürekli olumlu düşünmelidir. Bilinçaltı kavramı da önemli bir kavramdır. İnsanın aslında günümüze kadar yapmış olduğu tüm davranış ve olaylar bilinçaltının yansımasıdır. Bilinçaltı duyguları, duygular davranışı, davranışlarsa insanın hayatını etkiler. Dolayısıyla enerji teknikleriyle önce bilinçaltındaki o duygu bulunmalı ve temizlenmelidir. Temizlenen duygunun yerine pozitif duygular yerleştirilmelidir. Olumsuz olan duygular temizlendiğinde otomatik olarak bireydeki olumsuz davranışlar da ortadan kalmış oluyor. Sonuç olarak kişi bilinçaltını temiz tutmak ve oraya sürekli pozitif düşünceler göndermek için kendisine olumlu yönde telkinler vererek olumlama yapmalıdır.

Bkz. <http://www.milliyet.com.tr/pembenar/olumlama-nedir-nasil-yapilir-2819182> (07.01.2020).

çağda güzellik, zenginlik, popülerite gibi kriterler insanı değerli ya da değersiz göstermektedir. Toplumun biçtiği kriterleri karşılamayan insanlar değersizleştirilmektedir. Böylece kişi bir süre sonra kendini de değersiz görmeye başlayıp aşağılık kompleksine girmektedir. Bireyin bu süreci yaşamaması için en büyük görev aile fertlerine düşmektedir. Kendinin patronu tarafından baskı altına alındığını ve değersizlik hissine kapıldığını söyleyen Begüm Hanım, bu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

Kurumsal hayatta artık hani bana bir anlam ifade etmediğini, kendi özümü bulmam gerektiği, iç sesim böyle insanlara yardım etmem gerektiği ve oradaki baskılardan dolayı da yani ben kendi üzerimde baskı hissediyordum.

Kendine ait evde görüşme yaptığımız Begüm Hanım, mülakata geçmeden önce tanışma diyalogları arasında kendisinin 20-25 yıl kadar tek bir kurumsal firmada çalıştığından söz etmiştir. Uzun yıllar orada çalıştığı için kemikleşen kadronun içinde kendisi yer almaktadır. Firmaya gelen yeni yönetici, kemikleşen kadroya karşı mesafeli ve sert bir yaklaşım göstermiş ve sürekli bu kadronun yeniler ile değiştirilmesi gerektiği, firmaya yenilikçi, genç, dinamik, üniversite mezunu, donanımlı kişiler alacağını yüksek sesle duyurarak eski çalışanlara mobbing uygulamıştır. Çalıştığı firmaya yıllarını veren katılımcımız, özellikle kendisinin ağır baskı altında bırakıldığını ve kendisini değersiz görmeye başladığını ifade etmiştir. Uzun yıllar çalıştığı iş yerini bu baskılar yüzünden hemen terk edemediğini, reiki ile tanıştıktan sonra kendisini ifade edebilme imkânı bulduğunu, insanlara hayır diyebildiğini, sınırlarını koruduğunu ve özsaygısını geri kazandığını ifade etmiştir. Reiki ile beraber theta ve antigravity yoga eğitmenliği aldıktan sonra evinde, huzurlu bir ortamda yaşam koçluğu ve enerji terapistliği yapmaya başlamış ve diğer işinden ayrılmıştır. Daha sonraki süreçte yoga eğitimleri de vermeye başlamıştır.

Herkesin kendi menfaatini öncelediği ve çıkar ilişkileri üzerine kurulu ilişkilerin yoğun olduğu işte rahatlıkla kendini ifade edemediğini söyleyen Burcu Hanım, bu durumla ilgili şunları söylemiştir:

...Zaten özel sektörde çok çalışmadım. Oradaki o ilişkiler, insan ilişkileri. Ne bileyim ast-üst ilişkileri, para politikaları. Onlar çok hoşuma gitmediği için öğretmen oldum....Belki bir başarılı olma ve takdir edilme noktası eksik kalmıştır.

Kişinin kendini değersiz hissetmesine bazen anne babası ve ya eşi ile çocukları da sebep olabilir. Esra Hanım bir dönem eşinin kendisi için söylediği sözler sebebiyle kendini değersiz hisstiğini ancak EFT tekniğiyle bu değersizlik duygusundan kurtulduğunu söylemiştir:

Eşim mesela çok çirkinsin gibi şeyler söylerdi. Çok çirkinsin yok şöylesin yok böylesin bilmem ne. Kilolusun hayvan gibisin. Neler nelere... Bir gün bana dedi ki ben ayna karşısında hazırlanıyorum. Gardırobu açtım. Kot pantolon üzerine beyaz tişört üzerine ne giysem diye bakıyorum. O da yatakta uzanıyor. Şuna bak dedi, tipine bak dedi falan fıstık. Önceden olsa senin bilmem ne... diye sayardım. Sen kendine bak falan derdim ama geçtim aynanın karşısına ve ne kadar da güzel olmuşum dedim. Giyinmeye devam ettim.

Esra ve Begüm Hanım'ın cümlelerine baktığımızda, Begüm Hanım, iş arkadaşları tarafından değersiz hissettirilmiştir. Esra Hanım ise eşi tarafından değersiz hissettirilmiştir. Kişinin fiziksel olarak aşağılanması değersizlik duygusuna sebep olmaktadır. Ayrıca, eğitim, yaş, cinsiyet ve donanım yönünden bireylerin eksik görülmesi ve baskı altına alınması, kişilerde yine değersiz hissetme duygusuna sebep olmaktadır. Bu bireyler zamanla kendilerine olan özsaygılarını da kaybedebilmektedir. Bu tehlikenin farkına varan bireyler durumlarıyla ilgili bir arayış içine girerler. Öncelikle bireysel olarak değerli olduğuna yönelik kendisine telkinler verir ancak, değersizlik duygusunu daha derinden yaşayanlar, bu noktada başkalarının kendisini değerli görmesine ve takdir etmesine ihtiyaç duyarlar. Çevrelerinde bunu yapacak insan bulamadıklarında bunu yapacak kişileri kendi sosyal çevrelerinin dışında aramaya başlarlar. Bunun için de genelde en iyi seçenek enerji terapistleridir.

Kendine kalabalık aile yaşantısı içinde vakit ayıramayan, kendisi için rahat nefes alabilecek bir alan arayışı içinde olan Hatice Hanım; Türk Toplumunda kadınların gereken değeri görmediğini ve bu durumun kendisini çok rahatsız ettiğini söyleyen Esra Hanım ve kadınların omuzlarına çok fazla yük yüklendiği düşüncesinde olan Zeynep hanım, bu konudaki düşüncelerini sırayla şu şekilde belirtmiştir:

Benim eşim 35 yaşında, ben 33 yaşındayım. Kayınvalidem üst katımızda oturuyor. Evime gelen her misafirden haberi var. Kayınvalidem de çatışma halinde değil ama bunları bilmesi, eşimle ilgili olan her durumu bilmesi, eşimin her durumda ben kadar ona önem verip bir şeyler sorması vesaire ya da bir yere gidiyorken o da olsun bu da olsun derken böyle bir. Hani gelenekselde şu var: Aile bütün olarak ön planda. Modernizmde bence kadın hep el üstünde. Bir tık Modernizmi isteyebilirim

Onlara²⁸² daha çok şey öğretmeye çalışıyorum. Kadınlara nasıl saygılı olunur? Gerçekten artık toplumun buna ihtiyacı var diye düşünüyorum. Bütün kadınlara saygılı olsun, kimseyi aşağılamasın.

Çünkü bir de şey düşündüm insanların gerçekten bu tekniğe ihtiyaçları var. Hele ki bayanların, kesinlikle bunu bilmeleri lazım. Evleniyor, kendisini idare edecek, eşini idare edecek, anne olacak, çocuk yetiştirecek ve ben kadınların toplumda çok ezildiklerine inanıyorum. Yani ezilmekten ziyade şu hani kadının yükü çok ağır. Gerçekten ağır yani bekârken de öyle yetiştirilme tarzımız. Evleniyoruz öyle çocuk oluyor hep annede sorumluluk hep kadında... Hani kadının yükü çok olduğu için bu yükünü atması lazım. Bu yükünü kocaya bağırarak, ne bileyim evde huzursuzluk çıkartarak veya deli gibi alışveriş yaparak tüketerek değil EFT ile ya da artık neyi istiyorsa, enerji tekniklerini öğrenerek kendini rahatlatmayı öğrenmeli. Rahatlığı, alışveriş ya da başka bir şeyde aramamalı bence. O yüzden ihtiyacı var.

Öncelikle Esra Hanım'ın kadınlara saygılı olunması ile ilgili hassasiyetinin altında eşinden gördüğü saygısızlık yatmaktadır. Eşinin kendisine göstermediği saygı ve sevgiyi, erkek çocuklarının kadınlara karşı göstermesini beklemektedir. Esra Hanım'ın eşinden sevgi görmediği de görüşmede geçen diğer cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Başta eşlerinden, ailesinden ve sosyal çevresinden saygı görmeyen kadınlar, kendilerini değersiz görmektedirler. Kadın, öncelikle eşi tarafından değerli görülme istemektedir. Daha sonra ise çevresinden takdir görmek istemektedir. Toplumun kadına yüklediği büyük sorumluluklar vardır. Gelenek, örf ve anelerimizde sürekli fedakârlık yapan taraf, kadındır. Bu tutum, atasözü ve deyimlerimize de yansımıştır: “Yuvayı dışı kuş yapar”, “Evi yapan avrat yurdu şen yapan devlet”, “erkek getirmeyi, kadın yetirmeyi bilmeli” “Erkek sel, kadın göl”vb. bunların yanında kadın ile ilgili olumsuz deyim ve atasözleri de bulunmaktadır: “Bal arıdan, kavga karıdan çıkar”, “Kadında vefa, borçluda sefa aranmaz”, “ ersiz avrat, yularsız at” vb.²⁸³

Atasözleri ve deyimlerde olduğu gibi kadın ile ilgili Türk toplumunda değişmeyen düşünce kalıpları ve önyargılar bulunmaktadır. Toplumsal hayat şartları sebebiyle çalışma hayatına katılan kadının sorumluluklarında hiçbir azalma olmamıştır. Bilakis bazı ekonomik sorumluluklar da eklenmiştir. Dolayısıyla pek çok kişinin beklentisini karşılamak için çabalama ve sorumlulukları yerine getirme arzusu kadını yıpratır ve yorar. Bir süre sonra kendisinden beklenenleri yerine getiremediği zaman

²⁸² Esra Hanım, “onlara” ile iki erkek çocuğunu kastetmektedir.

²⁸³ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&arama=kelime&guid=TDK.GTS.52e50660734886.79058004 (09.03.2020).

ise çevresi ve ailesi tarafından kadın değersizleştirilir. Bu da kadının hayattan tat almamasına sebep olur. Ancak kadın, her şeye rağmen kendisini toparlaması gerektiği düşüncesiyle hareket eder ve kendisine çıkış kapıları arar. Yeniçağ İnanışlarının söylemlerine sahip enerji şifa teknikleri, tamamen çalışan kadınların, tekdüze hayatın sıkıcılığından özgürleşmek isteyen ev hanımlarının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanmıştır.

Enerji terapistleri, kendilerine değersizlik duygusu ile ilgili gelen danışanlara, kendilerinin değerli oldukları ile ilgili telkinler verirler, olumlamalar yaparlar. Genel olarak enerji terapistleri, danışanlara: “Sen değerlisin”, “Sen özelsin”, “Biriciksin”, “İsteyip de yapamayacağın hiçbir şey yoktur, yeter ki iste”, önce sen iyi olmalısın”, “her zaman önceliği kendine vermelisin” gibi telkinlerde bulunurlar ve daha sonra danışanlardan evde sürekli kendilerine buradakiler gibi telkinler vermesi, olumlamalar yapması istenir. Esmâ Hanım’ın aşağıdaki cümlelerinden yola çıkarak kendisine telkinlerde bulunduğunu söyleyebiliriz:

...Ben değişirsem eşim değişir, çocuğum değişir, çevrem değişir. Çünkü önce ben, ben değişmeliyim. Böyle yaparak aslında eşimden de çocuklarımdan da beklentim gitmiş oluyor.

Dikkat edilirse, olumlama ve telkinlerde bireyin biricikliği, bencil olma, bireyi merkeze alma, narsizm gibi düşünceler sezilenmektedir. İnsanın biricikliğiyle ilgili söylemi, Gülsüm Hanım’ın cümlelerinde de görüyoruz:

Çok böyle her şeyi takmıyorsunuz. Her şeye sinirlenmiyorsunuz. Kimseyi yargulamıyorsunuz çünkü herkes birbirinden farklıdır. Sen farklısın, Ayşe farklı...

Yukarıdaki söyleme göre kişi kendisine döner, kendini tanırsa farkındalığı gelişir, farkındalığı gelişen bireyin potansiyeli açığa çıkar, sınırlar ortadan kalkar ve özgürleşme gerçekleşir. Tüm bu söylemler, özellikle kadınlara cazip gelmektedir. Çünkü toplumun, çevrenin, ailenin ve eşin kadına yüklediği çok fazla sorumluluk vardır. Ayrıca kadın, çeşitli şekillerdeki insan ilişkilerini idare etmek zorundadır. Zamanla tüm bu yükümlülükler kadına ağır gelmekte ve psikolojik bir patlama ortaya çıkmaktadır. Kadın, üzerindeki gerilimi atmak ve tüm bu sorumluluklardan özgürleşmek için, bir takım enerji uygulamalarının cazibesine kapılıp, bu uygulamaların söylemlerini rehber edinerek yaşantısını tekrar revize etmektedir.

Enerji şifa teknikleri, birebir insan öznelliğini yücelttiği için, birey dünyanın merkezine kendisini oturtuyor, isteklerini mutlaklaştırıyor ve sonuç olarak da kendisinin özgürleştiği kanısına kapılıyor. Ama gerçekte isteklerinin kaynağı ve meşruiyetini “ben”inden aldığı için tanrılık eğilimlerini kuvvetlendiriyor. İnsanın hayaline kapıldığı bu özgürlük gerçekte bir yansımadan ibarettir.²⁸⁴

Bazı enerji tekniklerinde his yüklemesi denilen bir uygulama vardır. His yüklemesinde şifacı kişide eksik olan ya da kişinin bilmek istediği duyguları yükler. Örneğin, cesaret isteyene cesaret, fedakâr olmak isteyene fedakârlık, merhametli olmak isteyene merhamet gibi hisler yüklenir. Bu hisler yüklendikten sonra artık kişi, bunların ne olduğunu bilir, farkındalığı artar ve bu duygularla ilgili olan problemleri ortadan kalker. Bununla ilgili Gülsüm Hanım ve Begüm Hanım şunları söylemektedir:

... Aslında cesur olmayı öğrenmeniz gerekiyor. Fırsatımız olursa size bir gün cesareti yükleyelim. Cesur olursanız, aklınızdakileri yapmaktan korku duymazsınız.

Mesela bir danışanım işte, yurtdışında çalışmak istiyordu. Bunun için geldi. Yurtdışının kapıları bana açılın. Yaptık seansı. Bir hafta sonra Paris'ten iş teklifi gelmiş. Ben sorduğumda ilk anda hani çok da bir şey değişmedi. Ya eşimle daha iyi oldum. İşte şöyle oldu. Sonra ben sorduktan sonra ya aslında Paris'ten de iş teklifi geldi. Yani böyle de bir gelişme oldu. Ben sormasam onu unutup gidecek...

Bireyler enerji terapistlerine sadece şifalanmak için değil, kariyeri için, ailevi meselelerin çözümü için, ekonomik bazı imtiyazlar için, sahip olmak istediği hisler için de yönelmektedir. Hemen her alanda insanların ihtiyaçlarına cevap veren bu sistem, dinlerdeki Rabb'ten isteme işleyişinin önüne geçmektedir. ‘Arada aracı olmadan yaradan ile iletişim kur ve yaradandan istediğin her şeyi, anında al’ vaadiyle öne çıkan şifacılar, insan ile yaradan arasındaki en büyük araçlardır. Bir kısmı enerji tekniklerinin ve enerji uygulaması yapan kendilerinin insanlara gönderilen ruhsal rehberlerolduğunu iddia etmektedir. Görüşmelerde kendini insanların ruhsal gelişimlerini sağlamada rehber olarak gören Esmâ Hanım, konuyla ilgili şunları söyler:

...Kişinin kendini bulmasına yardımcı olan bir teknik ama bir boşluk olarak değil. Aslında tamamlayıcı, yardım edici bir rehberdir. Rehber gibi düşünmek lazım...

²⁸⁴ Mustafa Tekin, *Toplumun Vicdanı Olmak*, İstanbul: Açılım Kitap, 2015, s.16.

Esma Hanım burada şifa tekniklerinin rehberliğinden bahsetse de aslında kendini, insanların tekâmülüne yardımcı olan ruhsal rehber olarak tanıtmaktadır.

Sonuç olarak, değersizlik duygusu bireyleri enerji terapilerine yönlendirmektedir. Orada kişiye yapılan olumlama ve telkinler, kişilere cazip gelip etkisi altına almaktadır. Bireye yapılan “Evet dersin olur”, “İstediğim şeyleri alma gücüm var”, “Hayatım bolluk içinde, değerliyim”, “Başarmayı biliyorum, ışıldıyorum” “Kutsal zamanlarımla uyumlu yaşarım”, “Potansiyelimi ortaya çıkartırım, yaratıcıyım”, “Özelim, biricğim, eşsizim, tekim” gibi telkinler ve söylemler nefes şişmesine sebep olmaktadır. Bu tür benliğin büyülenmesi biçimindeki narsistik bozukluklar, çağımızın karakteristik patolojilerindendir. Narsistik kişilik için ise en uygun toplum, geç modern toplumdur. Geç modern toplum, kişisel gelişim ideolojisiyle, görünürde iyimser olsa da derinlerde ümitsizlik ve bıkkınlık dalgası yaymaktadır.²⁸⁵ Dolayısıyla bireyler, değer görmek için çaldıkları kapıdan, narsist (egoları şişirilmiş) kişilikler olarak çıkmaktadırlar.

3.3.ENERJİ TERAPİSTLERİNİN TEKÂMÜL SÜRECİ

Bireylerin ilk sosyal ilişkileri aile ve yakın çevresiyledir. Dünyaya gelen her bireyin, içinde yaşayacağı toplumda gelenek ve din gibi kurumlar tarafından inşa edilmiş bir değerler sistemi ve davranış kalıpları vardır. Tüm bu davranış kalıpları ve değerler yargıları, bireye hazır olarak verilir. Çünkü bunlar bireyin gündelik hayatını kolaylaştırır ve sosyal ilişkilerini düzenler. Birey, kendisine verilen toplumdaki bu değer yargıları aracılığıyla anlam dünyasını inşa eder ve edindiği amaçları gerçekleştirmek için gerekli özveriye gösterir.²⁸⁶

Modernite ile birlikte, geleneksel toplum düzeninin eleştirilemez ve sorgulanamaz geçerliliği sarsılmış, sekülerizm ile de dini kurumların toplum nezdindeki saygınlığını ortadan kaldırmıştır. Bu sebeplerden dolayı zayıflayan hatta çöken kuşatıcı anlam düzeni, eskilerin yâd ettiği hatıratlarda söz edilir olmuştur. Modernitenin dışında aydınlanma ve halefleri de, aklın tek ölçüt kabul edildiği ve özgürlük naralarının atıldığı yeni düzenin teşekkülüne sebebiyet veren bu süreci içtenlikle karşılamışlardır. Ortaya

²⁸⁵ Sayar, *Ruhun Labirentleri*, s. 100.

²⁸⁶ Peter L. Berger, Thomas Luckmann, *Modernite, Çoğulculuk ve Anlam Krizi*, çev. Mustafa Derviş Dereli, Ankara: Heretik Yayınları, 2015, s.31.

çıkan yeni düzenin toplumda hâkim olması çeşitli anlam krizlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Herkes tarafından kabul gören değer ölçütlerinin, din ve geleneğin, yitirilmesi, 'modern insan' türünü ortaya çıkarmıştır. Modern insan ise gelenekle bağıni koparmış, dini inançsız ya da dini pratiksiz hayatını idame ettirmektedir. Gerçeklikten tamamen bağıni koparmış modern insanın anlam dünyasında yer alan her şey bir bir yitip gitmiş ve içini bir boşluk duygusu sarmıştır.²⁸⁷

Günümüz insanı diyebileceğimiz modern insan, kaybettiği anlam dünyasına giden bir yol haritasının peşine düşmüştür. İçindeki boşluğu dolduracak, eskiye olan özlemine giderecek, karşılaştığı problemlerinin çözümünde ona yol gösterecek ölçütlerin olduğu anlam dünyasına işaret eden kişi, grup ya da hareket, bireyin dikkatini çekmeye başlamıştır. Bunlardan her biri, bireyi anlam dünyasına götüren yol işaretleridir.

Geleneksel olanın demode ve çağ dışı olarak isimlendirildiği, dini inanç ve pratiklerin gündelik hayattan çıkarıldığı, ait olmadan inanma modasının başladığı günümüz çağında modern insanın anlam dünyasına değer katan araçlar olarak görülen temel hareketlerden biri Yeni Çağ İnanışları'dır. Bu hareket, bireyin tercih ve özgürlük haklarının kısıtlanmadığı, her hangi bir davranış ya da düşüncenin dayatılmadığı, çoklu etkinlik kategorilerine sahip, çeşitli inanç ve pratikleri de olan, ürün yelpazesi geniş, bireye özel-bireyin biricikliğini dikkate aldığını vurgulayan- onun anlam dünyasını canlandırarak, içindeki boşluğu –geçici- olarak dolduracak paketler sunmaktadır. Modern insan da bu paketleri memnuniyetle tüketmektedir.

İçinde oluşan boşluğu fark eden ve anlam arayışının peşine düşen modern insanın, tekâmülünün aşamaları vardır. Modern insanın, anlam dünyasını tekrar canlandırmak için yöneldiği, Yeni Çağ hareketi içinde yer alan şifacılık, enerji ile sağlık başta olmak üzere hayatın her alanının mükemmelleştirilmesi anlamına gelen enerji şifa tekniklerinin eğitimliğini yapan ve bunu yaşam tarzı haline getiren katılımcılarımızintekâmül süreçlerinin aşamaları sırası ile aşağıda ele alınmıştır.

3.3.1. Sorgulama

İnsanoğlu, dönem dönem içinde bulunduğu âlemi ve yaşadığı dünya hayatını sorgulama ihtiyacı duyar. Özellikle insanın başına gelen bir felaket, yaşadığı bir sıkıntı,

²⁸⁷ Berger, Luckmann, *Modernite, Çoğulculuk ve Anlam Krizi*, s.46-53.

hastalık, ailevi problemler, iş hayatının stresi, sevdiklerinin kayıpları ve iflas gibi pek çok etken sorgulamayı tetiklemektedir. Burcu Hanım'ı hayatı sorgulamaya iten sebep, arkadaşının hastalığı olmuştur:

Bir arkadaşımın kanser olması aslında birçok şeyi değiştirdi hayatımda. Her şeyi sorgulamama sebep oldu.

Hastalık, kayıplar, afet gibi insanın başına gelen sıkıntıların dışında sorgulamaya sebep olan bir diğer etken farkındalık duygusunun artmasıdır. Enerji terapistiolankatılımcılarımızdan bazıları uygulama aldıktan sonra²⁸⁸ farkındalıklarının arttığını ve bunun hemen ardından sorgulama süreçlerinin başladığını ifade etmişlerdir.

K10:“... Yeni doğmuşum gibi acayip bir sorgulama. O neden öyle oluyor? Bu neden, niçin, niyeyi çok sorguluyorum. İşte gezegenler, yıldızlar, Jüpiter'in halkasında durabilir miyiz, yaşayabilir miyiz? Yani böyle.”

Katılımcımız, daha çok limitlerini zorlayacak, içinde yaşadığı dünyaya alternatif farklı yaşam alanları olup olmadığı ile alakalı sorgulamalar yaptığını ifade etmektedir. Buradan içinde yaşadığı sosyal düzenden memnun olmadığı sonucunu çıkarabiliriz. Modern hayat, aslında bireylerin heyecanla bekledikleri sonucu vermemiştir. İnsan hayal kırıklığına uğramıştır.

Katılımcılar ile yapılan görüşmelerde, sorgulama sürecini başlatan en önemli iki etken hastalık ve aile içi geçimsizlik olmuştur. Hastalık, insana daha çok ölümü hatırlattığı için, insan yok olma endişesiyle bunun hakkında sorular sormaya başlar. Sorgulamada aranan cevaplar bireylerin özelliklerine göre değişse de daha çok ‘neden dünyaya getirildim, ben burada neyi deneyimliyorum, mühim olan fayda kendime olan mı yoksa başkalarına olan fayda mı, ölüm bir son mu yoksa başlangıç mı, daha sağlıklı ve kaliteli nasıl yaşayabilirim’ gibi sorular üzerinden olmaktadır. Aile içi geçimsizlik

²⁸⁸ Begüm Hanım, her ne kadar enerji uygulaması aldıktan sonra farkındalığının gelişmesiyle sorgulama sürecinin başladığını ifade etse de, görüşmede yapılan konuşmalarda katılımcıların yaşadıkları hayatla ilgili sıkıntıları farkındalığın olmadığı bir sorgulamanın daha önceden başladığına işaret etmektedir. Örneğin, 24 yıl kurumsal bir firmada çalışmış olan Begüm Hanım, iş hayatı ile ilgili, sıkıntılarından bahsetmiştir. Begüm Hanım, özgüveninin eksik olduğunu, sınırlarını koruyamadığını, kendini iy ifade edemediğini, özgür davranmadığını, sürekli baskılandığını ve kendine saygılığının düşük olduğunu ifade etmiştir. Uzun yıllar kurumsal hayatın baskısına maruz kalan katılımcımız, aslında kendisini daha az baskı altında hissedeceği, kendisine saygı duyan ve seven insanların bulunduğu, soğuk ve mesafeli ilişkilerden ziyade, samimi ilişkilerin olduğu bir ortam ve imkân arayışı içine girmiştir. Baktığımızda katılımcının tüm bu ihtiyacını karşılayan en cazip meslek enerji şifacılığıdır. Çünkü genellikle bu işi yapan bireyler, kendilerini en rahat ve huzurlu hissettikleri ev ortamında yapmaktadırlar. Ayrıca danışan olarak gelen kişiler, hayatlarını dönüştürmelerine rehberlik edecek bu kişilere karşı büyük bir saygı duymaktadırlar.

ise genelde, kişinin kendisiyle ilgili olmaktadır. Kişiliği, sahip olduğu nitelikleri ya da elde edemediği eksik kalan yetenekleri üzerine düşünür. Genellikle bu süreç görüşme yaptığımız katılımcılarda enerji uygulaması almaları ile sonlandırılmıştır. Enerji uygulaması aldıktan sonra sorgulama sürecinin bittiği ve farkındalığın arttığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

3.3.2. Farkındalık

Farkındalık, insanın bilmesi ve ya görmesi gereken şeylerden haberdar olması, kavraması gereken bir şeye dikkat etmesidir.²⁸⁹ Kişisel gelişimde ise farkındalık ile kastedilen şey, bireyin anda kalarak, neler yaşadığını anlamak ve bunu ifade etmek için duygularını, düşüncelerini ve bedenini gözlemlenmesi ile ortaya çıkan zihni durumdur. Gündelik hayatın telaşından bireyler etrafta olan bitenlere, özellikle kendilerine, ne istediklerine bakmayı unuturlar. Sürekli geleceği düşünür, onun için yaşarlar. Dolayısıyla şimdiyi, şimdi de güzel olanı tecrübe etmeyi kaçırmazlar. Farkındalık, bireyin şimdiye odaklanmasını sağlar. Bireyin ne düşündüğüne ne gördüğüne ne duyduğuna ve bedeninin neler hissettiğine dikkat kesilmesi farkındalık halidir. Farkındalık halinde birey, kendisine yargısız olarak yaklaşmanın ne olduğunu öğrenir. Ayrıca farkındalık halinde bireylerde kabullenme süreci başlar. Bütün duygu ve düşünceler, yargılanmadan, reddedilmeden, bastırılmadan kabul edilir. Böylece birey endişe, üzüntü, kaygı, öfke gibi tüm duyguları ve düşünceleri kabullenip serbest bırakarak, tolerans kapasitesini artırır.²⁹⁰

Katılımcılardan Kübra Hanım, Fatma Hanım ve Gülsüm Hanım, ilk aldıkları enerji uygulamalarından sonra farkındalıklarının arttığını söylemişlerdir.

Farkındalık artıyor. Bakış açısı değişiyor. Bakış açısı değiştiği için de birçok değişimi yaşamaya başlıyor insan. Farkındalık arttığı için söylemler istediğiniz şeyleri dile getirme sözlerimiz değişiyor ve neyi neden istediğini daha net biliyor insan.

Farkındalığım arttığında anlayışım, hoşgörüm, an'da kalma becerim ve sevgim de arttı.

...Thetada şu var. Ben, tamam insana bunu yapıyorum. Ben Access²⁹¹ ile başlıyorum zaten, theta ile başlıyorum insanlara. Çünkü o

²⁸⁹ <https://sozluk.gov.tr/> (09.03.2020)

²⁹⁰ <https://kgo.com.tr/farkindalik-nedir/>, (09.01.2020).

²⁹¹ Access Bars, başın üstünde olduğu söylenen 32 noktaya uygulanan bir enerji çalışmasıdır.

temizliđi²⁹² yapınca insanlar rahatlıyorlar ve farkındalıkları artıyor. Burada theta hani bir üst aşama gibi geliyor bana göre.

Farkındalıklarının arttığını söyleyen katılımcılar, farkındalık halini genel itibari ile anda kalma becerisi olarak açıklamıştır. Ayrıca katılımcılardan bazılarına göre insan, geçmişte pek çok acı, üzüntü ve sıkıntı yaşamış olabilir. Kişi geçmişte takılıp kalmamalıdır. Mutlu olmak için kişi “anda kalmalıdır.” Enerji şifacıları da “anda kalma” becerisinden, mutluluğun formülü olarak bahsederler. Onlara göre, kişi, hayatı boyunca her türlü duyguyu yaşayabilir, acıyı da tecrübe eder, sevmeyi de tadar. Ancak, hiçbir acı ya da mutluluk sürekli olmaz. Her şeyin bir sonu vardır. Bundan dolayı geçip gidenin derdine değil, eldeki fırsatların nasıl değerlendirileceğine insan dikkat vermelidir. Anda kalmayı başaran insan, her şartta kendini mutlu etmeyi başaracağı bir sebep bulabilir. Enerji şifacılarına ait bu düşüncelerin, enerji şifa tekniği uygulayan katılımcılarda da olduğu görülmektedir.

Enerji terapistleri, her insanın içinde potansiyel olarak taşıdığı farkındalığı açığa çıkarmak için, enerjiyle bireyin içindeki özü uyandırdığını iddia ederler. Begüm Hanım ve Burcu Hanım, özün harekete geçirilmesiyle pek çok değişimin meydana geldiğini şu şekilde açıklamaktadır:

...Ve enerji topları yaparak sonrasında birbirimizi şifalandırdık. O, bence içimizdeki o enerji ile içimizdeki özü uyandırıp, farkındalığımızın o şekilde uyandırıldığını düşünüyorum... Hani o özümdeki hem kendimi keşfettim, kendimi buldurdu bana. Ona engel olan inançlarım değiştı. Özgüven eksikliği vardı, işte ifade edersen kötü olur. O inançlar hep değiştı. Onlar da değiştikten sonra farkındalıklarım daha fazla arttı.

Hani farkındalığı arttıran bir özelliği var demişlerdi, reikiden farkı ne demiştim ben. Daha eğitim almadan yüksek farkındalık sağlıyor falan denmişti. Hakikaten bu çalışmalara başladıktan sonra aklıma gelmeyen, düşünemediğim görmek istemediğim artı ve eksi yani kendi hayatımla ilgili maddi ve manevi çok şey ile ilgili farklı kararlar almaya başladım.

²⁹² Gülsüm Hanım'ın bahsettiği temizleme olayı, bilinçaltı temizliğidir. Bilinçaltı söylemi şifa tekniklerinin temelini teşkil eden en önemli söylemlerden birisidir. Enerji terapistlerine göre, bilinçaltı insanı koruma altına almak için olumlu olumsuz pek çok duygu ve düşünceyi bastırır. Bilinçaltında bastırılan bu duygu ve düşünceler zamanla insan bedeninde enerji bedenlerini delerek, fiziksel hastalıklara sebep olurlar. Enerji terapistlerine göre hastalıkların duygusal sebepleri vardır. Hangi duygu, hangi hastalığa sebep olur, enerji terapisti bunu bilir. Sonra enerji uygulaması ile kişide hastalığa neden olan duygu ya da düşünceleri bilinçaltında bulur ve onu temizler. Bu temizlik sonrası birey, rahatlar ve farkındalığı artar.

Katılımcılar enerji uygulamaları ile farkındalık kazandıktan sonra, ailesi fertleriyle ilişkilerin iyileşmesi, kendini iyi ifade edebilme, sınırlarını koruyabilme, özgüven eksikliğinin giderilmesi gibi kendilerinde bazı değişikliklerin meydana geldiğini söylemişlerdir. Kendilerinde bu tür değişikliklerin gerçekleştiğini gören katılımcılar, üçüncü aşamamız olan, dönüşümün başladığını ifade etmişlerdir. Farkındalık hali dediğimiz anda kalma becerisi, bilinçaltında kodlanan olumsuz kök inançların temizlenmesi ile gerçekleşmektedir. Farkındalık hali gelişen katılımcılarımız dönüşüm aşamasına geçmiş, özellikle eğitmenlik alma ve bunu meslek edinme düşüncesine burada karar verdiklerini ifade etmişlerdir.

3.3.3. Dönüşüm

Katılımcılar, bireyde farkındalık duygusunun gelişmesi ve dönüşümün başlayabilmesi için, hakikatin doğasına karşı olan inancını ve bakış açısını değiştirmesi gerektiğini söylemektedir. Enerji şifacıları bunun, bilinçaltı temizliğiyle mümkün olacağını söylemektedir. Enerji şifacılarına göre, bireyin, yüzleşmekten kaçındığı ve kabullenemediği şeyler, bilinçaltında blokajlara dönüşür. Bu blokajlar ise zamanla insanın hayatını yönetmeye ve çeşitli fiziksel hastalıklar şeklinde görünürleşmeye başlar. İnsan özünden gelen istek ve arzularla, kendi özgür seçimleriyle hayatında mutlu olacağı dönüşümleri yaratma gücüne sahiptir. Hakikatin doğasına ilişkin inançlarını değiştirerek katılımcılar, kendilerinde büyük değişimler yaşadıklarını söylemişlerdir.

Katılımcılardan bazısı, doğa ile bütünlük duygusu yaşadığını, daha sonra insanla bütün olabildiğini ve artık çevresindeki her şeyle bütün olup olan biteni anladığını, evrende bir matematiğin olduğunu ve bunun muazzam olduğunu, insana bahşedilmiş bir hediye olduğunu söylemiştir. Dönüşüm aşamasında katılımcılar, Yaradan'ın verdiği her şeye şükür halindedir. İnsan, şükrettiği zaman ancak mutlu olabilir, diğer türlü hep mutsuz hal içinde kalır. Şükretmekle ilgili Esmâ Hanım'la Gülsüm Hanım şunları söylemiştir:

...sorgulamalıyız. Dönüşüyoruz. Bakın bizim bir tabirimiz vardır, genişlemek. Genişlemek rahatlamaktır aslında. O sıkışmış ve darılmış alandan çıkarsınız. O genişliğe ve ferahlığa sahip olursunuz. Yani yaradan bize diyor ki: "sen böyle konuşuyorsun, uğraşıyorsun, şey yapıyorsun, bir bilsen ki her şey yolunda". Bir bilsek ki her şey yolunda. Şükretmek aslında bu. Biz hayatımızda şükretmeyi unutuyoruz. Şu anımıza, şu anla beraber ilerleyen zamana şükretmeyi

unutuyoruz. Her anımıza şükretmeliyiz. Sağlıklı olmamıza şükredeceğiz. Kendimize şükredeceğiz.

... Thetada bütün olduğumu hissettim. Her şeyle bir bütün olduğumu hissettim. Access barsta bu bütün olma yok... Bu bütünlük duygusu diğer hiçbir alanda yok. Yani bir insana dokunup, sanki ikiniz birmişsiniz gibi hissedebildiğim bir teknik.

Her katılımcı kendi dönüşümünü farklı şekillerde ifade etmiştir. Bazıları, Yaradan'ın kendisine verdiklerine şükrederek kendisini mutlu ettiğini, bazıları da evrenle bütün olduğunda, insanla bütün olduğunda pek çok şeyi anladığını, empati kurduğunu ve bu şekilde mutlu olduğunu ifade etmiştir. Bazı katılımcılar ise tamamen daha önce eksikliğini hissettiği ve hep olmak istediği kişi olabildiğini, bunun sonucunda kendilerine ait öz güven ve öz saygı kazandıklarını ifade etmiştir. Kurumsal kimlikten kurtulan ve evini home ofis olarak kullanan Begüm Hanım şifa tekniği reikiyi öğrendikten sonraki dönüşümünü şu cümlelerle anlatmaktadır:

Öncesinde çok standarttı, sabit. Sabah kalk, işe git, işten gel, yemek yap, çocuklarla ilgilen. Çok standart ve monoton bir hayattı. Ben enerjiyle uyumlandıktan sonra, daha böyle işte dediğim gibi, daha araştırmacı bir yönüm ortaya çıkmaya başladı. Daha fazla bilgi almaya başladım. Daha fazla kitap okumaya başladım. Kendimi çok daha fazla geliştirdiğimi düşünüyorum. 2 yıl içinde belki on yılda yapamadığını bir anda iki yıla sığdırıyorsun o enerjiyle, o kendi gücünü keşfettikten sonra. Ve kendimi daha iyi ifade etmeyi öğrendim ve daha özgür oldum. Sınırlarımı korumayı öğrendim. Artık saygınlığımı kazandım. Hani benim özsaygım ve özgüvenim gelişti. Daha fazla kitlelere ulaşmayı başardım. Bunlar çok güzel şeyler hani. Bir insanın öncesinde böyle tek, kendi çapında işe giden gelen biriyken, şimdi başka hayatlara da pozitif katkılar sağlayabilmek, bilmenin verdiği manevi tatmin çok güzel. Başka insanları da dönüştürmek çok güzel bir histir. Birçok anlamda hayatımda değişiklikler oldu.”

Begüm Hanım'ın ifadelerine baktığımızda, dönüşümün fark edildiği ilk konu sıradan ve monoton hayatının değişimiyle ilgilidir. Kurumsal bir firmada yıllarca çalışan bu katılımcının ifadelerinden, iş hayatında, iş arkadaşları ya da patronunun üzerinde çok fazla baskı kurduğu anlaşılmaktadır. Çünkü bir insanın sınırlarını koruyamaması, daha özgür hissetmesi, özsaygı ve özgüvenin gelişmesi gibi ifadelerinin olması, onun çok fazla psikolojik baskı gördüğüne işaret etmektedir. Ayrıca dönüşümünün bir parçası olarak başkalarını da dönüştürmek ve bunun verdiği manevi tatmin duygusu. Aslında pek çok katılımcımız dönüşümünü gerçekleştirdikten sonra bu işin eğitimliklerini alarak meslek haline getirmişlerdir. Kendilerinde gerçekleştirdikleri dönüşümü başkaları için de mümkün kılmak için enerji vererek kök inançları ve

blokajları temizleme seansları yapmışlar, dönüştürdüklerini söyledikleri insanların bu dönüşümlerinden manevi haz aldıklarını ifade etmişlerdir. Yaptığımız görüşmede uyguladığı enerji şifa tekniğini dini kaynaklarla açıklamaya ve delillendirmeye çalışan Zeynep Hanım, her seanstan sonra manen kendini huzurlu hissettiğini şu cümleleriyle ifade etmiştir:

“Hani ben bu işten para kazanıyorum ama bir yandan da Allah'ın rızasını kazanmayı düşünerek yapıyorum. Buraya gelip oturan insanın artık gözünden anlamaya başladım. Ya buna bir seans yeter diyorum... Seanstan sonra tabii ki de. Temizledik, hikâyenin sende bir şey yok bir seans yeter. İlla gelmek istiyorum diyor. Eğer rahatlamak için gelmek istiyorsan gel diyorum. Bu sorunun için seansa ihtiyacın yok diyorum. Ya da bunu paket seans yapalım daha uygun oluyor hani çözülür hepsi hallederiz. Bütün hikâyeleri çalışırız. Uzun oluyor çünkü hikâyeleri, hemen bitmiyor. Para kazanıyorum ama Allah rızasını da kazanmaya çalışıyorum bu şekilde yönlendirerek.

Enerji şifa tekniği ile pek çok insana ulaşmak ve onlara yardımcı olabilme, onların ruhsal gelişine katkıda bulunmanın verdiği hazzı Begüm Hanım şöyle ifade eder:

Ben kendim dönüştükten sonra insanların üzerinde uygulamaya başladım. Başta eşim, başı ağrıdığına reiki enerjisi veriyorum. Beş dakika içinde geçti diyerek kalkıyor. Baktım işe yarıyor. Gerçekten dönüşümü gördükçe daha da inancım güçlendi ve artık ben bu yolda ilerlemeliyim dedim... İnsanların hayatına dokunmak, insanların hayatlarına pozitif katkı sağlamak, beni çok motive etti. Bu manevi boyuttaki bu zenginliği gerçekten beni buna itti tamamen. Ardından yaşam koçluğu geldi. İnsanlara daha faydalı olayım, sorularla da kendilerini keşfetmelerini sağlayayım diye. Ardından buna bedenen de bir şey katmam gerekiyor dedim ve anti gravity yoga eğitmenliği geldi. İnsanların hem bedenen hem ruhen hem de zihnen açılıp özgürleşmelerini sağlayan bir insan haline geldim.

Katılımcıların bu söylemine dayanarak burada Merter'in, “Modern insanın metafiziği yaşayamama gerilimi” ifadesinin doğruluğunu görmekteyiz. Merter'e göre bunda, materyalizm düşüncesine ait görüşlerin yaygınlaşmasının ve kurumsal dinlerin insanlar üzerindeki etkisini yitirmesinin payı vardır.²⁹³ Modern insan, modernitenin dayatmalarından bunalan ve manevi arayışları olan, aynı zamanda metanın üzerindeki cazibesinden kurtulamayan bir öznedir. Dolayısıyla onun hem meta aşkını yüceltecek hem de manevi haz duygusu verecek en makul durak, enerji şifa teknikleridir. Hem insanların bilinçaltındaki blokajlarını temizleyerek farkındalık sağlayıp onların dönüşümüne yardımcı oluyor, hem de kendi istek ve arzularını karşılayacak gelir elde ediyor.

²⁹³ Merter, *Dokuz Yüz Katlı İnsan*, s. 282.

Her katılımcının dönüşümü birbirinden farklıdır. Kişinin bilinçaltında yatan duyguların farklı olması, onların temizlenmesi, dönüşümlerin şeklini de farklılaştırmaktadır. Katılımcılar dönüşümlerini farklı noktalardan anlatsalar da hemen hepsinin ortak noktası, tek düze, monoton hayatın sıkıcılığından özgürleşmek, manevi hazzı yaşama ya da maneviyat duygusu eksikliğini gidererek arzu ve isteklerini karşılayacak bir gelir elde etmektir.

3.3.4. Keşfetme/ Oldurma/ Yaratma

Katılımcılarımız, dönüşümlerini gerçekleştirdikten sonra keşfetme süreçlerinin başladığını ifade etmişlerdir. Kendilerindeki dönüşümün etkisiyle neleri başarabilecekleri hakkında çeşitli denemeler yapmışlardır. Bu denemelerin sonucunda Begüm Hanım, Gülsüm Hanım ve Burcu Hanım, hayatları ile ilgili kontrolün kendi ellerinde olduğunu ve istedikleri her şeyi yaratabileceklerini²⁹⁴ şu şekilde ifade etmişlerdir:

Sen kalpten istersen bir şeyi, bunun gerçekleşeceğini görüyorsun ve imgelediğinde, düşünme gücü, sonrasında o kitabı aldım. Düşünme gücü. Peş peşe bu enerji ile ilgili hep düşüncemiz. Sonra kendi dünyamızı kendimizin yarattığını keşfettim. Özümü keşfettim.

..Access barsı uyguladığımızda hayatımızdaki her şeye yön verebiliyoruz. Thetada veremiyor muyuz? Onda da verebiliyoruz. Zaten ben thetanın bazı şeylerini bilinçsizce uyguluyordum zaten.

Şifalandırmayaduyduğum ilginin tek sebebi Gülru değildir. Burada benim bunlarla ilgilendiğimi gören duyan herkes gelmeye başladı. Hani çevremden psikolojik sorunları olanlar, çocukları ile sıkıntı yaşayanlar, sigara bağımlılığı olan arkadaşım. Mesela, arkadaşımın sigara bağımlılığı hastalığını tedavi etme şansım olduğunu düşünüyorum, O da öyle söylüyor. Senden sonra oldu diyor ama hani yaptığım çalışmalarda bir oldurma hani ben buna oldurma diyorum. Hani net bir şekilde reikide de bu var çünkü. Aslında thetada da bu

²⁹⁴ Katılımcılardan birçoğu özellikle yaratma fiilini kullanmıştır. Hayatlarının otokontrolünün kendi ellerinde olduğunu söyleyen katılımcılar, cezalandıran ya da mükâfat veren bir tanrı inancı yoktur demiştir. Kişi, kendi hayatından kendisi sorumludur. Dolayısıyla kendi fiillerini de kendisi yaratır. Yaratma fiili ile ilgili anlatılmak istenen bir diğer husus da şudur: “insan davranışlarının hemen hepsinin üzerinde ekili olan bilinçaltıdır. Bilinçaltında yatan duygular da bize aittir. Onları oraya hapseden bireydir. Orada bastırılan duygular bir noktadan sonra bizi ele geçirir ve hayatımızın kontrolünü eline alır. Aslında istemediğimiz hayatı biz yaratıyoruz. Kurtulmak da bizim elimizde.” Katılımcılarımız, bilinçaltındakileri temizledikten sonra, artık bilinçaltındakilerin hayatını nasıl etkilediğini ve bu etkiyi nasıl ortadan kaldıracığını öğrendiği için her şeyi kendisinin kontrol ettiğini söyler. Eğer olumsuzlukları hayatına çekiyorsa, olumlu olanları da hayatına çekebilir. Bir de katılımcılar, enerji uygulamalarının söylemlerine dayanarak, her şeyin bir enerji olduğunu, bu enerjilerin belli frekanslarının olduğunu, istediğimiz şeylerin frekansına girerek elde edebileceğimizi ve hayatımızı şekillendirebileceğimizi söylemektedir.

var. Yaradan'dan isteyip öldürme aşamasında başarılı olduğumu düşündüğüm birkaç şey oldu gerçekten.

Katılımcılar enerji şifa tekniklerini dua, derin meditatif konsantrasyon ve evrenin yaşam enerjisini kullanarak, bilinçaltı ve bilincindeki inançları değiştirmeye ve hayatlarında arzuladıkları ne varsa yaratmaya yardımcı bir teknik olarak görmektedirler. Ayrıca çeşitli enerji şifa teknikleriyle katılımcılar, bedende neyin olup olmadığını, herhangi bir cihaz kullanmadan görebildiklerini ve arızalı olan uzuvları tespit ederek iyileştirdiklerini söylemektedirler. Hiçbir alet kullanmadan ve uzak bir mesafeden insan bedenini tarayabildiğini söyleyen Halveti Tarikatı mensubu ve emekli asker olan Kürşat Bey ile kentli muhafazakârlardan Gülsüm Hanım, bununla ilgili şunları söylemiştir:

Mesela hayvanların iletişiminden hal ve hareketlerinden kokusundan hepsinden yola çıkarak en sonunda istediğim şeye vardım elhamdülillah. Şimdi buradan Amerika'daki Tramp'a baktığım zaman ne var ne yoksa hepsini söyleyebilirim. Tayyip'e baktığım zaman ne var ne yok hepsini söyleyebilirim. Bir ara mesela kanser dediler, ameliyat oldu. Ona baktım. Elhamdülillah sapaşğlam. Şu an on üzerinden on aynen de çıkıyor.

..Matrixe²⁹⁵ ilk başladım. Tamamen uçuk bir tedavi gibi geldi bana. Evet, tedavi ediyor. Hayatınızdaki hemen her şeyi ayarlıyor. Mesela geleceğinizi kontrol edebiliyorsunuz. İstediklerinizi yoluna koyabiliyorsunuz. Hatta orada eğitim görürken birini iyileştirdiler. Sukolyozu²⁹⁶, beş dakika içinde gözümüzün önünde düzelttiler bize eğitim verenler²⁹⁷ ve ben şok olmuşum. Çünkü sukolyoz, ameliyat ile düzelen bir hastalıktı.

Kürşat Bey, modern tıbbın kullandığı alet, cihaz ve ilaçların hiçbirini kullanmadan insanların hastalıklarıyla ilgili teşhis koyabildiğini ve sadece enerjiyle hastalıkların türü ne olursa olsun, ciddi rahatsızlıklar da olsa beş dakika ya da birkaç gün gibi kısa bir sürede tedavi ettiğini söylemektedir. Katılımcılardan Gülsüm Hanım ise, enerji uygulamalarının kişiye sağlıklı ve kaliteli yaşam imkânı sunduğunu söylemektedir.

²⁹⁵ Matrix, bir enerji tekniğidir. Matrix enerjisi, varoluşumuzu, imgelenebilir her yolda dönüştürmemiz için içimizde yatan gücü serbest bırakır. Bkz. <http://sifaura.com/2016/05/14/matrix-enerjisi-ile-cok-sey-mumkun/> (11.01.2020).

²⁹⁶ Sukolyoz, omurganın genellikle göğüs ve ya bel bölgelerinde görülebilen yan tarafa doğru olan eğrilidir. Eğriligi 20 derecenin(40derece) üzerinde olduğu hastalara cerrahi müdahale uygun görülmektedir. Bkz. <https://www.medicalpark.com.tr/skolyoz-omurga-egriligi-nedir-belirtileri-ve-tedavileri-nelerdir/hg-1655> (11.01.2020).

²⁹⁷ Gülsüm Hanım, matrix eğitimini 50 kişilik bir doktor grubu içinde almıştır. Sadece doktorlardan oluşan bu eğitime bir doktorun vesilesi ile katılabılmıştır. Kendisi doktor olmayıp, 2 yıllık ebelik-hemşirelik mezunudur.

Sağlık alanında popülerlik kazanan enerji şifa teknikleri kişileri sadece fiziksel sağlığa değil, aynı zamanda zihinsel ve ruhsal olarak da kişinin iyi olmasına yardımcı oluyor. Bunun dışında kişinin hayatında olmasını arzu ettiği her şeyin, hayatında olmasına da imkân veriyor. Enerji teknikleriyle kazandığı farkındalık ve başlayan dönüşümün sonunda, kendi özünü keşfeden, kendini bulan, sınırlarını bilen bir özne karşımıza çıkmaktadır. Bu anlayışa göre her şey bireyin eline bırakılmıştır. Baktığımızda, dinlerde insan ister, tanrı verir ya da vermez. Bu tanrının seçimidedir. Ancak enerji şifa tekniklerinde, birey bundan özgürleştiriliyor. Bireye vaat edilen, tanrıdan istemeye gerek kalmadan kişinin kendisinin yaratmasına imkân vermesidir. İstiyorsan nasıl yapacağını keşfet, yarat ve oldur. Enerji şifa tekniklerinde insanları cezbeden nokta budur.

3.4. ENERJİ TERAPİSTLERİNDE ÖNE ÇIKAN KARAKTERİSTİK YAPI

Yakın zamanda ortaya çıkan özellikle 2012-2015 yıllarında sosyal medyada çokça görünür olan enerji şifa teknikleri ve enerji terapistleri, modern birey tarafından ilgi ile karşılanmıştır. Facebook, İnstagram, Twitter, Workshoplar ve çeşitli seminerler ile geniş kitlelere seslerini duyurmayı başarmışlardır. Popüler olmadan önce yakın çevrelerinde etkin olan enerji terapistleri, şimdilerde internet üzerinden daha büyük kitleleri etkileyebilmektedir. Yapılan seminerler Türkiye'nin hemen her büyükşehirinde gerçekleştirilmektedir. Seminerlere farklı şehirlerden pek çok danışan katılmakta olup, kadın danışanların sayısı erkek danışanlara göre %90'dır. Erkek danışanlar fark edilmeyecek kadar azdır.

Türkiye'de enerji terapistliğinin bu yükselişlerinde etkili olan karakteristik yapıyı görüşme yaptığımız katılımcılar üzerinden belirlemeye çalıştık. Görüşme yaptığımız katılımcılardan yola çıkarak enerji terapistlerinin tipik özelliklerini altı başlıkta sınıflandırdık.

3.4.1. Yargısız Alanda Kalma

Bireylerin çoğunda, hakkında bilgi sahibi olmadığı kişilerin dış görünüşüne bakarak değerlendirme, hakkında olumlu, olumsuz yorumlar yapma ve yargılama özelliği vardır. Bu davranış her ne kadar kurumsal dinlerde ve toplumda hoş görülmesine

de pek çok insan bu davranışı yapmayı devam ettirmektedir. Özellikle modernite ile beraber, insanların ahlak, kişilik ya da karakter özelliklerinden ziyade, dış görünüşleri ve maddi imkânları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bunun içinde bireyler, kişilik ya da karakterlerinden ödün vererek olmadıkları hayali bedenlerin içinde gerçek kimliklerini saklayarak topluluklara karışmışlardır. Her ne kadar bireyler gerçek kimliklerini saklayarak olmadıkları biri gibi davransalar da aslında oldukları gibi toplum tarafından benimsenmek isterler. Onları, sahip olduğu özelliklerden, düşünce ve değerlerden dolayı yargılamayacak kişilerin hoşgörü şemsiyesi altına girmeyi isterler.

Çeşitli düşünce, değer ve görüşlerinden ötürü yargılanmış ya da farklı ithamlarla yaftalanmış insanlar, her daim yargısız alanda olmayı seçen, enerji terapistlerinin çatısı altına sığınır. Burada herkes, sadece insandır. Kimse sahip olduğu özelliklerden, yaşadığı hayattan, tercih ettiği düşünceden ya da savunduğu görüşten dolayı yargılanmaz. Enerji terapistleriyargıyı, insanın hayatını olumsuz etkileyen bir bilinçaltı kodu olarak tanımlarlar. Bundan dolayı her zaman yargısız alanda kalmayı tercih ederler. İslam dinindeki başkasına su-i zanda değil hüsn-i zanda bulunma ilkesini Kürşat Bey şu şekilde açıklamıştır:

Güzel düşüneceksin. Kimse için kötü düşünmeyeceksin. Mesela mübareklerden biri giderken talebelerinden biri kız ile oğlan kolkola giderken şunlara bak ne kadar terbiyesizler, utanmıyorlar. Oğlum demiş, öyle diyeceğine bir de kardeşse onlar ne diyeceksin? Suizan etmesen olmaz mı demiş? İki kardeş kol kola ne güzel gidiyor, de demiş. Değil mi ya? Güzel düşünmek, her zaman için efdal bir davranıştır. Çirkinden uzak duracaksın.

İslam'ın ahlak ilkelerinden biri olan su-i zandan kaçınmak, enerji şifacıları tarafından “yargısız alanda kalmak” olarak kullanılmıştır. Yargısız alanda kalma, Burcu Hanım tarafından da su-i zandan kaçınmakla aynı anlamda aynı anlamda kullanılmıştır:

...Ama bu theta hocamızın bize ısrarla söylediği bir şey vardı. Ben öyle espriyle karışık bazen medyatik karakterlerle ilgili bir şeyler yazıyordum ona. Yargısız alanda kalalım, yargısız alanda kalalım hocam diyordu. Doğru yani evet insanları zaten ki bir de mesela hani dini öğretilerde de en çok değil mi uzak kalmamız gereken şeylerden biri.

Katılımcılarımızdan bazıları, kişilere yargılayıcı yaklaşım ile değil de tanımaya yönelik bir yaklaşım sergilenmesini ifade etmiştir. Çünkü kendisi ile sohbet etmeden, birlikte zaman geçirmeden kimsenin anlaşılması mümkün değildir. O yüzden Hatice Hanım, insanların önyargılı olmaktan kaçınması gerektiğini düşünmektedir:

İnsanlar önyargılı olmamalı diye düşünüyorum. Kalbini açıp bakamıyoruz. Bu yüzden tam doğru tanımak diye bir şey yok bence. Bu yüzden yargılayıcı yaklaşım yerine tanımacı yaklaşıyorum genelde. Mesela ateist arkadaşımıza ılımlı yaklaşıyoruz. Yanlışlığı konusunda çatışmaya girmiyoruz. Sadece dini hoş gösterecek davranışlarda bulunmaya gayret gösteriyoruz. Böyle olması gerektiğini de savunuyorum.

Hemen hemen bütün katılımcılar yargısız alanda kalmanın gerekliliğini savunmuştur. Bu davranışın hem ahlaki olmadığından hem de dini öğretilerde de bu davranışın kınandığından bahsetmişlerdir. Kurumsal din ile irtibatta olmayan katılımcılar da bu konudaki görüşlerini desteklemek için, dini öğretilerde de bu davranışın kınandığını örnek göstermişlerdir.

3.4.2. Koşulsuz Sevme

Enerji şifacılığında koşulsuz sevgi, bireyin gerçek anlamda özgürleşmesi anlamına gelmektedir. Enerji terapistleri, hem kendilerine hem de danışanlara yaptıkları bilinçaltı temizliğiyle yargısız alanda kaldıklarını ve herkese sevgiyle yaklaştıklarını söylemektedir. Çünkü sevginin dönüştüremediği hiçbir şey yoktur. Sevgi ile insanın her şeyi dönüştürebileceğine inanan Esmâ Hanım, sevginin iyileştirici yönünden şu cümlelerle bahsetmiştir:

...Her şeyi sevgi dönüştürür. Suyu sevgiyle şefkatle baktığımızda su dönüşür. Suyun kristalleri vardır. Bir mürekkebe bile baktığımızda, her kalemin yazdığı mürekkep şekli farklıdır. Her dokunuş farklıdır. Ama sevgi bambaşkadır. Sevgi dönüştürür. İlaçtır... Yaradanın koşulsuz sevgisi. Kişi sevgiyi deneyimlediği zaman mutluluğu hayatına getirir.

Enerji terapistleri Yaradan'ın koşulsuz sevgisinden bahseder. Yaradan, insanları ceza ile korkutan ya da mükâfat ile teşvik eden bir yaratıcı değildir. Yaradan bütün insanları koşulsuz sevgisiyle kuşatır. Katılımcılardan bazıları Yaradan'ı, şefkatli, merhametli ve sevgisi olan içkin bir tanrı olarak tanımlamaktadır. Onlara göre Yaradan, ürkütmez, korkutmaz ve cezalandırmaz.²⁹⁸

²⁹⁸ Esmâ Hanım: "...Mesela Allah seni yakar, derlerdi. Ben derdim Allah, niye bizi yakasın ki? Bu dünyada baktığımızda niye böyle bir şey, korkutulma, ürkütülme olurdu? Çünkü engelleme. Korku ancak engellerdi. Ama baktım ki yaradanın sevgisi var, şefkati var, merhameti var. Her şeyi var yani. O ürkütme ve korkutmanın dışında." Burada Esmâ Hanım'ın söylemine baktığımızda sadece rahmet ve sevgi sahibi yaradan anlayışının olduğunu görüyoruz. İndirgemeci bir bakış açısıyla kendi tanrı anlayışını ifade etmiştir. Söylemi dinlerin söyleminden farklıdır. Dinlerde yaratan hem rahmeti ile hem de gazabı ile insanlara muamele eder. Günahkâr insanları cezalandırır ve iyi insanları cenneti ile mükâfatlandırır. Esmâ Hanım, çocukluğunu, din ile alakalı sürekli olumsuz yargıların bulunduğu ve

Yaradan'ın sevgisi olarak da ifade edilen koşulsuz sevgiyle insanlara yaklaşma hemen tüm katılımcılarımızda temel anlayış olarak bulunmaktadır. Onlar Yaradan'ın bu sevgisiyle insanlara yaklaştıklarında tekâmüllerinin daha kolay olacağını düşünürler. Herkese sevgiyle yaklaşan biri, başkaları için kötü düşünmez, kötülük yapmaz. Karşısındakine koşulsuz sevgiyle yaklaşan, yargılamaz, affeder. Bu yüzden enerji şifacıları genellikle insanlara sevgiyle yaklaşmaya çalışırlar. Ataşehir de DKAB öğretmeni olan Kübra Hanım, bir şeyi Allah rızası için yapma ile koşulsuz sevgiyle yapmanın aynı olduğunu düşünmektedir:

Koşulsuz sevgi, yaratılanı hoş gör, yaradandan ötürü, balık bilmezse Halik bilir. Daha doğrusu her yaptığını Allah rızası için yapmak.

Kendisini dindar olarak ifade eden katılımcılar, İslam dininin öğretilerine uygun bir şekilde koşulsuz sevgiyi tanımlamıştır. Kürşat Bey de koşulsuz sevgiyi mensup olduğu din görüşüyle açıklamıştır:

...Zaten koşullu sevgi olduğu zaman orada ihlâs olmaz. Koşulsuz sevgi olduğu zaman orada ihlâs vardır, samimiyet vardır. Şimdi şeye soruyorlar da aşk nedir diye mübareklerden birine. Aşk diyor, sevgilinin kapısında diz çökmektir, kovsa bile gitmemektir diyor.

Kürşat Bey, koşulsuz sevgiyi ihlâs kavramıyla açıklamıştır. Ayrıca koşulsuz sevgiyle ilgili örneklerde Veysel Karani ve Yunus Emre'nin sevgi anlayışından bahsetmiştir. Enerji şifacılarıysa koşulsuz sevgiyi, insanın karşısındakine samimi olması şeklinde tanımlamıştır. Eğer bir insan, herhangi bir menfaati olmaksızın karşısındaki sevdiğini söylüyorsa o, samimidir, aradaki sevgi de gerçek sevgidir.

Genel itibarıyla katılımcılardan dindar olanlar koşulsuz sevgiyi İslam anlayışına göre yorumlamıştır. İnançlı fakat dindar olmadıklarını söyleyenlerse, koşulsuz sevgiyi, evreni Yaradan'ın insana olan sevgisi olarak yorumlamış, ayrıca insanlara Yaradan'ın sevgisiyle muamele etmenin de koşulsuz sevgi olduğunu söylemişlerdir.

3.4.3. Pozitif Olma

siyasi olarak da dinin dışlandığı, kötülendiği dönemde geçirmiştir. Esmâ Hanım, enerji çalışmalarıyla tanıştıktan sonra gerçek anlamda dinlere bakış açısının değiştiğini ifade etmiştir. Her ne kadar dinlere bakış açısının değiştiğini söylese de kendisinin yaradana olan inancı bulunan ancak gündelik hayatında ibadetlere yer vermediğini ifade etmiştir.

İnsan yaşadığı hayatta farklı olay ve durumlarla karşılaşabilir. Bu durum ve olaylar insanın hayatını kolaylaştırdığı gibi zorlaştıra da bilir. İnsan, karşılaştığı bir olayda her zaman olabilecek en kötü varsayımda ısrar eder. Bununla ilgili enerji şifacıları insanın, en kötüyü değil, güzel olabilecek şeyleri düşünmesini ister. Şifacılar göre insan yaşadığı her olay ve durumda bardağın dolu tarafını görmeye çalışmalıdır. İnsan, her durumda pozitif olmalıdır.

Enerji uygulamaları yapan katılımcılardan Fatma Hanım ve Kübra Hanım, her koşulda pozitif olduklarını, her olaydan insanı mutlu edecek sonuçların çıkabileceğini söylemiştir:

Evet pozitif bir insanım. Olayların negatif ve pozitif iki yönü varsa, ben hep pozitif olanı seçtim şimdiye kadar.

Pozitif olmaya, koşulsuz sevgiye ve yaradanla her an irtibatta olmaya özen gösteririm. Bu benim dini inançlarımda da var. Pozitif olmak, bardağın dolu yanını görmeye çalışır, her şeyde bir hayır ararım.

Katılımcılar, her zaman neşeli, güler yüzlü ve pozitif olduklarını söylemişlerdir. Genel anlamda şifacıların dışa yansıyan şekilleri pozitifdir. Meslekleri gereği her yerde mutlu görünen şifacılar, her zaman mutlu değildirler. Kötü varsa iyinin kıymeti anlaşılır. Bu mutluluk ve üzüntü için de böyledir. Çünkü enerji uygulamaları sayesinde hayatlarında sadece istedikleri olaylara yer veriyorlar. Üstesinden gelemeyecekleri ya da karşı karşıya gelmeyi arzu etmedikleri hiçbir şeyin hayatlarına girmesine izin vermiyorlar. Sürekli kendilerini olumsuz enerjilerden arındırdıkları için ruh halleri karşıya hep pozitif olarak yansımaktadır. Çünkü enerji şifa tekniklerinin temelinde bu vardır. İnsanlara vaat edilenlerden biri de budur: 'İstemediğin şeyleri hayatından çıkarmak ve negatif enerjilerden arınmaktır'. Kişi negatif enerjilerden arınıp, istemediklerini hayatından çıkardığında mutsuz ya da kötümser olmasını gerektiren hiçbir sebep kalmamaktadır. Kanaatimizce öyle olmasa dahi edindikleri inanç gereği enerji terapistlerinin ruh halinin sürekli pozitif olması gerekmektedir.

3.4.4. Sıra dışı Olma

Enerji şifa tekniklerinin birçoğu mistik unsurlarla doludur. Beden okumaları, renklerden oluşan enerji bedenlerini görme, askıda kalan ruhlar, periler, melek terapi, ölümsüzlük kromozomu, genlerin değişimi, yedinci seviye, astral seyahat,

reenkarnasyon, farklı âlemlere ait varlıklar görme gibi pek çok kavram vardır. Bunun dışında katılımcılar, enerji terapisi uygulamadan önce sezgilerinin olduğunu, enerji ile dönüştükten sonra sezgilerinin çok daha güçlü hale geldiklerinden bahsetmektedirler. İlk kez çocuğu için şifa uygulaması Esmâ Hanım, bu deyimini sonrasında odanın içinde farklı renkler gördüğünü şu şekilde açıklamıştır:

Benim bedenimde kemiksel ağrılarım vardı. Rica ettiğimde serapim²⁹⁹ enerjisi ile bana uzaktan şifa gönderdi. Dediğim gibi ben ilginç bir şekilde farklı duygular hissetmeye başladım. Gözüm kapalıyken görüntüler görmeye başladım. Renkler görmeye başladım. Gözlerimi açtığımda da görmeye devam ediyordum o görüntüleri görmeye odanın içinde. Her yerde renkler dolanıyordu.

Gülsüm Hanım ise şifa tekniklerini yaşam tarzı haline getirdiğini, gündelik işlerini buna göre düzenlediğini ve gerekli durumlarda şifa teknikleri sayesinde zamana genişlemesini emrettiğinden bahsetmektedir:

Ben zamanın genişlemesine inanırım normal hayatımda. Bir yere gideceksem, çok da geç kaldıysam zamana genişlemesini emrediyorum ve oluyor. Bu İslam'da da var, bast-ı mekân tayy-i zaman ismiyle.

Gülsüm Hanım, işlerini yetiştirmek için zamana genişleme emri verdiğini söylemektedir. Bunun İslam geleneğindeki karşılığı tayy-i zamandır. “Tayy” sözcüğü kelime anlamı olarak “geçip gitmek, mesafe katetmek ve dürüp bükme” anlamına gelip tasavvufta, an içinde çok uzun bir zaman yaşamak gibi olağanüstü durumlar için kullanılan bir terimdir.³⁰⁰ Bu hali daha çok Allahdostları dediğimiz veliyullahın, takva sahibi mümin kulların gösterdiği bilinir. İslam'da keramet göstermek olarak da ifade edilen bu kavramlar, Enerji terapistlerine göre, bu halleri farkındalık kazanmış her birey gösterebilir. Sadece tek bir zümreye ait değildir. Ayrıca büyük çaba göstermek de gerekmez. Tüm bunlar insanın bilinçaltına bu şekilde kodlandığı için diğer insanlara olağanüstü olarak görünür. Ancak kişilerdeki bu bilgiye ait inanç değiştirildiğinde herkes zamanı genişletebilir. Katılımcılardan Begüm Hanım ise fiziksel olarak

²⁹⁹ **Seraphim Enerjisi:** Serafim isminde bilinen yüksek melekler 13.000 yıl önce, âdemoğlunun refahı için kozmik enerjiyi birleştirmiştir. Birleşen bu kozmik enerji, evrendeki tüm canlıların iyileştirilmesinde ve kişisel gelişiminde kullanılır. Bkz. <http://www.meralbakir.com/tr-TR/seraphim-blueprint/seraphim-nedir> (11.01.2020).

³⁰⁰ M.Nedim Tan, “Tay”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (DİA), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2016, C.EK-2.s.589.

olağanüstü bir tecrübe yaşadığını ve şifa tekniklerinden sonra gençleşmeye başladığını şu şekilde açıklamıştır:

O da yaptığım bu enerji çalışmalarıyla gerçekleşti. Her yaptığım seansla daha da gençleştiğimi fark ettim. Zaten gençlik ve DNA aktivasyonu yapıyoruz her şeyden sonra. Thetanın bu güzel yanı var. Her danışanla birlikte siz de gençleşiyorsunuz.

Enerji şifacılığında insan zihin, beden ve ruh üçlemesinin bütünüdür. İnsan bu üç açıdan mükemmel olmalıdır. Bilinçaltı temizliği ve yanlış kodların değiştirilmesi ile kişi zihin ve ruh açısından mükemmelleştirilir. Bedenin mükemmelleştirilmesi için ise genelde yoganın anty gravity yoga, karma yoga, ying yoga gibi birbirinden farklı yoga eğitimleri verilir. Çoğunlukla enerji terapistleri spor çeşidi olarak yoga ve türlerini tercih etmektedirler. Aslında yoga Uzak Doğu dinlerine ait bir pratiktir. Yoga ve meditasyon yaparken -ki yoga yapan bütün bireyler yoga öncesi ve ya sonrası meditasyon yapıyor- Hinduizm'in Sanskritçe olan dini hece ve ya şiirleri olarak bilinen mantralar³⁰¹ dinlemektedirler. Ayrıca Uzak Doğu dinlerine ait çeşitli dini sembol ve aksesuar kullanımlarını görmekteyiz. Tüm bunlar, enerji uygulaması yapan bireyler arasında gündelik hayatın içinde benimsetilerek bu dinlere sempati kazandırılmaya çalışılmaktadır. Theta Healer olan Esmâ Hanım, görüşmemizde sürekli olarak evrenle bütün olabilmeden bahsetmiştir:

Yaradanın bulunduğu yedinci seviyeye çıkmak, yaradanın orada enerjisini hissetmek. Yedinci seviyeye çıktığınızda beden titreşiminiz değişiyor. Yeri geliyor ağlıyorsunuz, yeri geliyor mutluluktan uçuyorsunuz. Yani öyle bir huşu var ki... Yedinci seviyenin tanımı o kadar farklı kişiden kişiye değişir. Keyif, neşe, uçmak, hafiflik, özgürlük, her şey yolunda ifadesi, tam ve bütünlük, birlik, beraberlik ayrımcılık yok. Bütünsünüz ya, evrenle, her şeyle bütünsünüz.

Batı düşüncesi ile birlikte ortaya çıkan doğaya halim olma düşüncesinin enerji terapistleri tarafından kırıldığını görmekteyiz. Enerji terapisti olan katılımcılarımızın hemen hepsinin söyleminde, doğa ile iç içe olma, onunla bütünleşme ve doğanın üzerine düşünerek, özbenliğin keşfedilmesi düşüncesi vardır.

Ayrıca yedinci seviye, enerji terapistlerinin pek çoğunun yükseldiği ve Yaradanın bulunduğu kattır. Buraya yükseldiklerinde yaradan onlara her şeyin bilgisini verir. Theta eğitimlerini aldıktan sonra sürekli yedinci katta olduğunu söyleyen ve her an

³⁰¹ <https://www.wikizero.com/tr/Mantra> (11.01.2020).

oraya çıkıp huzur bulduğunu söyleyen Esmâ Hanım, dünyaya ait tüm bilgilerin Yaradan'dan öğrenilmesi gerektiğini söylemektedir:

Yaradandan öğrenmeyi seçiyorum. Anneliği yaradan bana öğretir. Babalığı da yaradan bana öğretir. Genetikten değil, yaradandan öğreniyorum. Yaradan benimle her daim iş birliği yapar. Korkma, engelleme, yaradan sana her şeyi öğretir. Ben şimdi direkt yaradanla bağlantı kurabildiğim için çok mutluyum. Yaradandan öğrenmeye çalışın, çünkü yaradan en kolayından öğretir.

Katılımcılardan bazıları Yaradan'ın öğrettiği bilginin genetikten öğrenilen bilgidен farklı olduğunu söylemiştir. Yaratanın verdiği bilgi hariç diğer tüm bilgiler önyargılarla doludur. Hepsi öznel anlamlar yüklenmiştir. Ayrıca çoğu bilgiyi zorlaştırır. Hâlbuki yaradan en kolayını öğretir. Bunun dışında yedinci seviyede yaradan ile direkt konuşmak ya da iletişim kurmak, görülen rüyaların doğruluğunun ve kesinliğinin enerji uygulamalarından sonra artması, insanın sezgilerinin güçlü olması, keramet göstermek – ki bazıları buna mucize de demiştir- tüm bunlar İslam dininde Allah tarafından gönderilen peygamberlere ait özelliklerdir. Bunu söyleyen katılımcılar kutsal olanın seviyesini düşürmüştür. Özel bir zümreye aitken herkesin tekniğini öğrendiğinde elini kolunu sallayıp çıkabilecekleri bir seviye olmuştur. Burada bir nevi kutsalın görünürleşmesi de söz konusudur.

Genel itibarıyla, zamanı genişletmek, yedinci seviyeye yükselmek, meleklerin, perilerin görülmesi, sezgilerin güçlenmesi, rüyaların sadık rüyalara dönüşmesi gibi pek çok sıra dışı özellikler, katılımcıların genel özelliği olarak tespit edilmiştir. Hemen hepsinin söyleminde tabiatüstü veya sıra dışı olma söylemi vardır. Dolayısıyla enerji uygulamalarının mistik yönü, modern insanın da merakını cezbetmekte ve kendine çekmektedir.

3.4.5. Mükemmeliyetçi Olma

Enerji şifa tekniklerini uygulayan hemen herkeste benliğe yapılan vurgu vardır, özün keşfi. İnsan özünü keşfettiğinde yaratma ve oldurma fiilleri devreye girer. İnsan artık hayatındaki her şeyi dönüştürmeye başlar, zihnini, bedenini, ruhunu. Katılımcılardan biri hariç, mükemmeliyetçiyim diyerek açıkça belirtmese de aslında hepsinin kendileri için iddiaları budur. Her şeyi kendisi dönüştürebilen insanın kimseye-tanrıya da- ihtiyacı yoktur.

Hastalandığında anda iyileştirilen bedenler, bedene verilen gıdaların kontrol edilmesi ve kontrollü tüketilmesi, fizik bedenün kuvvetlendirilmesi, zihnin sürekli arındırılarak yenilenmesi, ruhun stabil kalması gibi şeylerin hepsi mükemmel insan profili çizmektedir. Mükemmeliyetçi çizgiyi benimsediklerini söyleyen şifacılar, bu tavırlarını hem beden, hem ruhen hem de zihnen sürdürmektedirler. Onlara göre insan, bu üç açıdan mükemmel olmalıdır. Yeme içmelerine dikkat eden Zeynep Hanım şunları söylemektedir:

Şu an tek yaptığım şey 7'den sonra bir şey yemiyorum. Misvak kullanıyorum. Paketli gıdaları hayatımızdan çıkardım. Üzerinde helal sertifikası olmayan hiçbir şeyi almadım, yemiyorum. Yemek zorunda kalıyorsam da bir duası var onu okuyorum, yiyorum. Gibi gibi şeyler. Genel itibarıyla bunları uyguluyorum şu an itibarıyla.”

Şifacılar mükemmeliyetçi karakterlerini sürdürmek için, her gün pratik yapmaktadırlar. Bu pratik hem beden, hem de ruhen yapılmaktadır. Begüm hanım bununla ilgili bize şunları söyler:

...Auramın daha da genişlediğini, her danışandan sonra daha da bunun arttığını gözlemliyorum, görüyorum. O yüzden, sabah akşam çakra dengeleme yapıyorum. İşte eril-dişil enerjim dengede olsun. Maddi-manevi dengede olayım. Yaratıcılığımı ifade edebileyim. Alma-verme dengede olsun diyorum.

Katılımcıların söylemlerine baktığımızda ortaya, zihin-beden ve ruh yönünden gelişimini tamamlamış, mükemmel insan imajı çizmektedirler. Bu imajla ilk Narsisizm³⁰² kavramını getirmektedir. Narsisizmin temel özelliği ise bireyin benliğini mübalağaya kaçacak şekilde olumlu göstermesidir. Göründükleri gibi olmayan narsist bireyler, yaratıcılık, zekâ, sosyal statü ve dış görünüşleriyle diğerlerinden üstün olduklarını, ayrıca kendilerinin başkalarından sıra dışı özellikleriyle de ayrıldıklarını düşünmektedirler.³⁰³

Baktığımız zaman katılımcılarımızın bazılarının çizdiği imaj, narsistik kişiliğe denk gelmektedir. Mükemmel insan imajı çizen enerji terapistleri, insanın her türlü ihtiyacına cevap veren, onun farkındalığını sağlayan, dönüşümüne rehberlik eden bu

³⁰² Narsisizm, aşırı öz-sevgi, egosantrizm, kendini olduğundan yukarı görme ve aşırı öz-sevgi anlamlarına gelmektedir. Büyükleme, her şeyin merkezi kendini görme, gösterişçilik, aşırı kendini beğenme, tüm bunlar narsisizmi işaret eden özellikler olarak belirtilmiştir. Bkz. Orhan Gürsü, Fatmana Semiha Önce Özokudan, “Ergenlerde Dindarlık, Narsizm ve Özgüven”, *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, C.4, S.4 (2019), s.441.

³⁰³ Betül Nacakcı, “Sosyal Medyanın İnşaa Ettiği Narsist Kişilikler: Instagram Hesapları Üzerine Bir Analiz(Pilot Çalışma)”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.1, S.2(2018), s.258.

kişiler, olumlu, pozitif, yargılamayan ve koşulsuz sevgi ile yaklaşan mükemmeliyetçi tavırlarıyla, her zaman kendilerine danışan çekmektedirler.

3.5. MODERN KUTSAL REHBERLER

Geleneksel aile düzeninde aile fertlerinin çoğu, kendileriyle ilgili meselelerde görüş belirtmez, verilen karar uyardı. Örneğin evlilikleri aileler planlar ve gerçekleştirirdi. Meslek seçimini aile yapar, birey o mesleği icra ederdi. Bireyin hemen her davranışı din kurallarıyla sınırlandırılmıştır. Gelenek, birey üzerinde yaptırımında bulunan ve bireyin davranışlarının uygunluğunu denetleyen bir otoriteydi. Çağlar ilerledikçe, ortaya çıkan *izmler* geleneksel kalıplara şiddet uygulayıp zihin yapısını değiştirdi, insanlar kendi seçimlerini yapmaya başlamış, sonuç olarak geldiğimiz noktaya baktığımızda bireyin merkeze alındığı, biricikliliğinden ve özgürlüğünden bahsettiğimiz modern döneme ulaşılmıştır.³⁰⁴

Modern öncesi dönemde geleneksel ve dini yapılarla baskılanan birey, modernizm ve peşi sıra gelen akımlarla özgür bırakıldığında, öğrendiği her şeyin tam zıddıyla yüzleşmiştir. Başlangıçta şok hali yaşayan birey, zincirlerinden kurtulmuş esir gibi sağa sola özgürlük naraları atmış, yıllarca özlemine çektiği yerlerde dolaşmış ve düşüncelerini rahatça başkalarına ifade etmiştir. Sonrasında şok hali geçtiğinde, ilk hissettiği duygu yalnızlık ve korku olmuştur. İlk sahte haller sona erip gerçekle karşılaştığında insan, nasıl davranması gerektiğiyle alakalı tedirgin olmuştur. Bildiği şeyler değişmiş, hayatını düzenleyen sınırlar ortadan kaldırılmıştır. Yıllarca yoksunluğunu hissettiği özgürlüğe sahip olduğu söylene de kimsenin bu özgürlükle mutlu olduğunu görmemiştir. Kendisi de mutlu olmamıştır. İnsan başkalarıyla beraberken mutlu olur. Aile ve arkadaşlarıyla beraberken, muhabbet ederken mutlu olur. Fakat özgürlük bahşeden sistem, insanın kendisini içinde değerli hissettiği her şeyi alıp götürmüştür. Birey, elinde olmayan farklı sistemlerin kölesi haline getirilmiş, köle olduğunun farkında olmadığı içinse isyan edememiştir. Birey, güvensiz hissettiği ve yabancı olduğu bu toplumda, kendini yanında güvende hissettiği tanıdık simalar arayacaktır.

³⁰⁴ Twenge, *Ben Nesli*, s.67.

Geleneksel, dini ve modern olanı birleştirmiş, yeni görünen fakat eski ile beslenen enerji şifacılığı, bireyin bu ihtiyacını karşılayacak bir tercih olacaktır. Çeşitli sebeplerle mutsuz olan birey ilk yaşadığı toplumu sorgular ve hep eskiye duyulan özlemle sorgulama sonuçlanır. Her ne kadar içinde yabancılık çektiği toplumdan hoşnut olmadığını ifade etse de birey, geleneksel olana özlem duymakla beraber, modern olana tamamen de sırt çevirememektedir. Böyle olunca geleneksel ve dini kalıp ve uygulamaların modern söylemlerle cilalandığı enerji şifa teknikleri bireyin ihtiyaçlarına cevap vermektedir.

Enerji terapistleri farkındalık kazanan, özbenliklerini keşfeden, doğa ile bütünleşen ruhsal rehberler olarak kendilerini tanıtır. Onlar sürekli yedinci seviyede bulunan Yaradan ile iletişim halindedirler. Yaradandan neyi öğrenmek isterlerse onun bilgisini alırlar. Söylemlerinde hep Yaradan'la yakın olmak vardır. Hayat felsefeleri bunun üzerine kurulmuştur. Kendileri bu sayede dönüşmüştür. İnsanın dönüşümüne de bu şekilde yardımcı olmaktadır.

Modernizmle birlikte, doğaüstü ve kutsal olan toplumun dışına itilmiştir. Ancak farklı bir anlayışla tabiatüstünün yeryüzüne indirildiğini ve içinde yaşadığımız topluma kabul buyrulduğunu enerji şifacılığında görmekteyiz. Modern insan, kutsalın rehberliğini yadsımış, daha sonra hayatında tekrar kutsalın rehberliğine ihtiyaç duymuştur.

Bireylerin, zihin-beden-ruh üçlemesinden oluştuğunu savunan, insanın bütün mutsuzluklarına sebep olan şeylerin geçmişte bilinçaltına bastırılan duygular³⁰⁵ olduğunu, bu duyguların da bireyi koruyan enerji bedeninden geçerek fizik bedeni hasta ettiği, ancak bilinçaltındaki hastalığa sebep olan duygunun temizlenmesiyle hastalığın da iyileşeceğini, hastalıkların organlarla ilgisi olmadığını söyleyen şifacılar, insan ruhunun önemini vurgulayarak, onun dönüşümüne yardımcı olabileceklerini ve

³⁰⁵ Burada bilinçaltına bastırılan duyguların bireyin hayatını olumsuz etkilediğini söylerken enerji terapistleri daha çok geleneksel kalıpları ve dinlerin bazı öğretilerini eleştirmektedir. Bunu üstü kapalı yapmaktadır. Katılımcıların konuşmalarının geneline baktığımızda özellikle geleneksel düşüncenin hep insanı olumsuz etkilediği ve baskı oluşturduğu yönünde bir eleştiri hâkimdir. Muhafazakâr ailenin çocuk ve kadın üzerinde kurduğu baskı, gelin- kayınvalide kültürü ve düzen anlayışı, kız çocuğunun baskılanması, bazı davranışların gelenekte kötü gösterilmesi ve bireylerin suçlanması. Bunun gibi daha pek çok düşüncenin, bireylerde travmalar yarattığı ve şimdisini olumsuz etkilediği söylenmektedir. Modern düşüncede ise bireyin biricikliği, özel olması, değerli olması, herkesten önemli olması gibi söylemler hâkimdir. Bireyin merkeze alındığı ve adeta kutsallaştırıldığı narsistik fikri yapı, enerji terapistleri tarafından kullanılmaktadır.

insanlara rehberlik ettiklerini, kullandıkları tekniklerinde rehberlik niteliğinde olduğunu söylemektedirler.

İnsanların tekâmüllerini kolaylaştırmak için ruhsal rehberlik yapan şifacılar isteyenlere, dünyada rehberlik hizmeti de sunmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda Esmâ Hanım ve Begüm Hanım şunları söylemiştir:

“Ben 2015 yılından bu yana seanslarımı yapıyorum. O zaman çözdüğüm konulardaki kişiler, benim o zamanki bilinç seviyemde benim rehberlik ettiğim kişilerdir. Şimdi ben de değişiyorum. Danışanlarım da değişiyor. Herkesin bilinç seviyesine göre rehberler çıkar hayatında. Ama alır ne yapar size, koca bir alana çıkartır...Theta, tamamlayıcı, yardım edici bir rehberdir. Rehber gibi düşünmek lazım thetayı. Hayatıma katkı sağlıyor. Ben kendimi gördüğüm zaman, yaradani görüyorum veya yaradani biliyorum hissi.

...İnsanların hem bedenem hem ruhen hem de zihnen açılıp özgürleşmelerini sağlayan bir insan haline geldim. Aslında kendi içlerindeki şifayı bulmalarına, keşfetmelerine vesile oluyorum. Aslında bu herkesin içinde var olan bir güç.... Aralık ayında başlamama rağmen iki yüzün üstünde, daha henüz bir yıl olmadı, iki yüzün üzerinde danışım oldu ve hepsinin %90'ı tek seansta şifalandı ve güzel dönüşümler aldım. Bu beni çok motive ediyor.

Katılımcıların konuşmalarına dikkat ettiğimizde, sözde bir manevi arayışın olduğu dikkat çekmektedir. Merter'e göre metafiziği yaşayamama gerilimi arttıkça bu tür arayışlar da artacaktır. Uzaylılarla iletişim kuranlardan, şeytana tapınanlara; çakralardaki enerji akışını dengelemeden doğum öncesi deneyimlere uzanan geniş ve kapsamlı olan bu pazarın müşterileri, uçuk kaçık insan tiplerinin dışında daha çok mesleğinde başarılı tıp doktorları, akademisyenler, subaylar, hâkim ve avukatlar eğitim seviyesi yüksek bireylerdir. Yeni Çağ tezgâhlarından geçen bireylerin çevrelerine verdikleri zararların dışında, kısa ya da uzun vadede nefis sağlıklarını yitirdikleri görülmektedir.³⁰⁶Çevrelerindeki insanların tekâmülüne yardımcı olduklarını söyleyen modern ruhsal rehberler, aslında insanların nefis sağlıklarını tehlikeye atmaktadırlar.

3.6. İNSANIN BİREYSEL DEĞİŞİMİ

Postmodernlik, insan öznelliğini yüceltmiş ve birey, dünyanın merkezine yalnız kendisini yerleştirmiştir. Bununla birlikte taleplerini de mutlaklaştırarak özgürleştiği duygusuna kapılmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken şey, birey gerçekte isteklerinin kaynağını ve meşruiyetini “ben”inden aldığından dolayı tanrılık temayülleri

³⁰⁶ Merter, Dokuz Yüz Katlı İnsan, s.392.

kuvvetlenmektedir. Yüceltilen benliğiyle sarhoş olan birey, sahte özgürlük duygusu yaşamaktadır. Günümüzde biçim değiştiren hegemonya ve sömürge(Neo-kolonyal yöntem), insanı özgürlük vaatleriyle kendisine ve dünyaya esir etmektedir. Buna göre insan, neo-kolonyal sistem tarafından sınırları çizilmiş bir alanda serbest davranabilmektedir.³⁰⁷

Postmodern stil, emri altında bulunan bütün kitle iletişim araçlarıyla, tasavvur ettiği yaşam tarzını kültürel kodlara işleyerek, insan yaşamında yeniden “değerliler” ve “değersizler” listesi yapmakta ve bunlara uygun mükâfatlandırma ve cezalandırma sistemi kurmaktadır. Ancak buradaki mükâfatlandırma ve cezalandırma, daha çok bireyi çeşitli istek ve ihtiyaçlardan mahrum etme anlayışına dayanmaktadır. Böyle bir sistemin için de ise birey, zamanla kendisinden uzaklaşmaktadır. İşin enteresan kısmı ise bu uzaklaşma, “ben”in bir “self” olarak kutsandığı ve merkeze yerleştirildiği bir zamanda gerçekleşmektedir. Günümüzde birey, kimliğin tüketim ve maddi imkânlar üzerinden inşa edildiği bu durum karşısında insan ile kendisi arasında bulunan her şeyden dolayı birey, kendisine yabancılaşmaktadır.³⁰⁸

Postmodern dönemde özneye yapılan vurgu dikkatleri bireyin üzerine çekmiştir. Enerji şifa teknikleri ile bireye aşılana farkındalık kazanma yeteneği ve dönüştüğüne dair söylemler, bireyin tanrılık temayülünü arttırmıştır. Bu süreçte, bireye isterse her şeyi yapabileceği, başarabileceği düşüncesi dikte edildiği için bu temayül daha da güç kazanmıştır.

Enerji şifacılığında kişi imgeleyerek, hayal kurarak, bir hayvanı ya da eşyayı düşünerek, vücutta bulunan akupunktur noktalarına vuruş yaparak, theta dalgasına geçip yedinci seviyeye yükselip yaradandan şifa alarak, atalarından gelen genleri değiştirip DNA aktivasyonu yaparak, hayatında istemediği şeylerden kurtulabilir, istediklerini ve arzu ettiklerini elde edebilir. Kendisini tüm bu tekniklerle dönüştürüp tekrardan yaratmak bizzat bireyin kendi elindedir. İsterse, enerji terapistinin rehberliğinde bunu, tanrıdan yardım almadan tek başına başarabilir. Kitabî dinlerde “yaratmak fiili” sadece yaratıcıya aitken, artık insanlar da kendi fillerini yaratabilmektedir. Dolayısıyla insan kendi kaderini kendisi belirler. Bir şifacı, hayatında yer almasını istemediği her şeyi

³⁰⁷ Tekin, *Toplumun Vicdanı Olmak*, s.16.

³⁰⁸ Tekin, *Toplumun Vicdanı Olmak*, s.17.

dışarıda bırakır. Her filini yaratan insan ise, hayatında her şeyi kendi başardığı için yaratıcıya sığınmaz. Bu da kainatı yaratan ancak insan hayatına herhangi bir dahli olmayan tanrı inancını, yani deist tanrı inancını ortaya koymaktadır. Hayatını kendinin yarattığını söyleyen Gülsüm Hanım ve Begüm Hanım bunu şu cümleleri ile aktarmıştır:

Yaratmak istediğimiz değişikliği insanların hayatında ya da kendi hayatımızda buna şifa diyelim turnak içinde ama şifa fiziksel şifa değil. Sadece biliyorsunuz. Ruhsal, bilinçaltında o biriktirilen şeyleri düzelttiğimizi iddia ediyoruz.

Farkındalığım arttıktan sonra daha çok kitap okumayı istedim. İlk dikkatimi çeken de rezonans kanunu oldu. O kitabı aldım ve okudum. Gerçekten tamamen bunları anlatıyor. Sen kalpten istersen bir şeyi, bunun gerçekleşeceğini görüyorsun. Düşünme gücü, sonrasında o kitabı aldım. Peş peşe hep bu enerji ile ilgili hep düşüncemiz. Sonra kendi dünyamızı kendimizin yarattığını keşfettim.

Şifacılar değişimin önce bireyin kendisinde, sonra ailesinde, sonra ise çevresinde gerçekleştiğini söyleyen Esmâ Hanım şöyle demiştir:

...Kişi sevgiyi deneyimlediği zaman mutluluğu hayatına getirir. Ben değişirsem eşim değişir, çocuğum değişir, çevrem değişir...

Dönüşümün önce kendisinde başladığını söyleyen katılımcılarımız, zamanla eşlerinin, çocuğu olanlar çocuklarının ve çevrelerinin değiştiğini söylemiştir. Birey, burada hayatıyla ilgili olumlu ve olumsuz yapılar yaparak iyi olanı hayatına çektiğini, kötü olanları ise hayatından çıkardığını ifade etmektedir. Katılımcılar, hayata olan bakış açılarını değiştirmekteler. Burada katılımcılardan bazıları, kendi hayatlarını kendilerinin yarattığını söylerken, fiziki ve ruhi olarak bunu yaptığını inanmaktadır. Bir kısmı ise sadece olaylara bakış açılarını değiştirdiklerini, eskisi gibi her şeyi kafalarına takmadıklarını ve en önemlisi hem hayattan hem aile fertlerinden hem de çevreden beklentilerini azalttıklarını söylemişlerdir. Beklenti azaldığında dolayısıyla insanın hayal kırıklıkları da daha az oluyor. Kişinin hayatının kendi elinde olması ve hayatta elde etmek istediği şeyleri yaratma konusunda seküler kesimin bu anlayışı kentli muhafazakârlar tarafından da benimsenmiştir. Onlar da isterse insan hayatta istedi her şeyi yaratabilir.

Sonuç olarak, burada vurgulanan şey, insanın kendisini değiştirmesidir. Ayrıca bireyden olaylara bakışını değiştirmesi de istenmektedir. Katılımcılarımız, kişi, olaylara bakış açılarını değiştirerek ya da kişilerin enerji bedenleriyle, ruhlarıyla konuşarak

yahut da evrene yaşam enerjisinden yollayarak, hayatlarını istedikleri biçimde şekillendirdiklerini, yeni şekillendirdikleri hayatta kendilerini bulduklarını söylemiş, zamanla yaşadıkları çevreyi ve sosyal statülerini değiştirmişlerdir.

3.7. MEŞRULAŞTIRMA ARACI OLARAK DİN

Modernite, sekülerizm ve rasyonalizm gibi düşünce akımları dinin, toplum üzerindeki etkisini azaltmıştır. Ancak postmodernizm olarak adlandırılan dönemde dine temayüllerin arttığı görülmektedir. Bu dönemde özellikle başta Batı dünyası olmak üzere Türkiye’de de Yeni Çağ maneviyatı olarak bilinen New Age Hareketinin etkileri görülmektedir. Dini süpermarketlerde raflarda sunduğu paket ürünler modern insan tarafından tüketilmektedir. Ürün yelpazesinin genişliğinden dolayı hemen her kesime hitap etmektedir.

Yeni Çağ inanışlarından şifacılık-sağaltım müşterileri, cinsiyet olarak daha çok kadınları kapsamaktadır. Şifacılık paketlerini tüketen kesimin geneline baktığımızda orta sınıf olarak görülmekle beraber, aslında pek çok sınıftan insan ve bu insanlara özel paket seçenekleri bulunmaktadır.

Yeni Çağ maneviyatçılığı, pek çok din, felsefe ve gelenekten beslenmiş hibrit bir yapıya sahiptir. İçeriğinde Ezoterizm, Şamanizm, Hinduizm, Budizm, Taoizm gibi uzak doğu dinleri ile mistik öğretilerin sentezidir. Yani senkretik ve eklektiktir. İçinde doğaüstü pek çok inanışı barındırır. Tüm bunları modern kavramlara büründürerek müşteriye sunar.

Batı’da her ne kadar kurumsal dinlere karşı bir ön yargı bulunsa da, Türkiye’de durum bundan farklıdır. Türk toplumunda dini yaşantıya sahip birey, seküler yaşantısı olan bireylerden çok daha fazladır. Dinin ibadet boyutunda azalma olsa da inanç boyutunda ve kutsal olana saygı hususundaki duruşlarını muhafaza etmektedirler. Yeni çağ inanışları bu verileri dikkate alarak, Türk toplumunun her kesimine ürününü pazarlayabilmek için pratiklerini İslam’ın renkleriyle boyamıştır. Köken olarak farklı kültür ve toplumlara ait olan enerji şifacılığı, çeşitli söylemlerle Müslüman topluluklar

dadakarşılık bulmuştur. Özellikle öğrendiği şifa tekniği Kur'an ayetleri ile destekleyen Zeynep Hanım ve Kübra Hanım, konu ile ilgili şunları söylemektedir:

EFT ile ilgili Peygamberimizin direkt tavsiyesi bulunmamakla birlikte, kendi uygulamalarında, özellikle ellerine duaları okuyup vücudunu sıvazlaması örneği, bunu EFT içerisinde emo tekniğinde kullanıyoruz.

Ben aldığım eğitimde ve araştırdığım diğer alanlarda dini uygulamalardaki birçok benzerliği fark ettim. Namaz kılarkenki duruşlar, her hareketin düzgün yapılması bedende büyük bir enerjiye sebeptir. Secde anı, yani alnı yere koymak, bilincin aktivitesini normal olması gerektiği seviyeye getiriyor. Erken kalkmak zindelik verir. Dinimizde de erken kalkmak önemsenir ve erken kalkmanın faydaları dile getirilir.

EFT, theta healing, biyoenerji, access bars, reiki ve diğer enerji şifa tekniklerinin hepsi yabancı menşelidir. Aralarında Uzak Doğu'ya ait ya da Rusya'ya ait olanlar varsa da bunların hepsi Türkiye'ye, Batı kanalı ile ulaştırılmıştır. Türkiye'de Müslüman kesim nüfuz olarak fazla olduğu için enerji terapistleri, enerji şifa tekniklerinin yadırganmaması, benimsenmesi ve kabul görmesi için İslami usuller ve söylemler ile sentezlemişlerdir. Şifa tekniklerini meşrulaştırmak için İslam'ın kutsal kitabı Kur'an'dan ve İslam peygamberi Hz. Muhammed'in hayatından örnekler kullanılmıştır. Esra Hanım ve Zeynep Hanım, söylemlerini desteklemek için Kitabi din İslam'ı, araç olarak kullanmışlardır:

Şifa tekniklerinin kökenleri ile ilgili bir okuma ya da araştırma yapmadım. Ben daha çok işin Kur'an boyutuna geçiyorum. Karşımızdaki insana telkin veriyoruz ya, bu işi yaparken şifa ayetlerini okuyorum. Mesela. İnşirah. İnşirah kadar şifa veren dua, en böyle şifa veren tek dua diyebilirim. Seans yaptığım esnada ben de okuyorum. Karşımdaki kişiye de okutuyorum. Eğer bilmiyorsa ezberletiyorum. Ezberleyemiyorsa artık Youtube var her şey var. Vuruş yaparken onu dinletiyorum. Atıyorum bacağımdaki ağrı ile geliyor. Bağdaştırdığı da annesi mesela... Gerçekten o ağrıya İnşirahsuresi ile şifa buluyorum.

...Ben bu sorgulamaya girmedim. Şöyle girmedim. Bunların eğitimleri verilirken hocamız hep ayet ve hadis destekli anlattı. Şey dedi mesela, Efendimiz bir gün biliyorsunuz Hazreti Ömer Müslüman olmayı çok zor kabul ediyor. Olduktan sonra da kâfirlere düşman oluyor. Bu sefer de kâfirlere şiddetleniyor. Mizacı da öyle bir insan zaten. Bir gün bu hiddetini yenemiyor, öfkeleniyor. Efendimiz oturtturmuş bir yere ve göğsüne vuruş yapmaya başlamış. Böyle sıvazlama şeklinde de olabilir nakledilen bu şekilde sıvazlama şekli de olabilir vuruş şekli de olabilir. Onun bu şekilde göğsüne dokunuşlar yaparak ey Rabbim Ömer'in içinden bu öfkeyi hiddeti al. Onun için telkinlerde dualarda bulunmuş.

Bazı katılımcılarımız, enerji şifa tekniklerinden sonra şifacılar, sünneti, hadisleri ve ayetleri daha farklı anladıklarını, Allah'ın rızasını kazanma duygusunun, mükâfatlandırılma duygusunun önüne geçtiğini, ibadetlerinde daha ihlâslı olduklarını ve inançlarını daha kuvvetlendirdiğini ifade etmiştir. Din ile herhangi bir ilişkisi olmadığı söylenen şifa tekniklerinin uygulanmasından sonra Zeynep Hanım ve Fatma Hanım, inançlarının daha da kuvvetlendiğini ve sürekli her şey için şükür duyduklarını şu şekilde söylemişlerdir:

EFT, akupunktur noktalarına parmaklarla basınç uygulamak ve enerji akışını değiştirmek üzerine kurgulanmıştır. Dolayısıyla, bedenimizde duygularımızın oluşturduğu etkiden kurtulmak, kişiyi o duygudan özgürleştirdiği gibi, an'da kalarak, şükürünü de artırır. Dolayısıyla sünnetlerde aslında ne anlatılmak isteniyor, Peygamberimiz burada ne demek istedi gibi takıldığımız noktaları, negatif duygularımız temizlenince daha iyi anlıyoruz. Menşenin yurtdışı olması ya da peygamberimizin bundan bahsetmiyor olması (Ben buna katılmıyorum. Biz hep duymak zorunda kaldığımız örneklerini duyduk. Kütüb-i sitteyi bir de enerji teknikleri gözüyle baksak, çok fazla örnek buluruz, çünkü Rasulullah, hepimizin ihtiyacı olan bilgiyi vermiştir ama doğru anlaşılmamıştır yüzyıllardır) bu tekniği dinin karşısında tutmaz.

... Bu teknikleri uyguladıktan sonra benim inancım arttı. İradesizlik vardı bende. İrademe hükmedemiyordum. EFT'den önce. Ama sonrasında EFT ile onu yendim. İradeyi ortadan kaldırdım. Lezzet almaya başladım. Huşu olayı. Mesela ezan okunduğunda ay şimdi kılayım, sonra kılayım diye sürünceme giderdi, ama sonra ezan okunduğu an ezanı dinler ezan duası yapar ve hemen namazını kılarım. EFT 'den sonra bunu yapmaya başladım.

Yapılan görüşmelerde katılımcılar, enerji şifa tekniklerinin din ya da inanç ile ilişkisinin olmadığını, sadece insanları şifalayan bir teknik olduğunu ifade etmişlerdi. Ancak, özellikle dindar katılımcılar, teknikleri meşrulaştırmak için bu tekniklerin Hz. Muhammed tarafından kullanıldığını, hadislerde ve Kur'an'da bu tekniklerle ilgili bilginin olduğunu söylemişlerdir. Özellikle zahiri olarak görülmesi de enerjiyle farkındalık kazandıktan sonra hadislerle ya da Kur'an ayetlerine bakıldığında bu tekniklerle ilgili pek çok bilgi olduğunun görülebileceğini iddia etmektedirler. Ayrıca katılımcının bu konuşmasında "...duymak zorunda kaldığımız örneklerini..." derken dini yorumların dar kalıplarla okuyucuya aktarıldığı, yorum zenginliğinin olmadığına dikkat çekilmiştir. Basmakalıp düşünce ve yorumların sürekli bizlere dikte edildiği şekilde İslami gelenek eleştirilmiştir.

Katılımcılardan Zeynep Hanım, dini bir cemaat mensubunun, düzenli olarak, haftada bir kez sohbetlerine katıldığını söylemiştir. Görüşmeler esnasında Zeynep

Hanım'a enerji şifa tekniklerinin söylemi ile inancının çelişip çelişmediği sorulduğunda, bu konuda endişelerinin olduğunu ancak, dünyada yaşayan Allah dostu olarak tarif ettiği İsmailağa cemaatine bağlı sohbet hocası Ayşe Hanım'ın, enerji terapisi yaptığını duyunca konuyla alakalı hiçbir endişesinin kalmadığını söylemiştir:

...Ben onlara söylüyorum böyle böyle bir eğitim var alayım mı almayayım mı ne yapayım? Gitgellerdeyim derken o şey dedi. Ya Emine Hoca bu işi yapıyor biliyor musun deyince ben kaldım. Emine Hoca Mahmut efendiye bağlı ne bileyim ilmine güvendiğim biri. Nasıl yani falan dedim. Şey dedi Emine Hoca dedi hatta bu ilmi kimseye söylemiyorlar ama bak dedi çok gizli bir şekilde duydum onlar odada konuşurlarken. Ben kapının arasından duydum dedi. Hani eve girip çıkıyorum dedi. İşte içerde bir şeyler yapıyor dedi. Vuruyor dedi. İşte bir şeyler söylüyor dedi. Telkin gibi ne yapıyor falan dedim annemlerden biliyorum. Normalde okurlar ederler ama bu ne yani EFT adının geçtiğini duydum dedi. Sonra öğrendim ki dedi yetiştirdiği asistanları var hocanın. Dilek ablalara sordum dedi. Öğrendim ki kendisine manevi âlemde öğretilmiş bu ilim dedi. Kadın bunları manevi âlemde bir hocası var ondan öğreniyor, gidiyor hani. Tabii ki de usulüne uygun olması için yasal olması için de gidiyor bu eğitimleri sertifikalarını alıyor. Şu an da mesela bir medresesi vardı yıkılmış yeniden yapılıyor şimdi. Mesela o medrese için planları var işte. Mesela bir katında sırf bu ilimler öğrenilecek işte EFT, Access bars yapıyorlar.

Zeynep Hanım, görüşmede düzenli olarak sohbetine gittiği bir cemaat hocasının EFT ve access bars yaptığını ve bu tekniklerin manevi âlemde hocasına öğretildiğinden bahsetmiştir. Buradan bu tekniklerin dini cemaatler arasında da yayıldığını söyleyebiliriz. Cemaat mensubu hoca, gayrimüslim kişiler tarafından ortaya konan bu teknikleri meşrulaştırmak ve dinden göstermek için, kendisine manevi âlemde öğretildiğini söylemiştir. Türk insanının bu tekniklere ilgi gösterdiğini fark eden cemaatlerin, taraftar kazanmak için, dini söylemlerle sentezledikleri enerji şifa tekniklerini kullanmaya başladıklarını söyleyebiliriz.

Sonuç olarak enerji şifa tekniklerinin dini olmadığını söyleyen katılımcılar, görüşmelerin seyrinde farklı konuların içinde görüşlerini ve kullandıkları teknikleri, meşrulaştırmak ve yumuşatmak için dini araç olarak kullanmışlardır. Katılımcılar bu tekniklerin ayet ve hadislerde örneklerinin olduğunu, ibadette ihlâs ve huşu sağladığını, inançlarını güçlendirdiğini ve bu tekniklerin manevi alanda eğitimini alan cemaat büyüklerinin olduğunu söylemişlerdir. Pek çok konuda meşrulaştırma aracı olarak kullanılan din, enerji terapistlerinin söylemlerinde de meşrulaştırma aracı olarak kullanılmıştır. Şifacılık, bazıları için sadece insanlara yardım etme amacını taşısa da her insan kendine böyle bir amaç edinmek zorunda değildir. Ayrıca piyasaya baktığımızda

insanlar bu işten çok yüksek meblağlar kazanmaktadır. Bunun için de herkesinden insanı kendine çekmek için şekilden şekle girmekteler ve yaptıkları uygulamaları meşrulaştırmak için dini araç olarak kullanmaktadırlar.

3.8. ALMA-VERME DENGESİ/ ALINAN YÜKSEK ÜCRETLERİ MEŞRULAŞTIRMA ARACI

Enerji şifa teknikleri ile enerji terapistleri her ne kadar insan yararını ve yardım etmenin manevi hazzını gözetmeler de yaptıkları bu uygulamalar sonrasında danışanlardan belli ücretler talep etmektedirler. Burada ücret almanın mantığı, şifanın gerçekleşmesini sağlamaktır. Enerji terapistleri şifanın gerçekleşmesi için karşı tarafın illaki enerji terapistine küçük ya da büyük bir bedel ödenmesini şart koşarlar ve bunu da evrendeki alma-verme dengesiyle açıklarlar. Evrene ne verirsen onu alırsın düşüncesi ücretlere de yansımıştır. Bununla alakalı Gülsüm Hanım, şu açıklamayı yapmıştır:

... Sürekli vermek, hep vermek isteğini duyuruyor mu? Evet, kendimi sınırlandırmaya çalışıyorum. Ama enerjide şu var. Karşılığını almadan yaptığınız işlemler çok faydalı olmuyor. Hani evet bir hediye yapıyorsunuz, iki hediye yapıyorsunuz ama karşılığını almadığınız her şifalandırma işleminde sizde, enerji durmaya başlıyor. Orada karşılığını almanız gerekiyor. İlla maddi olmasına gerek yok. Hani küçük bir hediye de olabilir. Hem sizi hem karşınızdakini tatmin edecek bir şey.

Gülsüm Hanım görüşmemizde, yapılan uygulamadan bir karşılık alınmadığı takdirde şifanın kişide faydalı olmayacağını söylemiştir. Bunun dışında karşılığın illaki nakit olmasına gerek olmadığını, küçük bir hediye de olabileceğini söylese de bunu meslek haline getiren enerji terapistleri karşılık olarak nakit para istemektedir. Fatma Hanım, yapılan şifa işleminden sonra danışandan muhakkak bir bedelin alınması gerektiğini söylemiştir:

...Alma-verme dengesinin olması gerektiğini düşünüyorum. Bu emek verdiğimiz kişiye zaman ve enerjimizi, bilgimizi aktardığımız için onlar üzerinde hak oluşturuyor. Dolayısıyla, yapılan seansın karşılığını almak gerekir. Ben kardeşimden küçük bir miktar da olsa aldım. Çocuklarıma yaptığımda bana bir su verir misin diyorum, kalkıp su getiriyor. Benim seanslarım 1,5 saat sürer, 2 saati de bulduğu olur. Bunun ücretsiz olması benim emeğime saygısızlık olur. Ama toplumda mesleki olarak bizim eski geleneğimizden kaynaklı bir karşılığı olmadığından, ücret alınması garip karşılanabiliyor.

Fatma Hanım, alma-verme dengesi gereği karşılığında bir şey almak adına şifalandırdığı ile üyelerinden nakit para yerine küçük isteklerde bulunduğunu

söylemiştir. Ancak Kübra Hanım, bu konuyla ilgili illa şifalanma karşılığında ücretin gerekli olmadığını, aile fertlerine uygulama yaptığında herhangi bir karşılık olmadığını söylemektedir.³⁰⁹

Benim aldığım eğitimde ücretle ilgili bir şey söylenmedi. Eğer bunu meslek olarak yapacaksam, evet bunun bir karşılığı olabilir. Ben aileme yaptığım zaman bir ücret almadım. Çünkü amacım faydalı olmak. Bunu para için pek düşünmedim. Ve neden bir karşılık almadan şifa olmasın ki? Şifa Allah'tan/yaradandan. O verir, ben sadece bir aracıyım.

Burada şunu görüyoruz Kübra Hanım ve Fatma Hanım ücret ile ilgili farklı görüşler belirtmişlerdir. Birisi şifa için ücreti gerekli görürken, diğeri şifanın Allah'tan olduğunu, kendisinin aracı olduğunu, şifa için herhangi bir ücretin gerekli olmadığını kanısladadır. Burcu Hanım ile Zeynep Hanım ise ücretlerin yüksekliğinden yakınmaktadır:

Bir de eğitimleri bu kadar pahalı olmasın. Bu nedir yani ne kadardı en sonki daha da arttı 2 tanesi 3800 idi ben aldığımda, eğitimin tanesi 2000 gibi ortalama dolarla artıyor. Dolar da gitgide artıyor yani o yüzden.

Sadece bir şey öğreneceğim ya, o beni tetikledi eşime söyledim. İşte ücretlerini söyledim. Seansları, eğitimleri pahalıydı çünkü ve bir anda nakit istiyorlar o parayı da. Orada sana uygulanan 1 seans 400 TL idi. Eğitimleri de 1 basamağı 900 TL 2.basamağı da 4000 liraydı. Yanlış hatırlamıyorsam tabii bu arada size kitap aldırıyorlar. Tabii öyle 4 bin lirayı verdim diye de kalmıyorsun. Oraya gitmesi gelmesi bir hafta içinde ben 5000 TL para harcadım. Ve inanın o para bende gerçekten yoktu. Ben o işe başladığımda ya dedim Allah bir kolaylığını verir. Eşim hani bir anda o kadar nakit para veremeyiz. Bir de bu arada 2 tane seans aldım 6 bin lirayı falan buldu diyebiliriz...Nasıl ödeyeceğim? Ne yapacağım? İlk hafta fondation aldım. İkinci hafta master aldım. Böyle iki haftalık bir süreçte ödemeniz gerekiyor. Yani seansı gitmeden önce şey dedim. Böyle bir ödeme kolaylığı olmayacak mı? Hani kart çekme olur, hani bir anda bu kadar parayı vermek çok veremeyeceğim. Öyle olunca şey dediler, hani siz madem hem seans alacaksınız hem eğitim hani biraz bir şey yaparız. Herkese yapıyorlar mı bilmiyorum? Belki herkese aynı şekilde konuşmuş olabilirler, bilmiyorum. Ama o an bana samimi geldiler. Bir dörde böleriz dediler. Aslında o da çok işime gelmedi ama neyse dedim. Dörde bölecekler ya o da bir şeydir. Tamam dedim, dörde böldüler. Elden taksitle zaten hani kart falan çekmiyorlar, bildiremiyorlar çünkü bu ne eğitimi diye. Nakit ödedik”

Burcu Hanım ve Zeynep Hanım, seans ve eğitimlerin çok yüksek ücretlere verildiğinden sitemlerinden anlaşıldığı üzere bunların yapılan işe göre çok yüksek ücretler olduğu görülmektedir. Özellikle popüleritesi yüksek enerji terapistleri, seans ve

³⁰⁹ Kübra Hanım, enerji şifa teknikleri eğitimliğini almış, ancak bunu meslek haline getirmemiş, sadece yakın çevresine Allah rızası için yaptığını söylemiştir. Kendisi halen öğretmenlik mesleğini icra etmektedir.

eğitim ücretlerini dolara endekslemişler, dolar yükseldikçe ücretler de yükselmektedir. Enerji terapistleri enerji şifa teknikleri eğitimlerini ve seansları yaptıkları yere akademi ismini vermektedirler. Görüşmeye gittiğimde ofis ortamı beklerken genelde katılımcıların evleriyle karşılaştım. Danışan sayısı maksimum seviyeye ulaşip geniş kitlelere ulaşınca kadar enerji terapistlerini evlerini ofis olarak kullanmaktadır. Ev ortamı ve enerji verirken her hangi bir giderin olmaması karşılığında alınan ücretler fahiş fiyatlardır. Bazı katılımcılar öncesinde evlerinde yaptıkları seans ve uygulamaları daha sonra danışan sayıları arttıkça, popülerleştikçe ve yoga derslerine de başladıklarında, özellikle İstanbul'da elit kesimin bulunduğu Ataşehir, Bağdat Caddesi, Halkalı/ Basın Ekspres Yolu gibi semtlerde ofis açmaktadırlar. Ayrıca enerji terapileri merdiven altı yapıldığı için ücretler anında kişiden nakit alınmaktadır.

Tecrübe etmek maksatlı Şirinevler'de aldığım theta uygulaması yaklaşık 40 dakika sürdü. Dershane gibi bir eğitim merkezinde boş bir sınıfta aldığım seans karşılığında benden 310 TL alındı. Bu yüksek ücretlere rağmen enerji terapistlerinin vaatleri karşılığında seans ya da eğitim almak için bazı kişiler bu eğitimleri alarak şifa terapileri yapmaya başlamaktadır. Kişi bu eğitimleri alıp, danışan da bulabilirse eğitimlerde ödediği parayı 6 ayda çıkartır ve sonrasında 0 gider %100 kazanç sağlar. Nitekim Esra Hanım, bire bir şifa seansı uygulayan şifacıların aldığı ücretleri şöyle savunmaktadır:

Yaptığımız seanslarda öncesi sonrası ve seans dâhil bir kişiye 3 saatinizi ayırıyorsunuz. Aldığımız parayı söyleyeyim ben. Tek seansa 300 TL alıyoruz. Adam seminer yapıyor. Seminerde büyük bir ihtimal meditasyon yapıyor. Bir seminerden aldığı para almadı olay vesaire 200 TL. Oraya şifalanmak için kadına durumu iyi olan da gidiyor iyi olmayan da gidiyor. Hani bir yerden bir şekilde bir şey yapıp gidiyorlar yani. Üzüliyorum insanlara. Mesela şu anda durumum çok çok şey olmamış olsaydı, bana göre para arka planda kalırdı. Şu anda ihtiyacım olduğu kadarını alıyorum; hesabımı kitabımı bileyim. Fazlasına ihtiyaç duymuyorum.

Katılımcıların konuşmalarına baktığımızda ücretle ilgili aralarında tutarsızlık olduğunu görmekteyiz. Kimisi şifa için ücretin gerekli olmadığını, kimisi şifanın gerçekleşme için ücret alınması gerektiğini, alma verme dengesinin sağlanması gerektiğini söylemiş, kimisi de bunların dışında geçimini sağlayacak kadar danışandan ücret talep ettiğini, eğer maddi sıkıntısı olmasa paranın bir önemi olmadığını

söylemiştir. Eğitimlerden alınan yüksek ücretlere rağmen Begüm Hanım, “Nisan 2020 Vianna Stibal’ın Türkiye eğitimlerine katılacağım” demiştir:

... Theta healing uygulayıcılık eğitimi aldım. Şimdi 2020’de Vianna Stibal gelecek³¹⁰ ve eğitmenlik eğitimi de alacağım. Thetadan sonra danışanlarım daha da arttı. Aralık ayında almama rağmen, henüz bir yıl olmadı. 200’ün üzerinde danışanım oldu...

Bu zamana kadar tahmini kaç danışanınız olmuştur sorusuna Fatma Hanım, yaklaşık olarak 150- 200 danışanı olduğunu söylemiştir.

Diğer katılımcıların da çok kısa sürede kendilerine gelen danışanların sayısı aşağı yukarı bu rakamlar arasındadır. İnsanlar yüksek ücretlere rağmen içinde buldukları sıkıntılı durumlardan kurtulmak, hastalıklarına şifa aramak için, bir şekilde bu miktarları bulup enerji terapistlerinin kapısını çalmaktadır. Ayrıca bu rakamlar, enerji şifacılığının Türkiye’de ne kadar rağbet gördüğünü de ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak Türk toplumunda enerji terapistleri alma verme dengesi diyerek meşrulaştırdıkları ücretleri ne kadar yüksek meblağlar da isteseler de insanlar bir şekilde bu paraları bulup, seans, uygulayıcılık ya da eğitmenlik eğitimlerini almaktadırlar. Ayrıca verilen danışan rakamlarına baktığımızda ülkemizde bu kesimin ne kadar popülerleştiğini ve bireylerin rağbetlerinin yüksek olduğunu görmekteyiz.

³¹⁰ Burcu Hanım: “...Amerikan parası ile çok büyük bir para olmayabilir ama bizim ülkemizde şu anda ekonomik sıkıntılar olduğu için hakikaten çok büyük paralar. Hele şimdi Nisan’da Vianna gelecek. Burada eğitim verecek. Onda verilen paranın on bin liraya yakın olduğunu duydum ve çok oldum. Bir de verecektim yani, diyorum ya, farkındalığının artmasından çok memnunum. Şu anda geride bıraktım ama çok daha uygun olsaydı yapardım.” Burcu Hanım’ın ifadesine göre eğitmenlik sertifikası, dudak uçurtucu bir rakamdır; ancak yine de imkânı olsa katılımcı sunduğu farkındalık için bu parayı verebileceğini ifade etmiştir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

New Age Hareketi, batı toplumunda ortaya çıkan ve tüm dünya üzerinde etki gösteren, hemen her ülkede pek çok alanda faaliyet gösteren popüler bir yapıyı ifade etmektedir. Geleneksel dinlere karşı olan güvenin sarsıldığı toplumlarda gelişme gösteren New Age Hareketi, bireyi merkeze alıp kutsallaştıran ve sınırsız özgürlük vaatlerinde bulunan seküler kutsallıklar olarak da tanımlanmaktadır. New Age'in düşünce ve pratiklerine baktığımızda gördüğümüz şey, yeni felsefeler ya da öğretiler olmaktan ziyade, aşına olduğumuz fakat form değiştirdiği için hatırlamakta güçlük çektiğimiz eski öğreti ve pratiklerdir. Yani söylemek istediğimiz şey, New Age'in öğretilerinin kaynaklarının çoğu eski Hint dinleri ile Uzak Doğu din ve felsefelerine dayanan, ayrıca tarihin tozlu raflarında kalmış ve pek çok insan tarafından unutulmuş eski ezoterik bilgilere dayanmaktadır. Şamanizm, okültizm, satanizm gibi daha pek çok farklı kaynaktan beslenen New Age, senkretik ve eklektik özellikte hibrit bir yapıdır.

New Age Hareketi dünyanın hemen her ülkesinde aktif olarak faaliyetlerini sürdürdüğü ülkelerden birisi de Türkiye'dir. New Age Hareketini Türkiye'de daha çok yayıncılık sektöründe ve internette açık bir şekilde görmekteyiz. Artık filmlerde, dizilerde, müziklerde, kitaplarda, sosyal medyada, spor ve sağlık alanlarında ve daha pek çok alanda etkisini açıkça gösteren New Age, insanın gündelik hayatına dair pek çok söylemde bulunup insanların hayatına nüfuz etmektedir. Özellikle kişisel gelişim ve şifa(sağlık) alanındaki söylemleri, bazı bireyler toplum tarafından kabul edilip benimsenmesini sağlamaktadır. Ayrıca şifa tekniklerinde farklı dinlere ait inanç ve pratiklerin yer aldığı da görülmektedir. Her ne kadar New Age gruplar kendilerinin din, cemaat ya da tarikat olmadıklarını iddia etseler de öğreti ve pratiklerinde yoğun bir şekilde dini kavramlar ve pratikler kullanmaktadırlar.

Kişisel gelişim ve şifacılık alanları New Age'in en etkili olduğu alanlardır. Bu iki alan ile ilgili dünya genelinde çok büyük pazarlar oluşturulmuştur. Tamamlayıcı tıp alanı altında New Age özelliği taşıyan pek çok teknik ve uygulama bulunmaktadır. Bu uygulamalardan dikkat çekenleri ise herhangi bir alet ya da ilaç gibi kimyasalların kullanılmadığı enerji şifacılığıdır. Enerji şifacılığının etkin olduğu teknikler ülkemizde,

reiki, theta healing, EFT, access bars ve biyoenerji'dir. Enerji şifa tekniklerinin her biri dinlerle ilişkide olmadıklarını söyleseler de din ile ilişkileri olduğu, araştırmada açıkça görülmüştür. Özellikle de her kesimden insanı cezbedebilmek için kitabi dinlerin öğretilerini ve kaynaklarını kullanmaktan çekinmemektedirler. İçinde buldukları kesime göre bazen tamamen sekülerüslup kullanan şifacılar, muhafazakâr kesimin içine girdiğinde hemen üslubunu dini üslupla değiştirmektedir. Kurumsal dinlere mensup olanlar, inançlı olanlar, kadın ya da erkekler, genç, orta yaşlı veya yaşlı olanlar, eğitilmiş insanlar ya da eğitim seviyesi düşük olanlar, evli ya da bekâr olan insanlar, hemen her kesimden insanlar bu uygulamalara farklı anlamlar yükleyerek ilgi göstermektedirler. Özellikle enerji şifa tekniklerine ilgi gösteren kesimin kadınlardan oluştuğunu söyleyebiliriz.

Çalışmamızda New Age Hareketi içinde değerlendirdiğimiz enerji şifacılığı ve enerji şifa teknikleri ile ilgili uygulama alan ve ya eğitmenliğini yapan kişilerle yapılan derinlemesine mülakatlarda, New Age'in söylemlerinin Türk toplum yapısı üzerindeki etkisi ortaya konmuştur. Örneklem olarak seçilen katılımcılarımızla yapılan görüşmelerden yola çıkarak enerji şifa teknikleri ile ilgilenen kişiler hakkında bazı genel yargılara ulaşılmıştır. Bu görüşmelere göre, enerji şifa tekniklerine yönelen kişiler çoğunlukla eğitilmiş, orta yaşta kadınlar tarafından oluşmaktadır. Kişilerin din ve inançla ilgili tutumlarına baktığımızda, iki farklı tutum karşımıza çıkmaktadır. Kendini dindar ve inançlı olarak tanımlayan iki grup da enerjişifa tekniklerinin kendilerinde çok büyük değişimler sağladığını ifade etmektedir. Kendilerini dindar olarak tanımlayan katılımcılar hem Batı toplumunda gayrimüslimler tarafından ortaya çıkarılan bu tekniklerin inançla bir ilgisinin olmadığını hem de bu tekniklerden sonra inançlarının ve dindarlıklarının daha da güçlendiğini söylemişlerdir. Bunun dışında bu teknikleri ayet ve hadislerle destekleyenler de vardır. Söz gelimi Hz. Peygamber'in ashaptan bazılarını enerji ile tedavi ettiği ileri sürmektedirler. Buradan şunu anlıyoruz: Dindar ve muhafazakâr çevrenin dikkatini çekmek ve tekniklerin benimsenip kabul edilmesini sağlamak için din, meşrulaştırılma aracı olarak kullanılmaktadır. Bazı tarikat mensubu kişiler bunların tekniklerin kendilerine manevi âlemde öğretildiğini söyleyerek bu teknikleri dindar kesim için daha cazip hale getirmektedir. Dindar ve muhafazakar kesimin dışında inançlı fakat kurumsal dinlere bağlı olmadığını söyleyen kişiler için de enerji şifacılığı cazip bir seçenek olmuştur. Enerji şifacılığı bireylerin bireysel din

anlayışına yönelmelerini sağlamaktadır. Enerji terapistlerinin bireysel din anlayışa yönelik tutumu, toplumda şemsiye vazifesi görüp her kesimden insanı kapsamaktadır.

Bireylerin enerji şifa tekniklerine yönelme sebeplerinin başında hastalık unsuru gelmektedir. Kişiler modern tıbbın çare bulamadığı ve kendilerini çaresiz hissettiklerinde durumlarda bir çıkış yolu olarak enerji şifa tekniklerine yönelmektedirler. Bunun dışında baskı ve bunalım gibi sebepler de kişileri bu tekniklere yönlendirmektedir. Aileden, çevreden, iş yerinden ve toplumdan görülen baskı kişilerde bunalıma sebep olmaktadır. Kişinin içinde bulunduğu olumsuz ruh halinden kurtulabilmek için, ona her şeyden önce kendisinin değerli olduğunu söyleyen bu tekniklere yönelmesi kolaylaşmaktadır. Kişilerin özellikle de kadınların bu tekniklere yönelmesindeki en önemli sebep, değersizlik duygusundan kurtulmaktır. Enerji şifa tekniklerine yönelen kadınlar içinde buldukları durumdan ve yaşadıkları toplumdan yana mutsuzlardır. Aile içinde kendisine yüklenen sorumluluklar ve toplumun ona yüklediği sorumluluklar ve çevrenin kadından beklentileri, bireylerde baskıya sebep olmaktadır. Tüm bunların içinde kadının takdir edilmemesi, kendisini değersiz hissettirmektedir. Kendini değersiz hissedenden kadın, ona değerli olduğunu, herkesten önce kendisini önemsemesi ve sevmesi gerektiğini telkin eden kişilere itibar etmektedir. Kısacası hastalık, baskı ve bunalım ile değersizlik duygusundan kurtulma gibi sebeplerin bireyleri enerji şifa tekniklerine yönlendirdiğini söyleyebiliriz.

Katılımcıların söylemlerine dayanarak enerji şifacılığı ile ilgilenen kişiler, Sürekli pozitif olabilen, olaylara hep iyi tarafından bakabilen, kimseyi yargılamayan, herkesi koşulsuz seven, sıra dışı özellikleri olan ve sürekli istediği zaman yaradan ile iletişim kurabilen, öğrenmek istediği her şeyi ondan öğrenen, her şeyi mükemmel olan bir profil çizmektedirler. İşte bu kişilik tipi, enerji şifacılığına olan ilgiyi arttırmaktadır.

Çağımız insanının ana akım dinden uzaklaşması, maneviyat alanında eksiklik yaratmıştır. Bu eksikliği doldurmak için ise modern kutsal rehberler ortaya çıkmıştır. Kendilerini ruhsal rehberler olarak adlandıran enerji şifacıları, herkesin hayatlarında ruhsal olarak kendilerine yol gösterecek ve tekâmüllerini tamamlamalarına yardımcı olacak bir rehber ihtiyacı duyduğunu söylemektedir. İnsanların tekâmüllerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak, aynı zamanda kendilerinin de tekâmül süreçlerini

kolaylaştırmaktadır. Enerji şifacıları, insanlara bu konuda yardımcı olmanın manen onları tatmin ettiğini söylemektedirler.

Enerji şifacılığında dikkat çeken önemli konulardan biri de alınan yüksek ücretlerdir. Enerji şifacılığında uygulama ve eğitimler oldukça pahalıdır. Hatta bazı şifacılar ücretleri dolar üzerinden almaktadırlar. Eğitimci yetiştirmek için alınan sertifikalar ise daha pahalıdır. Bazı tekniklerin eğitimlik sertifikaları ise yurtdışında alınmaktadır. Tüm enerji şifacılarının ücreti meşrulaştırma aracı dünyadaki alma-verme dengesidir. Dünyaya ne kadarını verirsen o kadarını alabilirsin. Ne eksik ne de fazla. Ücretlerde bu argümanı kullanarak yüksek meblağlarda şifalandırma işlemi yapılmaktadır. İlaveten ücreti ödenmeyen şifa işleminin gerçekleşmeyeceği, kişinin şifa bulmayacağı söylenmektedir.

Türkiye'deki New Age pratiklerinden biri olarak kabul ettiğimiz enerji şifacılığıyla ilgili ilk örneklerden biri olan bu çalışma, İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakasında ikamet eden enerji şifacıları üzerinde yapılan araştırma bulgularıyla sınırlıdır. İstanbul dışında New Age öğretilerinin etkin olduğu İzmir şehrinde yapılacak araştırmalar, daha çeşitli bulguların elde edilmesine ve değerlendirilmesine imkân sağlayacaktır. Enerji şifacılığı kapsamlı bir alan olup, tek tek şifa teknikleri ve bu teknikleri hayat tarzı haline getiren kişi ya da grupların toplumdaki etkilerine yönelik ya da türk toplumundaki dini cemaatlerin enerji şifa tekniklerine olan ilgisi, dindar kesimin enerji şifa tekniklerine yönelik algısıyla ilgili akademik çalışmalar, din sosyolojisi alanına önemli katkılar sağlayacaktır.

BİBLİYOGRAFYA

- AK Sakine, *Yeni Dini Akımlar Bağlamında Dünya Kardeşlik Birliği Mevlâna Yüce Vakfı Örneği*,(Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- ALBASAN Metin, *Yeni Çağ'da İçsel Kıyamet ve Değişim Zamanı*, İstanbul: New Age Yayınları, 2006.
- ALTUNTAŞ Semra, *EFT (Duygusal Özgürleşme Tekniği) Psikoterapi Tekniği ile Destek Alan Kişilerde Dini Tutum ve Davranışlar*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- ARSLAN Mustafa, “Değişim Sürecinde Yeni Dindarlık Formları: “Yeni Çağ” İnanışları Ölçeği”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.4, S.11(2006), ss. 9-25.
- ARSLAN Mustafa, “Paranormal İnanç Ölçeğinin Türkçe Versiyonunun Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Malatya: İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, (2010), s. 23-40.
- ARSLAN Mustafa, “Postmodern Yeni Dinsel Kimlik ve Paranormal İnançlar” *Milel ve Nihal*”, C. 12, S. 2 (2015), ss. 55-72.
- ARSLANTÜRK Zeki, “Dindarlığın Bağımsız Değişkenleri”, *Dindarlık Olgusu Sempozyumu*, ed. Hayati Hökelekli, İstanbul: Kuran Araştırmaları Vakfı,2004.
- ASLAN Recep, “Hekimlikte Alternatif ve Tamamlayıcı Tıbbi Yaklaşımlar”, Afyon, *Kocatepe Veteriner Dergisi*, C.9, S.4, (2016), ss. 363-371.
- ATEŞ Esin, *Rüya ATEŞ, Geleceğimiz Ellerimizin Arasında: Reiki ile Türkiye’de Büyük Dönüşüm*, 2. Baskı, İstanbul: Dharma Yayınları, 2003.
- AUBYN Lorna St., *New Age (Yeni Çağ Akımı)*, çev. Nuray Mines, Ercan Arısoy, İzmir: Ege Meta Yayınları, 1998.

- AUPERS Stef, Dick HOUTMAN, “Beyond The Spiritual Supermarket: The Social and Public Significance Of New Age Sprituality”, *Journal Of Contemporary Religion*, Vol.21, No.2 (2006), ss. 201-222.
- AYDEMİR Feride, *Popüler Kültürde Mistik Motifler: Bir Anlatı, Tüketim ve Gösteri Alanı Olarak Tasavvuf*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara, AÜSBE, 2017.
- AYDIN Cüneyd, *Dinsel Fundamentalizm ile Yeni Çağ İnançlarına Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkiler*, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- AYDIN Cüneyd, *İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki*, (Doktora Tezi), Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- AYSOY Mehmet, *Şifa Bu Değil*, 1. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013.
- BARDAKOĞLU Ali, *İslam Işığında Müslümanlığımızla Yüzleşme*, İstanbul: Kuran Araştırmaları Merkezi Yayınları, 2016.
- BAŞ Eyüp, “Binyılcılık ve Osmanlı Toplumunda Hicri Milenyum Kıyamet Beklentisi ile İlgili Bazı Veriler”, *Ankara: Dini Araştırmalar Dergisi*, C.7, S. 21, (2005), ss.163-178.
- BAŞKAYA Şafak, *New Age Hareketi: Modern Bir Dinsellik Biçiminin Sosyo-Kültürel Analizi* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- BERGER Peter L, Thomas LUCKMANN, *Modernite, Çoğulculuk ve Anlam Krizi*, çev. Mustafa Derviş Dereli, 1. Baskı, Ankara: Heretik Yayınları, 2015.
- BERGER Peter L., *Kutsal Şemsiye*, çev. Ali Coşkun, 5. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015.
- BİÇER Ramazan, “Heretik Bir New Age Tarikatı Dünya Kardeşlik Birliği Mevlâna Yüce Vakfı”, Ankara: *Ekev Akademi Dergisi*, C.0, S.29 (2006), ss. 27-50.

- BİLEN Osman, *Çağdaş Yorumbilim Kuramları: Felsefi ve Eleştirel Hermeneutik*, 1.Baskı, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2016.
- BİLGİN Vejdi, *Bizi Kuşatan Toplum*, İstanbul: Düşünce Kitapevi Yayınları, 2009.
- BİRD John, *Din Sosyolojisi Nedir*, çev. Abdulvahap Taştan, M. Derviş Dereli, 2. Baskı, İstanbul: Lotus Yayınevi, 2017.
- CARREL Alexis, *İnsan Denen Meçhul*, çev. Fatıma Zehra Bayrak, İstanbul: Hayat Yayınları, 2015.
- CEVİZCİ Ahmet, *Felsefe Sözlüğü*, 4. Baskı, İstanbul: Say Yayınları, 2014.
- CEYHAN Derya, Tuğba Tasa YİĞİT, “Güncel Tamamlayıcı ve Alternatif Tıbbi Tedavilerin Sağlık Uygulamalarındaki Yeri”, Düzce, *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, C.6, S.3, (2016), ss. 178-189.
- COLEMAN John A., “Seküler: Sosyolojik Bir Bakış”, Sekülerleşme: *Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, çev. Ömer Faruk Darendede, ed. M.Ali Kirman, İhsan Çapcıoğlu, 1. Baskı, Ankara: Otto Yayınları, 2015.
- ÇİLLER Özer Uçuran, *Yeniçağ'da Düşünce Gücü ve Holistik Sağlığa Açılan Pencere*, 1. Baskı, İstanbul: Truva Yayınları, 2005.
- DAĞISTANLI Şuayip, *Biyoenenerji*, 1. Baskı, İstanbul: Dharma Yayınları, 2010.
- DOLE Christopher, *Seküler Yaşam ve Şifacılık*, çev. Barış Cezar, İstanbul: Metis Yayınları, 2015.
- EMİROĞLU Kudret, Suavi AYDIN, “Panteizm”, *Antropoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2009.
- ERDOĞAN Zeynep, Sezgi ÇINAR, “Reiki: Eski Bir İyileştirme Sanatı – Modern Hemşirelik Uygulaması”, Kars, *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, C.0, S.2, (2011), ss. 86-91.
- ESMEZ Zeynep, *Duygusal Özgürleşme Tekniği'ni (Emotional Freedom Technique-EFT) Öğrenen Uygulayıcıların Tekniği Algılayışları*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009

- GİDDENS Anthony, *Modernite ve Bireysel- Kimlik*, çev. Ümit Tatlıcan, İstanbul: Say Yayınları, 2010.
- GÖKPINAR Nesrin, “Hermes ve Hermetizm”, ‘y.y’: *Ruh ve Madde Dergisi*, C.0, S. 667, (2015), ss. 10-14.
- GUENON Rene, *Modern Dünyanın Bunalımı*, çev. Mahmut Kanık, İstanbul: İnsan Yayınları, 2016.
- GÜNAY Nasuh, *Türkiye’de Yeni Çağ İnançları*, Isparta: Manas Yayınevi, 2011.
- GÜRSÜ Orhan, Fatmana Semiha ÖNCE ÖZOKUDAN, “Ergenlerde Dindarlık, Narsizm ve Özgüven”, *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, C.4, S.4 (2019), ss. 439-454.
- HANEGRAAFF Wouter j., “New Age Spiritualities as Seculer Religion: a Historian’s Perspective”, *Social Compass*, Vol, 46, No, 2 (1999), ss. 145-160.
- HARVEY Van A., “Hermenötik”, çev. Ahmet Güç, Bursa: *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.6, S.6, (1994), ss. 343-355.
- KARA Mevlüt, Cüneyd AYDIN, “Yeni Çağ İnanışları Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, Samsun: *On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.35 (2013), ss. 5-19.
- KILIÇ Sinan, “Lyotard: Fark ve Çokluğun Anlatısı Postmodernite”, Kayseri, *Temaşa Erciyer Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, C. 0, S.3 (2015), ss. 106-137.
- KİRMAN Mehmet.Ali, *Yeni Dini Hareketler Sosyolojisi*, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2010.
- KİRMAN Mehmet Ali, *Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2011.
- KODAK Dilge, *Postmodernite Bağlamında Bireyselleşme ve Marka İlişkisi: Sinema Filmlerinde StarbucksCoffee Tüketicilerinin Kimlik Analizi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- KÖSE Ali, *Kutsalın Dönüşü*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2014.

- KURT Abdurrahman, *Din Sosyolojisi*, 9. Baskı, İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2016.
- KURT Abdurrahman, “Örgütlü İş Adamlarında Dindarlık ve Dünyevileşme”, *Dindarlık Olgusu Sempozyumu*, ed. Hayati Hökelekli, İstanbul: Kuran Araştırmaları Vakfı, 2004.
- KUTLUER İlhan, “Determinizm”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1994, C.9, ss. 215-220.
- LUCKMANN Thomas, *Görünmeyen Din: Modern Toplumda Din Sorunu*, çev. Ali Coşkun, Fuat Aydın, Osman Coşkun, 2. Baskı, İstanbul: Rağbet Yayınları, 2016.
- MANAF Akif, *Yoga Nedir, Ne Değildir?*, 7. Baskı, İstanbul: Dahi Yayıncılık, 2018.
- MERTER Mustafa, *Dokuz Yüz Katlı İnsan*, 12. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013.
- MİRZA Gözde Aynur, *Yeni Dinselleşme Eğilimleri ve Maneviyat Arayışları*, 1. Baskı, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2018.
- NACAKCI Betül, “Sosyal Medyanın İnşaa Ettiği Narsist Kişilikler: Instagram Hesapları Üzerine Bir Analiz(Pilot Çalışma)”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C.1, S.2(2018), ss. 225-268.
- NİRÜN M. Ata, *Geçmişten Geleceğe Kıyamet Almanacağı*, İstanbul: Kozmik Kitaplar Yayınevi, 2005.
- OĞUZ Metanet, *Hastalıkların Duygusal Sebepleri Ve Mental Tedavi*, Ankara: Hayat Yayınları, 2017.
- OSHO- Bahagwan Shree RAJNEESH, *Ben Dini Değil Dindarlığı Öğretiyorum*, çev. Fatoş Dilber, İstanbul: Akaşa Yayınları, 1991.
- ÖZDEMİR Yavuz, Elif AKTAŞ, Ufuk ŞİMŞEK, “Postmodernite ve Etnisite”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 12, S. 2(2008), ss. 325-336.

- ÖZKAN Ali Rafet, “Seküler Dindarlık Biçimleri: Yeni Dini Hareketler”, *Sekülerleşme ve Dini Canlanma Sempozyumu*, ed. Ali İsra Güngör, Ankara: Dinler Tarihi Araştırmaları-VI, 2008, ss. 307-322.
- ÖZKAN Ali Rafet, “Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Temel Karakteristikleri”, *Yeni Dini Hareketler*, ed. Süleyman Turan, Faruk Sancar, İstanbul: Açılım Kitap, 2014.
- PAKER K. Oya, “Bireyselleşme Ekseninde Farklılaşan Dini Temsillerimiz”, Ankara, *Eskiye Dergisi*, C. 0, S.19 (2010), ss. 113-119.
- PAKER K. Oya, “Postmodern Bilgelik: Yeni Çağ Söyleminde Kişisel Gelişim ve ‘Ruhsal Alıştırmalar’”, *Psikoloji çalışmaları/studies in Psychology*, C.31, S.0 (2011), ss. 65-104.
- RUHSELMAN Bedri, “Tekâmülün Amacı”, İstanbul: *Ruh ve Madde Dergisi*, y.y, S.629, (2012), ss. 4-9.
- SARIBAY Ali Yaşar, *Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam*, İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2014.
- SAYAR Kemal, *Ruhun Labirentleri*, 4. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları, 2014.
- SHERWOOD Keith, *Ruhsal Şifa Teknikleri*, çev. Semra Ayanbaşı, 5. Baskı, İstanbul: Akaşa Yayınları, 2017.
- STEİN Diane, *Bir Şifa Sanatı Kılavuzu Reiki Esasları*, çev. Suat Ertüzün, 5. Baskı, İstanbul: Arıtan Yayınevi, 2019.
- STIBAL Vianna, “İleri Theta Healing: Var Olan Her Şeyin Gücünü Kullanmak” çev. Begüm Karace, 1. Baskı, İstanbul: Nemesis Kitap, 2017.
- STIBAL Vianna, *Theta Healing: Sıra Dışı Bir Enerji Yaklaşımına Giriş*, çev. Begüm Karace, 3.Basım, İstanbul: Nemesis Kitap, 2017.
- SUNGUR Erol, “Postmodern Tüketim Anlayışında Dindar Yaşam Biçimleri”, Rize, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 6, S.12 (2017), ss. 379-381.

- TEKİN Mustafa, *Toplumun Vicdanı Olmak*, İstanbul: Açılım Kitap, 2015.
- TURNER Bryan S., *Din ve Modern Toplum*, çev. Arzu Tüfekçi, İstanbul: Sentez Yayıncılık, 2017.
- TWENGE Jean M., *Ben Nesli*, çev. Esra Öztürk, 4. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013.
- USLU Ardıç, *Packaging New Age Culture in Turkish Media* (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.
- UYSAL Emre, *20.Yüzyıl New Age Akımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz* (Yüksek Lisans Tezi), Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- ÜNAL Mehmet Süheyl, *Dinsel Bireycilik*, İstanbul: Açılım Kitap, 2011.
- WILSON Bryan, “Sekülerleşme”, çev. Ali Bayer, *Sekülerleşme- Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar*, ed. M.Ali Kirman, İhsan Çapcıoğlu, Ankara: Otto Yayınları, 2015.
- WYNEE Abby, *Enerji Şifası*, çev. Emre Boyacıoğlu, İstanbul: Ganj Yayıncılık, 2017.
- YILDIRIM Ahmet, “Dünyevileşme Kavramı Üzerine”, *Avrasya Terim Dergisi*, C.6, S.2(2018), ss. 46-54.
- YİTİK Ali İhsan, “Hint Menşe’li İnançların Türkiye’deki Faaliyetleri”, *Türkiye’deki Misyonerlik Faaliyetleri Tartışmalı İlmi Toplantı*, Edt. Ömer Faruk Harman, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2005.
- YÜCEL Dilek, *Reiki’nin Oluşumu, Gelişimi ve Türkiye’deki Yansımaları*, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- YÜCEL Ulviye Özcan, Derya ATİK, Hilal KARATEPE, Zeynep ERDOĞAN, Arife Albayrak COŞAR, “Reiki ve Diyabet”, Alanya, *Acta Medica Alanya*, C. 1, S.2, (2017), ss. 103-107.

ZUKAV Gary, *Mutlak Gücün Yolu*, çev. Nedret Şanlı, 3. Baskı, İstanbul: Akasha Yayınları, 2011.

İnternet Kaynakları

https://www.wikizero.com/tr/Ayd%C4%B1nlanma_%C3%87a%C4%9F%C4%B1, (07.07.2019).

Maria Popov, “Carl Sagan İle Bilim ve Ruhsallık Üzerine”, Bilyay Vakfı, 2019, http://www.bilyay.org.tr/makale_detay.php?id=1483901616, ss.1, (07.07.2019).

Efe Elmas, “Tekâmül Nedir? Tekâmülün Neresindeyiz?”, İndigo Dergisi, 2019, <https://indigodergisi.com/2014/02/tekamulun-neresindeyiz/>, (07.07.2019).

Türker Ercan, “Bilinç Deneyimleri”, İndigo Dergisi, 2019, <https://indigodergisi.com/2014/12/bilinc-deneyimleri/> (08.07.2019).

<http://www.cs.uni-potsdam.de/ti/kreitz/Christian/Cults/9.newage.pdf>, (09.07.2019).

<https://www.kosulsuz-sevgi.com/reiki-makaleleri/reikin-tarihcesi/>, (24.07.2019).

<http://www.reikiyasam.com/usui-reiki/reiki-master-seviyesi.html>, (25.07.2019).

Editor, “ThetaHealing Nedir? Bilinçaltına Bir Yolculuk Serüveni”, *İndigo Dergisi*, 2019, <https://indigodergisi.com/2018/11/theta-healing-nedir/>, (17.07.2019).

Çiğdem Alyanak, “Bilinçaltı ‘Teta’ İle Yenileniyor”, Haber Türk Gazetesi, 2019, <https://www.haberturk.com/bilincaltini-yenileyen-teknik-2040046>, (17.07.2019).

E.Emre Sönmez, “Teta Dalgaları, Özellikleri ve Kullanım Alanları”, 2019, <https://www.parapsikoloji.net/teta-dalgaları-özellikleri-ve-kullanım-alanları/>, (17.07.2019).

Alyanak, “Bilinçaltı ‘Teta’ İle Yenileniyor”, Haber Türk Gazetesi, 2019, <https://www.haberturk.com/bilincaltini-yenileyen-teknik-2040046>, (17.07.2019).

Rabia Aykut, “Ruha Şifa Veren Dua Yöntemi: Theta Healing”, Yeni Söz Gazetesi,2019, <http://www.yenisoz.com.tr/ruha-sifa-veren-dua-yontemi-theta-healing-haber-33672>, (17.07.2019).

<https://www.viannainspain.com/t%C3%BCrk%C3%A7e/s-c/thetahealing-hakk%C4%B1nda/>,

Serkan Sorguç, “Koşulsuz Karşılıksız Sevgi Nedir?”, 2019, <https://serkansorguc.wordpress.com/2017/05/30/kosulsuz-karsiliksiz-sevgi-nedir/>, (18.07.2019).

<http://www.reikiyasam.com/genel/her-telden/18-yaratıcı-imeleme-nedir.html>, (18,07,2019).

Zekiye Olgaçay, “İndigo, Kristal ve Gökkuşaklı Çocuklar: Yeni Dünyanın Yıldız Çocukları”, 2019, <https://www.uplifers.com/indigo-kristal-ve-gokkusagi-cocuklar-yeni-dunyanin-yildiz-cocuklari/>, (21.07.2019).

http://www.erolkonuk.com/?gclid=EAIaIQobChMI872wIuK5AIVV4jVCh2odAbdEAAYAAEgIKY_D_BwE, (17.08.2019).

Ferit Kırıkçı, “ Aura Nedir, Ne Değildir?”, <http://www.milliyet.com.tr/pembenar/ferit-kirikci/aura-nedir-ne-degildir-2679318>, (17.08.2019).

<http://www.milliyet.com.tr/pembenar/olumlama-nedir-nasil-yapilir-2819182> (07.01.2020).

<https://www.medicalpark.com.tr/skolyoz-omurga-egriligi-nedir-belirtileri-ve-tedavileri-nelerdir/hg-1655> (11.01.2020).

<http://www.meralbakir.com/tr-TR/seraphim-blueprint/seraphim-nedir> (11.01.2020).

<http://www.erolkonuk.com/bioenerji-nasil-yapilir.html>, (18.08.2019).

<http://sifaura.com/2016/05/14/matrix-enerjisi-ile-cok-sey-mumkun/> (11.01.2020).

<https://www.biyografi.net.tr/edgar-cayce-kimdir/>, (04.07.2019).

<http://www.thetahealinginstituteofknowledge.com/>, (18.07.2019).

<http://www.erolkonuk.com/bioenerji-nedir.html>, (15.08.2019).

<http://quarkbioenerji.com/bioenerji-uzerine/>, (15.08.2019).

<https://parapsikolojist.wordpress.com/inisiyasyon/> (07.01.2020).

<https://kgo.com.tr/farkindalik-nedir/>, (09.01.2020).

<http://www.kemaleibrahimova.com/tr-tr/blog/bioenerji-nedir>, (15.08.2019).

<http://reikigelisim.com/usui-reiki/reikinin-tarihcesi/>, (24.07.2019).

<https://prezi.com/nereudv5wxig/bioenerjinin-tarihcesi/>, (15.08.2019).

<http://eldekisifa.com/detay/140/bioenerji-tarihcesi.aspx>, (17.08.2019).

<https://sonumut.com.tr/reiki-nedir/>. (29.02.2020).

<https://www.iyilikmerkezi.com/reiki-nedir-nasil-ogrenilir-ve-nasil-kullanilir/>. (29.02.2020).

https://turuz.com/storage/her_konu-2019-8/8466-Reiki_Enerjisinin_Temelleri-2009-40s.pdf.

<https://makroolusumakademi.com/reiki-uyumlamasi-nedir/>. (29.02.2020).

<https://yuvayayolculuk.com/degisimin-anahtari-teta-durumu.html>. (29.02.2020).

<https://kadincaozel.com.tr/kisisel-gelisim/theta-healing-nedir/>. (29.02.2020).

<http://yasemingenc.com/thetahealing-te-inanc-calismasi/>. (01.03.2020).

<https://www.ebrusener.com/his-yuklemesi>. (01.03.2020).

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ndigo_%C3%A7ocuk. (01.03.2020).

<http://www.biyoeneryist.com/enerji-katmanlari-ve-aura-nedir/>. (01.03.2020).

<http://www.biyoeneryist.com/enerji-katmanlari-ve-aura-nedir/>. (01.03.2020).

<http://www.klasikyoga.com/forum/index.php?topic=3661.0>. (01.03.2020).

<https://www.reikiyasam.com/reiki/reiki/308-ruhsal-beden.html>. (01.03.2020).

<https://meleklerlegucunuzukesfedin.com/aura-nedir/>. (01.03.2020).

<http://www.yoganda.com.tr/temel-yoga-bilgileri/cakralar/muladhara-kok-cakra/>. (01.03.2020).

<https://gaiadergi.com/cakralar-disimizdeki-disi-sakral-cakra/>. (01.03.2020).

<http://www.yoganda.com.tr/genel/manipura-cakra-solar-plexus/>. (01.03.2020).

<http://www.yasamlayoga.com/2013/06/anhata-cakra-kalp-cakras.html>. (01.03.2020).

<https://www.eftuzmani.com/eft-tarihcesi>. (01.03.2020).

<https://www.eftjourney.com/tr/kurumsal/modern-enerji-eft-nedir/eft-nin-tarihcesi>.(01.03.2020).

<https://tr.pdfdrive.com/eft-emot%C4%B1onal-freedom-techn%C4%B1que-duygusal-%C3%B6zg%C3%BCrle%C5%9Fme-tekni%C4%9Fitan%C4%B1t%C4%B1m-el-kitab%C4%B1-e57151212.html>. (01.03.2020).

<http://safagelisim.com/egitimler/eft-nedir>. (01.03.2020)..

KATILIMCI LİSTESİ

Kübra Hanım: E. K. 30, Kadın, DKAB Öğretmeni, Biyoenerji Uzmanı,

Esmâ Hanım: A. K. 39, Kadın, Theta Healing Eğitmeni.

Kürşat Bey: A. A. 64, Erkek, Emekli Asker, Biyoenerji Uzmanı.

Hatice Hanım: Z. K. 33, Kadın, Özel Eğitim Öğretmeni, EFT Master.

Zeynep Hanım: N. C. 30, Kadın, DKAB Öğretmeni, EFT Master.

Fatma Hanım: G. G. B. 40, Kadın, EFT Eğitmeni ve Uzmanı, Kariyer Danışmanı, InnerSpeak ve Sarkaç Uygulayıcısı, Modern Enerji Koçu.

Esmâ Hanım: T. H. 32, Kadın, EFT Master.

Burcu Hanım: İ. S. 48, Kadın, öğretmen, Reiki Uygulayıcısı, Theta Healing Eğitmeni.

Gülsüm Hanım: H. R. 49, Kadın, Access Bars, Theta Healing, Bilinçaltı Dili Okuryazarlığı, Matriks Enerji Terapisti.

Begüm Hanım: N. A. 44, Kadın, Reiki Uygulayıcısı, Theta Healing Bilinçaltı Terapisti.

EK 1:

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız.(Lütfen yazınız.):.....

2. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

3. Öğrenim Durumunuz:

() İlköğretim

() Ortaöğretim (Lise)

() Önlisans

() Lisans

() Lisansüstü

(Lisans mezunu iseniz mezun olduğunuz bölüm:

.....)

4. Medeni Haliniz: () Bekar () Evli

5. Size göre aileniz hangi sosyo-ekonomik düzeye girmektedir?

() Yüksek

() Ortanın üstü

() Orta

() Ortanın altı

() Düşük

5. Siz hangi sosyo-ekonomik seviyede bulunuyorsunuz?

() Yüksek

Ortanın üstü

Orta

Ortanın altı

Düşük

6. Hayatınızın en uzun dönemi nerede geçti?

Köyde

Kasabada

Şehirde

Büyükşehirde

Yurt dışında

7. Mesleğiniz Nedir?

8. Memleketiniz neresidir?.....

EK 2:

MÜLAKAT SORULARI

1. Öncelikle kısaca çocukluktan günümüze kendinizi tanıtabilir misiniz?

2. Aile yapınızdan biraz bahsedebilir misiniz? Köklü ve geleneksel bir aile yapısında mı yoksa çekirdek ve modern bir aile içinde büyüdünüz? Aile yapınızdan biraz bahsedebilir misiniz?

3. Ebeveynleriniz tarafından küçük yaşta yahut herhangi bir dönemde din eğitimi aldırıldınız mı? Ailenizin herhangi bir dini gruba bağlılığı ya da katılımı oldu mu? Sizin herhangi bir dini gruba katılımınız oldu mu?

4. Aile içinde dini ya da siyasi ya da ekonomik yönden herhangi bir olumsuzluk yaşadınız mı?

Evet, ise bundan bahsetmeniz mümkün mü?

5. bize biraz kişilik özelliklerinizden bahsedebilir misiniz?

6. İçinde yaşadığımız sosyal çevreyi tanımlayabilir misiniz?

7. Enerji şifa tekniklerine nasıl başladınız? Yaklaşık olarak ne zamandır bu teknikleri gündelik hayatınıza tatbik ediyorsunuz?

8. Enerji şifa tekniklerini aile üyelerinize, yakın akraba ve çevrenize uyguluyor musunuz? Ya da onlar tarafından siz bu istekle gelenler oluyor mu? Aileniz bu teknikleri kullanmanız yönünde destekte bulunuyor mu? Ailede tekniği öğrettiğiniz ya da birlikte yaptığınız birileri var mı?

9. Enerji şifa tekniklerini kullanmadan önceki hayat tarzınız ile sonraki hayat tarzınız arasında farklılıklar gözlemlediniz mi?

Evet, ise gözlemlediğiniz bu farklılıklardan bahsedebilir misiniz?

10. Enerji şifa teknikleri ile amaçladığınız şey nedir? İnsana fayda sağladığı şey genel anlamda kaliteli bir yaşam mıdır yoksa insanın anlam dünyasına da katkı sağladığı noktalar var mıdır?

Evet, ise bu noktaların neler olduğunu paylaşabilir misiniz?

11. Din ve İnanç kavramlarını ifade edebilir misiniz? Enerji şifa teknikleri ile din ve inanç kavramları arasında bir ilişki var mıdır?

Evet, ise bu ilişkiyi açıklayabilir misiniz?

12. Enerji şifa teknikleri insan hayatında bir değişim dönüşüm sağlıyor mu?

Evet ise bunu açıklayabilir misiniz?

13. Uyguladığınız enerji şifa tekniklerini meslek olarak icra edip geçiminizi bundan mı temin ediyorsunuz? Şifa teknikleri eğitimlerinin ücretleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

14. New Age kavramını daha önce duydunuz mu?

Evet, ise bu kavrama ait bilgilerinizi paylaşabilir misiniz?

15. İnsanın içsel gelişimini sağlaması, kendini gerçekleştirme, tekamül, karma ve reenkarnasyon ile ilgili düşüncelerinizden bahsedebilir misiniz?

16. Enerji şifa tekniklerini uygularken özel bir beslenme şekli yahut bu yeteneği tazeleme ve geliştirmek için günlük yaptığınız pratik ya da uygulamalar var mı?

Evet, ise bunların neler olduğundan bahsedebilir misiniz?

17. İnsanın düşünce ile sadece tasavvur ettiği her şeyin mükemmel şekilde gerçekleşmesi sizce ne kadar mümkün? Açıklayabilir misiniz?

18. Aileniz tarafından size aktarılan ya da şu anda savunduğunuz herhangi bir siyasi görüşe sahip misiniz?

19. Koşulsuz sevgi kavramını nasıl tanımlıyorsunuz? Gerçek hayatta koşulsuz sevgi ile insanlara yaklaşmak mümkün müdür? İnsanın davranışlarının değişmesinde etkili midir?

Evet, ise açıklayabilir misiniz?

20. İçinde yaşadığımız varlık dünyası ile ilgili ya da kozmik dünya ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

21. Bundan sonraki süreçte yapmış olduğunuz enerji şifa tekniği ya da teknikleri dışında eğitimi almak istediğiniz başka bir enerji şifa tekniği var mı?

Evet, ise ne olduğunu paylaşabilir misiniz? Bir de öğrendiğiniz bu teknikleri ve bilgileri gelecek nesillere aktarmak için aile üyelerinize ve ya yakın çevrenize öğretme gibi bir niyetiniz var mı?

22. Enerji şifa tekniklerinin anlam dünyanıza sağladığı katkılardan bahsedebilir misiniz?